

ŠUŠET

Tomaž Fabec, Drago Svoljšak

124

Arheologija na avtocestah Slovenije

ŠUŠET

Tomaž Fabec, Drago Svoljšak

Prispevki: Manca Vinazza, Monika Arh, Borut Toškan,
Tjaša Tolar, Maja Andrič, Alexandra Golyeva

Uredniški odbor

- : Barbara Nadbath, glavna in odgovorna urednica
- : Bojan Djurić, strokovni svetovalec
- : Tomaž Fabec, pomočnik glavne urednice
- : Nives Zupančič, oblikovalka zbirke in likovna urednica
- : Vanja Celin, tehnična urednica
- : Matija Črešnar, član
- : Milan Sagadin, član
- : Maša Saccara, članica
- : Katharina Zanier, članica
- : Bernarda Županek, članica

Izdajatelj

- : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
- : Poljanska cesta 40, SI-1000 Ljubljana

Zanj

- : Jernej Hudolin, v. d. generalnega direktorja

Avtorja

- : Tomaž Fabec
- : Center za preventivno arheologijo, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
- : Poljanska cesta 40, SI-1000 Ljubljana
- : tomaz.fabec@zvks.si

- : Drago Svoljšak
- : Ledine 26, SI-5000 Nova Gorica
- : drago.svoljsak@siol.net

Ostali avtorji

- : Manca Vinazza
- : Univerza v Ljubljani
- : Filozofska fakulteta
- : Oddelek za arheologijo
- : Aškerčeva 2, SI-1000 LJUBLJANA
- : manca.vinazza@ffuni-lj.si

- : Monika Arh
- : Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
- : Center za preventivno arheologijo
- : Poljanska c. 40, SI-1000 Ljubljana
- : monika.arh@zvks.si

- : Borut Toškan
- : Inštitut za arheologijo,
- : Znanstvenoraziskovalni center SAZU
- : Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana
- : borut.toskan@zrc-sazu.si

- : Tjaša Tolar
- : Inštitut za arheologijo,
- : Znanstvenoraziskovalni center SAZU
- : Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana
- : tjasa.tolar@zrc-sazu.si

- : Maja Andrić
- : Inštitut za arheologijo,
- : Znanstvenoraziskovalni center SAZU
- : Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana
- : maja.andric@zrc-sazu.si

- : Alexandra Golyeva
- : Department of Soil Geography & Evolution
- : Institute of Geography, Russian Academy of Sciences,
- : Moscow, Russia 119017
- : golyeva@yandex.ru

Recenzentki

- : Irena Lazar
- : Inštitut za arheologijo in dediščino,
- : Fakulteta za humanistične študije,
- : Univerza na Primorskem
- : Titov trg 5, SI-5000 Koper

- : Zrinka Mileusnić
- : Inštitut za arheologijo in dediščino,
- : Fakulteta za humanistične študije,
- : Univerza na Primorskem
- : Titov trg 5, SI-5000 Koper

Lektorica

- : Nina Krajnc

Oblikovanje in prelom

- : Nives Zupančič

Tehnična priprava publikacije

- : Vanja Celin, Nives Zupančič

Terenske fotografije

- : Drago Svoljšak, Tomaž Fabec, Tomaž Verbič,
- : Andrej Čučnik, Robert Erjavec

Načrt najdišča

- : Nuša Kovačič, Danilo Cvetko

Risbe predmetov

- : Nataša Grum, Samo Ohman

Vektorizacija risb predmetov

- : Nika Čremošnik, Marko Reš

Fotografije predmetov

- : Davorin Ciglar Milosavljević

Terenske risbe

- : Martina Knavs

Fotografije vzorcev

- : Manca Vinazza, Tjaša Tolar

Ljubljana, 2025**Spletna izdaja**

Vse edicije zbirke Arheologija na avtocestah Slovenije so brezplačne.
<https://www.zvks.si/publikacije/zbirka-aas/>

Vse raziskave je omogočil DARS, d. d.

Vsebina

1	Uvod	5
2	Geografski oris prostora	7
3	Prostor v preteklosti <i>Tomaž Fabec</i>	12
4	Metodologija in potek arheoloških izkopavanj <i>Tomaž Fabec</i>	20
5	Stratigrafija in opredelitev najdišča	23
	5.1 Eneolitski kali ali močila	24
	5.2 Bronastodobna poselitev po zasutju zalite kotanje	25
	5.3 Železnodobni hiatus	31
	5.4 Rimskodobna cesta in počivališče	32
	5.5 Sledovi poselitve v pozni antiki in srednjem veku	38
	5.6 Od novega veka do gradnje avtoceste	41
6	Gradivo	45
	6.1 Pozni neolitik – eneolitik	45
	6.2 Bronasta (in železna) doba <i>Manca Vinazza</i>	45
	6.3 Rimska doba <i>Tomaž Fabec</i>	48
	6.4 Pozni srednji in novi vek <i>Monika Arh, Tomaž Fabec</i>	50
7	Analize	58
	7.1 Radiokarbonske analize <i>Tomaž Fabec</i>	58
	7.2 Živalski ostanki <i>Borut Toškan</i>	59
	7.3 Rastlinski makroostanki <i>Tjaša Tolar</i>	61
	7.4 Palinološka analiza in analiza fitolitov <i>Maja Andrič, Alexandra Golyeva</i>	62
8	Sklep	65
9	Literatura	67
10	Katalog stratigrafskih enot <i>Tomaž Fabec</i>	73
	10.1 Pedološka podlaga	73
	10.2 Eneolitski kali ali močila	73

⋮ 10.3 Bronastodobna poselitev po zasutju zalite kotanje	73
⋮ 10.4 Železnodobni hiatus	75
⋮ 10.5 Rimskodobna cesta in počivališče	75
⋮ 10.6 Sledovi poselitve v pozni antiki in srednjem veku	76
⋮ 10.7 Od novega veka do gradnje avtoceste	77

11

⋮ Katalog gradiva <i>Monika Arh, Tomaž Fabec, Manca Vinazza</i>	79
--	----

1 Uvod

Namen publikacije je objava izsledkov arheoloških izkopavanj, ki so bila pred več kot dvema desetletjema, leta 2002, izpeljana na parcelah št. 1583 in 1584, obe k. o. Lozice. Najdišče je bilo odkrito med ekstenzivnim arheološkim pregledom odseka HC Razdrto–Vipava (RV 01) leta 2000 in poimenovano *Šušec* (Tica 2000). Ime se je v arheološki literaturi uveljavilo (Tica 2002; Svoljšak 2003; Svoljšak, Fabec 2006; Horvat, Bavdek 2009) in obdržalo do danes (Laharnar 2022), kljub namigom, da se ledinsko ime lokacije pravilno glasi *Šušet* (Svoljšak, Fabec 2006, 164). S tem imenom, ki naj bi izhajalo iz hišnega imena domačije Otošče št. 1, kjer so se pisali Suša, lokacijo poznajo tudi domačini – *Šašet* (Fabčič 2010, 122–123). Toponim je pravilno zapisan tudi na skoraj vseh pregledanih historičnih zemljevidih iz 18.–20. stoletja (sl. 1; glej npr. vir 1). Netočna varianta ledinskega imena, *Sušet*, se danes uporablja za tamkajšnje vodno zajetje, od katerega je bil v času prve svetovne vojne speljan vodovod na Kras (glej npr. e-vir 2). V publikaciji dosledno uporabljamo oznako *Šušet* v upanju, da se bo ta izvirna oblika na področju arheologije tudi uveljavila.

Arheološka izkopavanja na lokaciji Šušet so bila dogovorjena in izpeljana na osnovi predhodnih raziskav, in sicer ekstenzivnega arheološkega pregleda odseka HC Razdrto–Vipava

(RV 01) in *intrasite* arheološkega pregleda v mreži, ki sta bila izvedena pod vodstvom arheologa Gojka Tice novembra 1999 in avgusta 2000. Na tem območju sta bila pod istim vodstvom izkopana dva testna jarka (TJ 1 in TJ 2) v velikosti 1 × 1,6 m in 1 × 2 m (Tica 2000; Tica 2002).

Arheološka izkopavanja iz leta 2002 so pokazala, da je bila poselitev Šušeta dolgotrajna, a različno intenzivna. Prvi sledovi človeka segajo še v čas pred bronasto dobo, ko se je na dnu naravne kotanje v kalih zadrževala voda. Pri interpretaciji struktur in plasti, opredeljenih v bronasto dobo, ostaja veliko odprtih vprašanj, zdi pa se, da so se ljudje tam zadrževali in morda bili celo nastanjeni. V zgodnji rimski dobi je čez prelaz Preval (nem. *Praewald*) pri Razdrtem, potekala državna cesta *Aquileia–Emona*, ob kateri so se potniki na Šušetu, kjer je najbrž stalo počivališče, zaustavljali. S premikom težišča prometa na prelaz čez Hrušico v 1. stoletju je pomen Prevala poniknil, kar se v arheološki podobi Šušeta odraža v skorajšnji odsotnosti arheoloških ostankov od pozne antike vse do poznega srednjega veka. V tistem času je bila po Šušetu speljana nova cesta, ki je še posebej v času gospodarskega razvoja v 18. in 19. stoletju postala glavna prometnica med Dunajem in Furlanijo oziroma Italijo. Šušet je ponovno postal izraziteje obiskovana lokacija in je bil kot del strateško zelo pomembnega

1 Območje pod Plešo (Nanosom) s toponimom Šušet na izseku avstro ogrskega vojaškega zemljevida iz let 1869–1887 v merilu 1 : 15 000 (<https://maps.arcanum.com/>).

2 Lega Šušeta (spodaj levo) pod prelazom na Razdrtem med izkopavanji leta 2002 (foto T. Fabec) in leta 2023 (<https://geohub.gov.si/>). Pogled proti jugovzhodu.

prelaza vključen v dogajanja velikih vojnih spopadov v času 18.–20. stoletja.

Arheološka izkopavanja so bila na osnovi pogodbe med DARS, d. d., in Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Nova Gorica, izvedena v obdobju med 15. julijem in 17. oktobrom 2002. Vodja izkopavanj je bil Drago Svoljšak, univ. dipl. etnolog in arheolog, pomočnik arheolog je bil Tomaž Fabec, univ. dipl. arheolog, tehnični pomočniki pa študenti arheologije Mitja Pergar (diplomiral v času izkopavanj), Martina Knavs, Irena Čušin, Barbara Brezigar, Robert Erjavec in Andrej Čučnik ter konservatorica Jana Šubic Prislán, univ. dipl. um. zgod., iz Goriškega muzeja. V ekipi je sodelovalo tudi 59 kopačev. Geološke analize lokacije in zemeljskih plasti je opravil mag. Tomaž Verbič, univ. dipl.

inž. geol., vzorčenje za paleoekološke analize pa Maja Andrič (Inštitut za arheologijo ZRC SAZU). Strokovni nadzor sta opravljala Nada Osmuk (ZVKDS, OE Nova Gorica) in dr. Bojan Djurić (SAAS), finančni nadzor pa v imenu investitorja Rajko Mozetič (DDC). Izkopavanje je spremljala tudi Alma Bavdek, kustosinja za arheologijo v Notranjskem muzeju iz Postojne, kamor je bil arhiv najdišča prvotno tudi namenjen v hrambo. Geodetske meritve je opravila zunanja geodetska ekipa GEOID, fotografski del pa poleg sodelavcev arheološke ekipe še Fotoatelje Pavšič-Zavadlav iz Solkana.

Pri nastanku tega zvezka so sodelovali mnogi, za pomoč pri opredeljevanju drobnega gradiva pa smo še posebej hvaležni Tini Žerjal, Robertu Krempušu in Maji Janežič ter Dimitriju Mlekužu in Nuši Kovačič za tehnično podporo.

2 Geografski oris prostora

Šušet je ledina tik pod vrhom Rebrnic ob regionalni cesti Vipava–Razdrto (sl. 2–5). Strmina Rebrnice se dviga prečno po prisojnem pobočju Nanosa in se v pasu razteza nad nanoškim vznožjem med Podgričem na severovzhodu in Razdrtom na jugovzhodu ter med Podguro, to je vrhnji del pobočja tik pod ostenjem Nanosa, in dnom doline Močilnika na jugozahodu (sl. 6). V zaledju Rebrnic se na severovzhodni strani dviga strm skalnat rob Nanoške planote z nadmorsko višino okrog 1100 m, na nasprotni strani pa se svet spusti do dna doline Močilnika, ki se pri Podgriču z nadmorske višine okoli 200 m postopoma dvigne na višino 450 vzhodno od Otošč.

Rebrnice geografsko sodijo v Vipavsko dolino. So del rebri, ki iz Zgornje Vipavske doline vodi v Spodnjo Pivško kotlino. Vipavska dolina leži na nadmorski višini med 50 in 200 m, Pivška kotlina pa je pokrajina na nadmorski višini med 500 in 650 m. Regiji se v osnovi razlikujeta predvsem po klimi; za Vipavsko dolino je značilno submediteransko podnebje z milimi zimami in zmerno vročimi poletji, na Pivškem pa se prepletajo klimatski vplivi gorskega in celinskega podnebja (Kladnik 2013; Perko, Orožen Adamič 2001). Vipavska dolina je naravni podaljšek Furlanije, ki sega do severnega Jadrana in se nadaljuje v Padsko nižino, Pivška kotlina pa skozi Postojnska vrta odpira prehod na severovzhod proti osrednji Sloveniji, proti jugu pri Pivki pa v košansko dolino in naprej v dolino Reke v Kvarnerskem zalivu.

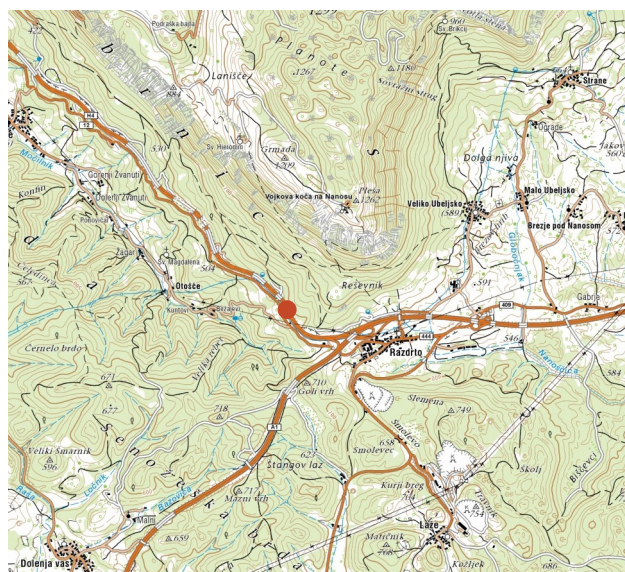
Vrh Rebrnic je izrazito prehodno območje in ledinsko ime za sedlo pri Razdrtem, Preval, to zelo dobro označuje, saj se tu Spodnja Pivka dejansko prevali v Vipavsko dolino. Mejni značaj kraja je izrazito oster zlasti klimatološko; na Prevalu je v primerjavi z vrhnjim delom Rebrnic (in Šušeta) občutno hladneje, snežni pokrov je tu dolgotrajnejši, sunki burje pa so najmočnejši (sl. 7).

Jugozahodno Nanoško pobočje v spodnjem delu gradijo flišne plasti, menjavanje laporovca in peščenjaka, nanje pa so tektonsko narinjeni apnenčevi skladi (t. i. Hrušiški pokrov; sl. 8). Velik del sedimentov, ki prekrivajo kompaktno osnovo

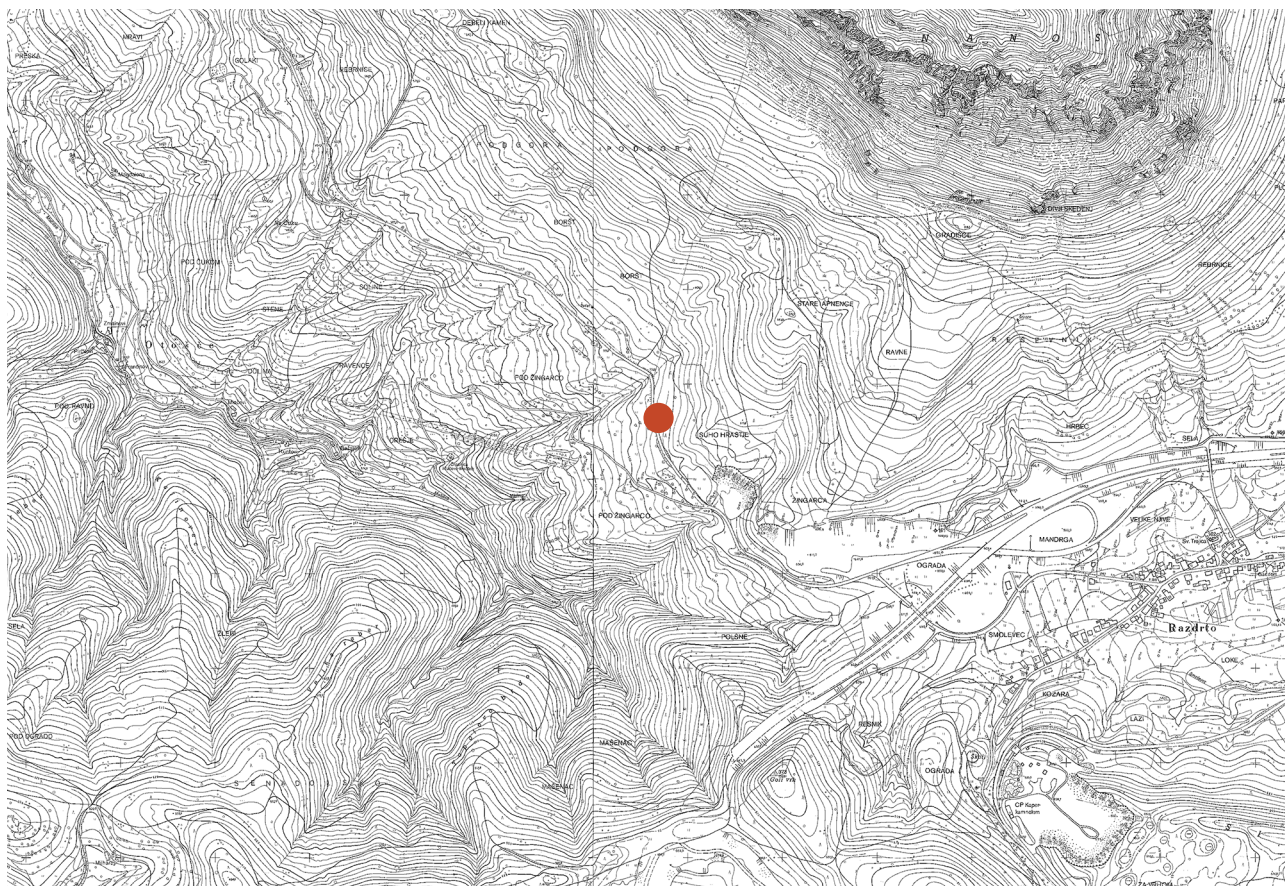
pobočja, je koluvialen v najširšem smislu besede: na njih lahko opazujemo fosilne plazove in rotacijske zdrse, skalne podore in druge oblike pobočnih procesov (Popit 2016). Apnenec Hrušiškega pokrova večinoma razpada v kose in bloke ter daje grušč, laporovec iz flišnih plasti razpada v mulj, peščenjak pa v pesek, tako da že pod vrhnjimi melišči apnenca dobimo premešan peščeno-muljast grušč. Na zgornjih predelih pobočja so se na pretežno apnenčastem

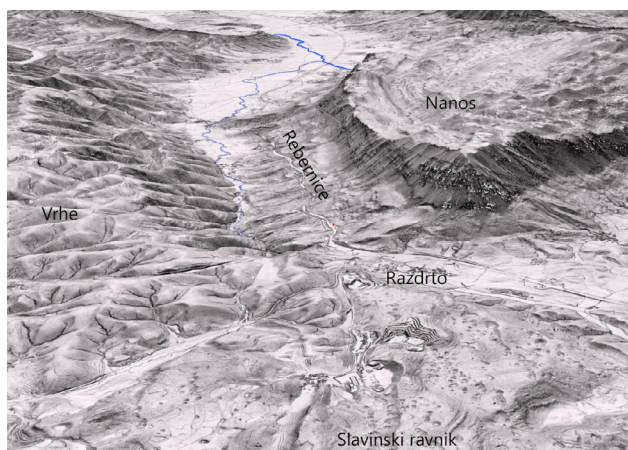
3 Geografski položaj najdišča na DMR 100; ©GURS.

4 Lokacija najdišča na geografski karti, <http://www.geopedia.si>. Merilo 1 : 100 000.

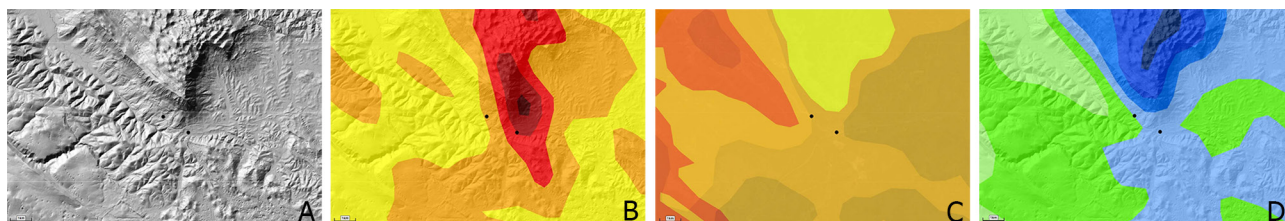
5 Lokacija arheološkega najdišča Šušet ob regionalni cesti Vipava–Razdrto; podlaga TTN 5000, lista C210700, C210800. Merilo 1 : 20 000.

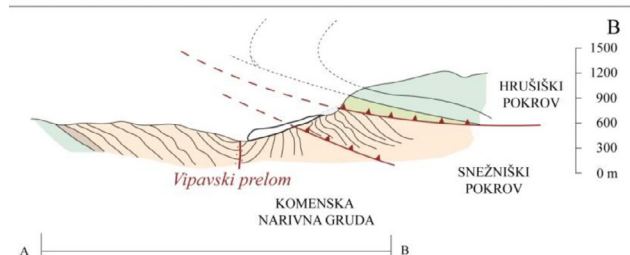
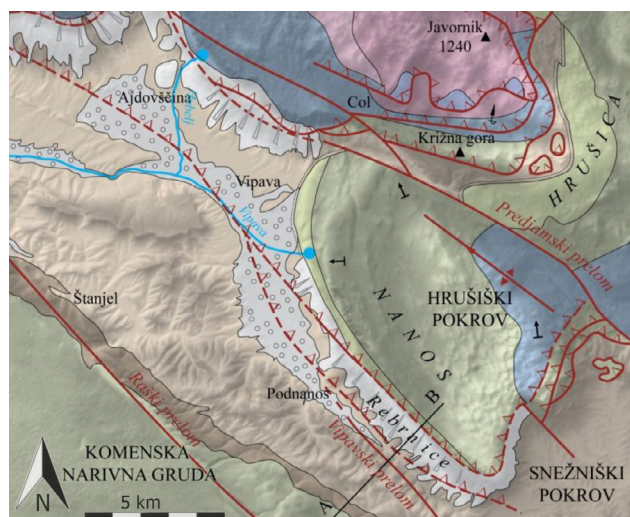
6 Preval pri Razdrtem na satelitskem posnetku (QGIS, CPA ZVKDS).

pobočnem grušču razvile rendzine, v spodnjih, tistih s flišnato podlago, pa evtrična rjava tla.

Arheološko najdišče Šušet je bila okoli 115 m dolga in 75 m široka, razpotegnjeni vrtači podobna zatravljena globel z dokaj strmim severnim pobočjem (okoli 20°) in s poravnanim, okoli 60 × 30 m velikim dnom (sl. 9). Ležala je na osrednjem delu nanoškega pobočja s povprečno okoli 25° naklona, na nadmorski višini 550 m, slab km severozahodno od prelaza Preval. Nastanek globeli je mogoče poiskati v pobočnih geoloških procesih, ki so oblikovali plaz Orešje (sl. 10). Najverjetneje je nastala z rotacijskim zdrsom ali drugačnim masnim plazenjem na pobočju Nanosa. Plitvo južno pobočje globeli je sekala regionalna cesta Podnanos–Razdrto, južni rob globeli pa je bil še ohranjen kot izstopajoč

7 Sodobni klimatski pogoji na širšem območju Prevala z označeno lego Šušeta in Razdrtega. A: Lidar posnetek območja; B: povprečna hitrost vetra 10 m nad tlemi v letih 1994–2001; C: povprečna letna temperatura zraka v letih 1971–2000; D: povprečna skupna višina novozapadlega snega v letih 1971–2001 (Atlas okolja, ©GURS).

Legenda

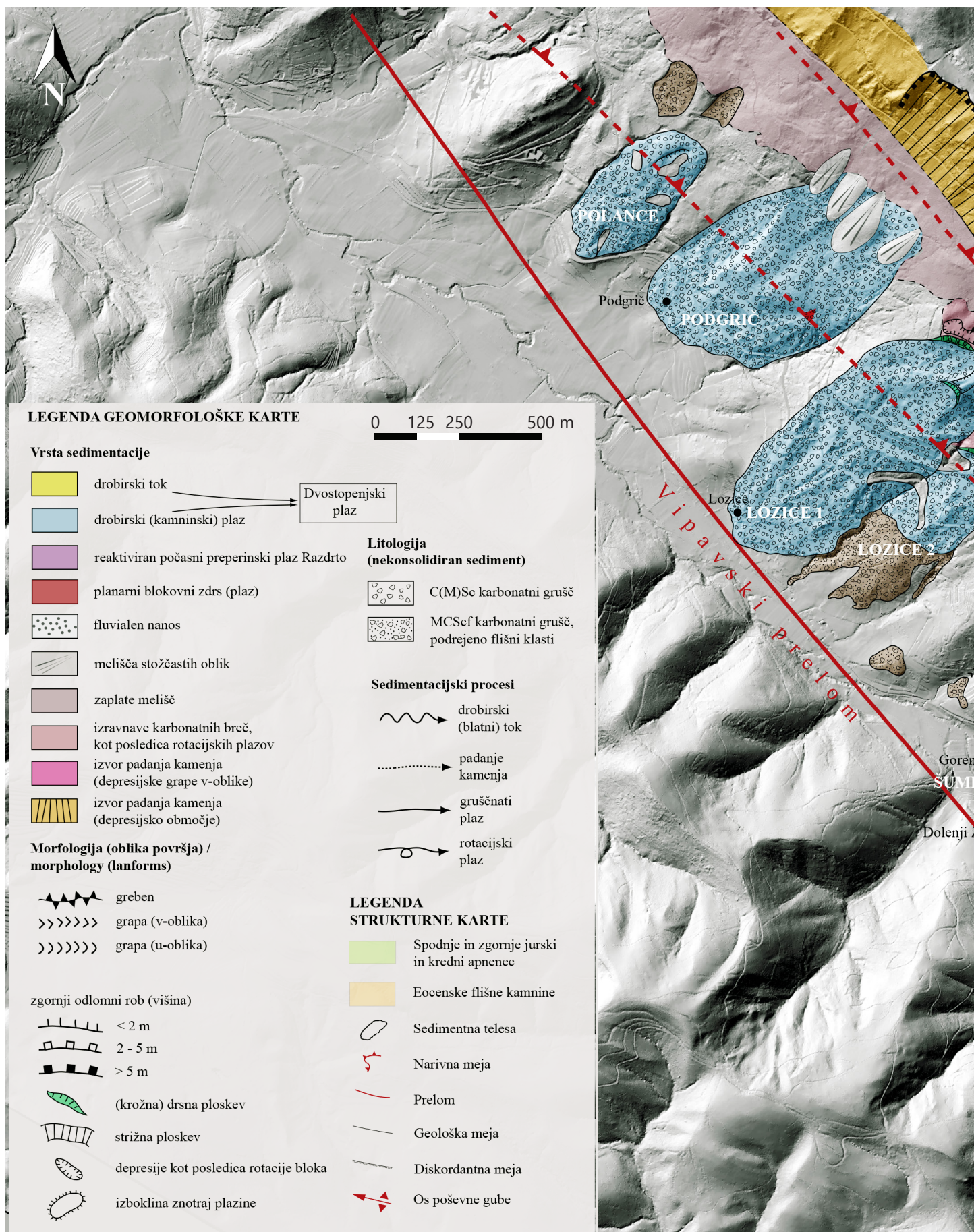
- pobočni sedimenti (kvartar)
- aluvialni in fluvialni sedimenti (kvartar)
- fliš in prehodne plasti (paleocen in eocen)
- Kraška grupa, večinoma apnenec zgornja kreda, paleocen in eocen)
- Enote mezozojske karbonatne platforme (apnenec in dolomit)
 - pretežno organogeni apneneci (zgornja kreda)
 - pretežno bituminozni apnenec z vložki dolomita (spodnja kreda)
 - apnenec in dolomit (jura)
 - dolomit, Dachsteinski apnenec (zgornji trias (norij-retij)
 - dolomit (zgornji trias (norij-retij)
- narivna meja (meja narivnih pokrovov)
- normalna geološka meja
- prelom
- os poševne gube

8 Geološka karta širše okolice Šušeta z osnovnimi litostratigrafskimi in strukturnimi podatki ter prečnim geološkim presekom čez Rebrnice (prirejeno po Popit 2016, slika 2.3).

9 Pogled na globel Šušet s severa.

skalno-zemljen nariv. V avtocestni trasi se je lokacija nahajala med profili 59 in 64. Globel z opuščeni njivami na njenem dnu je ob začetku arheoloških izkopavanj poraščala trava; na njenem zahodnem in severnem obodu se je vila meja visokega mešanega gozda, na vzhodni strani pa se je obrasla mlada akacijeva podrast.

10 Geomorfološka karta Rebrnic. Rdeča pika označuje lego najdišča Šušet (prirejeno po Popit 2016, priloga 1).

3 Prostor v preteklosti

Tomaž Fabec

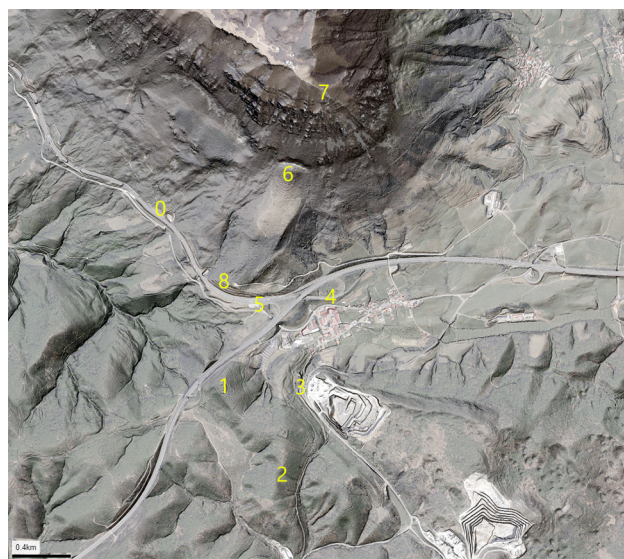
Planota Nanos je močan topografski orientir in izrazita pokrajinska dominanta. Uvršča se med tiste geografske fenomene našega prostora, o katerih so se ohranili najzgodnejši zapisi. V primerjavi z današnjo geografsko umeščenostjo Nanosa v Dinaride, ki na skrajnem severozahodu, šele na črti Tolmin–Idrijca–Žiri, mejijo z Vzhodnimi Alpami, so Vzhodne Alpe pri antičnih geografih segale vse do *Tarsatice* (Reke) in *Flanone* (Plomina) ter vključevale Učko (Šašel 1974; Šašel 1977; Vedaldi lasbez 1994). Po Strabonovih besedah, zapisanih v Geografiji na začetku 1. stoletja, se najnižji del vzhodnih Alp imenuje *Ocra* (4, 6, 10; 7, 5, 2). Tu naj bi bilo po navedbah Plinija Starejšega tudi istoimensko mesto, ki pa je bilo v času pisanja njegove *Naturalis Historiae* v drugi polovici 1. stoletja že v ruševinah (N. h. 3, 131). Danes je predvsem po zaslugi študij Jaroslava Šašla (Šašel 1974; Šašel 1977) splošno sprejeto prepričanje, da je Okra ime, s katerim so antični pisци označevali območje Nanosa s prelazom na Razdrtem (glej npr. Horvat, Bavdek 2009), ki, gledano širše, sega vse do obronkov Vremščice (Šašel 1974, 16). Nedorečena ostaja lokacija mesta Okra, za katero je bil na podlagi arheoloških zapisov podan predlog, da bi to lahko bilo gradišče na Gradu pri Šmihelu pod Nanosom (Šašel 1974; glej tudi Laharnar 2018, 37–40).

Iz Strabonovih navedb izhaja, da je antičnemu človeku Okra pomenila edini razmeroma ugoden prehod med Italijo ter severnim Jadranom na zahodu in srednjim Podonavjem ter Balkanom na vzhodu. Prelaz je bil v pozni prazgodovini in zgodnji antiki osrednji prometni koridor, ki je vodil preko severnih Dinaridov in obšel vzhodni rob Alp. Bil je mejno območje oziroma prostor, kamor so v željah po nadzoru prometa težile različne skupnosti (Šašel 1974, 14–16). Že samo dejstvo, da se Okra sploh pojavlja pri antičnih piscih, je zgovoren dokaz za to, da je ta predel igral posebno vlogo pri takratnem dojetju prostora.

Arheološka podoba območja prelaza na Razdrtem ne odraža tako izstopajoče relevantnosti, kot bi jo glede na lego na območju Okre smeli pričakovati. Če pri obravnavi najstarejše, kamenodobne poselitve, ki je v Pivški kotlini nadpovprečno zaznavna (Bavdek, Josipović 2017), skorajšnjo nevidnost poselitve zahodnega dela Spodnje Pivke in Rebernic z bližnjo okolico – izjema je le najdba kamnitega orodja

v Luknji v skali (sl. 11: 3; Jamnik, Turk, Blažina 2014), lahko opravičujemo s tafonomskimi dejavniki, to težje trdimo za mlajša obdobja.

Na območju Razdrtega so sedentarizacija poselitve in posledična večja teritorialnost in večji pritisk na krajino, ki jo na Krasu, v Vipavski dolini in na Pivškem razpoznamo od začetka bronaste dobe dalje, zaznavni le v zelo šibkih odtenkih. Skromni ostanki prazgodovinske lončenine, med katerimi je bila le ena črepinja prepoznana kot bronastodobna, so bili najdeni na Mandrgi, ledini na zahodnem robu Razdrtega (sl. 11: 5; Horvat, Bavdek 2009, 48, 131). Posamezne odlomke keramičnega posodja, ki morda sodijo v bronasto dobo, so med arheološkimi izkopavanji odkrili le še na zahodnem pobočju vrha griča Goli vrh, približno 1 km jugozahodno od Mandrge (sl. 11: 1). Črepinje so ležale v pokopani plasti temno rjavih tal, ki je prekrivala matično flišno preperino (Horvat, Bavdek 2009, 31–36), morebitnih struktur pa ni bilo. Med spremljanjem izkopa 300 m dolgega jarka za mobilno telefonijo čez Goli vrh sta bila odkrita le dva drobca lončenine, ki bi ju pogojno prav tako lahko umestili v bronasto dobo (Fabec 2025).

11 Karta prednovoveških arheoloških najdišč Razdrtega z okolico: 0 – Šušet, 1 – Goli vrh, 2 – Nad staro cesto, 3 – Luknja v skali, 4 – Preval, 5 – Mandrga, 6 – Gradišče, 7 – Pleša, 8 – Žingarca.

12 Ostanki avstrijske utrdbe na LIDAR posnetku Golega vrha (QGIS, CPA ZVKDS) in (desno) načrt prazgodovinske naselbine z označeno sondo ter profili testnih jarkov 1-8a (po Horvat, Bavdek 2009, sl. 13).

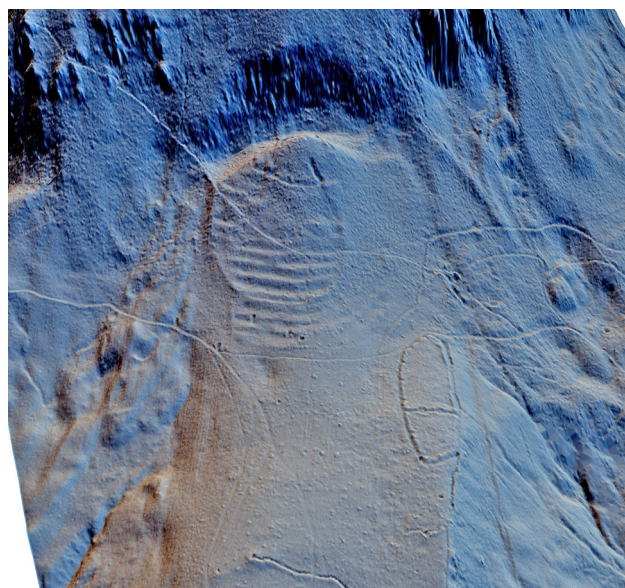
Za čas železne dobe sta bila kot ključni točki sistema obvladovanja prehoda čez Okro prepoznana Gradišče nad Hraščami in Grad pri Šmihelu (glej npr. Slapšak 1998; Slapšak 2022; Guštin, Gaspari 2005; Laharnar 2018; Laharnar 2022), oba od Razdrtega oddaljena okoli 7 km; prvo v Zgornji Vipavski dolini in drugi v Spodnji Pivki. Človekova prisotnost na območju Razdrtega se po drugi strani med starejšo in mlajšo železno dobo ponovno kaže v zelo nizkih amplitudah, ki jih večinoma zaznavamo s pomočjo posameznih drobnih najdb. Z ledine Mandrga izhaja edina najverjetneje starejše železnodobna najdba, obesek v obliki živali. Na najdišču Preval, slabih 500 m zahodno od Mandrge (sl. 11: 4), je bila v rimskodobni plasti izkopana srednjelatenska železna fibula. Na Golem vrhu je bil z iskalcem kovin najden republikanski novc, drugi republikanski novc pa je bil naključno najden na Pleši na Nanosu (sl. 11: 7) (Horvat, Bavdek 2009, 24, 31–36). Najdba republikanskega novca na Golem vrhu je dala namig za opredelitev enega od tamkajšnjih nasipov v mlajšo železno dobo (Horvat, Bavdek 2009, 37), posledično za domnevo o obstoju opazovalne postojanke na Golem vrhu v 2. stoletju pr. n. št. (Horvat, Bavdek 2009, 37). Primerjava lege med arheološkimi izkopavanji dokumentiranih nasipov z LIDAR posnetkom Golega vrha take interpretacije ne potrjuje, temveč kaže bolj na to, da so prepoznane topografske značilnosti verjetneje ostanki novoveške vojaške utrdbe, ne pa sledovi predrimske naselbine (sl. 12).

Glede na LIDAR posnetke bi lahko večjo vlogo pri nadziranju sedla na Razdrtem pripisali Gradišču (sl. 11: 6), naselbini z dobro ohranjenim obrambnim nasipom in terasami na vrhu Dolge ravni (sl. 13), okoli 200 m nad Razdrtim, na pomolu pod strmim skalnim pobočjem Pleše. O njem žal ne vemo skoraj ničesar (Urleb 1975); njegova datacija na podlagi posameznih naključnih najdb v prazgodovino in rimsko

dobo ostaja nezanesljiva, možnost, da je gradišče živelo v starejši železni dobi (Laharnar 2022, 31, 33), je prav tako zgolj hipotetična.

Morda že v drugi polovici 2. stoletja pr. n. št., zanesljiveje pa proti njegovemu koncu, je bila čez Razdrto speljana cesta, ki je iz Akvileje vodila proti vzhodu in se je kot glavna prometnica proti dolini Save obdržala do (konca) avgustejskega obdobja, ko je bil zgrajen nov odsek čez Hrušico (Bosio 1991, 200; Horvat, Bavdek 2009, 144–150). Njeni ostanki so bili odkriti med arheološkimi izkopavanji na Prevalu. Pokazala se je kot nasutje drobnega, večinoma apnenčastega gruščja. V širino je merila do 2,6 m, raziskana pa je bila v dolžini 27 m (Horvat, Bavdek 2009, 101).

Arheološki ostanki iz časa gradnje ceste ali kmalu po njej, to je s konca 2. in začetka 1. stoletja pr. n. št., so bili na Razdrtem izkopani na Mandrgi. Na tej lokaciji je bil odkrit

13 Lidarski prikaz najdišča Gradišče z lepo vidnim terasastim območjem naselbine (QGIS, CPA ZVKDS).

v geološko podlago vkopan jarek širine 2,7 do 3,5 m, ki je potekal v smeri sever–jug, to je v smeri padca tamkajšnjega terena. Na severnem robu izkopišča je bil jarek globok skoraj 1,5 m, njegov južni krak pa se je zaključil v postopnem prehodu na površje. V plastovitem polnilu je bilo veliko odlomkov keramičnega posodja, predvsem amfor, poleg teh pa so nastopali še kosi hišnega ometa in opek, drobci oglja, živalske kosti, novci in drugi kovinski predmeti. Podobno gradivo je ležalo tudi v plasti, ki se je širila vzhodno in zahodno od jarka. Nekatere črepinje, ki so tako v plasti kot tudi polnilu ležale razpršeno, so pripadale istim posodam. Le v enem primeru se je *in situ* ohranila spodnja polovica amfore, ki je bila v tla vkopana pokonci. Izkopavanja so razkrila tudi najmanj eno kurišče. Najdišče je bilo interpretirano kot naselbina z – glede na zgostitve drobnih najdb – vsaj tremi lesenimi objekti. Jarek naj bi naselbino ščitil pred hudoournimi vodami, keramika v njem pa naj bi služila za učinkovitejšo drenažo (Horvat, Bavdek 2009, 42–51). Glede na značilnosti lončenine naj bi bila naselbina ozko povezana s prostorom Akvileje in naj bi nastala zaradi tranzitnega prometa čez prelaz (Horvat, Bavdek 2009, 96, 139).

Približno 40 m severno nad traso rimske ceste je na ledini Preval stalo domnevno počivališče. Tu je bila namreč odkrita plast prežganih tal premera več kot 4 m, ki je najbrž sled kurišča. Na podlagi odlomkov lončenine je bilo to datirano v prvo tretjino 1. stoletja pr. n. št., torej v čas, ko je naselbina na Mandrgi še živel.

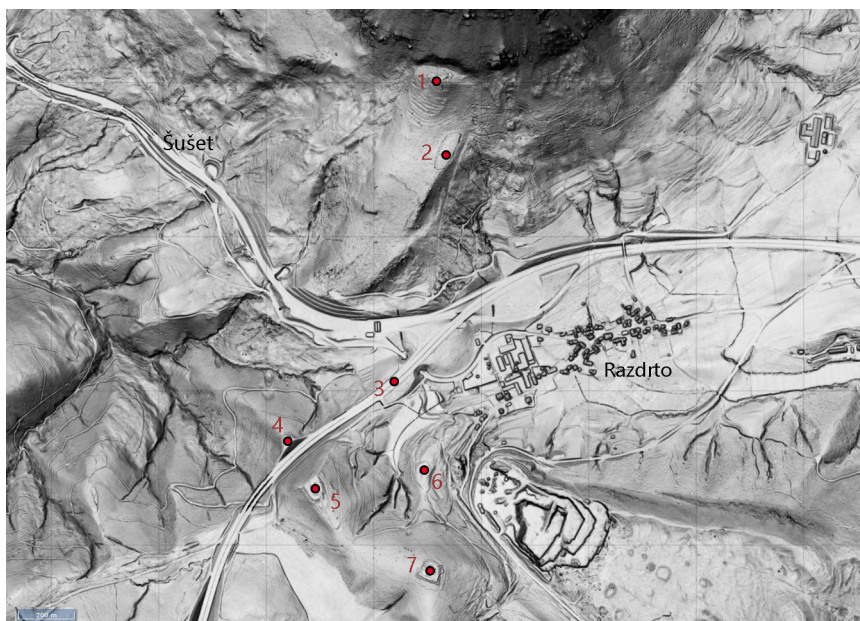
Ledina Preval je bila intenzivneje obljudena tudi nekoliko pozneje, v času od srednje oziroma poznoavgustejske dobe do sredine 1. stoletja n. št. V ta čas naj bi segalo slabih 34 m dolgo in od 1 do skoraj 7 m široko nasutje apnencev, peščenjakov in kosov opek, ki se je širilo vzdolž severne strani ceste. V tlorisu je imelo nepravilno obliko, predvsem na zahodni strani so v njem razpršeno ležale številne živalske kosti, keramične črepinje ter novci in drugi kovinski predmeti. Nasutje naj bi bilo sled ruševine enega ali celo več ozkih objektov, ki naj bi se glede na množico drobnih najdb na zahodnem delu uporabljali za bivanje (Horvat, Bavdek 2009, 102–103, 124). Nedaleč stran, na severni strani objektov, so bili odkriti štiri različno velike jame ter okoli 1 do 2,5 m širok jarek. Zapolnjeni so bili s podobnim materialom, ki ga je vsebovalo nasutje (ruševina), predvsem v južnem delu jarka pa so med kamenjem in opekami ležale tudi keramične črepinje, novci in drugi drobni kovinski predmeti (Horvat, Bavdek 2009, 104–106, 124). Severovzhodno od tega jarka je bil odkrit še en jarek, ki je bil širok le okoli 0,5 m in ga je tokrat zapolnjevala zemljina z redkimi črepinjami. Oba jarka naj bi služila za odvodnjavanje, namembnost jam pa ni bila ugotovljena. Glede na drobne najdbe naj bi bili jame in jarki

sočasni z objektom (Horvat, Bavdek 2009, 111). Slednji naj bi propadel sredi 1. stoletja, že kmalu nato pa naj bi njegova ruševina prekrila tamkajšnje cestišče. Domneva se, da je bil tamkajšnji odsek ceste takrat tudi že opuščen oziroma da je bila njena trasa predstavljena drugam (Horvat, Bavdek 2009). Opustitev ceste bi bila posledica gradnje nove ceste skozi Hrušico, s čimer naj bi postala cesta čez Razdrto že v prvi polovici 1. stoletja stranska (Horvat, Bavdek 2009, 104–106, 111, 150).

Na območju Razdrtega so bili poleg posameznih detektorskih najdb, to je fibule iz 2. stoletja z Žingarce (sl. 11: 8; Za kamnolomom; Svoljšak *et al.* 1997, 252) in skupka 22 bronastih novcev, zakopanega po letu 161 na ledini Nad staro cesto zahodno od Laž (sl. 11: 2; FMRSI IV, 19), sledovi poselitve iz časa od opustitve ceste vse do pozne antike odkriti le na Prevalu. Takrat je bil čez plast ruševine, ki je prekrila cestišče, speljan do 0,3 m širok in do 0,25 m globok jarek, ki je bil zapolnjen z zloženim kamenjem ter redkimi kosi opek. Potekal je v skoraj ravni liniji po pobočju navzdol proti jugu. Na severnem kraku se je zalomil in usmeril proti vzhodu, nedaleč od okljuka pa se je od glavne linije odcepil stranski odvod, ki se je po nekaj metrih, še vedno v smeri glavnega odvoda, izgubil v gruščnatem nasutju. Interpretiran je bil kot drenažni jarek, vendar zaradi odsotnosti sočasnih struktur njegova natančnejša vloga v prostoru ni bila ugotovljena (Horvat, Bavdek 2009, 106–107, 111).

V pozni rimski dobi sledovi poselitve območja Razdrtega ponovno močno zbledijo. Nanjo opozarjajo le fibula s čebulastimi gumbi in novci iz 4. stoletja, ki sta bila izkopana na Prevalu, ter dvojni gumb (razdelilec) s konca 4. oziroma iz prve polovice 5. stoletja, ki je morda ostanek vojaške opreme in je bil najden s pomočjo detektorja kovin na Žingarci. Po mnenju Jane Horvat in Alme Bavdek naj bi ta najdba opozarjala na možnost, da je na tej lokaciji takrat stala manjša vojaška postojanka ali opazovalnica, ki bi, podobno kot druge manjše vojaške enote, v 5. stoletju nadzirala prehode v Italijo. V 5. in 6. stoletju naj bi se namreč glavni prometni tokovi izognili izpostavljeni Hrušici ter se prestavili proti jugu, na smer čez Razdrto (Horvat, Bavdek 2009, 150).

Zgodovinski viri govorijo o tem, da je v srednjem veku cesta potekala po trasi rimske ceste po severozahodnem obrobju Pivške kotline preko Landola na Razdrto, kjer se je razcepila na dva kraka. En krak ceste se je spustil čez Žingarco proti Vipavski dolini in Gorici, drugi krak pa je potekal po pobočju Smolevca do Senožeč in naprej proti Trstu. Kraji ob glavni prometnici so bili odvisni od trgovskega prometa in se hkrati z njim tudi razvijali. Vas Razdrto, v srednjem veku imenovana Preval, je bila na križišču cest in je v 18. stoletju imela

14 Na LIDAR posnetku prepoznani sledovi avstrijsko francoskih spopadov (prim. Mihelič *et al.* 2019, 31–36).

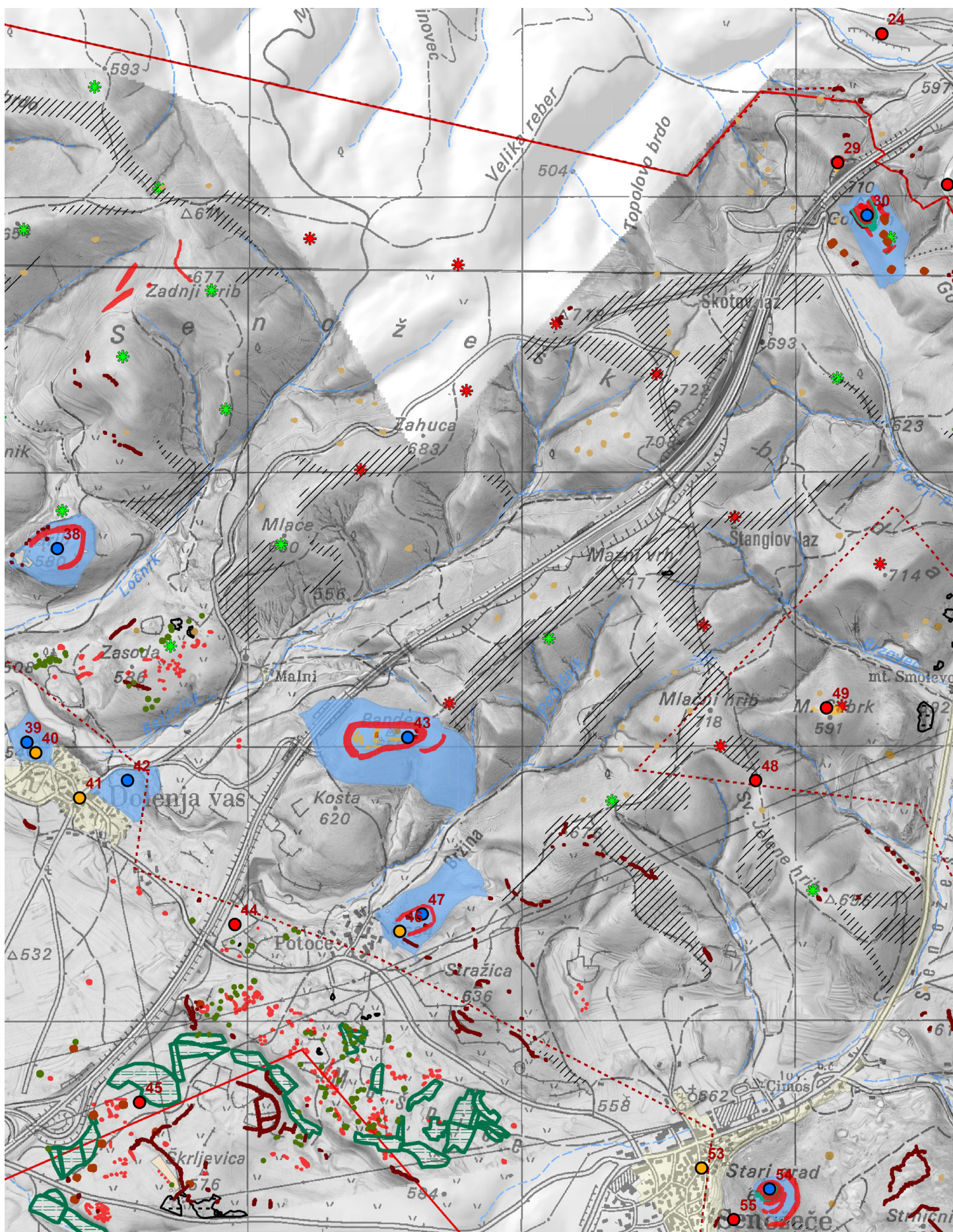
tudi mitnico. Po izgradnji južne železnice Dunaj–Trst sredi 19. stoletja je cestni transport po kotlini in preko Razdrtega za daljši čas močno upadel.

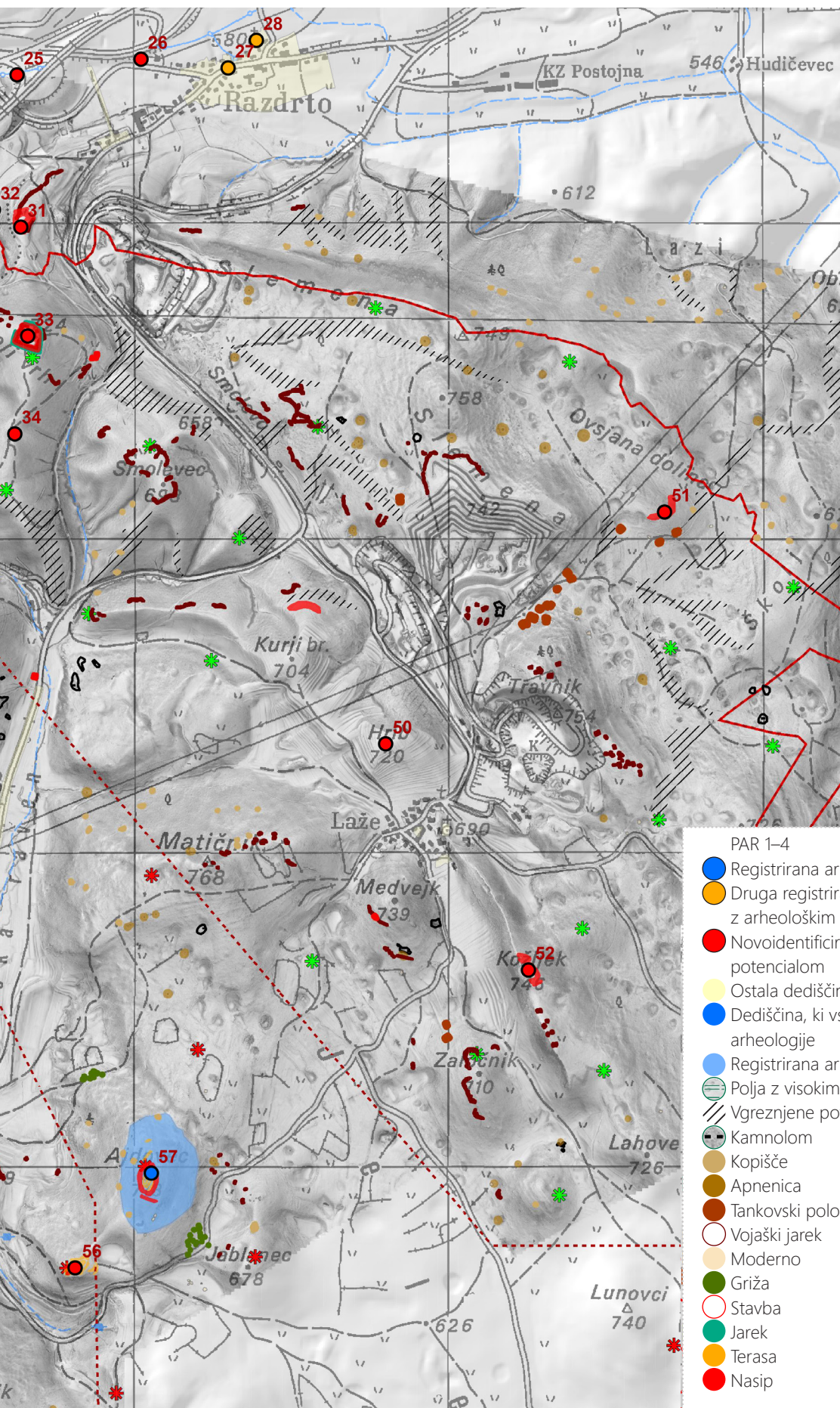
Pomembno vlogo je imel preval na Razdrtem v vojnih obdobjih. V času turških vpadov, v 15. stoletju, je bilo na Žingarci povezovalno kresišče, ki je opozarjalo o nevarnosti roparskih vpadov v Vipavsko dolino. Francoska vojska je na prehodu iz 18. v 19. stoletje Preval večkrat prečkala in se preko Razdrtega v Vipavsko dolino tudi umaknila. Leta 1809 je bila na območju Prevala pomembna bitka med na Golem vrhu vkopano vojsko avstrijskih vojakov in francosko vojsko, ki je prodirala od Vipave proti Razdrtemu. Med 2. svetovno vojno je bilo na območju Prevala več vojaških spopadov (Horvat, Bavdek 2009, 14–17).

Arheoloških ostalin, ki bi odražale srednjeveško poselitev območja Razdrtega, še ne poznamo. V okviru izdelave evidence arheološke dediščine napoleonskih vojn v Sloveniji (Mihelič, Rutar, Mlekuž 2019) je bilo v okolici Razdrtega prepoznanih sedem lokacij z ohranjenimi sledovi teh spopadov (sl. 14), med analizo arheološkega potenciala območja Senožeških brd, ki je zaobjela tudi južne obronke Razdrtega, pa so bila identificirana številna kopišča, apnenice ter

ugreznjene poti (sl. 15; Rutar, Mlekuž 2013). Skromne novoveške najdbe so znane z Mandrge in Prevala, kjer so odkrili tudi ostanke točnejše neopredeljenega zidanega objekta (Horvat, Bavdek 2009, 107–108).

Predstavljena arheološka podoba območja prelaza na Razdrtem, kot rečeno, ne odraža tako izstopajoče pomembnosti, kot bi jo smeli pričakovati. Ta ugotovitev po naši oceni vodi v smer razmišljanja, ki jo je začrtal že Jaroslav Šašel (Šašel 1974; Šašel 1977), po katerem gre antično Okro obravnavati kot širši prostor med Nanosom in Vremščico in je torej ne gre ozko enačiti s prelazom na Razdrtem. V tem kontekstu se zdi zanimiva slika strukturiranosti ugreznjenih poti kot materialnih sledi gibanja, ki jo na podlagi LIDAR posnetkov prepoznamo na območju prelaza oziroma vrha doline Močilnika (sl. 16). Skupek sledov ugreznjenih poti, pri katerih je časovna dimenzija sicer zanemarjena, daje slutiti, da težišče smeri premikanj ni potekalo po dnu zgornje doline Močilnika, temveč po njenih robovih; predvsem južnem, kjer se številne poti dvigajo iz doline proti Vrhem in se nadaljujejo v koridor, ki poteka po severovzhodnem robu planote Vrhe vzporedno z osjo doline Močilnika.

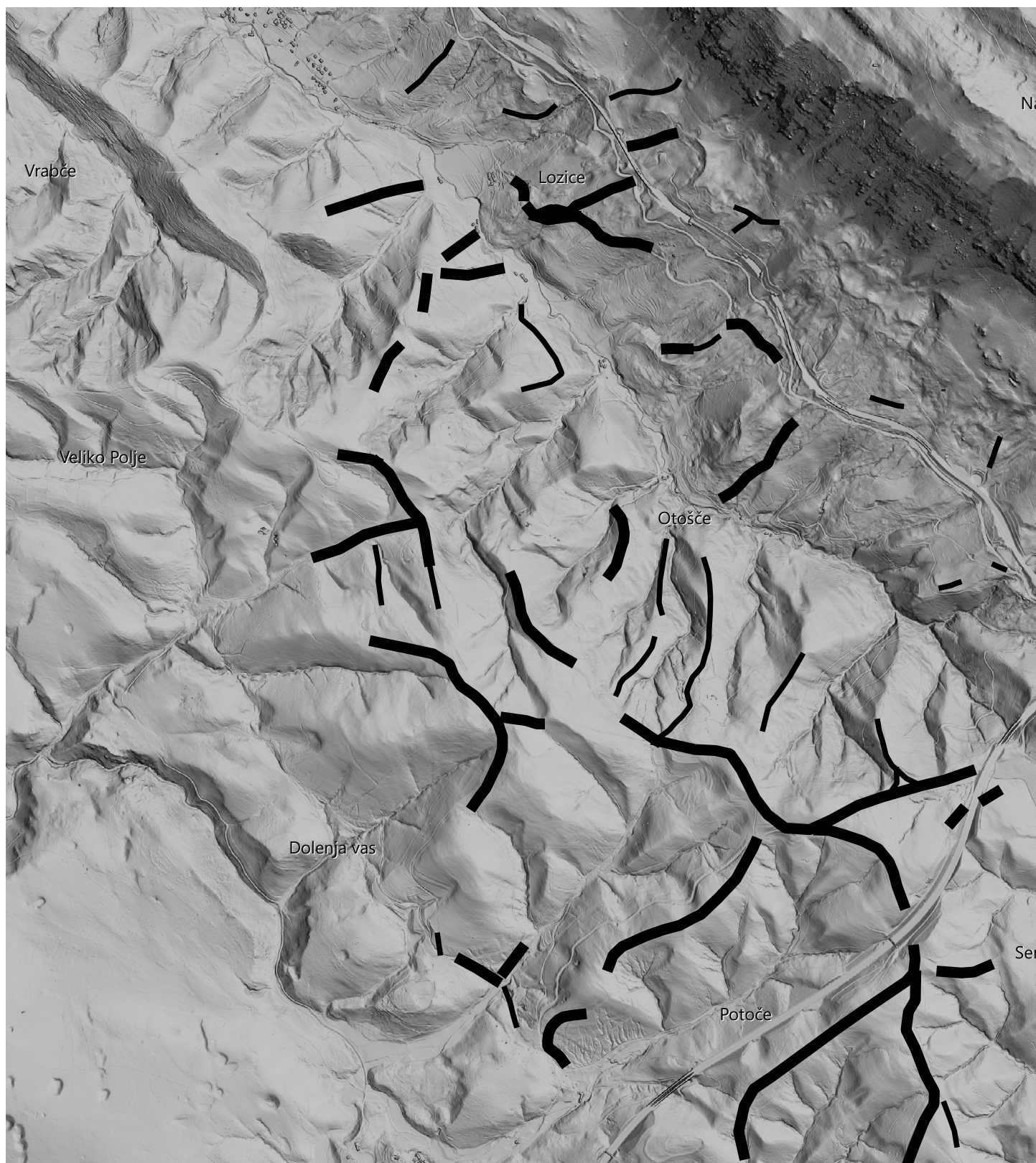

15 Interpretacija prepoznanih arheoloških sledov na LIDAR posnetku (po Rutar, Mlekuž 2013, priloga 3.2).

- Območje pobude
- Območje stojišč
- ★ Izvedljivo stojišče
- ★ Neizvedljivo stojišče
- DV Dolenja vas–Divača

PAR 1–4

- Registrirana arheološka najdišča
- Druga registrirana dediščina z arheološkim potencialom
- Novoidentificirane točke z arheološkim potencialom
- Ostala dediščina
- Dediščina, ki vsebuje tudi področje arheologije
- Registrirana arheološka dediščina
- Polja z visokimi hrbti
- Vgreznjene poti
- Kamnolom
- Kopašče
- Apnenica
- Tankovski položaji
- Vojaški jarek
- Moderno
- Griža
- Stavba
- Jarek
- Terasa
- Nasip

16 Ugreznjene poti v okolici Razdrtega.

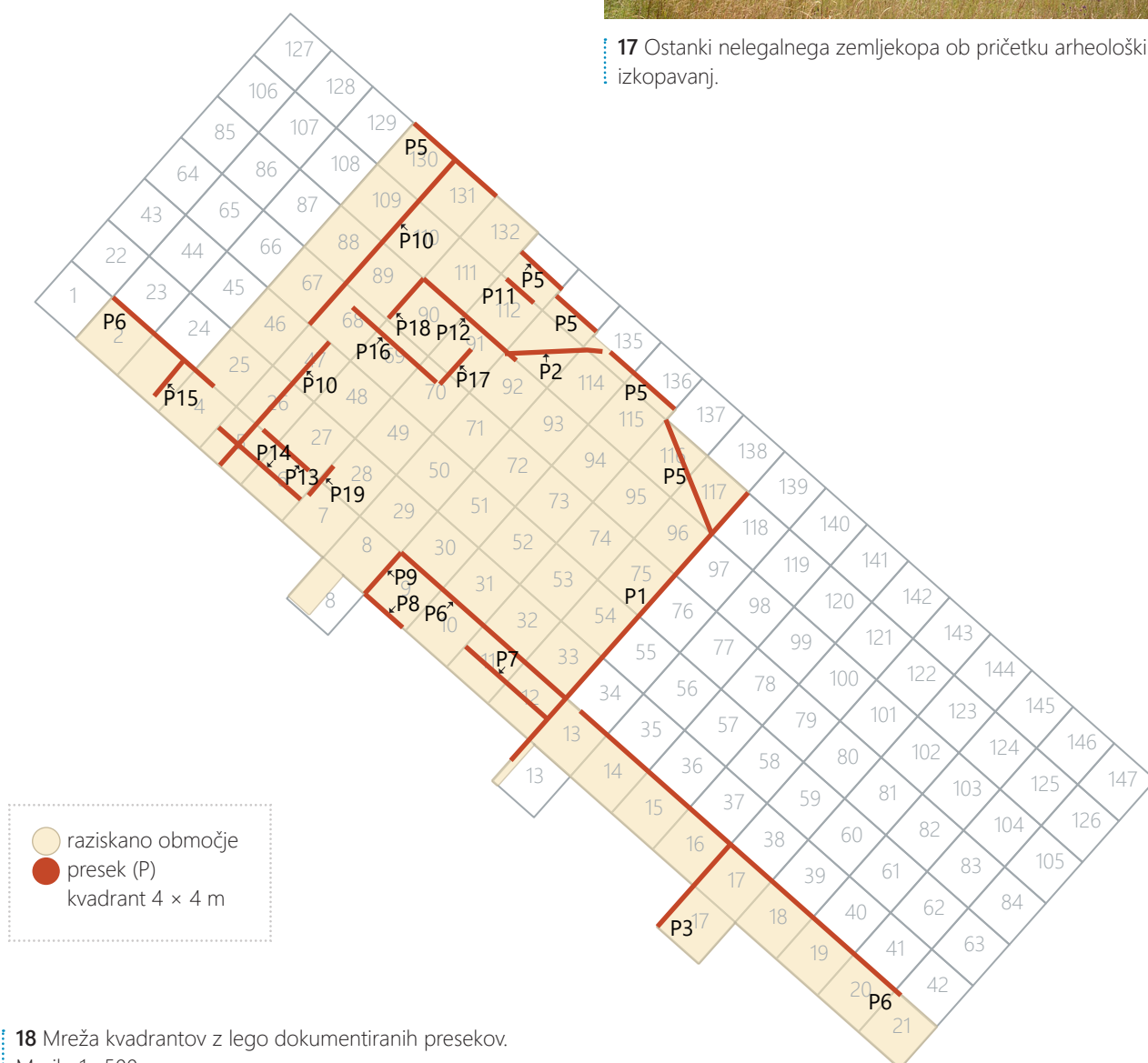
4 Metodologija in potek arheoloških izkopavanj

Tomaž Fabec

Še pred prihodom arheološke ekipe, domnevno leta 2000 (Djurić, Tica 2002), je neznani storilec iz sredice najdišča Šušet s površine preko 500 m² strojno izkopal okoli 250 m³ zemlje (sl. 17) in jo (domnevno) odpeljal na svojo njivo pri Podnanosu. S tem je posegel v osrčje lokacije; ne le v ornico opuščene njive, ampak tudi globoko v novoveške in še starejše plasti, s čemer je uničil pomemben del arheološkega najdišča. V predpripravi na izkopavanje je bila lokacija primerno očiščena travišča in grmičevja. V okviru teh del je bil pregledan še kup

17 Ostanke nelegalnega zemljekopa ob pričetku arheoloških izkopavanj.

18 Mreža kvadrantov z lego dokumentiranih presekov.
Merilo 1 : 500.

preostale, za odvoz deponirane zemlje. Zatečeno stanje je narekovalo potek izkopavanja in način dela ter je občutno skrčilo prvotno predvideno izkopavalno površino. Od načrtovanih 1750 m² jih je bilo raziskanih 890 m², dosežene globine pa so bile neprimerno večje od pričakovanj, oprti na rezultate testnih jarkov (Tica 2002).

19 Risanje tlorisa.

20 Fotografiranje s pomočjo A stativa.

Izkopno polje je bilo zamejeno v velikosti 92 × 28 m in vpeto v mrežo kvadrantov velikosti 4 × 4 m, s čimer je bil vzpostavljen relativni koordinatni sistem z osjo „x“ v smeri JV–SZ in osjo „y“ v smeri SV–JZ ter izhodiščem v točki (GK) $x = 425764$ in $y = 69132$ (sl. 18), ki je nudil podlago za prostorsko umeščanje situacij in drobnih najdb. Na jugozahodni strani osi „x“ je bilo izkopišče deloma razširjeno, pri čemer so bili novi kvadranti označeni tako, da se je uporabila številčna oznaka najbližjega sosednjega kvadranta v isti vrsti in tej dodala črka A (kv. 8A, 13A in 17A). Odkrite arheološke situacije so bile dokumentirane z ročno terensko risbo (sl. 19), barvno negativ in dia fotografijo, pomembnejše tlorisne zasnove tudi z vertikalnimi B dia (6 × 6) posnetki z 9- ali 11-metrskega A – stativa (sl. 20). Lokacija in njena okolica

sta bili posneti tudi iz zraka z letalskim preletom. Meritve za izdelavo tehničnih risb ter za prostorsko umestitev drobnih najdb so bile izvedene ročno, s pomočjo zidarskih metrov, nivelirja in merske late. Vse drobne najdbe, torej črepinje, živalske in človeške kosti, kovinski predmeti ter večji kosi opek, so bile evidentirane z vpisom v dvojniku v zvezke z ustreznim obrazcem (gradivo iz Narodnega muzeja Slovenije) in beleženjem lege v relativnem koordinatnem sistemu, konteksta in številke kvadranta.

Pri izkopavanju, ki je v celoti potekalo ročno, je bil uporabljen stratigrafski pristop. V več primerih je bil obseg posameznih plasti in struktur zelo težko določljiv, zato so bile v teh primerih meje določene arbitrarno. Težava se je zrcalila tudi pri opredelitvi stratigrafskih kontekstov in odkritih drobnih najdb, pri čemer je bila marsikatera odločitev subjektivna. Izkopavanja so potekala po skupkih kvadrantov, kar je oteževalo celostni vpogled v posamezne strukture in sledenje mej posameznih stratigrafskih enot.

Zaradi občutne poškodovanosti najdišča je bil po prvotnem načrtu izkopan le niz kvadrantov (2–21) v smeri vzhod–zahod (sl. 21), katerega namen je bil dognati obliko kotanje ter strukturiranost pedološkega in arheološkega profila. Z istim namenom so bili izkopani tudi testni jarki. Vertikalni preseki so bili prilagojeni že obstoječim profilom v ilegalnem izkopu zemlje (profili št. 1, 2, 4, deloma 5), ali pa so izhajali iz neposrednih, tekočih raziskovalnih potreb in zahtev (npr. profil št. 3, 5–16). Nedvomno je reševanje z ilegalnim izkopom zemlje nastalih razmer pogojevalo (upočasnjevalo) raziskovalni ritem in vsaj deloma izsililo tudi način dela.

Zaradi odkritja črnkasto obarvanih in torej domnevno z organskim materialom obogatenih plasti na dnu globeli, ki so bile opredeljene kot prazgodovinska usedlina kalov, je bilo na terenu opravljeno tudi vzorčenje tal za mikrobotanične analize (glej poglavje 7.4). Najdišče je večkrat obiskal tudi

21 Začetki izkopavanj na nizu kvadrantov 2–21 z ostanki nelegalnega izkopa zemlje v ozadju.

22 Podnanoški gasilci pri črpanju deževnice iz poplavljenega osrednjega dela izkopišča.

geolog Tomaž Verbič, ki je svoja opažanja strnil v poročilu (Verbič 2002).

Izkopavanja so potekala brez večjih zaostankov. Občasno je nagajalo deževno vreme, zaradi česar smo morali delo prekiniti, saj je deževnica zalila izkopna polja in predvsem testne jarke. Vode je bilo preveč za ročno črpanje, tako da so na pomoč priskočili podnanoški gasilci (sl. 22).

5 Stratigrafija in opredelitev najdišča

Na najdišču Šušet so bili procesi oblikovanja in preoblikovanja stratigrafije vseskozi dokaj zapleteni, kar je v prvi vrsti posledica prepletanja razmeroma šibko intenzivnih oziroma občasnih človekovih aktivnosti in intenzivnejših, neprestanih sedimentacijskih procesov. Zaradi razgibane morfologije površja, ki ga na večjem delu najdišča zaznamuje predvsem močan naklon terena (okoli 20°), vsaj deloma pa tudi zaradi narave tamkajšnje geološke podlage, ki jo določa pobočno sedimentacijsko okolje – najdišče leži na telesu plazu Orešje, so bili tafonomski učinki koluviacije na arheološko stratigrafijo in arheološke vsebine nasploh zelo daljnosežni, celo do te mere, da sta bila včasih njihovo prepoznavanje in opredelitev prepuščena subjektivnim odločitvam. V isti luči je treba obravnavati tudi naravne plasti, ki jih je bilo po genezi skoraj brez izjeme težko umestiti v katerega od pedoloških horizontov. Gre namreč za resedimente z zelo

burno preteklostjo, ki so lahko prešli številne in hkrati različne procese resedimentacije in pedogeneze, pri čemer ponekod ni bil zanemarljiv tudi antropogeni vpliv.

Geološka podlaga (hribina) na najdišču je fliš, vendar je ta na tej lokaciji in v ožji okolici prekrit s kvartarnimi koluvialnimi sedimenti. Od teh je bil med izkopavanji kot najstarejši opredeljen dobro sortiran grušč (plast SE 3), ki ga sestavljajo skoraj izključno kosi apnenca (sl. 23). Grušč je bil drobno zrnat, le posamezni kosi so presegali velikost 5 cm. Ležal je v plasti z okoli četrtinskim deležem peščeno-muljaste osnove. Grušč je po nastanku najverjetneje krioklastičen in pleistocenske starosti, za vse enote stratigrafije, ki ga prekrivajo, pa lahko predvidevamo, da so holocenske. Navzgor sledita plasti peščeno-muljastih tal (SE 4 in SE 37) z redkimi skoraj ostrorobimi kosi peščenjaka (sl. 24), ki sta nedvomno koluvialni; morda gre za ostanek s pobočja zdrselih tal. Namreč: na flišu so običajno razvita debela rezidualna tla, ki na dokaj

23 Pobočni krioklastični grušč (SE 3) na dnu drobnozrnate sedimentne zapolnitve globeli. Testni jarek vzdolž profila 10, kv. 26, 47.

24 Pobočni grušč in nad njim peščeno muljast kolvij s kosi peščenjaka. Profil 6, kv. 18.

strmem pobočju pogosto plazijo. Morfologija in geološka sestava terena na najdišču izkazujeta vse atribute plazine z depresijo pod odlomnim (zdrselim) robom. Ta depresija (kotanja, globel) je bila morfološko ob nastanku tamkajšnjega plazu še bolj izrazita, oblikovana pa je bila na zdrselih peščeno-muljastih tleh z različnim deležem kosov peščenjaka. Zaradi izredno slabe prepustnosti tal se je v depresiji zadrževala voda, pri čemer je zaradi nagubanosti njenega površja nastalo več naravnih kalov. Kulturna zgodovina te lokacije se je tako začela zaradi naravnih (hidroloških in geomorfoloških) pogojev, po katerih je izrazito odstopala od splošne podobe pobočja Rebernic (Verbič 2002).

5.1 Eneolitski kali ali močila

Pleistocenski grušč (SE 3) v podlagi kotanje Šušet so, kot rečeno, prekrivale plasti zelo slabo prepustnih muljastih tal (SE 4 in SE 37). Na dnu kotanje (dokumentirano na kv. 8–13, 33, 54) je bil vrhni del teh sedimentov izrazito temno sivo-rjav in s črnkastimi odtenki (SE 15 in SE 45; **sl 25**). Po sestavi se od podlage ni razlikoval. Povsem verjetno je, da je temna obarvanost posledica primesi organskih snovi. Ta kaže na pretežno redukcijsko okolje v času njihovega nastajanja in tudi kasneje, iz česar lahko sklepamo, da so se sedimenti odlagali na dnu stoječe vode, ki je le redko presahnila. Usedlina je bila vzorčena za palinološke analize, vendar se pelod v nobenem vzorcu, najbrž zaradi aerobnih razmer v tleh, ni ohranil. Drobci oglja in fitoliti so pokazali, da so v času njihovega odlaganja v okolici vseskozi uspevali iglavci ter da so se v bližini odpirale jase, na lokaciji pa je rastlo trstje (glej poglavje 7.4). Žal makroskopskih koščkov oglja ni bilo možno točneje opredeliti (glej poglavje 7.3). Plast se je debelila od roba kotanje proti njenemu dnu. Depresija s stoječo vodo je naravna, logična posledica plazenja, nastala

25 Organogena plast SE 15 (temen peščen mulj) nad slabo prepustnim rumenorjavim peščeno muljastem materialu (SE 4). V obeh so bili vidi fragmenti prepererelega peščenjaka, nista pa vsebovali kosov apnenca.

26 Greben z nametanimi kosi peščenjaka (SE 21) med dvema s črnkasto usedlino zapolnjenima depresijama. Greben je morda pregrajeval dva ločena kala, še verjetneje pa gre za ostanek izrazito razgibanega, nepravilnega roba enega kala. Pogled proti jugovzhodu.

pod odlomnim (zdrsnim) robom plazine, in jo lahko označimo kot naravni kal.

Med izkopavanji se je izkazalo, da kal ni bil enostavne krožne oblike. Njegova geometrija pravzaprav ni bila odkrita, saj ni bil izkopen v celoti. Izkazalo pa se je tudi, da je bil (delno ali v celoti) pregrajen, oziroma, da ga je naravni greben, posledica nagubanosti plasti SE 4 v podlagi, delil na dve ločeni depresiji, tako da bi dejansko morali računati z dvojnimi kalom (**sl. 26, 27**). Druga možnost je, da je greben le bok (stena) enega kala z izrazito nepravilno obliko. Ne nazadnje je nepravilna oblika depresije (kala) pričakovana, saj se je oblikovala pod odlomnim robom plazine.

Na grebenu so ležali kosi lomljenega peščenjaka (SE 21), ki so nedvomno ostanek človekove dejavnosti. Peščenjaki so ležali neurejeno in niso ustvarjali izravnave, so pa bili nametani dovolj na gosto, da so nudili hodno površino, ki je bila stabilnejša od blatne okolice. Greben je bil torej utrjen s kamenjem, kar je bil nedvomno nameren človekov poseg

27 Presek 6 na liniji y = 4 m na sv. meji kv. 9–12. Greben na kv. 10 ločuje depresiji, ki jo zapolnjuje podobna, temno obarvana usedlina. Greben je bil posut s kamenjem (SE 21), ki je bilo izrisano tudi v tlorisu.

28 Odbitek iz roženca (G1), odkrit med peščenjaki kamnitega utrditve vrha grebena.

v območje stoječe vode, in je najverjetneje omogočal lažji dostop do vode. Med kosi peščenjaka je ležal klinast odbitek iz kakovostnega roženca (G1; sl. 28) s sledovi uporabe. Vzorec oglja (glej poglavje 7.1, vzorec BETA 591319) iz usedline kala (SE 15) je bil radiokarbonsko datiran in je pokazal na čas prehoda iz 5. v 4. tisočletje pr. n. št. To je, gledano v kulturnokronološkem zaporedju, v prehodno obdobje neolitika v eneolitik. Stoječa voda na Šušetu, ki je bila, kot smo videli, najbrž lokalna posebnost na širšem območju Rebernic, je v prostoru morda funkcionirala kot (mikro) krpa (ang. *patch*) in je predvidoma s svojo privlačnostjo zaradi vode vplivala centripetalno na smeri gibanja ljudi in živali.

5.2 Bronastodobna poselitev po zasutju zalite kotanje

Okvirno od začetka bronaste dobe dalje se je, morda zaradi klimatskih sprememb, verjetneje pa predvsem zaradi preoblikovanja vegetacijskega pokrova, ki ga je, kot kažejo druge analize razvoja krajine severnega Jadrana (Fabec 2012; Fabec 2018; Montella De Carlo 2021), še najbolj narekoval človek z intenzivnim poseganjem v prostor, dinamika odlaganja sedimentov in oblikovanja plasti na Šušetu spremenila in predvsem postala bolj intenzivna. Vse plasti, ki prekrivajo (zgodnje) eneolitske kale, označuje prisotnost preperelega peščenjakovega grušča z do 15 cm velikimi kosi peščenjaka in veliko redkeje apnenca, ki so v tleh razpršeni nehomogeno. Njihov nastanek gre iskati v zajetnejšem izpiranju po bočja in odlaganju resedimenta na dnu kotanje. Najstarejša med temi koluvialnimi plastmi je plast SE 22 (glej sl. 26), ki je prekrila muljasto usedlino v kalih (kalu) ter zapolnila in izravnala dno kotanje. Redki koščki keramike iz te plasti so morda sled občasnega zadrževanja ljudi na tej lokaciji, bolj verjetno pa je, da gre za infiltrirane najdbe, ki so bile prvotno odložene v času oblikovanja plasti 32, ki je ležala nad njo.

Proces odlaganja plasti 22 se je v zgodnji do srednji bronasti dobi spremenil predvsem pod vplivom človekovih aktivnosti. Koluvij (SE 32), ki jo je prekril, je bil veliko bolj skelaten, gruščnat, predvsem pa je hranil odlomke zgodnje- do srednjebronastodobne lončenine (G2–G4) in živalske kosti, kos keramičnega vitka (G5) in orodje iz roženca (G6).

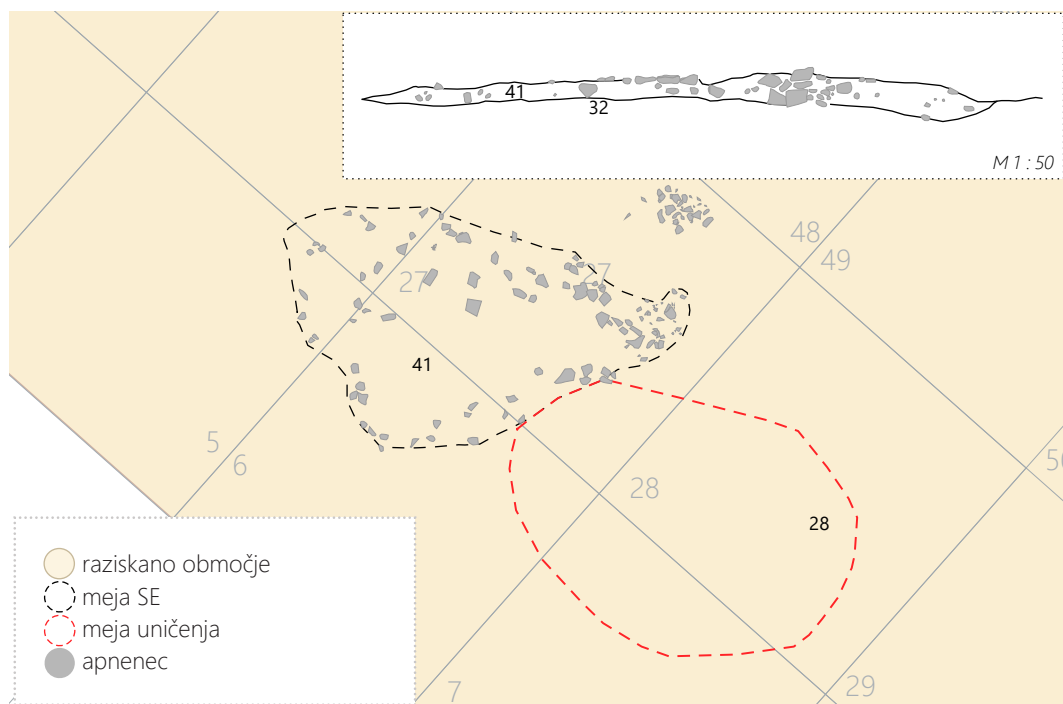
29 Kosti goveda v SE 32. Lega dveh čeljustnic, ki sta skoraj gotovo pripadali isti živali, nakazuje na nivo bronastodobne hodne površine, na kateri so se odvijale človekove aktivnosti.

Najverjetneje gre za podlago, na kateri se je človek zadrževal in opravljal določene dejavnosti, ki pa so – glede na relativno neštevilnost drobnih najdb – botrovale razmeroma šibkemu smetenju. Razlago, da gre za podlago, na kateri so bili ljudje aktivni, in ne za naravno tvorbo, v kateri bi bile najdbe resedimentirane, potrjuje prisotnost dveh spodnjih čeljustnic goveda (sl. 29), ki sta ležali na isti površini in sta

skoraj zagotovo pripadali isti živali (glej poglavje 7.2). Zobje čeljustnic so bili večkrat poslani v radiokarbonsko analizo, vendar jih žal ni bilo mogoče datirati. Črepinje so ležale razpršeno in so bile večinoma močno razdrobljene, večji kosi so bili redkost. Močna razdrobljenost bi lahko bila posledica človekovega in/ali živalskega teptanja tal. Sveže kosti silo teptanja bolje prenesejo kot keramične črepinje, zato prisotnost večjih kosti na vrhu plasti pri taki razlagi ni ovira. Interpretacijo plasti 32 kot podlage, na kateri so se običneje odvijale človekove aktivnosti, dodatno podpira odkritje strnjene do 20 cm debele ploskve neurejeno zloženega drobnega kamenja na njenem površju (SE 41; sl. 30, 31). V tlorisu je bila nepravilne, pogojno trikotne oblike, rahlo napeta od robov proti sredini. Na jugovzhodni strani je bila v rimskem času deloma uničena (izkop jame SE 27), tako da njen prvotni obseg in oblika nista v celoti znani. Ohranjeni del strukture je bil najdaljši v smeri vzhod–zahod in je meril okoli 5,5 m, v smeri sever–jug pa je bil širok okoli 3 m. Med drobirjem so bili pomešani lomljeni peščenjaki velikosti do 10 × 20 cm in, veliko redkeje, podobno veliki apnenci ter posamezne črepinje posod (G7–G10). Domnevno je ploskev ostalina tlaka stoječega objekta, vendar odsotnost

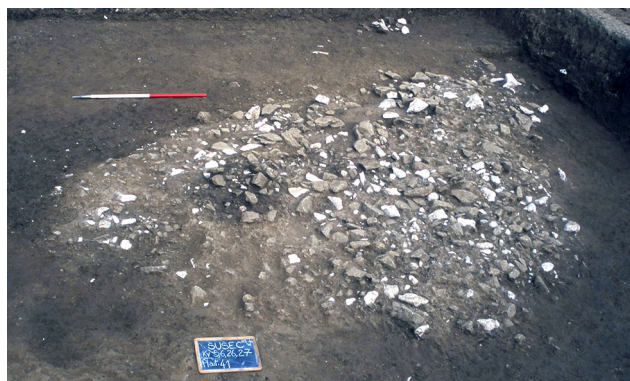
30 Vertikalna fotografija strukture iz kamenja SE 41. Med praznjenjem polnila jame SE 27 se je izkazalo, da je bila ta struktura deloma uničena v rimskem času. Ob njej je na severovzhodni strani ležala koncentracija kamenja, ki je predvidoma bila del iste arhitekture.

31 Tloris in presek strukture SE 41 ter koncentracija kamenja na vrhu plasti SE 32. Merilo 1 : 100.

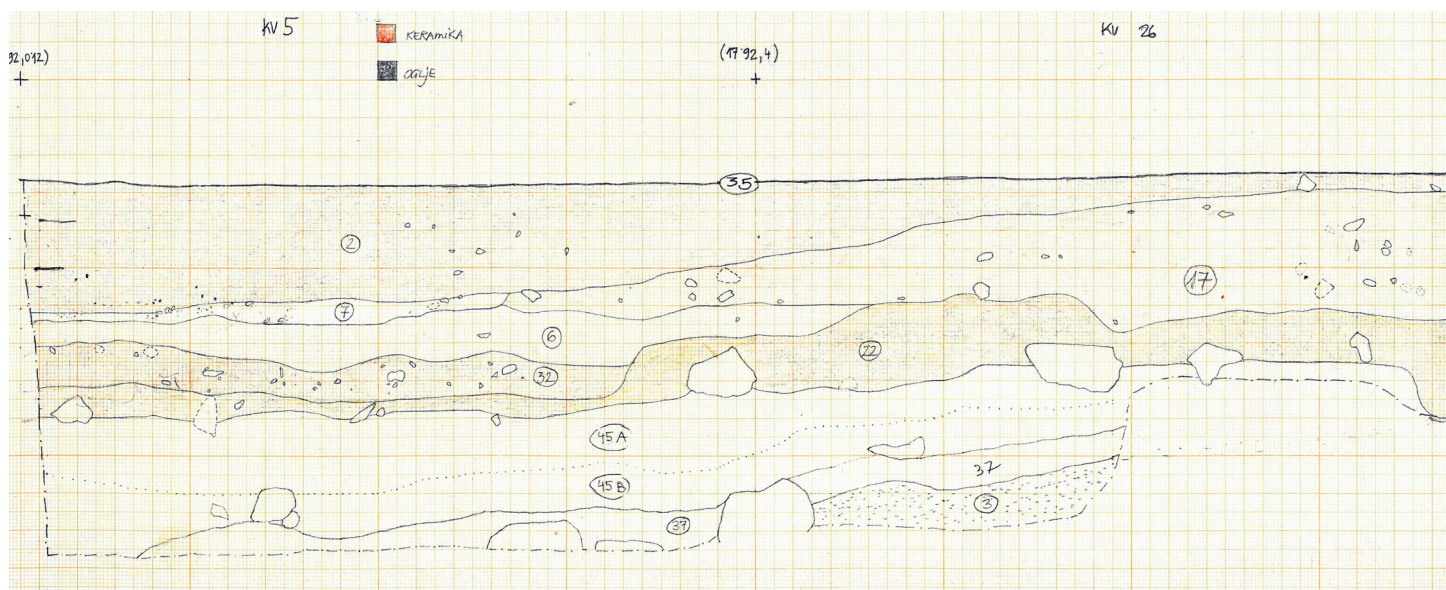
sledov nosilnih konstrukcij, na primer stolk, take razlage ne podpira. Ne podpira je tudi razmetanost večjih kamnov, ki niso oblikovali izravnane površine ali tlaka, temveč so zaradi slabe stabilnosti in navzven štrlečih delov nudili zelo slabe pohodne pogoje (sl. 32). Na severovzhodni strani je približno 1 m stran ležala druga majhna gruča kamenja podobne strukturiranosti in enake stratigrafske umeščenosti. V tlorisu je bila nepravilne oblike in je v premeru merila do 0,7 m. Kljub temu, da ju interpretativno nismo mogli nedvomno povezati, je zelo verjetno, da sta obe sestavni del iste arhitekture. Majhna količina in omejena izpovednost drobnih najdb iz nje ter iz njene okolice žal ne pripomorejo veliko k njenemu razumevanju, tako da ostaja interpretacija te strukture odprta.

Plast SE 32 in na njej postavljeno strukturo SE 41 je v sedimentacijsko gledano razmeroma kratkem času srednje in pozne bronaste dobe prekril tudi več kot pol metra debel

32 Stranski pogled na razgibano površje strukture SE 41; pogled proti severovzhodu.

koluvij. Ponekod je bil vidno plastovit, tako da smo v njem lahko razločili spodnjo plast SE 6 in zgoraj ležečo plast SE 17 = SE 29 (sl. 33). Kljub temu, da te plasti niso opredeljive kot neposreden rezultat človekovega delovanja, saj so nastajale z bolj ali manj močnim in lokalno pogojenim izpiranjem pobočja kotanje in odlaganjem na njenem dnu, lahko povečano sedimentacijo razumemo tudi kot rezultat človekove pristnosti na lokaciji in njegovega poseganja v vegetacijo, kar je bistveno izboljšalo pogoje za erozijo tal. Namig za to bi lahko videli tudi v odkritju zогlenelih semen prosa (*Panicum milliaceum*) in stročnice, morda leče (*Leguminosae* – cf. *Lens*) v SE 6, čeprav prisotnost nezoglenelih, torej infiltriranih semen divjega bezga (*Sambucus ebulus/lacemosa*), metlikovke (*Chenopodiaceae*) in hmeljne meteljke (*Medicago lupulina*) v istem kontekstu njihov interpretativni domet postavljajo pod vprašaj. Krčenje gozda in povečano sedimentacijo zaradi intenzivnejšega izpiranja pobočja je za čas (zgodnje) bronaste dobe potrdila analiza fitolitov (glej poglavje 7.4). Preoblikovanje prostora za potrebe kmetijstva, predvsem pašništva, je vsekakor razmeroma dobro zaznavno na Krasu, kjer je bila prva agro-kraška krajina (Nicolod 1987) oblikovana prav v bronasti dobi (Mlekuž 2015; Fabec 2018; Montella De Carlo 2021; Mlekuž Vrhovnik, Fabec 2024). Bronastodobnemu poseganju v naravno okolje in njegovo preoblikovanje je na severnem Jadranu mogoče slediti v krivuljah vegetacijskih in sedimentoloških zapisov. Pri prvih izstopata antropogeno redčenje gozda in odpiranje vegetacije (Montella De Carlo 2021 s citati), pri drugih pa povečana sedimentacija kot rezultat vegetacijskih motenj antropogenega nastanka (Balbo *et al.* 2006; Oldfield *et*

33 Presek 10 na kv. 5, 26 in 47 z zaporedjem plasti 32, 6 in 17. Merilo 1 : 40.

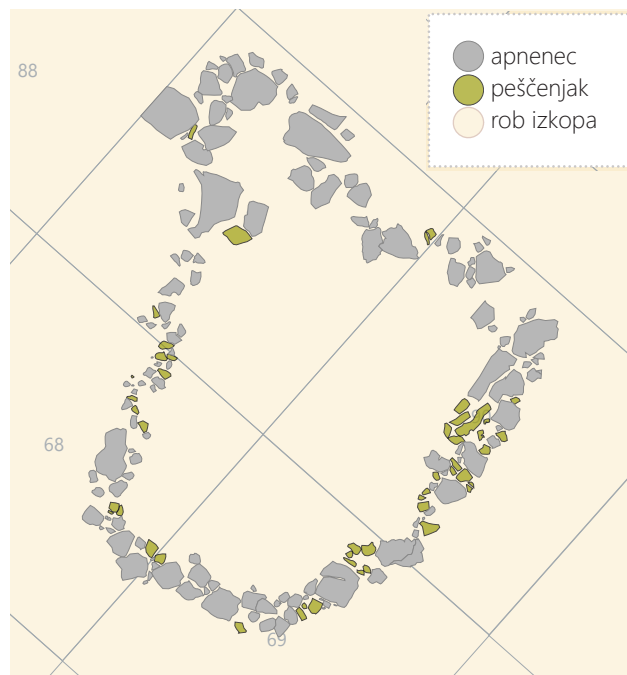
al. 2003; Schmidt *et al.* 2000; Miko, Mesić 2004; Miko *et al.* 2005). Bronastodobno povečanje sedimentacije na Šušetu bi tako lahko razumeli kot posledico ogolitve zaradi krčenja gozda in prekomerne paše oziroma obdelovanja zemlje.

V času odlaganja koluvija (SE 17) je človek na pobočju lokacije, malo nad izravnanim dnem kotanje Šušet, nametal grobljo kamenja mešane sestave (SE 9; sl. 34, 35). Glede na radiokarbonsko datacijo (CEDAD LTL21424) govejega zoba, odkritega pod večjo skalo na robu groblje, je bila groblja odložena v zadnjih stoletjih 2. tisočletja pr. n. št., to je v pozni bronasti dobi. Ni jasno, ali je človek z njo zapolnil že obstoječo manjšo naravno vdolbino ali pa je zanjo namenoma

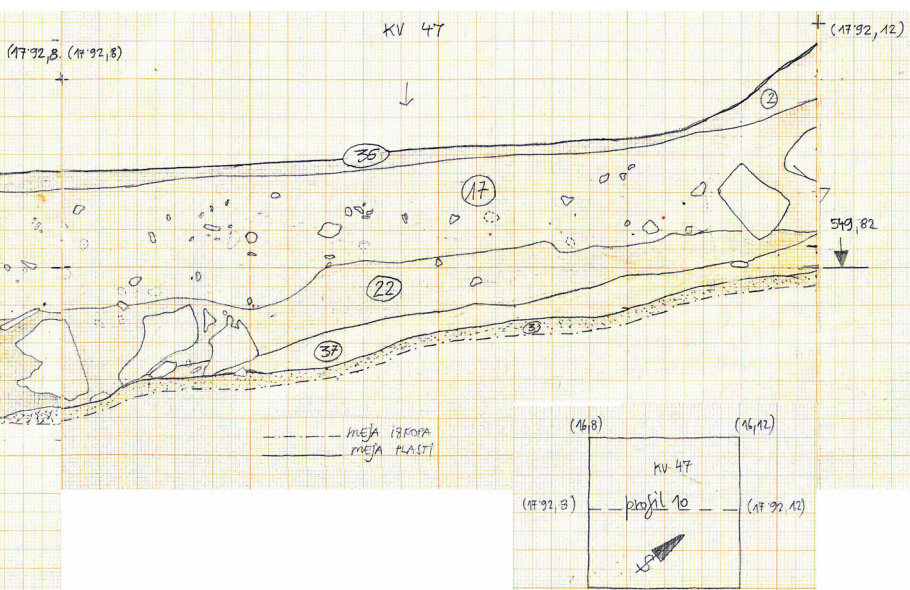
poglobil teren in tako preprečil plazenje temeljne plasti kamnov proti dnu Šušeta (sl. 36). Grobljo je obdal z vencem skal in tako podprl nasuto kamenje v sredici. Groblja je bila v tlorisu nepravilne, pogojno pravokotne oblike z zaobljenimi vogali. V smeri naklona pobočja je na dnu merila do okoli 6,5 m in je bila široka približno 4,5 m, v grobem pa je prekrivala slabih 30 m² površine. Venec skal, ki jo je obkrožal v drugem nivoju, to je nekoliko više nad dnem, predvidoma na robu vdolbine, je zaobjemal večjo, okoli 35 m² veliko površino in je v dolžino meril nekaj več kot 7 m ter je bil širok okoli 4,5 m. Grobljo so sestavljali predvsem zaobljeni apnenci in v manjši meri lomljenci peščenjaka nepravilnih

34 Vertikalna fotografija groblje kamenja SE 9.

35 Tlorisni načrt venca groblje kamenja SE 9. Merilo 1 : 100.

oblik. Nekateri kamni in skale, posebej apnenci, so bili tudi zelo veliki (od $0,70 \times 0,50$ m do $0,70 \times 0,70$ m), in so bili pretežno vgrajeni v obod. Groblja je bila debela dober meter. Kamni groblje, posebej večji, so bili globoko vdrti v podlago. Posamezne večje skale, to velja posebej za jugozahodni rob groblje in njen severni vogal, so morda bile kar naravne samice, ki tudi sicer niso redke v okolju lokacije. Med nametanim kamenjem so bili na različnih globinah razmetani kosi prazgodovinskih keramičnih posod, med njimi pa so številni pripadali večji shrambeni (?) bikonični posodi (G29). Prostore med kamni so v spodnjem delu zapolnjevala rdečkasto rjava ilovnata tla, podobna tistim iz plasti SE 17. V njih so razpršeno ležali drobcji oglja ter ponekod tudi grude

prežganih tal. V vrhnjem delu groblje so bili prostori med kamni s tlemi zapolnjeni poznejše, v času odlaganja temno sivojavo obarvane plasti 10B (sl. 37), ki je tvorila podlago rimskodobni poselitvi. Vrh groblje je bil v rimski dobil nekoliko preurejen, razširjen in deloma izravnán, kar je podrobneje predstavljeno v nadaljevanju. V kupu kamenja je bilo ločevanje rimskodobnih posegov od bronastodobne osnove zelo težko in je temeljilo predvsem na ugotavljanju prisotnosti drobnih najdb iz rimskega obdobja oziroma pozne bronaste dobe.

Kljub temu, da je bilo že med izkopavanji groblji namenjenih veliko razmislekov in debat, njena funkcija ni bila nedvomno dognana. Da bi šlo za ostanek podlage (stoječega) objekta,

ni najbolj verjetno predvsem zaradi odsotnosti arhitekturnih elementov, ki ga bi kot takega opredeljevali (stojk, zidov, tlakov, ognjišč, ipd.), a tudi zaradi same oblikovanosti groblje. Njeno površje je bilo zaradi izstopajočih vrhov skal izrazito razgibano in predvsem močno nagnjeno v smeri proti dnu kotanje Šušet (sl. 38). Odsotnost ravne ali vsaj izravnane površine vsekakor ne more biti posledica (naravnih) podpozicijskih procesov in tafonomskih dejavnikov, saj morebitnih ruševinskih plasti, tudi na območju vzdolž groblje, v smeri gravitacije proti dnu kotanje Šušet, ni bilo. Interpretacijo groblje kot ostanka stoječega objekta ne nazadnje spodkopava tudi razpršenost drobnih najdb, ki so ležale zelo različno globoko med in pod kamni.

36 Presek (št. 16) skozi grobljo kamenja SE 9 v smeri vzhod–zahod. Meja med nasutjem in podlago ni bila ostra, pretežno je bila tudi težko sledljiva.

37 Groblja SE 9: med kamni je v spodnjem delu ležala (t. i. 9/I) rdečkasto rjava ilovica (SE 17), v vrhnjem delu (9/II) pa temno sivo rjava tla (SE 10B).

Po drugi razlagi, ki se zdi nekoliko verjetnejša, naj bi bila groblja rezultat trebljenja kamnja zaradi prilagoditve lokacije za kmetijsko izrabo. Na vrhnjih pobočjih kotanje so bile apnenčaste skale ter večji kosi apnenca in peščenjaka razmeroma pogosti, na spodnjih delih pobočja ter na dnu kotanje pa takega kamnja ni bilo, kar je glede na koluvalno naravo sedimentnih zapolnitev kotanje dokaj neobičajno. Možno je torej, da je človek odstranil kamenje z dna kotanje in ga odložil na njenem robu, kjer je izravnal manjšo depresijo. Trebljenje kamnja je kot ena od oblik prilagoditve prostora za potrebe kmetijstva, predvsem pašništva, za čas bronaste dobe razmeroma dobro zaznavna na Krasu (Mlekuž 2015; Mlekuž Vrhovnik, Fabec 2024). Podobni procesi oblikovanja kulturne krajine so za tisti čas vsekakor zaznavni tudi v drugih regijah severnega Jadrana (Balbo *et al.* 2006; Oldfield *et al.* 2003; Schmidt *et al.* 2000; Miko, Mesić 2004; Miko *et al.* 2005).

Kot rečeno, tako razlaga, da je groblja ostanek poda objekta, kot tudi, da gre za kup otrebljenega kamnja, ne prepričata v celoti, zato se je indice za boljšo interpretacijo bronzodobnih dogajanj na Šušetu iskalo tudi v strukturiranosti drobnih najdb iz tega časa. Najdbe so bile razpršene tako v groblji kot tudi v koluvalnih plasteh (predvsem v SE 6) in deloma še v mlajših kontekstih (npr. v vrhnjem, rimskodobnem delu groblje – SE 9). Med drobnim gradivom je bilo največ odlomkov lončenine, ki so pripadali tako velikim posodam za hranjenje živil kot tudi manjšim posodam za pripravo in uživanje hrane. Črepinje so ležale razpršeno po celotnem najdišču, od posod pa so se ohranili le posamezni odlomki. Edina posoda, ki jo je bilo mogoče zložiti skoraj v celoti, je okoli 55 cm visok bikonični lonec z izvihanim ustjem in tremi držaji na trebuhu (G29). Kot rečeno, so njegove črepinje ležale različno globoko med kamenjem groblje. Med preostali keramičnimi najdbami so s posameznimi kosi zastopani še svitki (G46–G47) in uteži (G25 ter G105–G106, ki sta rezidualni najdbi). V arheološki literaturi se svitke običajno

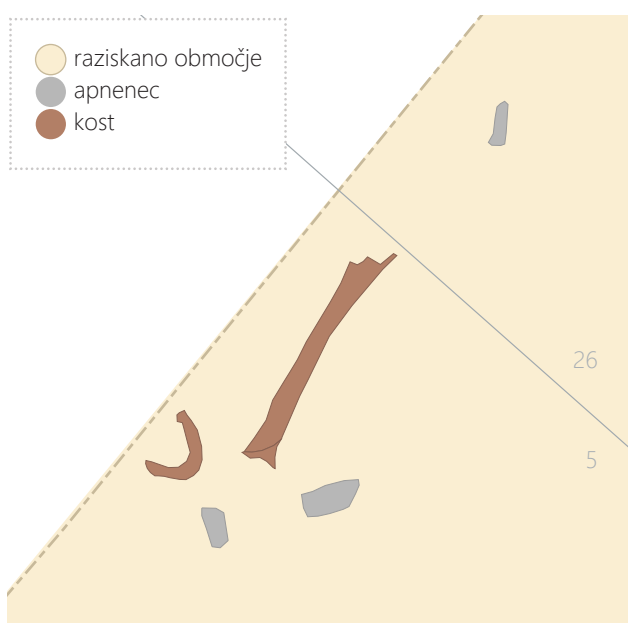

38 Zaradi štrlečih skal razgibano površje groblje SE 9.

opredeljuje kot ognjiščne pripomočke za stabilnejše polaganje posodja k ognju, podobno oblikovane a manjše in iz različne lončarske mase izdelane uteži, pa kot potrebščina za statve. Vredna obravnave sta tudi odlomek keramičnega cedila (G17) ter del posode z izrastki (G24), ki sta povsem verjetno ostanka pripomočkov za obdelavo mleka. Žal se na rezilih dveh sileksov (G18–G19), od katerih je eden odlomek kline ali vsaj klinastega odbitka (G19), sledovi uporabe niso ohranili, tako da ne vemo, čemu sta artefakta služila. Odkritje kosa bronaste žindre je, morda tudi v povezavi z bronastim ingotom (G118) in konico noža (G20), dober pokazatelj livarskih dejavnosti. Na podlagi poznobronzodobnega gradiva bi torej lahko sklepali, da se Šušeta takrat ni obiskovalo le zaradi primarnih kmetijskih dejavnosti, npr. obdelave zemlje ali paše, temveč so se na njem odvijale (tudi) sekundarne gospodarske aktivnosti, zelo verjetno pridelava mlečnih izdelkov ter izdelovanje bronastih predmetov. V tej luči je zelo možno, da arheološka izkopavanja niso zaobjela jedra poznobronzodobnega najdišča. Zanj bi vsaj hipotetično lahko sklepali, da je rezultat (avtarkične) bivanjske enote, ki je ekonomsko slonela na živinoreji ter z njo povezano pridelavo in predelavo mleka. Prisotnost odlomkov lončenine in drugih drobnih najdb bi lahko torej razumeli kot posledico smetenja njene neposredne okolice, ki smo jo deloma raziskali z izkopavanji. Vendar tudi ta pojasnitev ni vseobsežna: v plasti SE 6 sta nedaleč ena od druge ležali človeški kosti, zelo slabo ohranjena stegnenica ter še slabše ohranjena spodnja čeljust z večino zob (kv. 5; sl. 39, 40). Obe sta pripadali odrasli, torej verjetno isti osebi (Šlaus *et al.* 2021). Stratigrafski kontekst teh kosti je bil še posebej pozorno raziskan, pri čemer je bila izključena možnost obstoja grobne jame ali groba kot takega. Lega najdb ena blizu druge ter možnost, da gre za kosti iste osebe, ne govorita v prid tezi, da gre za naravno oblikovano situacijo: bolj verjetno je, da gre za sled dejanj, ki odražajo odnos živih do umrle osebe (oseb?) oziroma njenih posmrtnih ostankov. Glede na to, da so bile kosti zelo slabo ohranjene

39 Ostanki stegenice ter spodaj desno ob njej spodnje čeljustnice odrasle osebe v SE 6.

40 Tlorisni načrt z vrisanimi človeškimi kostmi v SE 6. Merilo 1 : 20.

in da na njih ni bilo možno prepoznati kakršnih koli sledi (naravnih ali antropogenih), ki bi pripomogle k razumevanju tafonomije ostankov, lahko dodamo le, da so kosti ležale v sekundarni legi, torej ne tam, kjer je truplo razpadlo. Z ob spodnje čeljusti je bil, podobno kot groblja kamenja SE 9, radiokarbonsko datiran v čas zadnje tretjine 2. tisočletja pr. n. št. (glej poglavje 7.1, vzorca LTL21424 in LTL21428). Interpretativno mnogostranskost poznobronastodobnega arheološkega zapisa s Šušeta pestri tudi zbir živalskih ostankov (57 taksonomsko opredeljenih enot), ki ga z izjemo koščka golenice (krače) prašiča (*Sus sp.*) v celoti tvorijo le deli lobanj in predvsem spodnjih čeljusti konja (*Equus caballus*), drobnice (*Caprinae*) in goveda (*Bos taurus*). Taka sestava zagotovo ni rezultat naključij, razlag zanj pa zelo verjetno ne gre iskati v operativnih sekvencah priprave in uživanja hrane (glej poglavje 7.2).

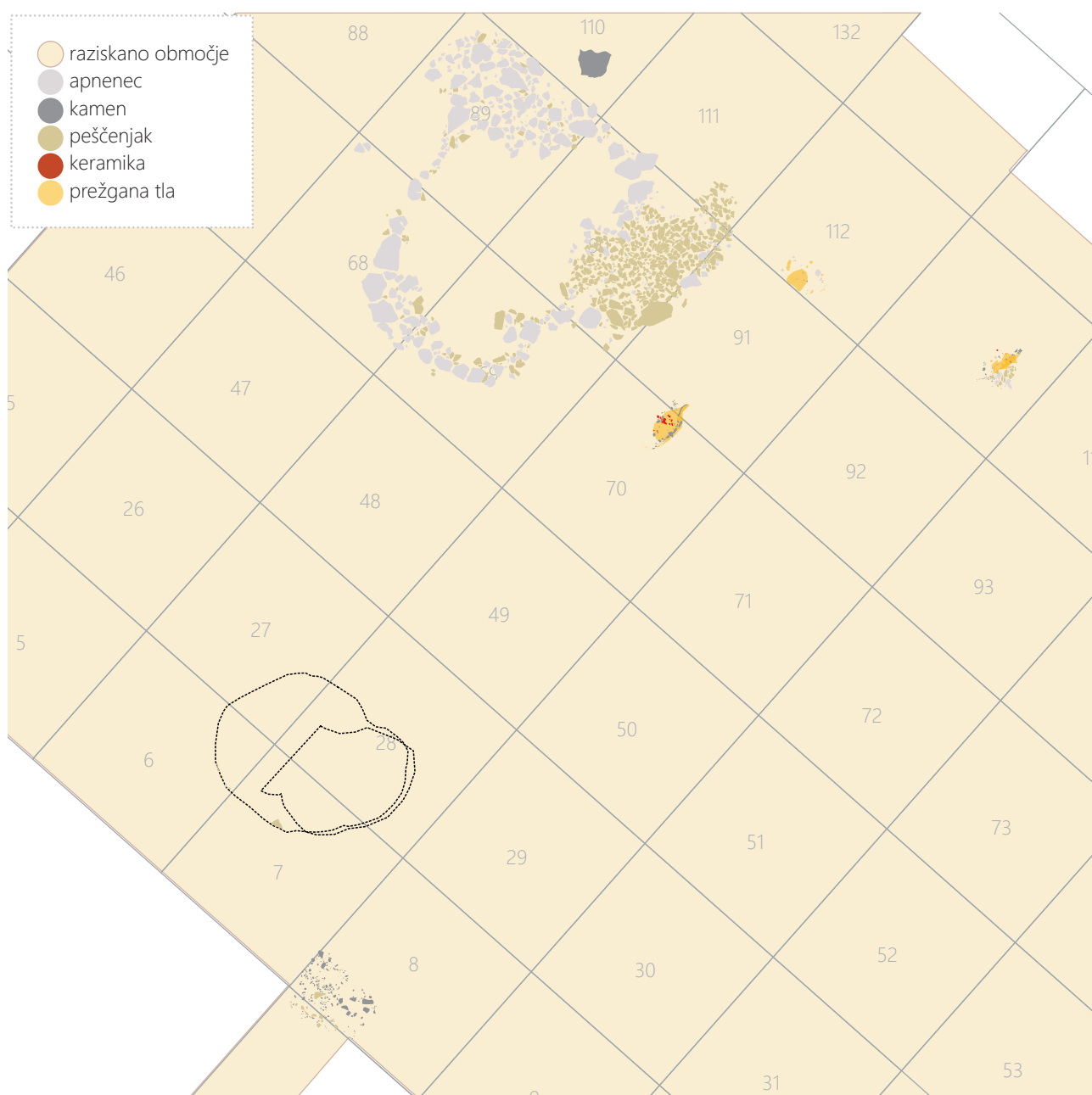
5.3 Železnodobni hiatus

V tisočletju po bronasti dobi se intenzivnost odlaganja tal na Šušetu občutno zmanjša, celo do te mere, da so nekatere rimskodobne plasti in strukture ležale neposredno nad bronastodobnimi. Predvsem v SV predelu Šušeta se je na poznobronastodobne plasti odložila plast temno rjavih do sivih ilovnatih tal z redkimi, do 20 cm velikimi kosi peščenjaka (SE 10B). Ponekod je bila zelo skeletna, peščeno-gruščnata (SE 19). Plast 10B je tvorila podlago rimskodobni hodni površini (SE 20) in je vsebovala posamezne poznolatske in tudi rimskodobne najdbe. Njenega obsega ni bilo možno določiti; jasneje smo ji sledili predvsem na severovzhodni četrtini izkopnega polja, na osrednjem delu kotanje pa je bila pretežno odstranjena in odpeljana že pred začetkom arheoloških izkopavanj. Od podlage se je dobro ločevala predvsem po temnejši obarvanosti, ki je najbrž posledica večjega deleža organskih snovi v njej. Slednje lahko nakazuje, da je v tem času prišlo do upočasnitve sedimentacije, kar je omogočilo večje kopičenje humoznega materiala v tleh. Sklepali bi lahko celo, da je akumulacija humusa posledica ogozdovanja. Razloge za upočasnjeno sedimentacijo gre namreč bržkone iskati v stabilizaciji okolja, pri čemer ni prišlo do motenj, ki bi povzročile erozijo tal nad Šušetom in njihovo nalaganje na dnu kotanje. Pri tem se zdi pomenljiva ugotovitev, da izkopavanja, z izjemo odlomka ustja posode (G132), niso razkrila kakršnih koli drobnih najdb iz starejše železne dobe in le redke ostanke iz mlajše železne dobe. Očitno je Šušet postal neprivlačen za ljudi, ki so pozornost in aktivnosti preusmerili drugam. Ta ugotovitev se ne ujema z uveljavljeno historiografijo, po kateri naj bi prav v železni dobi prišlo do demografske rasti in razcveta skupnosti (ter posledičnega večjega pritiska na prostor in naravne vire), ki so se prepoznavale v centrih moči, npr. Šmihelu pod Nanosom in Gradišču nad Hraščami, če se omejujemo na širšo okolico našega najdišča. Ne ujemajo se tudi s povečano uporabo prometnic zaradi rasti trgovine v železni dobi, pri čemer naj bi ena od pomembnejših poti, potekala prav v bližini Šušeta, čez Razdrto (glej npr. Horvat, Bavdek 2009, 129–152).

5.4 Rimskodobna cesta in počivališče

Rimskodobno poselitev Šušeta je zaznamovala gradnja ceste (SE 7 = SE 16), ki je bila speljana na poravnanih tleh po južnem robu dna kotanje in je potekala približno v smeri jugovzhod–severozahod (sl. 41, 42). Zaradi uporabe cestišča tudi v srednjem veku ter predvidoma zaradi večkratnih obnavljanj je bilo razločevanje rimskodobnega cestišča od mlajših cestnih nasutij izredno težavno. Razločevanje različnih faz obnov ni bilo merodajno tudi na podlagi sicer maloštevilnih rimskodobnih drobnih najdb, saj so v več primerih tako rimskodobni kot tudi srednjeveški predmeti

ležali razpršeni in pomešani v istem cestnem tamponu. Vsekakor je bilo videti, da je bila vzhodna polovica odkrite rimskodobne trase ceste v srednjem veku skoraj v celoti ali vsaj pretežno preoblikovana (več o tem v nadaljevanju), medtem ko je bilo rimskodobno cestišče na zahodni strani deležno sprememb v nekoliko manjšem obsegu. Rimska cesta se je v odkritem predelu (kv. 5–13) rahlo vzpenjala v smeri proti Razdrtemu; ocenjeno je bilo, da je njena višinska razlika na dolžini 32 m znašala okoli 0,85 m. Cestišče je bilo prečno nagnjeno proti severovzhodu, torej proti pobočju Rebernic, kar nakazuje, da je bila drenaža s ceste usmerjena na dno kotanje. Cesta je potekala po južnem robu izkopišča in je segala izven njega (sl. 43), tako da je

41 Načrt rimskodobnih ostalin. Merilo 1 : 150.

42 Pogled proti zahodu na ostanke cestišča na kv. 13–16. Sledovi rimske ceste so bili dokumentirani v isti smeri na kv. 5–12.

bila v celotni širini dokumentirana le na kv. 8 in 8a, kjer je bila široka do 1,50 m (sl. 44). Cestišče je bilo nasuto le s tankim slojem gruščja in proda. Granulometrično je pretežni del skeleta sodil v velikostno frakcijo do 5 cm, večji (od 5 do 20 cm) so bili predvsem posamezni malo zaobljeni (obrušeni?) peščenjaki. Apnenčast grušč je bil večinoma zaobljen in ga izvorno lahko vežemo na lokalne pobočne sedimente. Glede na zastopanost kamenin je bil prod najverjetneje prinesen iz struge Močilnika. Na cestišču na kv. 10–11 so bile razpoznavne kolesnice, široke od 0,25 do 0,35 m, tudi

z notranjo delitvijo na dva kanala (širina 0,16 m, vmesni greben 0,04 m).

Na severozahodnem delu izkopišča sta se prod in grušč s cestnega nasutja širila proti osrednjemu delu dna kotanje. Nesklenjeno in v tankem sloju sta prekrivala večjo površino na kv. 2–4 (SE 36), 6 in 28 (SE 18). Le ponekod sta ležala dovolj zgoščeno, da sta tvorila strnjene sloje nepravilnih oblik, večinoma pa je bil njun obseg zaradi zelo nejasnih mej zelo težko določljiv. To stanje se zrcali tudi v drobnih najdbah, ki so bile odkrite med gruščem in prodom izven cestišča in so bile le deloma rimskodobne, pretežno pa mlajše, novoveške (npr. G199–G202). Tanke plasti proda in peska vzdolž ceste proti osrednjemu delu kotanje so bile obravnavane kot sled prometne površine izven vozišča, kot sestavni del počivališča, ki ga na Šušetu najboljše dokazujejo v nadaljevanju natančneje predstavljeni ostanki vsaj treh kurišč. V rimskodobnem cestnem nasutju in v prodnatih tleh ob cestišču smo odkrili posamezne žebličke obuval (G133, G141–G143, G151–G154), Cezarjev denarj in Germanikov as ter kose lončenine in opek, ki intenzivnejšo uporabo cestišča postavljajo v čas druge polovice 1. stoletja pr. n. št. do konca 1. stoletja n. št. Med žeblički za čevlje so bili tudi žeblički za vojaške kalige, ki so najstarejše najdbe v cestišču in zelo verjetno kažejo na prisotnost rimske vojske na Šušetu v drugi polovici 1. stoletja pr. n. št. Vendar je nasutje hranilo tudi veliko mlajše gradivo, ki govori o tem, da so to cesto uporabljali tudi pozneje, še vsaj v poznem srednjem veku (več o tem v nadaljevanju).

Ob cesti, na površini izven vozišča (kv. 6–7, 27–28), so bili odkriti ostanki obsežne, v tlorisu nepravilno ovalne jame (SE 27; sl. 45). Globoka je bila kar 2,6 m, na nivoju ceste pa je v premeru merila kar 3,1 m. Njeno polnilo je bilo večplastno (sl. 45–48), v njem so se nizali trije prameni s ceste naplavljenega gruščja, kar pomeni, da je bila jama v času uporabe ceste odprta in so se vanjo spirala tla. V polnilu so

43 Rimskodobno cestišče (SE 5) na kv. 7 in 8. Pogled proti jugu.

poleg treh rezidualnih najdb (G118–G120) različno globoko ležale številne rimskodobne najdbe, in sicer kosi namiznega (G128) in kuhinjskega (G126–G127) posodja, amfor (G129–G131), živalske kosti (23 kosti, med temi 3 kosti zadnje okončine goveda in ožgana petnica domače svinje) ter žeblički obuval (G121–G124). Preliminarno smo jo obravnavali kot vodni zbiralnik ali celo vodnjak, vendar se zdi tako tolmačenje neprepričljivo. Z veliko mero zadržkov bi zanjo lahko kvečjemu dopuščali domnevo, da gre za sled izkopa za vodnjak, ki pa je ostal nedokončan in se je sčasoma zapolnil s sedimenti in smetmi.

Na severnem pobočju kotanje Šušet, nekaj metrov višje nad njenim dnom in nedaleč stran od groblje kamena SE 9, so bili sledovi treh kurišč (sl. 41). Ker so bila vključena v dogajanja na hodni površini SE 20 na vrhu plasti SE 10B, so bila s to oznako tudi dokumentirana (SE 20/1, SE 20/2 in SE 20/3).

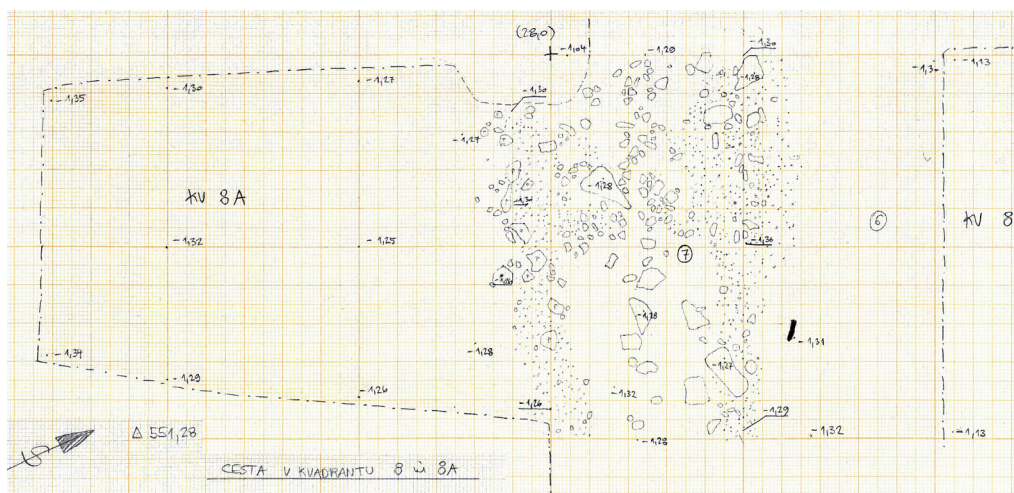
Prvo kurišče (SE 20/1; kurišče I) je bilo odkrito na kv. 113 in je ležalo na nadmorski višini okoli 551,10 m. V tlorisu je imelo nepravilno ovalno obliko. Kazalo se je s prežganimi, močno rdečerjavo obarvanimi tlemi na približno $0,7 \times 0,35$ m veliki

46 Presek skozi zaplnitev jame SE 27.

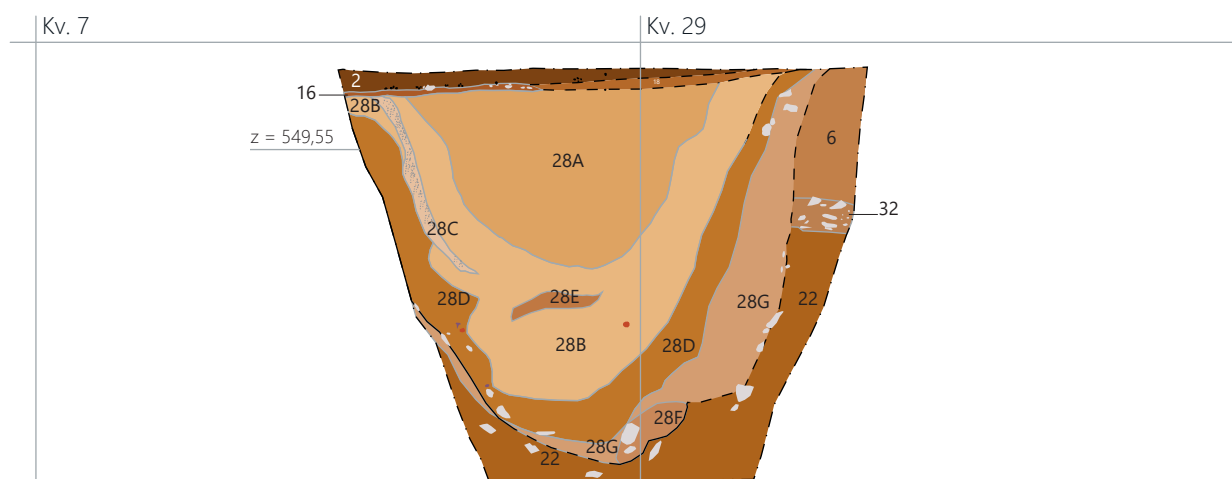

44 Cestišče SE 5 na razširitvi izven predvidenih meja izkopišča v kv. 8 in 8A. pogled proti severozahodu.

48 Stranski pogled na deloma odstranjeno severozahodno polovico zaplnitve jame SE 27 z vidnimi barvnimi kolobarji, ki označujejo različne plasti zaplnitve jame.

45 Tlorisna merska risba cestišča SE 5 v kv. 8 in 8A. Merilo 1 : 40.

47 Presek polnila (SE 28) jame SE 27. Merilo 1 : 50.

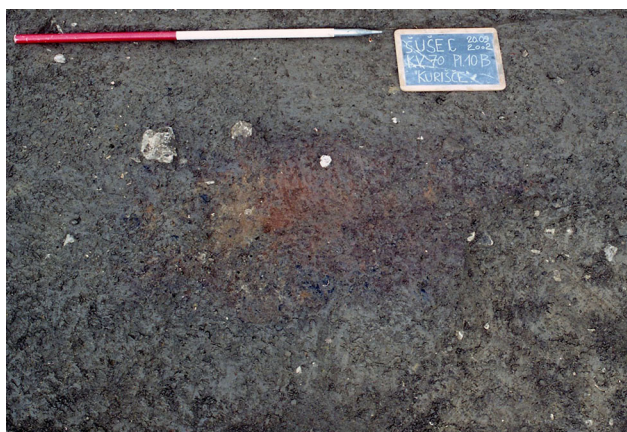
49 Sled kurišča I po poglobitvi in odstranitvi kamenja, ki ga je deloma prekrivalo.

sredici ter na približno $1,00 \times 0,80$ m veliki površini z razpršenimi drobcami oglja in gruščem (sl. 49). Na osrednjem delu je prežganost tal segala približno 8 cm globoko. Kurišče je na južnem delu prekrivala zgostitev do 25 cm velikih kosov peščenjaka in apnenca (sl. 50). Možno je, da je bila s tem kamenjem pomorjena žerjavica. Vzhodni del kurišča je bil uničen med nelegalnim bagrskim izkopom zemlje (SE 35).

Drugo kurišče (SE 20/2, kurišče II) je bilo dokumentirano na meji med kv. 70 in 91, približno na nadmorski višini 550,65 m (sl. 41). V tlorisu je imela lisa rdeče do oranžnorjavih prežganih tal nepravilno ovalno obliko (sl. 51). Dolga je bila 0,9 m in široka okoli 0,5 m. Na prežganih tleh so ležali ostanki vrča

50 Kurišče I ob odkritju.

51 Prežgana tla kurišča II.

52 Globoko prežgana tla pod kuriščem II.

(G93). Na približno $1,40 \times 1,00$ m veliki površini okoli kurišča so razpršeno ležali drobcji oglja in grudice prežganih tal ter črepinje vsaj še enega vrča (G92). Vzorec oglja, pobran ob kurišču, je pokazal radiokarbonsko starost 2010 ± 30 (92 %) oziroma 54 cal BC–82 cal AD (92 %). Radiokarbonsko je bil datiran tudi košček oglja iz kurišča, ki je pokazal na podobno starost (1960 ± 30 (87,5 %) ali 2 cal BC–130 cal AD). Sredica kurišča je bila prežgana do 8 cm globoko (sl. 52). Tudi v tem primeru je bilo kurišče deloma uničeno med ilegalnim izkopom zemlje (SE 35).

Kurilna površina tretjega kurišča (SE 20/3, kurišče III; kv. 91 in 112, nadmorska višina 551,15 m) je bila ovalne oblike in je v dolžino predvidoma merila okoli 1,20 m, široka pa je bila 0,70 m. V središčnem delu so bila tla močnejše prežgana; opečnata obarvanost je tu segala za okoli 5 cm globoko.

Ogenj je v vseh kuriščih gorel na podobno veliki, do 1 m^2 ovalni površini. Sledov, ki bi kazali na to, da je bil reguliran, npr. v obsegu z vencem kamnov, ni bilo. Na širšem prostoru okoli kurišč (kv. 70, 91, 112 in 113) so ležali posamezni kosi amfor, tudi pokrovčki zanje (G101–G103), predvsem pa črepinje razdrobljenih vrčev ter ostanki posod, ki so bile namenjene pitju, npr. posodic keramike tankih sten (G94). Morebitnih ostankov posod za kuhanje ni bilo. Poleg lončenine so bili okoli ognjišč razmeroma pogosti žeblički obuvali (G59–G67, G69–G72, G74–G75, G77–G78, G89), tudi taki, ki so bili predvsem namenjeni obutvi rimske vojske (G59–G65). Ob III. kurišču je bil odkrit bronast as cesarja Druza (38–9 pr. n. št.) ter ob I. kurišču kamnit brus (G111). V prežganih tleh kurišča I je bilo odkrito seme prosa (*Panicum milliaceum*), v II. kurišču pa zrno ječmena (*Hordeum vulgare*), košček semena stročnice, morda leče (*Leguminosae*, cf. *Lens*) ter seme vinske trte (*Vitis vinifera vinifera*). Slednje se je ohranilo v nezoglenem stanju, zato je možno, da je infiltrirano iz vrhnjih plasti (glej poglavje 7.3). Poleg ostankov pridelanih rastlin je v prežganih tleh kurišča I ležalo tudi zogleno seme navadne kosterbe (*Echinochloa crus galli*). Gre za enoletno travno rastlino, ki danes uspeva predvsem kot plevel v okopavinah, na zapuščenih njivah in na njihovem robu, ne pa v gozdu, kar namiguje na to, da Šušeta v rimski dobi ni poraščal gozd. Navadna kosterba cveti poleti, semena pa pušča jeseni, zato je možno, da je kurišče gorelo jeseni.

Globoko prežgana tla, kakršna so bila dokumentirana v vseh treh kuriščih, ne nastanejo zlahka. Segrevanje tal je namreč le deloma odvisno od količine lesa in časa kurjenja, saj pri izogrevanju lesa nastaja pepel, ki se kmalu začne odlagati na podlago in deluje kot odlična izolacija ter preprečuje njeno segrevanje. Globoko prežgana tla se na primer najlažje doseže z večkratnim kurjenjem na istem mestu in vsakokratnim odstranjevanjem pepela, in sicer namenoma ali pa zaradi naravnih dejavnikov, npr. vetra ali dežja. Tla se razmeroma globoko prežgejo tudi v pečeh, vendar na Šušetu ni bilo sledov, npr. ostankov kupole ali izravnane prepečenega dna, ki bi nedvomno kazali na njihovo prisotnost. Kljub temu te možnosti ne gre zavreči, saj njihova velikost in lega namigujeta, da bi jih lahko interpretirali kot ostanke peči za enkratno peko hrane, npr. kruha (kar bi lahko nakazovala tudi prisotnost zoglenih semen žit v njih). Take peči so bile izdelane v več različicah; pogosto so bile prekrte s kupolo iz vejevja in ilovice. Ustja peči so se pogosto odpirala

53 Tlorisna fotografija rimskodobne izravnave in razširitve groblje.

54 Stranski pogled na grobljo.

na rahlem pobočju, kar je omogočalo dober pretok zraka, ki je uhajal iz odprtine na vrhu kupole. Na Slovenskem poznamo take peči na posavskih najdiščih iz 1. stoletja pr. n. št. in 1. stoletja n. št., ki so vezana na prisotnost rimske vojske ob prometni povezavi med Emono in Siscijo (Segestiko) (Guštin 2015 s citirano literaturo). Hipoteza, da so kurišča na Šušetu ostanki peči za enkratno peko hrane, je mikavna, saj bi jo lahko povezali z aktivnostmi vojske ob gradnji oziroma vzdrževanju ceste čez Razdrto.

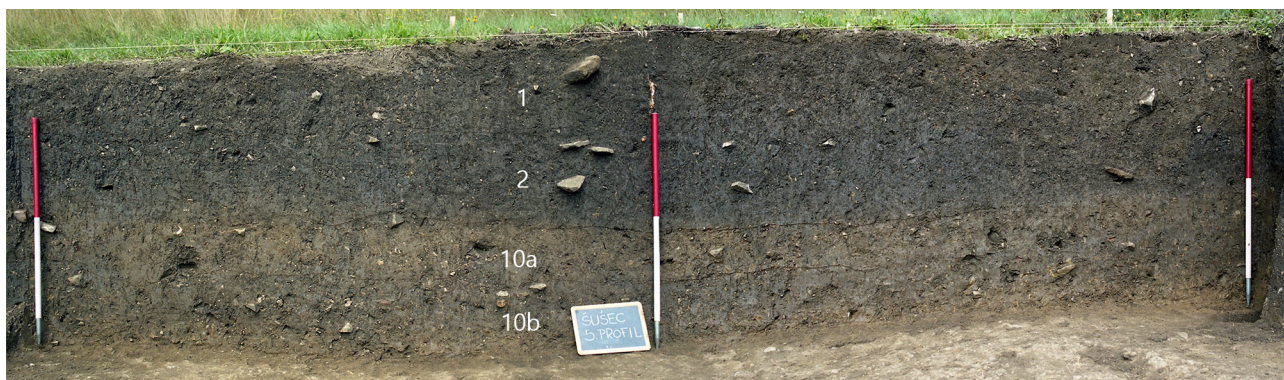
V rimskem času so izravnali poznobronastodobno grobljo in jo nekoliko razširili v smeri proti vzhodu in jugovzhodu (sl. 41, 53, 54). Na razširitvi na kv. 90 je bilo površje prekrito z manjšimi lomljenimi peščenjaki (vel. do $0,30 \times 0,15$ m), ki so tvorili dokaj ravno, okoli $3,5 \times 2,3$ m veliko tlakovano površino. Čemu je služila, težko rečemo. Domnevalo se je, da gre za tlak stavbe, ki naj bi ji pripadali med kamni groblje, razsuti ostanki opečnate kritine, kosi tegul in imbreksov, vendar poizkopavalna količinska in prostorska analiza distribucije kosov opek takšne razlage ni potrdila. Na celotnem

najdišču je bilo skupno odkritih okoli 100 kosov strešnih opek, od katerih je velikost 5 cm presegalo le 40 kosov tegul in en kos imbreksa. Skupna teža celotnega zbira rimskodobne gradbene keramike znaša okoli 5 kg, kar je le slaba desetina teže 1 m^2 rimskodobne opečne kritine (Matijašić 1987, 498). Kosov opek je bilo dejansko največ na območju groblje in v bližini tlaka iz peščenjakov (kv. 68, 69, 90, 91; 36 kosov v skupni teži 3,8 kg), vendar so bile opeke izkopane tudi v cestnem nasutju, v polnilu jame SE 27, v manjših količinah pa v plasti SE 10B izven groblje. Sklepamo torej, da opeke niso ostanek ruševine strehe, temveč so verjetneje sekundarno uporabljen gradbeni material, ki je na primer na območju groblje skupaj s peščenjaki služil za izravnavo in utrditev površja. S kakšnim namenom je bila groblja izravnanana, ni jasno. Najdbe iz vrhnjega dela groblje se po sestavi niso veliko razlikovale od skupkov najdb z območja kurišč: prevladovale so keramične črepinje, ki so pripadale posameznim amforam, vrčem ter pivskemu posodju, predvsem keramiki tankih sten (G50, G95–G97) ter sigilati (G98), ne pa kuhinjskemu posodju. Poleg tega so med kamenjem ležali drobcji oglja in grudice prežganih tal, kar dopušča domnevo, da so se na groblji odvijale podobne aktivnosti kot na bližnjih kuriščih.

5.5 Sledovi poselitve v pozni antiki in srednjem veku

V pozni rimski dobi sledovi poselitve na Šušetu zbledijo. Rimskodobne strukture in plasti je v tisočletju, ki je sledilo rimski dobi, postopoma prekrila do 0,40 m debela plast koluvija (SE 10A; sl. 55), v katero so z izpiranjem zašli tudi nekateri prazgodovinski in rimskodobni predmeti. Od plasti v podlagi (SE 10B) se je le ponekod razlikovala predvsem po svetlejši obarvanosti, ne pa po sestavinah, zaradi česar ju je bilo tudi težko ločiti. Zelo verjetno so njenemu nastanku botrovali predvsem naravni dejavniki in ne človek, saj izkopavanja za ta čas niso razkrila nikakršnih pokazateljev človekovih aktivnosti ali drugih vplivov na tamkajšnje okolje.

Trasa ceste po južnem robu kotanje Šušet je zelo verjetno ostala v uporabi še po rimskem obdobju. Koluvij (SE 10A) je ni prekril, morda zato, ker je potekala nekoliko povzdignjeno nad dnom kotanje, morda pa celo zato, ker so cestišče vzdrževali. Glede na drobne najdbe so v poznem srednjem veku cesto obnovili in nekoliko preusmerili njeno traso (sl. 56). Preusmerjeni del trase (SE 5) je bil odkrit v dolžini 24 m in je ležal okoli 4 m severno od današnje regionalne ceste po Rebernicah, okoli 1 m globlje od njenega vozišča. Odkrit odsek ceste je bil blago ukrivljen proti severu in je tvoril širok ovinek, ki je tako na vzhodnem kot na zahodnem koncu izginil pod današnjo regionalno cesto. Do skoraj 4 m široko cestišče z od 2,95 m do 3,35 m širokim voznim pasom (sl. 57) je bilo tokrat nasuto bolj na debelo (0,20 m), za cestni tampon pa so, podobno kot v rimskem obdobju,

55 Presek 5 na kv. 135–136 z razločno vidno plastjo SE 10A nad SE 10B.

57 Tampon ceste SE 5 (t. i. ceste z žeblički) je bil v celotni širini dokumentiran v kv. 13 in 13a ter kv. 17 in 17a (na fotografiji), to je v razširitvah izven predvidenega obsega območja arheoloških izkopavanj.

59 Odtis kolesnic v ilovnati podlagi pod cestnim tamponom.

60 Polnilo jarka SE 8 (SE 33). Pogled z dna kotanje proti severovzhodnemu pobočju Šušeta.

61 Presek skozi polnilo jarka SE 8/SE 33 na meji med kv. 112 in 135. Pogled proti severovzhodu.

in še posebej žebļjev je ležalo tudi v drugih plasteh ob cesti. Njihova številčnost je morda indic za domnevo o obstoju lesenih struktur, hipotetično vezanih na preprego tovornih živali.

Konec uporabe ceste oziroma prestavitev njene trase izven prostora arheološkega izkopišča izpričuje tanek, a jasno zaznaven sloj razpršenih drobcov lesnega oglja (SE 34). Ta plast ali raje površina z drobci oglja je bila odkrita v skoraj vseh kvadrantih izkopišča, seveda z izjemo tistih, kjer je prišlo do uničenja zaradi nelegalnega izkopa zemlje (SE 35). Najočitnejše je bila vidna prav na površju cestišča ter še posebej na območju dna kotanje Šušet. Morebitnih drobnih arheoloških najdb, ki bi jih lahko povezali z njo, ni bilo. Interpretirana je bila kot ostanek večjega gozdnega požara, ki je najverjetneje zaobjel širšo okolico najdišča. Glede na radiokarbonsko datacijo vzorcev oglja (BETA 591318) je gozd zgorel v 16. stoletju ali stoletju za njim, kar pa je manj verjetno.

Glede na stratigrafijo najdišča sodita v čas od pozne antike do začetka novega veka tudi jarka oziroma žlebova, ki sta bila dokumentirana na SV pobočju Šušeta (SE 26 na kv. 91 ter SE 33 na kv. 133, 112 in 91; sl. 56). Zapolnjena sta bila s peskom in drobnim gruščem lokalnega izvora, vmes pa so bili tudi večji kosi peščenjakov in apnencev, ki so ležali razpršeno (polnili SE 25 in SE 8). Vrh polnil je bil prepoznan med poglobljanjem plasti SE 10A, neposredno pod sledovi požara SE 34, jarka pa sta se zarezala skozi plast SE 10A še v plast SE 10B. Ležala sta eden blizu drugega; usmerjena in padala sta proti dnu kotanje. Meje žlebov so bile ponekod jasne, ponekod pa postopne. Njuna oblika je bila zelo nepravilna; jarek SE 33 je na kv. 133 v širino meril 4 m, na kv. 91, kjer se je zaključil na robu nelegalnega izkopa za zemljo (SE 35), pa se je zožil in bil širok le slab meter (sl. 60–61). Dokumentiran je bil v dolžini okoli 10 m. Vz dolž njegove osi je bila na dnu jasno vidna dodatna poglobitev v obliki ozkega žleba in podoben žlebljen relief je imelo tudi površje njegovega zasutja.

62 Korito jarka SE 26 na kv. 91. Pogled proti jugovzhodu.

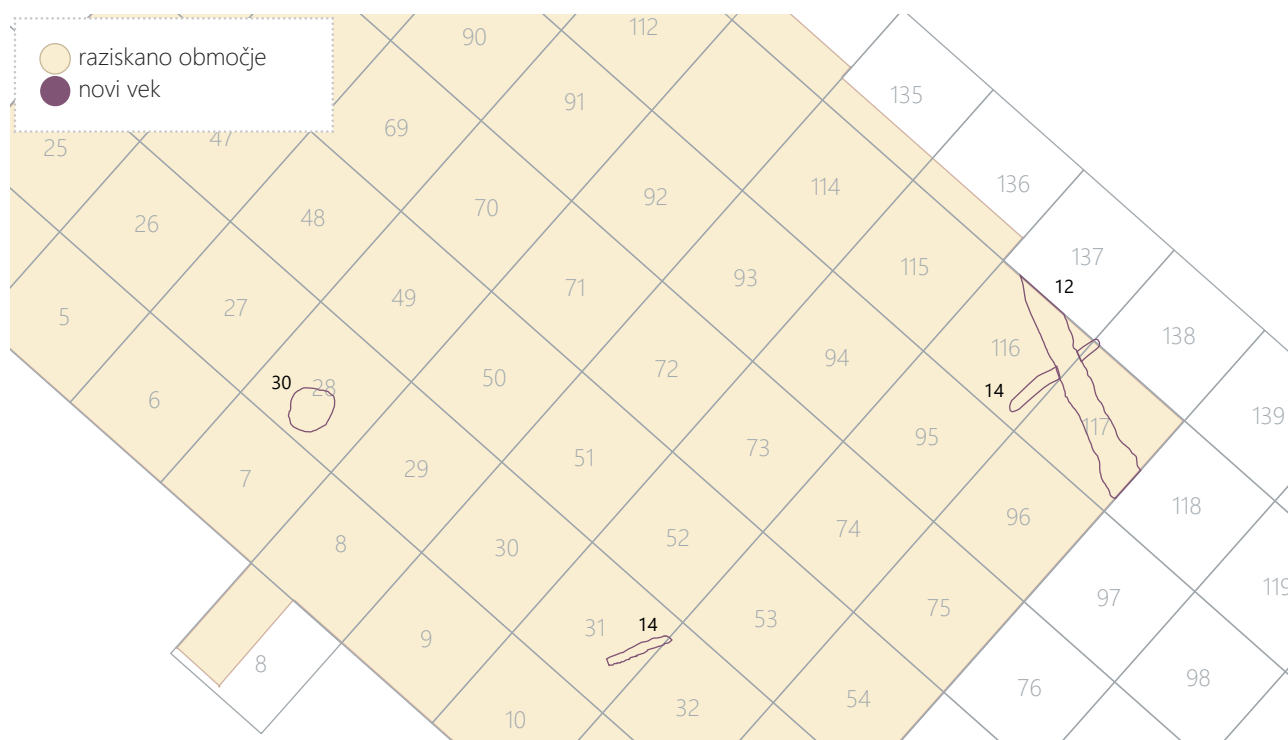
Morebitnih drobnih arheoloških najdb v njegovem polnilu ni bilo. Jarek SE 26 je potekal v smeri sever–jug na zahodni strani jarka SE 33. Bil je veliko manjši od sosednjega, saj je v širino povprečno meril 0,40 m in je bil dolg slabih 5 m. Njegovo korito je bilo plitko in valovito (sl. 62). Zapolnjen je bil z enakim materialom kot sosednji, le da so bili v njegovem polnilu izkopani posamezni koščki prazgodovinske lončenine. Izvor jarkov in njihovih polnil sta negotova; možno je oboje, da gre za naravni tvorbi ali pa za delo človeških rok. V prvem primeru, ki se zdi verjetnejši, bi lahko šlo za vdor vode z nanosom grušča po pobočju kotanje. Po drugi razlagi bi jarka lahko služila za drenažo deževnice. Ta pojasnitev je problematična predvsem zato, ker jarka potekata v smeri naklona pobočja, kar za drenažo ni najbolj smotno.

5.6 Od novega veka do gradnje avtoceste

V stoletjih po gozdnem požaru iz 16. stoletja (SE 34) je opuščeno cestišče ter celotno kotanjo Šušet prekril razmeroma skeleten in različno debel talni horizont, ki ga imamo lahko izvirno za koluvialni nanos (SE 1, SE 2) in predstavlja krovni plašč v pedološkem profilu. V spodnjem delu (SE 2), debelim od 5 cm do pol metra, so bila tla temno rjavo, celo črnkasto obarvana, in so se jasno ločila od podlage (sl. 63). Temna obarvanost je bila razumljena kot verjetna posledica visoke vsebnosti organskih primesi. Zemljo je najbrž človek gnojil, kar pomeni, da jo je obdeloval in da gre vsaj ponekod za ostalino nekdanje njive. V zgornjem delu krovnega

63 Krovni plasti SE 1 in SE 2 na profilu 1 (na meji med kv. 75 in 76 ter kv. 96 in 97). Pogled proti jugovzhodu.

64 Načrt novoveških struktur. Merilo 1 : 250.

65 S kamenjem zapolnjen jarek SE 14 na kv. 31 (pogled proti severu).

plašča (SE 1), ki ga je prekrivala le še ruša, so bila tla nekoliko bolj peščena in svetleje obarvana. Kot je bilo razvidno iz površja na vzhodnem podolju Šušeta, kjer je bilo možno slediti poteku štirih njivskih teras, so bila tudi ta tla še pred nedavnim obdelana. V nekdanji obdelovalni zemlji je bilo obilje arheološkega gradiva, predvsem kosov zidakov in strešnih opek (korcev), lončenih črepinj, kosov stekla, železa, novcev in kosti. Del teh predmetov je vsaj deloma v ornico prišel z gnojenjem (gnoj kot hišno smetišče). Skupna debelina SE 1 in SE 2 je ponekod dosegala 1 m, kar na Šušetu predstavlja fazo najintenzivnejše akumulacije tal. Močno povečanje sedimentacije v novem veku je bilo opaženo tudi v vrtačah na Krasu, kar je bilo razumljeno kot posledica pritiska človeka na okolje, kjer naj bi antropogeno degradiran vegetacijski pokrov vse bolj neuspešno zadrževal erozijo in prenašanje tal (Fabec 2018).

Na Šušetu sta sled agrarne izrabe prostora najbrž tudi ostanek (drenažnega?) jarka (SE 14) ter večja jama (SE 30) (sl. 64). Jarek SE 14 je bil vkopan v plast SE 2 ter je bil na dnu zapolnjen s kosi peščenjaka in apnenca (SE 13). Dokumentiran je bil na kv. 31 (sl. 65) in na kv. 116, 117 (sl. 66), v vmesnem delu pa je bil iztrgan z ilegalnim izkopom zemlje (SE 35). Da gre za ostanke istega jarka, dokazujejo enaka strukturiranost, dimenzije in usmerjenost obeh dokumentiranih odsekov. Potekal je v smeri severovzhod–jugozahod. Na severovzhodu se je nadaljeval v profil izkopišča, na jugozahodnem koncu pa se je plosko iztekel v dno kotanje. Skupna dolžina jarka znotraj izkopišča je tako znašala okoli 20 m, padec na tej razdalji pa je meril 1,4 m. Jarek je bil povprečno širok okoli 30 cm in globok največ 0,2 m. Dno jarka je prekrivala le par cm debela plast ilovnate usedline. Med kamni je na kv. 31 ležal odlomek glazirane posode (G233). Jama SE 30, ki je bila odkrita na zahodnem robu dna kotanje Šušet (kv. 28), je bila v tlorisu nepravilno krožne oblike in je v premeru merila skoraj 1,7 m. Ohranilo se je le njeno dno, v višini okoli 30 cm, višje pa je bila odstranjena med nelegalnim izkopom zemlje (SE 35). Njeno rdečkasto obarvano ilovnato polnilo je bilo prepoznano že med prvim

strganjem površja nelegalnega izkopa, saj se je od podlage ostro ločilo. Podobno je bilo s tlemi iz plasti SE 17, zato je možno, da je bila jama namenoma zapolnjena z ilovico, ki je bila izkopana nekje v bližini. Na tak izvor ilovice so kazali tudi v polnilu odkriti posamezni odlomki prazgodovinske lončenine, ki je bila podobna tisti iz plasti SE 17. Poleg teh so bili v polnilu odkriti tudi odlomki posodja z glazuro in železno okovje, ki izkop datirajo v novi vek. Namen jame in njenega polnila točneje nista bila ugotovljena. Jama je bila vkopana v polnilo rimskodobne jame SE 27, njena opredelitev v novi vek pa ni sporna.

Kljub temu, da novoveške ceste, ki je čez Razdrto povezovala Vipavsko dolino s Pivško kotlino, arheološka izkopavanja niso odkrila, smemo na njeno bližino in na njeno strateško vlogo sklepati na podlagi odkritih vojaških struktur. Med njimi gre izpostaviti predvsem ostanke strelskega jarka (SE 12), ki je bil na severovzhodnem pobočju kotanje, na kv. 117, 116 in 136 (sl. 66, 67), raziskan v dolžini 7,5 m. Odlično je „nadziral“ sedlo na južnem robu kotanje. Nadaljeval se je izven izkopišča proti severu, kjer se je po zatravljenem in strmem severnem pobočju Šušeta kazal kot plitva ugreznina ali ozka terasa. Vkopan je bil skoraj meter globoko vse do mrtvice (SE 4). Na vrhu je bil širok od 1,10 m do 1,30 m, na dnu od 0,70 do 0,75 m. Dno jarka je bilo poravnano, vendar je v enakomernih presledkih, v razmaku 2,20 m in 2 m, imelo od 0,20 m do 0,30 m globoke poglobitve. Na teh mestih je bil jarek tudi nekoliko razširjen. Zelo verjetno gre za stojišča za vojake. V dno jarka so bili zabiti leseni koli oglatega preseka in debeline okoli 8 × 4 cm. Jarek so zapolnjevala rjava ilovnata tla s peščenjakovim peskom in gruščem ter večjimi apnenci, ki so v tleh ležali razpršeno (SE 11). Najverjetneje je bil zasut pri ponovnem urejanju njive. Kdaj je bil jarek v uporabi, težko rečemo, saj morebitnega drobnega gradiva na njegovih tleh ni bilo. V avstro-ogrskih priročnikih

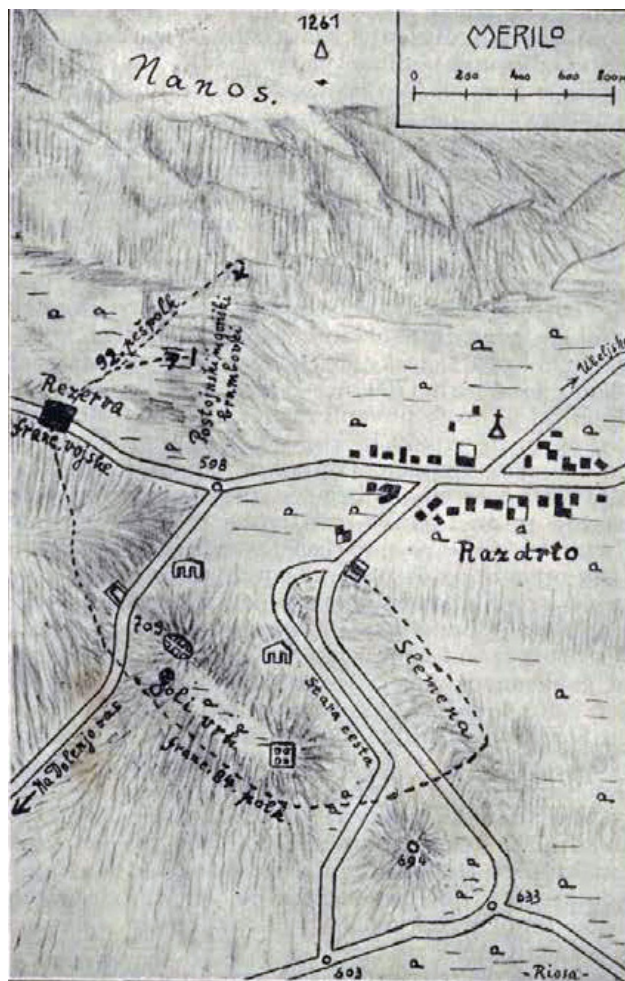

66 S kamenjem zapolnjen jarek SE 14 na kv. 116 in 117, ki je bil prečno presekán med izkopom strelskega jarka SE 17 (pogled proti jugozahodu).

67 Izpraznjen strelski jarek SE 12. Pogled proti severozahodu.

za gradnjo strelskih jarkov iz časa prve svetovne vojne take oblike jarkov nismo zasledili. V zasutju je bil odkrit vojaški izbočen gumb z zanko (**G235**), kakršne je v zadnjih stoletjih cesarstva uporabljala avstrijska vojska. Gumb je izdelan iz bakrove zlitine in ima premer 16 mm. V prvi svetovni vojni so bili taki gumbi vesplošno v uporabi, vendar so bili večinoma izdelani iz *Kriegsmetalla*, litine cina in drugih kovin, pogosto antimona, ter so bili na voljo v dveh velikostih: večji, z nominalnim premerom 22,5 mm so prvenstveno služili za spenjanje hlač in suknjičev, in manjši, premera okoli 14 mm, ki so bili v paru najpogostejše prišiti na prednjem delu kap, veliko redkeje pa tudi na rokavih suknjičev in na hlačnikih pod kolenom (Offelli 2001). Zaradi strateške lege Razdrtega je avstrijska vojska gradila obrambne strukture v njegovi okolici že pred prvo svetovno vojno, npr. v vojni med Avstrijo in Francijo na začetku 19. stoletja (Rupnik 1927; Klavara 2003, 248–267). Možno je, da je bil jarek izkopan že takrat. Hipotezo podpira odkritje posameznih vojaških najdb iz površinske plasti (SE 1), npr. izstreljenih svinčenk „napoleonskega tipa“ (**G445** in **G446**) ter kresilnikov za kremenjače (**G425**, **G427–G429**, **G431**), ki so skoraj zagotovo ostanek takratnih bojov za Preval. Kresilniki so bili v veliki večini odkriti na pasu kvadrantov 13–18, to je ob cesti na

68 Rupnikova skica utrdb in poteka bojov med francosko in avstrijsko vojsko (Rupnik 1927, 53).

jugovzhodnem pobočju kotanje Šušet. F. Rupnik se sklicuje na točneje neimenovan zapisnik in pravi, da so avstrijske čete jeseni 1805 začele intenzivno kopati jarke pri Razdrtem in utrjevati Goli vrh (Rupnik 1927, 54). Boji med Francozi in Avstrijci so stekli maja 1809. Avstrijski vojaki naj bi sprva uspeli zadržali Francoze na cesti pod prelazom, vendar naj bi francoskemu 92. pešpolku že kmalu uspelo splezati na višje položaje pod Plešo, od koder so zlahka streljali na avstrijske položaje in jih nadzirali, 84. polk pa je nato preko zahodnega pobočja Golega vrha napadel tamkajšnje utrdbe, medtem ko je glavni del divizije začasno čakal v rezervi ob vipavski cesti (**sl. 68**). Ali lahko pri teh lokacijah prepoznamo prav Šušet, težko trdimo, je pa to zelo verjetno.

Preval je ohranil vlogo pomembne vojaške lokacije še po avstrijsko-francoskih vojnah, tako v času prve kot tudi druge svetovne vojne. Sled zalednih premikov vojske in vojaških strategij soške fronte 1915–1917 so izstreljeni tulci nabojev, deli oblačil, pokrival in orodja (**G368**, **G361** in **G362**). Tulci nabojev (**G370**, **G452–G453**) in rep eksplodirane mine (**G372**) pa so najbrž pomiki vojaških spopadov v času druge

svetovne vojne, morda napadov Gradnikove brigade na nemško vojsko na začetku Goriške fronte jeseni 1943 (glej npr. Smrdel 1975, 265, 271).

V krovnih plastih so bili odkriti tudi predmeti religioznega značaja, obeska oziroma svetinjici (**G254, G255**) ter del razpela (**G253**). Najdbe svetinjic ob poteh in na poljih ter izven naselij nasploh povezujemo z ljudsko religioznostjo; zakopavali so jih na polja v priprošnji za dober pridelek ali pa so jih odlagali na posebna mesta ob cestah za „srečno pot“ (Candussio, Rossi 2005, 13–14). Vendar si je njihovo prisotnost na Šušetu mogoče razlagati tudi v povezavi s kartografskim podatkom, da je v bližini ali celo na tej lokaciji nekoč stalo znamenje ali kapelica (Rajšp, Trpin 1997, Sekcija 211 E 16, 147–151, 275–276). Razlogov, ki so botrovali postavitvi cerkvenega znamenja na Šušetu, ne poznamo, lahko pa predvidevamo, da so vsaj deloma vezani na dolgotrajno navado postajanja ljudi na tej lokaciji ob cesti.

Med izkopanim gradivom po številčnosti izstopajo kovinske najdbe, sledijo jim keramične najdbe, živalske kosti in kamniti artefakti.

6.1 Pozni neolitik – eneolitik

Med zloženimi kamni na robu kala, ki je bil radiokarbonsko datiran v čas prehoda 5. v 4. tisočletje pr. n. št., je bil odkrit klinast odbitek iz kakovostnega roženca (G1).

6.2 Bronasta (in železna) doba

Manca Vinazza

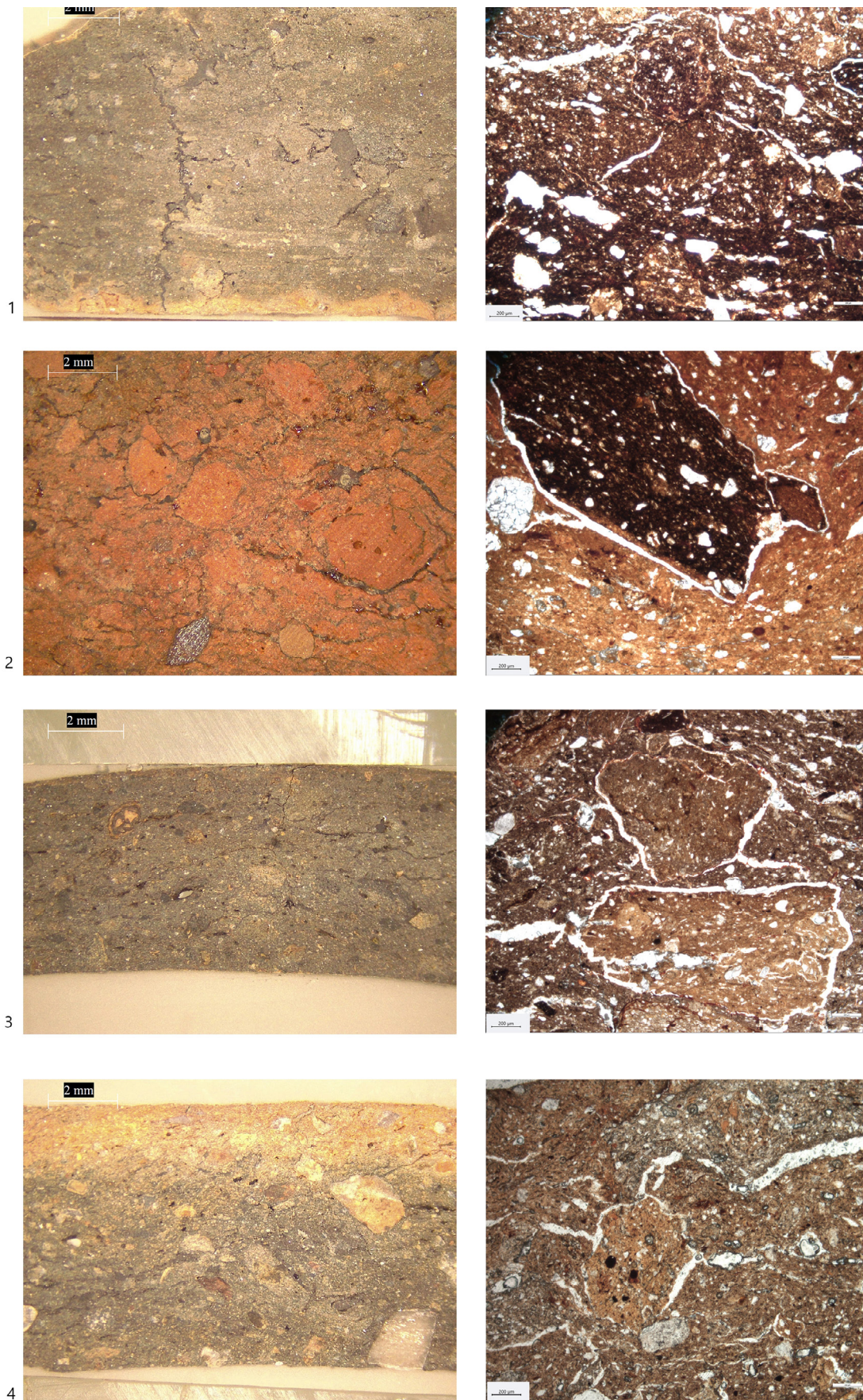
Na vseh izrisanih kosih, ki so opredeljeni v prazgodovino (bronasta in železna doba), je bila opravljena makroskopska analiza tehnologije keramike. Tehnologija keramike je bila izvedena po vzoru del Milene Horvat (1999), Sare Levi (2010) in Andreje Kudelič (2017). V skupinah lončarskih mas smo prepoznali 7 lončarskih receptov (sl. 69), od tega so še posebej zanimivi recepti 1, 2 in 3, saj se ostali pojavljajo posamično. Recept 1 najdemo v plasteh SE 1, SE 9, SE 10, SE 17, SE 28, SE 29, SE 32, SE 41, SE 10A in SE 10B (10). Za recept 1 je značilna uporaba organskih primesi. Večkrat je v tem receptu zastopan tudi grog. Večinoma gre za fino zrnato keramiko, ki je bila žgana nepopolno oksidacijsko ali redukcijsko. Iz tega recepta so narejene različne oblike, zato recepta kot takšnega ne moremo vezati na določeno obliko. Zrna kremenca in kalcijevega karbonata so praviloma zastopana posamezno, kar povezujemo s sestavo gline kot takšne in jih razumemo kot vključke in ne primesi. Gre za najbolj številčno zastopan recept, saj je bilo na ta način izdelanih kar 35 primerov (60 %). Recept 2 se pojavlja v plasteh 6, 17, 18, 2 oz. 18. Gre za 10 primerov (17 %). Od recepta 1 se loči po tem, da gre za oksidacijsko ali nepopolno oksidacijsko žgano skupino keramike, kjer sljude skoraj ni, zrna groga pa so večja kot v receptu 1. Tipološko gledano so iz tega recepta narejeni predvsem lonci oz. večje keramične oblike. Sklede niso zastopane. Recept 3 najdemo v plasteh 6, 17, 18, 28, 17 in 29. Gre za lončarsko maso brez groga, žganje pa je redukcijsko ali nepopolno oksidacijsko. Iz tega recepta so narejeni tako lonci kot sklede (12 %). Recept 4 predstavlja glino, iz katere so bili narejeni svitki. V lončarski masi nismo prepoznali primesi, pojavlja pa

se v plasteh 17 in 32. Recepti 5, 6 in 7 se pojavljajo posamezno. Vse keramične najdbe, z izjemo svitkov, ki jih ne moremo ožje opredeliti, in odlomka lonca (recept 5), ki sodi v mlajšo železno dobo (G132), so bronastodobne. Večinoma narejene iz receptov 1, 2 in 3. V večini je dodan grog, zdrobljena keramika, med seboj pa se ločijo tudi po količini primešanega groga (pod 5 % – recept 2, med 5 in 25 % – recept 1 ter nad 25 % – recept 3). Glina, ki so jo uporabili za pripravo teh receptov, je zelo čista, s posameznimi kremenovimi zrni in zrni kalcijevega karbonata.

Vsekakor so v receptih 1–3 opazne podobnosti s keramiko iz drugih najdišč, npr. Ključ (Vinazza, Draksler 2018, 34, sl. 6), Tomaj (Fabec, Vinazza 2018, 28), Monkodonja (Hellmuth Kramberger 2017a, 56, sl. 31), pa tudi v keramiki pozne srednje in mlajše bronaste dobe (*Bronzo medio* in *Bronzo recente* po italijanski kronologiji (Bd C2–Ha A1)) (prim. Borgna et al. 2018), kar kažejo tudi najdbe iz Vrtač (Fabec 2018, 26). Kalcijev karbonat kot primes se pojavlja le v plasteh SE 6 in SE 10A. Dodajanje kalcijevega karbonata pa je značilnost mlajšega obdobja, in sicer od konca pozne bronaste dobe naprej ter predvsem v starejši železni dobi (prim. Vinazza 2021, 434). Recept št. 5 je značilen za mlajšeželeznodobno keramiko (G132), v glino pa je primešan kremen.

Pri iskanju primerjav smo se oprli na prostor zahodne Slovenije, Istre in severne Italije. V gradivu opazamo dve fazi; starejšo, vezano na čas zgodnje in srednje bronaste dobe, ter mlajšo fazo, vezano na čas konca srednje in pozne bronaste dobe.

Lonec (G140) iz plasti SE 18 ima primerjavo na najdišču Tomaj, in sicer tako oblikovno kot glede na tehnologijo izdelave, natančneje lončarsko maso (Fabec, Vinazza 2018, t. 2: 14). Opredeljujemo ga na konec srednje in v pozno bronasto dobo. Tudi odlomek ustja lonca (G30) na podlagi primerjave s keramiko z istega najdišča (Fabec, Vinazza 2018, t. 1: 9) in na podlagi fasetiranja na notranji strani ter nenazadnje lončarske mase opredeljujemo na konec pozne bronaste dobe. V ta čas sodita tudi primer iz plasti SE 120 na Kaštelirju pri Elerjih (it. *Monte Castellier*; Usco 1997, t. 19: 7) ter primer iz Variana v Furlaniji (Vitri 1983, 120, Fig. 10: 8). Odlomek ustja s podaljšanim in močno izvihanim robom ustja (G33) ima primerjave v kosu iz najdišča Monkodonja, sonda IX (Hellmuth Kramberger 2017b, t. 23: 2), sodi pa v zgodnjo oz. srednjo bronasto

69 Lončarski recepti značilni za bronasto dobo (recepti 1 (1), recepti 2 (2) in recept 3 (3) ter mlajšo železno dobo, recept 5 (4). V primerih 1–3 so vidne primesi groga. Fotografija obrusov (levo; Leica Stereolupa EZ4) pri 8-kratni povečavi in zbruski (desno; Zeiss Axio-cam 305 color) v presewni svetlobi z izključenim analizatorjem..

dobo (prim. Hellmuth Kramberger 2017a, 322–324). Nekoliko mlajše, poznobronastodobno je ustje lonca iz plasti SE 6 (G12). Tak primer najdemo v Furlaniji, na najdišču Pozzuolo – Cjastiei (Cassola Guida, Vitri 1988, 237, t. V: 5). Lonci z močno poudarjenim robom na notranji strani (G8) sodijo na podlagi primerjav z najdbami iz plasti SE 22 na Kaštelirju pri Elerjih (Usco 1997, 101–102, t. 17: 15, 18) in na gradišču Na Griži pri Proseku (it. *Monte Grisa*; Moretti 1978, 51, Fig. 2: 3–4) v pozno srednjo in pozno bronasto dobo. V isti čas sodijo tudi lonci, ki imajo sicer močno poudarjen rob na notranji strani, vendar so ustja bolj izvihana. Tem loncem najdemo primerjave na najdišču Tomaj (Bratina 2021, 386, t. 3: 2), vendar pa kažejo najdbe z najdišča Zemono pri Vipavi 1 na starejšo datacijo, in sicer bolj srednjebronastodobno, saj je jama 300/301 s tovrstno keramiko opredeljena v zgodnjo oz. srednjo bronasto dobo (Bratina 2014, 566, sl. 35.4: 7). Primerjavo za odlomek ustja (G132) najdemo v plasti III. gradbene faze Tribune, ki je opredeljena v Lt III oz. v prvo polovico 1. stoletja pr. n. št. (Novšak *et al.* 2016, 25, t. 2: 14).

Odlomek ustja posode (G238) sodi na konec srednje in v pozno bronasto dobo, na podlagi primerjav z najdiščem Pozzuolo – lok. Braida Roggia (Borgna 1994, 93, Fig. 35: 71).

Skleda (G104) sodi v srednjo/mlajšo bronasto dobo, vsaj glede na gradivo iz Turjeve jame (prim. Tasca 2019, Fig. 2: 2). V isti čas sodi tudi odlomek ustja sklede (G10) iz plasti 41, ki ima primerjave v skledah z najdišča Codroipo iz stopnje *Bronzo recente 2* in 3 oz. Bd C2/D po srednjeevropski kronologiji (Tasca, Putzolu, Vicenzutto 2017, Fig. 9: 3, 10: 1) in na gradišču Na Griži pri Proseku (Moretti 1978, Fig. 4: 6). Najdbe iz Zemono pri Vipavi 1 nakazujejo, da gre za nekoliko starejšo keramično obliko, in sicer srednjebronastodobno, saj je jama 300/301 s tovrstno keramiko opredeljena v zgodnjo oz. srednjo bronasto dobo (Bratina 2014, 566, sl. 35.4: 7). Na konec srednje in v pozno bronasto dobo opredeljujemo odlomek sklede (G35) s primerjavo na najdišču Braida Roggia v Furlaniji (Borgna 1994, Fig. 25: 4).

Odlomek ročaja (G54) iz plasti SE 10B ravno tako sodi v srednjo/mlajšo bronasto dobo. Takšen ročaj poznamo na najdišču Muost (it. *Ponte S. Quirino*) v Benečiji in v Turjevi jami v Posočju (Gerdol, Stacul 1978, 69, Fig. 5: 1; Cassola Guida, Vitri 1988, 234; Tasca 2019, Fig. 8: 79). V isti čas sodita tudi tunelasta ročaja (G13, G39) iz plasti 6 in 17 ter ročaj (G4) s primerjavo v stratumu 3/III na najdišču Pozzuolo – lok. Braida Roggia (Borgna 1994, fig. 50: 166).

V srednjo bronasto dobo opredeljujemo odlomek sklede z izvlečeno bradavico (G16), kakršne poznamo na Serminu (Sakara Sučević 2012, 165, t. 9: 154).

Okrajs polkrožnega rebra (G14) pa poznamo tudi npr. z gradišča Sv. Mihaela (it. *San Michele di Bagnoli*), kjer je opredeljen v srednjo in pozno bronasto dobo (Maselli Scotti 1988, 226, t. VII: 7). Kombinacija vrezov in odtisov z orodjem s polno konico (G26) je značilnost pozne bronaste dobe (prim. najdišče Castions di Strada (Vitri 1983, 111, Fig. 7: 6)).

Keramika cedila, kakršno je bilo najdeno v plasti 10 (G17), poznamo iz številnih bronastodobnih najdišč, kot so Sv. Mihovil – Bale, Gradec – Turanj (Zlatunić 2019, 29) in Podmol pri Kastelcu (Turk *et al.* 1993, t. 14: 18). Slednje sodi v zgodnjo bronasto dobo (Turk *et al.* 1993, 57, 60), ostala pa ožje znotraj bronaste dobe niso opredeljena. Primer iz Šušeta je glede na tehnologijo izdelave bližji poznobronastodobni keramiki.

Aplika bradavice na notranji strani posode (G24) predstavlja del posode z izrastki, ki so služile predvsem pripravi mlečnih izdelkov (prim. Hellmuth Kramberger 2014, 76; Cultraro 2013, 178–179). Mlajše bradavice, poznobronastodobne in zgodnjestarejšeželeznodobne različice, se od starejših razlikujejo predvsem po tem, da so ožje in višje (prim. Tribuna, Tabor pri Vrabčah, Sovič in Kaštelir pri Elerjih; prim. tudi Vinazza 2021, 426). Primer iz Šušeta je bil najden v plasti SE 29, ki je tudi radiokarbonsko datirana v pozno bronasto dobo, čemur odgovarjata tudi lončarska masa, iz katere je bila aplika oblikovana, ter sama oblika bradavice.

Odlomek konice bronastega noža (G20) zaradi odsotnosti ročaja težko ožje opredelimo. Takšni zaključki nožev so značilni za čas od pozne bronaste do starejše železne dobe (prim. Turk 2016, 193–194). V isti čas sodi verjetno tudi odlomek ingota iz SE 28 (G118), kakršne poznamo npr. iz depojev Šempeter pri Gorici (Furlani 1996, 81, t. 135: 50, 54), Hočko Pohorje (Čerče, Šinkovec 1995, t. 86: 207), Dolenje Ravne pri Cerknem (Nanut 2018, t. 1: 31) ter z Žerovinščka (Laharnar 2009, t. 8: 4–8). Sicer so paličasti ingoti časovno neobčutljivi, saj jih najdemo v depojih II. horizonta po Turku, še pogostejše pa v železnodobnih depojskih najdbah (Nanut 2018, 140).

Kljub majhnemu številu najdb se kaže, da sodijo najdbe iz plasti SE 41 in SE 32 tako na podlagi primerjav kot stratigrafije najdišča v že omenjeno starejšo fazo, to je v zgodnjo in srednjo bronasto dobo. Za keramiko teh plasti je značilen lončarski recept 1. Medtem ko so za keramiko iz plasti, ki glede na stratigrafijo in C14 datacije sodijo v srednjo in pozno bronasto dobo, značilni recepti 1–4, pri čemer je največ recepta 3. Iz tega sklepamo, da je lončarski recept 1 značilen za starejšo fazo, medtem ko je lončarski recept 3 značilen za mlajšo fazo.

6.3 Rimska doba

Tomaž Fabec

Med izkopanim drobnim gradivom je bilo na podlagi tipoloških in stratigrafskih opažanj prepoznanih okoli 1000 rimskodobnih najdb. Med njimi daleč prednjačijo keramični predmeti (okoli 870 odlomkov posod in opek), kovinskih predmetov je bilo 68, živalskih kosti, ki so predstavljene posebej v poglavju 7.2, pa je bilo 41. Najdene so bile tudi 3 steklene črepinje, en predmet iz karneola in eden iz peščenjaka.

V skupku keramičnih najdb (skupno 12,5 kg) smo prepoznali okoli 600 črepinj posod (5,5 kg) in čez 100 odlomkov opek (5,4 kg). Pri količinskem vrednotenju rimskodobne lončenine smo se naslonili na metodo izračuna najmanjšega števila posod (NŠP), pri katerem smo upoštevali tako pojavnost odlomkov razpoznavnih oblik posod kot tudi kategorij lončarskih mas.

Med lončenino so po številu črepinj razmeroma dobro zastopane amfore. V celoti smo prepoznali 68 odlomkov amfor, ki so glede na število in oblike ustij ter glede na keramične fature pripadali najmanj 7 posodam. Pet črepinj, med katerimi je tudi slabo ohranjen odlomek ustja (G100), je po fakturi pripadalo vsaj eni grško-italski amfori. Ta tip posode je tipološko najstarejša rimska najdba na Šušetu, saj so se take amfore razvile že v 4. stoletju pr. n. št. in so bile v 3. in 2. stoletju pr. n. št. razširjene po vsem Sredozemlju (prim. Horvat 1997). Vse ostale črepinje so bržkone pripadale najmanj 6 (vinskim) amforam tipa Lamboglia 2 ali pa Dressel 6A (G129 in G130), ki jih smemo (mehko) umestiti v časovni interval od druge polovice 2. stoletja pr. n. št. do sredine 1. stoletja n. št. Podoben časovni razpon bi lahko dodelili 4 pokrovčkom za amfore: dva sta bila izdelana iz črepinje ostenja amfore Lamboglia 2 ali pa Dressel 6A (G103 in G131), preostala dva (G101 in G102) pa sta bila izdelana v kalupu iz mase, ki je dokaj značilna prav za te tipe amfor (prim. Horvat 1997, 77–82).

16 črepinj je pripadalo vsaj šestim točneje oblikovno nedoločljivim posodicam keramike tankih sten. Šest črepinj/odlomkov ostenij ter ena, ki je skoraj zagotovo kos ustja (G94), so najbrž ostanek najmanj dveh posod in so izdelani iz oksidacijsko žgane, zelo fino-zrnate keramične mase brez grobih vključkov. Začetki izdelave oksidacijsko žgane keramike tankih sten segajo v 2. stoletje pr. n. št., pri nas pa so v uporabi predvsem pozneje, v 1. stoletju pr. n. št. in v 1. stoletju n. št. (Horvat, Bavdek 2009; Žerjal, Novšak 2022, 181–185). V zadnji četrtini 1. stoletja pr. n. št. se ji pridružijo in se tudi kmalu namnožijo redukcijsko žgane posode, ki ostanejo priljubljene vsaj do sredine 2. stoletja n. št. (npr. Tratnik 2014, 277–279). Na Šušetu odkrite črepinje so pripadale vsaj štirim redukcijsko

žganim posodicam: tri so bile izdelane iz fino-zrnate keramične mase z gostimi vključki (G95–G97), ena pa iz zelo fino-zrnate keramične mase in s temno sivim premazom na njeni površini (G50). Uporaba takega premaza se začne nekoliko pozneje, v drugi četrtini 1. stoletja n. št. (glej Žerjal, Novšak 2020, 181–85).

31 črepinj je pripadalo najmanj dvema sigilatnima posodama, ki sta bili glede na lastnosti keramične mase in premaza (Schindler, Scheffenegger 1977, 18–19) izdelani v Padski nižini (Padana B). V enem primeru (G98) je najbrž šlo za krožnik oblike *Conspectus* 10, kakršne so začeli proizvajati na začetku zadnje tretjine 1. stoletja pr. n. št. (*Conspectus* 1990, 68–69). Oblike druge posode zaradi fragmentarnosti ne moremo določiti, težko berljiva sled žiga, ki je najbrž v odtisu bose noge (*in planta pedis*; G110), pa kaže na to, da je bila izdelana v času po sredini drugega desetletja n. št.

Največ odlomkov lončenine (če ne upoštevamo odlomkov, ki jih je bilo možno zlepi skupaj), skoraj 500, je pripadalo različnim oblikam oksidacijsko žganih posod, predvidoma vrčev in loncev (sl. 70). Ocena najmanjšega števila te zvrsti namiznih posod je bila v tem primeru težja zaradi visokega deleža odlomkov ostenij (99 %) in nizkega števila tipološko določljivih črepinj; le v dveh primerih je bilo črepinje možno zlepi v ostanek lonca (G92) in vrča (G93), v preostalih primerih pa je bilo mogoče prepoznati odlomek ravnega dna (G128) ter odlomka ročajev (G99 in G209). Upoštevajoč tudi fakturo keramike ocenjujemo, da črepinje te zvrsti keramike pripadajo najmanj 10 posodam. Splošno gledano je med rimsko lončenino oksidacijsko žgana namizna keramika zelo pogosta, ne le v naselbinskih kontekstih, temveč tudi drugje (primerjaj npr. Bavdek 2005; Tratnik 2012; Tratnik 2014; Novšak *et al.* 2019; Žerjal, Novšak 2020). Tipološke opredelitve oblik oksidacijsko žgane namizne keramike in njihova datacija slonijo na oblikovanosti trupa, vratu in ustja ter na legi in številu ročajev. Glede na to, da na Šušetu celotna rekonstrukcija teh posod niti v enem primeru ni bila možna, je njihova tipološka opredelitev težko izvedljiva.

70 Poteptane črepinje vrča (G93) na rimskodobni hodni površini.

Kot rečeno, je bilo v nekoliko večji meri možno prepoznati le lonce (ali vrč?) z ročajem(a) in kaneluro na ostenju (G92) ter vrč z najverjetneje enim ročajem in krajšim in širše oblikovanim vratom (G93), ki je podoben tistim, ki so bili v 1. in 2. stoletju v uporabi v Vipavi (Tratnik 2014, 280) in na Krasu (Bavdek 2005). Splošno velja, da naj bi enoročajni vrči predstavljali tipično namizno posodje za strežbo pijače, dvoročajni pa bi pogosteje služili za shranjevanje živil (Schindler Kaudelka 1989, 37–46), vendar je treba upoštevati, da je bila njihova namembnost verjetneje vsestranska, tudi izven prehrane.

Kuhinjska keramika je na Šušetu najslabše zastopana zvrst posodja in možno je celo, da to posodje v rimskem obdobju na lokaciji sploh ni bilo v uporabi. Med ostanke kuhinjske keramike bi lahko šteli le odlomek ustja in kos ostenja (G126 in G127), ki sta zelo verjetno pripadala isti posodi. Odkrita sta bila v rimskodobnem polnilu jame SE 27. Glede na tehnološke značilnosti keramike, iz katere je bila posoda izdelana, je zelo možno, da sta črepinji rezidualni, torej starejši najdbi, kar gotovo velja za nekatere druge predmete iz tega polnila (G118–G120). Med rimskodobno kuhinjsko keramiko bi lahko uvrstili še odlomka dveh loncev (G117 in G252), za katera pa je enako možno, da sta mlajša.

Po številu ostankov lončenini sledi gradbena keramika. Med izkopavanji je bil keramični gradbeni material pobran v celoti. Skupno je bilo izkopanih 108 odlomkov opek (5,4 kg), med katerimi smo lahko prepoznali 20 kosov tegul (4,1 kg; največji kos je meril do okoli 23 cm in je tehtal skoraj 1,1 kg) in 6 kosov imbreksov (0,6 kg). Značilnost te zvrsti najdb je izrazita fragmentiranost, pri čemer znaša povprečna teža odlomkov opek le 0,05 kg.

Med kovinskimi najdbami so najpogostejši železni žeblički, med katerimi jih je največ okovnih za vojaška obuvala. Med njimi so dobro zastopani tisti, ki imajo na spodnjem delu kapice rebra in bunčice (tip Alezija D; G59–G60, G62, G206–G208, G245, G437). Drugi imajo na spodnjem delu kapice le rebra (tip Alezija B; G151–G152, G205 in najbrž tudi G61 in G141), ali pa le krožno razporejene bunčice (tip Alezija C; G63–G64), med vsemi pa so najpogostejši žeblički brez

vzorcev pod kapico (tip Alezija A; npr. G65, G108, G246, G438–G439). Z žeblički tipa Alezija B in D so bila okovana vojaška obuvala morda že v drugem desetletju 1. stoletja pr. n. št. (Tagliaferri 1986), najkasneje pa v času Cezarjeve galske vojne (57–52 pr. n. št.). Od srednjeavgustejske dobe naj jih ne bi več uporabljali (Istenič 2019; Laharnar 2022, 301), čeprav so znani tudi v kontekstih 2. stoletja (Stemberger Flegar, Predan 2022). Žebličke tipa A in C pa srečamo na Krasu še v kontekstih 1. (Bavdek 2005) in najbrž tudi 2. stoletja (Istenič 1987). Vredni predstavitve sta tudi bronasti fibuli. Okata fibula (nem. *Augenfibel*, tip 2.3 po Riha 1979) razvitega tipa (G58), ki je že izgubila „okati“ okras na disku nad peresovino, ima namesto njega trakast okras z vrezi na loku in le še 6 navojev na peresovini (prej 8). Morda gre za varianto Riha 2.3.4, saj je gumb na prehodu v nogo zreduciran na rahel greben citat. Okate fibule se pojavijo že ob koncu 1. stoletja pr. n. št., naš primerek pa sodi med zadnje razvojne stopnje v času konca 1. stoletja. Druga fibula (G107) je zaradi slabe ohranjenosti težje tipološko določljiva. Nedvomno gre za noriško-panonsko fibulo z dvema gumboma na loku in predrti nogo (Almgren 236, Garbsch 1965), natančnejša opredelitev variante pa zaradi slabe ohranjenosti ni možna.

Rimski novci so bili razmeroma redki. Po opredelitvi, ki jo je opravil Andrej Šemrov iz Numizmatičnega kabineta Narodnega muzeja Slovenije, je najstarejši med njimi republikanski denarij s sredine 1. stoletja pr. n. št. Dva asa sodita v prvo polovico 1. stoletja, četrti in najmlajši kovanec, ki je bil le deloma določljiv, pa v 1. ali 2. stoletje (sl. 71).

Drobnih najdb iz drugih materialov je bilo izredno malo. V krovni plasti SE 1 so bile izkopane 3 steklene črepinje, ki so najbrž ostanek dveh rimskodobnih steklenic (G250–G251). V enem primeru (G251) gre morda za cilindrično stekleničko s kratkim vratom, ki je datirana v 1. in 2. stoletje (tip 8.5.1., Lazar 2003, 174). Iz karneola je bila izdelana mala krožna gema (G91), na kateri je upodobljen krilati Eros – Amor, ki se sklania k Hermi. Gre za upodobitev v poenostavljenem klasičnem slogu, značilnem za 2. stoletje (Nestorović 2005, 18, 29). Kos peščenjaka z zgleditvami (G111), ki je bil odkrit ob kurišču, je bil prepoznan kot brus.

Kat. št. NMS	Nominal	Datacija	Kovnica	Standardna literatura	Kontekst
Republika					
1	denarij	47–46 pr. n. št.	Afrika	RRC 458/1	SE 18, kv. 28
Tiberius (Drusus)					
2	As	22–23	Rim	RIC 45	SE 10B, kv. 91
Caius (Germanicus)					
3	As	37–38	Rim	RIC 38	SE 18, kv. 6
nedoločljiv					
4	As	1.–2. stoletje	Rim	RIC ?	kv. 16

71 Katalog rimskih novcev; pod posameznimi vladarji si sledijo zaporedna številka, določena v NMS, in podatki o nominalu, datacija kovanja posameznega novca, kovnica in standardna literatura.

6.4 Pozni srednji in novi vek

Monika Arh, Tomaž Fabec

V najmlajših kontekstih je bilo z izjemo redkih prazgodovinskih in rimskodobnih najdb odkrito številno in raznoliko gradivo, ki datira vse od poznega srednjega veka do konca 20. stoletja. Poleg odlomkov lončenine so bili odkriti številni kovinski predmeti, bolj redki so odlomki stekla in kamniti predmeti.

Med lončenino je največ odlomkov loncev in skled, veliko redkeje pa se pojavljajo odlomki pokrovov in trinožnih posod. Najstarejša lončenina sodi v čas od 13. do prve polovice 15. stoletja. V ta čas sodi odebeljeno zaobljeno ustje lonca, ki je na notranji strani rahlo užlebljeno (G375). Podobno je ustjem loncev, ki so bili odkriti na najdiščih Gornje njive pri Dolgi vasi 2 (Kerman 2013, 50, G222, G270, G271), Mali grad v Kamniku (Štular 2009, t. 16: 1), Stari grad nad Podbočjem (Predovnik 2003, 113, kat. št. 208) ter Liskovac na Hrvaškem (Ožanić Roguljić, Rapan Papeša 2017, 394, Pl. 3: 16). Podobno starost pripisujemo odlomkom loncev z močno izvihanim širokim karnisnim ustjem, ki je na vrhu oglati in prirezano navzven ter ima ležišče za pokrov (G222, G376). Analogije imata v gradivu iz najdišč Gornje njive pri Dolgi vasi 2 (Kerman 2013, sl. 38, G528, G630), Franjevac blizu Đakova (Dugonjić 2017, 304–305, Tab. 2: j2, Pl. 3: 5), Stari Perkovci – Sela (Janeš, Hirschler Marić, Azinović Bebek 2017, 349, t. 7: 131) ter iz Trsta (Borzacconi 2007b, 383–384, Tav. 91: 5). V 13. do 15. stoletje sodi tudi odlomek lonca z relativno močno izvihanim širokim karnisnim ustjem, ki je na vrhu zaobljeno in ima na notranji strani ležišče za pokrov (G377). Takšni lonci so bili odkriti na najdiščih Zatak pri Lendavi (Guštin, Tomaž 2016, 39, G285, G385, G876, G1315), Pri Muri pri Lendavi (Sankovič 2011, sl. 48, G417, G446, G613, G623, G761, G1301), Stari grad nad Podbočjem (Predovnik 2003, kat. št. 192, 222), Hollenegg (Gutjahr, Tiefengraber 2003, 110–111, Abb. 62), Turmbauerkogel (Gutjahr, Tiefengraber 2004, 452, Abb. 21), Franjevac pri Đakovem (Dugonjić 2017, 304–305, Tab. 2: Il. c7) in Stari Perkovci – Sela (Janeš, Hirschler Marić, Azinović Bebek 2017, 337, kat. br. 112). Prejšnjemu odlomku je zelo podobno izvihano široko karnisno ustje lonca, ki je na vrhu zaobljeno in na notranji strani rahlo vbočeno (G378). Analogije zanj ponovno najdemo na najdiščih Zatak pri Lendavi (Guštin, Tomaž 2016, 39, G796, G1019, G1063; Guštin, Tomaž 2017, 230, sl. 3: L2) in Stari grad nad Podbočjem (Predovnik 2003, kat. št. 88, 222–224), a tokrat tudi na Starem gradu nad Celjem (Brišnik 1999, 267–268, t. 4: 55, t. 5: 59, t. 10: 133) ter v Stari Perkovci – Selah (Janeš, Hirschler Marić, Azinović Bebek 2017, 349, kat. br. 8). Okvirno v ta čas sodi tudi odlomek širokega karnisnega ustja lonca, ki

je na vrhu poševno navzven prirezano ter relativno močno izvihano (G379). Analogije zanj najdemo na najdišču Franjevac pri Đakovem, kjer je tovrstno gradivo umeščeno v čas od 13. do 15. stoletja, pri čemer večina gradiva sodi v 13. in 14. stoletje (Dugonjić 2017, 304–305, Tab. 2: Il. c2). Odlomek lonca z izvihanim, profiliranim in na vrhu odebeljenim ustjem (G381) ima primerjave na najdišču Stari Perkovci – Sela, kjer je tovrstno gradivo datirano v 14. do začetka 15. stoletja (Janeš, Hirschler Marić, Azinović Bebek 2017, 349, kat. br. 12, 22, 27, 31). Med gradivom s tega najdišča so tudi lonci z odebeljenim ustjem, ki je na vseh straneh vbočeno, podobni kosu ustja G224 (Janeš, Hirschler Marić, Azinović Bebek 2017, 349, kat. br. 53, 66).

Od sredine 15. do sredine 17. stoletja pride do izrazitejše heterogenosti v lončarski proizvodnji. Odlomek visokega, na vrhu odebeljenega in zaobljenega ustja lonca (G382) je podoben ustju lonca iz Vidma, datiranim v zgodnje 16. stoletje (Borzacconi 2011, 62, Tav. 2: 5). Glede na keramično gradivo iz tega najdišča sodi v ta čas tudi lonec z močno odebeljenim ustjem in zelo kratkim vratom ter ramenom, okrašenim z vodoravnim žleбом, ki ima ustje predrti s tanko kovinsko žico (G393) (Borzacconi 2011, 62, Tav. 3: 10). Odlomek lonca z izvihanim in dvakrat odebeljenim visokim ustjem (G385) ima najbližje analogije v Trstu med gradivom 15. do 16. stoletja (Borzacconi 2007b, 391, Tav. 92: 11) in na Šilentabru, kjer je takšna lončenina datirana v 15.–17. stoletje (Bratina 2005, t. 18: 4). Odlomek lonca z izvihanim odebeljenim ustjem, kratkim stožčastim vratom ter ostrim prehodom rame (G386) je prav tako podoben gradivu iz Trsta, kjer je datirano v 16.–17. stoletje (Borzacconi 2007b, 386, 392, Tav. 93: 15–17). Odlomka loncev z odebeljenim, navznoter prirežanim oglatim ustjem in izrazitim ležiščem za pokrov (G383, G384) sta podobna ustjem posod iz gradu Štanjel iz druge polovice 16. do sredine 17. stoletja (Štadjohar 2012, 123, kat. št. 7, 8, 11) ter iz Šilentabra, kjer so datirane v čas 15. do sredine 17. stoletja (Bratina 2005, 711, t. 13: 12, 15). Odlomek skled z odebeljenim ustjem ter belo engobo in poslikavo v notranjosti (G227) sodi med namizno lončenino. Podobno posodje poznamo s Šilentabra, kjer so takšne skledje datirane v 16. oziroma 17. stoletje (Bratina 2005, 706, t. 4: 2, 3, t. 5: 6). Na Šušetu so bili odkriti tudi odlomki pokrova oziroma pekve (G230), kakršne prav tako srečamo na Šilentabru (Bratina 2005, t. 9: 5, 6, 10). Več črepinj je pripadalo globokim, rahlo koničnim oziroma rahlo zaobljenim posodam z izvihanimi in odebeljenimi ustji ter ležišči za pokrove (G415, G416, G417, G418). Te posode so loščene po celotni notranji površini, lošč pa se preliva čez rob na zunanjo stran ustja. Nekatere so okrašene tudi s horizontalnimi kanelurami (G417). Takšne posode so znane

iz Istre in Italije in so običajno datirane v 16. oziroma 17. stoletje (Cunja 2004, 90–91, št. 165–167, 171). Gre za namizno (Gelichi 1991, 74–75, št. 56, t. 12: 56) in tudi shrambeno posodje, uporabljali pa so jih tudi kot nočne posode (Meraviglia 1995, 117, št. 139). V čas med drugo polovico 16. do 18. stoletja, najverjetneje pa v 17. oziroma 18. stoletje, sodijo lonci z loščeno notranjo površino in zunanjim robom ustja (**G395–G400**) ter noga trinožnika (**G421**).

Med najmlajšo lončenino iz Šušeta sodijo odlomki loncev in skled, ki jih umeščamo v čas sredine 17. do 19. stoletja (**G225, G228, G236, G387–G392, G401–G406, G408–G412**). Lonci z enostavnimi izvihanimi ustji in poudarjenimi prehodi iz vratu v široko ramo, ki je v nekaterih primerih okrašena z vodoravnimi žlebovi (**G225, G387, G388, G389, G390, G391**), so podobni loncem iz Kostanjevice iz 17. in 18. stoletja (Slabe 1990, 47, t. 1: 5, t. 3: 3, t. 4: 2,3), Vodiškarjeve hiše v Nevljah, kjer so datirani v 18. stoletje (Cevc 2006, 52, t. 2: 1, 3, 6), ter Trsta, kjer segajo v 17. do 19. stoletje (Borzacconi 2007a, 363–364, 433, Tav. 81: 41, Tav. 82: 42). Glede na podobno fakturo sodijo v ta čas tudi lonci **G392** ter skleda s profiliranimi pokončnimi ustji in koničnimi ostenji (**G402, G403, G404, G405, G406**). Takšne skleda srečamo med gradivom iz 17. in 18. stoletja iz najdišč Bertoki – Bonifika (Mileusnić 2012, G100), Velika planina – pri Hebanovi bajti in Kalce (Železnikar, Cevc 2000, 51, kat. št. 69–71). Končna skleda s pokončnim in rahlo uvihanim ustjem ter z ostrim prehodom v trup je loščena na obeh straneh (**G412**). Podobna skleda iz najdišča Bertoki – Bonifika je datirana v 17.–18. stoletje (Mileusnić 2012, 35, G137, G218), podobni skledi iz Raven pa sta datirani v 16.–19. stoletje (Železnikar, Cevc 2000, 52, kat. št. 73), medtem ko je skleda iz 6. faze Špeličeve hiše v Črnomlju datirana v 19. in 20. stoletje (Jeršin Dereani 1997, 44, t. 2: 1). Skledi s pokončnim, vendar močnejše uvihanim in zaobljenim ustjem (**G228, G408**), imata analogije v Ajdovščini (Fabec 2017, 17, kat. št. 78) in v Preskarjevi bajti na Veliki Planini, kjer so skleda datirane v čas od 17. do 19. stoletja (Železnikar, Cevc 2000, 52–53, kat. št. 75–76). Glede na podobnosti s temi posodami sodijo v ta čas tudi skleda **G236** in **G409–G411**. V pozni novi vek uvrščamo tudi odlomek skodele s prstanastim dnom, ki sodi med poslikano engobirano keramiko (**G233**). Ta ima bel glinen premaz oziroma engobo, na katero je pod lošč naslikan moder, rumen in rjav stiliziran rastlinski motiv. Odlomek iz Gradišča ob Soči, okrašen z rastlinsko motiviko in podobno barvno kombinacijo, je datiran v 18. stoletje (Tomadin 2004, 128–129, kat. št. 49).

Na Šušetu je bilo odkritih več ostankov pip (**G138, G231, G232, G350, G351**), ki odražajo priljubljenost kajenja v novem veku. Manjši odlomek tulca oziroma ustnika keramične

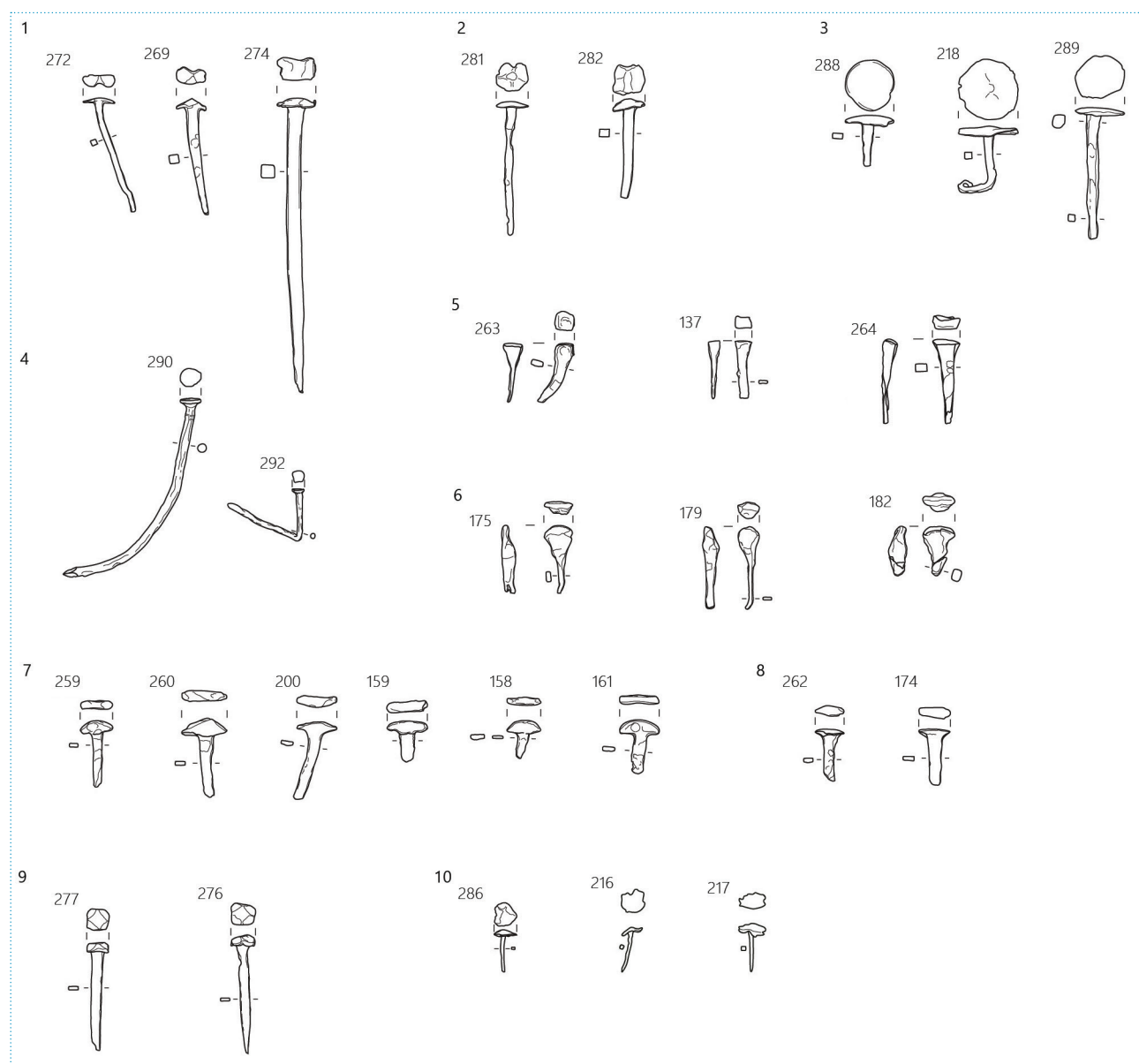
pipe iz kaolina, okrašen z vzporednimi poševnimi vrezmi (**G138**), je domnevno zahodnoevropskega izvora, ali pa je izdelan po vzoru tamkajšnje proizvodnje. Te pipe imajo izredno dolge in tanke ustnike, od pip mediteranskega izvora pa se razlikujejo tudi po obliki glave. Veliko izdelovalcev pip je označevalo svoje proizvode z zaščitnim znakom, ki je lahko bil reliefen, vrezan v sam kalup, ali označen z majhnim žigom na še neposušnem izdelku. Pogosto so pipe neokrašene, poznamo pa primerke z bogatim okrasom (Bekić 1999, 251). Običajno so bile izdelane iz kaolina, zato so bile značilno bele barve in so se morale peči na temperaturi med 900 in 950 stopinjami Celzija (Kügler 1987, 32; Bekić 1999, 251). Pipe iz kaolinske gline so znane iz Ljubljane in iz dominikanskega samostana v Kopru (First *et al.* 2009, 396–397, sl. 167: s; Mileusnić 2015, 91). Koprskje naj bi bile beneški izdelki, ki jih je konec 18. stoletja po vzoru angleških in nizozemskih pip izdeloval Severino Meidell (Mileusnić 2015, 91, kat. št. 95–96, 180, 194, 325, 329–330, 363, 378, 999, 1303). Pipe zahodnega izvora so bile odkrite tudi na Hrvaškem vzdolž vzhodnojadranske obale (Bekić 1999, 269, Karta 1, t. 7: 1–5; Bekić 2017, kat. št. 20, 21, 23–25, 49, 66, 75). Odlomek pipe iz Šušeta ima na ustniku okras vrezanih poševnih črt, ki je značilen za pipe 17. in zgodnjega 18. stoletja, medtem ko se občasno pojavlja tudi v poznem 18. stoletju (Higgins 2017, 6–7).

Med ostanki pip iz Šušeta sta dva odlomka najverjetneje pripadala keramičnim pipama avstro-ogrskega izvora (**G231, G232**). Obe imata prstanasto zadebelitev pod robom ustnika. Na eni so se ohranili sledovi rdečega premaza (**G231**), druga pa ima rob ustnika okrašen z vrezmi (**G232**). Avstro-ogrske provenience sta najverjetneje tudi dva kovinska pokrovčka, s katerima so bile običajno pokrite glave lesenih in keramičnih pip (**G350, G351**) (Bekić 2017, 144). Uporaba kovinskih pokrovčkov in oblog pip pred prvo polovico 18. stoletja ni bila splošno razširjena. Njihovo uporabo močno pospeši uredba vojvode Braunschweig-Lüneburškega iz leta 1719, po kateri so v izogib požarom vse pipe morale biti med kajenjem zaprte s pokrovčkom, izdelanim iz pločevine ali žice. V avstrijskih deželah so bili takšni pokrovi zelo popularni šele v 19. stoletju (Murko 2016, 93). Izdelovanje lesenih pip s kovinskimi pokrovčki, okovjem ter okrasom je znano tudi iz Gorjuš v Bohinju, kjer se izdelovanje pip prvič omenja v pisnih virih že konec 18. stoletja (Orel 1951, 81, sl. 1: 15–19, sl. 3, sl. 5).

Med kovinskimi drobnimi najdbami s Šušeta so daleč najštevilčnejši železni kovani žebliji oziroma njihovi odlomki. Skupaj jih je bilo okoli 700 in v grobem jih je bilo po obliki mogoče ločiti na gradbene in podkovske žeblije ter žeblije za obutev (sl. 72). Ker so žebliji pretežno slabo ohranjeni,

je njihova funkcionalna opredelitev pogosto problematična, zato jo je treba jemati z rezervo. Določitve nekaterih žebeljev temeljijo na primerjavah s kategorizacijami žebeljev iz Kroepe, kjer sistematično predstavljeni primerki izhajajo iz 19. in 20. stoletja (Florjančič 2012). Gradbenih žebeljev je bilo skoraj 170. 108 žebeljev je imelo dvokrilno glavico in kvadraten presek stebra (tip 1), 11 žebeljev, t. i. okrogloglavcev, je imelo okroglo in nekoliko strehasto glavico in steblo pravokotnega preseka (tip 2), 15 veliko okroglo glavico in kvadraten do pravokoten presek stebra (tip 3) ter 34 majhno okroglo glavico in steblo okroglega preseka (tip 4). Tip 1 sodi med t. i. levantinski sortiment žebeljev, katerega predstavljajo žebli s strehasto oblikovano glavico, ki je bila izdelana z dvema udarcema oziroma *na dva pera* (Florjančič 2012, 21). Izdelovati so jih začeli že vsaj v zgodnjem novem veku (Oitzl 2018,

36). Tip 4 sodi med strojno izdelane žeblice iz 20. stoletja. 166 žebeljev je zelo verjetno podkovskih. 8 jih ima odebeljeno oglato glavico (tip 5), 15 žebeljev glavico, ki se na prehodu iz stebra razširi, proti vrhu pa zoži (tip 6), 61 strehasto glavico (tip 7), 62 polkrožno glavico (tip 7) ter 20 sploščeno podolgovato glavico (tip 8). Domnevno sodi med podkovske žeblice tudi 94 žebeljev z oglato oziroma kvadratno glavico, ki ima vse štiri vogale upognjene navzdol (t. i. štiriudarčno glavico) (tip 9). Vsi podkovski žebli imajo steblo pravokotnega preseka. Med žeblice za obutev smo z večjo verjetnostjo uvrstili 12 žebeljev z okroglo in precej sploščeno glavico ter stebлом kvadratnega preseka (tip 10). Razlikovanje med žebli za obutev in podkovskimi žebli je pri slabi ohranjenosti, kakršna velja za večino primerkov iz Šušeta, zelo težko. Načeloma naj bi se podkovski žebli razlikovali od žebeljev za

72 Izbor osnovnih tipov novoveških žebeljev.

obutev po preseku stebila; pri prvih naj bi stebila načeloma imela pravokoten, pri obutvenih pa kvadratni presek.¹

Med predmeti iz kovine, ki so bili odkriti na Šušetu, je več ostankov oblačil, predvsem gumbov (G221, G234–G235, G327–G349, G442–G443), spon (G321–G325) in spencev (G211, G326). Vsi gumbi so pozno novoveški in torej iz časa, ko so že izgubili dotedanjo vlogo kot (moški) nakit. Že proti koncu 17. in predvsem v 18. stoletju lahko v Evropi ter še posebej Franciji in Veliki Britaniji sledimo hitremu razvoju masovne serijske izdelave gumbov, zaradi katere gumbi postanejo uporaben oblačilni element, ki je zaradi cenenosti kmalu preplaval „svetovna“ tržišča in dosegel vse sloje prebivalstva (npr. Bettoni 2013). Industrializacija in inovacije tehničnega značaja, npr. štancanje in izdelava sintetičnih materialov, predvsem pa razvijanje novih zlitin, so spodbudili proizvodnjo ogromnih količin gumbov različnih oblik ter z izjemno širokim naborom okrasja, kar je omogočilo hitro odzivanje na trenutne modne trende (npr. White 1977; Read 2010). Uporaba gumbov se je iz oblačilne sfere vsesplošno razširila tudi na druge potrebščine. Industrijsko izdelanih variant gumbov je bilo nešteto, kar se njihovih objav tiče, pa jih bolj kot v strokovni (arheološki) literaturi najdemo veliko predvsem na spletu, na raznih zbirateljskih in drugih forumih (npr. www.scheibenknopf.de).

Skoraj vsi gumbi iz Šušeta so iz različnih (bakrovih) zlitin. Večinoma gre za gumbe, ki so bili z zanko prišiti na vrhnja oblačila, ter le v manjši meri za manšetne gumbe in za gumbe spodnjega perila. Med najstarejše gumbe (17.–18. stoletje) uvrščamo dvodelne poloblaste (votle) gumbe, ki sestojijo iz okrogle pločevine, na katero je bila zgoraj spajkana polobla iz tanke pločevine, spodaj pa zanka za pritrditev (G342–G345). Trije gumbi so imeli na spodnji strani dve luknjici za zrak, pri četrtem gumbu pa je spodnja ploskev le delno ohranjena. Dve luknjici sta omogočali uhajanje plina in toplote ob spajkanju sprednje strani gumba okoli obooda. Po tehniki izdelave lahko mednje umestimo tudi gumb G335, ki pa ni poloblast, temveč raven, ter dvodelni pločevinast obli gumb z zanko (G327). Slednjemu je zelo podoben gumb iz cerkve sv. Jerneja v Šentjerneju (Predovnik *et al.* 2008, 79, kat. št. 130, t. 13: 10). Številni podobni, vendar kroglasti, so bili odkriti na območju cerkve sv. Martina na Prozorju, kjer so grobovi večinoma datirani na začetek 18. stoletja (Belaj 2006, 284, sl. 35–40), in v cerkvi sv. Jurja v Mateškem Selu med gradivom 17. in 18. stoletja (Perkić 2017, 207–208, 212, t. 2: 14).

Največ gumbov je ploščatih (t. i. nem. *Scheibenknöpfe* oz. it. *bottoni vandeani*). Med seboj jih lahko med drugim razlikujemo po velikosti; večji (G329–G333, G443) so bili najverjetneje prišiti na vrhnja oblačila (suknjiče), manjši pa so najverjetneje služili za spenjanje manšet (tako npr. G334, G336 in G442), kar gotovo velja za para gumbov G347–G348. Moda nošenja manšetnih gumbov se Evropi hitro razširi v 18. in predvsem v 19. stoletju (npr. Corrado 2011). Manšetni gumbi, odkriti na Šušetu, imajo štancan okras z religioznim (G347) in pleteninastim (G348) motivom, oziroma rastlinskim (G334 in G336) geometrijskim (G442) motivom. Rastlinski okras je prisoten tudi na večjih gumbih (G337), med katerimi je eden okrašen tudi s stilizirano vgravirano figuro konja (G443). Na avstrijskem in nemškem pravijo takim gumbom „*Rösselknöpfe*“, kjer naj bi se uporabljali predvsem v prvi četrtini 19. stoletja, izdelovali pa so jih že v drugi polovici 18. stoletja (npr. Homann 2017, 101–105). Med manšetne gumbe sodi tudi gumb G349, ki ima za razliko od ostalih fiksni ploščici, pri čemer je zunanja (vidnejša) okrašena z rastlinskim motivom na belem vložku iz umetne mase. V drugo polovico 18. ali verjetneje v 19. stoletje najbrž sega tudi gumb z vgraviranim okrasom G341, ki sodi med t. i. „*Bauernknöpfe*“, gumbe noš podeželskega prebivalstva. Gumbi noš so bili običajno okrogli in veliki od 1 do 3 cm, poznamo pa tudi številne večje in manjše primerke ter primerke drugih oblik (npr. osmerokotne). Izdelani so bili iz sive zlitine, ki je običajno označena kot arzenov bron in je posnemala srebro. Šlo naj bi za bakrove zlitine z visokim deležem cinka, kositra in svinca, arzen pa naj bi bil prisoten le v zelo majhnih količinah (Homann 2013). „Naš“ primerek je brez ušesca, ki je zelo verjetno odpadlo skupaj s hrbtno ploščo, ki je bila običajno izdelana iz barvne pločevine ali železa. Taka ploščica je najbrž predmet G338, ki je sestavljen iz okrogle pločevine, v katero je skozi luknjico na sredini zataknjena kovinska zanka.

Nekateri gumbi so verjetno vojaški. Gre pretežno za izbočene gumbe z zanko (G221, G235, G339, G340), kakršni so se na naših tleh veliko uporabljali v avstrijski cesarski vojski in avstro-ogrski vojski. V velikem številu so bili vsesplošno v uporabi med prvo svetovno vojno za spenjanje zunanjih oblačil, hlač in suknjičev, vendar so bili prišiti tudi na kapah in drugi vojaški opremi. Avstro-ogrska sta tudi gumba s štirimi luknjicami, eden iz bakrove zlitine (G328) in drugi (G234) iz t. i. *Kriegsmetalla*, litine cina in drugih kovin, pogosto antimona. Gumbi z luknjicami so bili prišiti tako na suknjičih kot tudi na hlačah in kapah. Na hlačah so služili za pritrdjevanje naramnic, za spenjanje razporka in žepov ter spodnjega dela hlačnikov. Uporabljali so se tudi pri spodnjem perilu, za spenjanje rokavov in sprednjega dela srajc.

1 Za podatek se zahvaljujemo dr. Saši Florjančič iz Kovaškega muzeja Kropa.

Gumbi z luknjicami so bili prišiti tudi na nekaterih modelih platnenih gamaš ter pri spenjanju zaščite za ušesa in vrat pri nekaterih tipih kap, vsekakor pa tudi na drugi platneni opremi, npr. nahrbtnikih, malhah in šotorskih krilih (Offelli 2001). Vzporednic za večdelni železni gumb z luknjicami (G346) nismo našli, glede na tehniko izdelave pa gre najbrž za industrijski izdelek iz prve polovice 20. ali kvečjemu druge polovice 19. stoletja.

Spenci (G211, G326) so bili kot pripomoček za spenjanje oblačil sestavni del ženske mode že od 15. stoletja naprej. V 18. stoletju so jih začeli uporabljati tudi moški, nekatere variante pa se uporabljajo še danes. Na podlagi arheoloških kontekstov, primerjav s sorodnimi najdbami v tujini in omemb v pisnih virih se domneva, da so se spenci iz žice v naših krajih uveljavili šele v 16. in 17. stoletju (Predovnik *et al.* 2008, 74). Veliko so bili v uporabi med prvo svetovno vojno; najpogosteje so bili prišiti na notranjih delih ovratnikov suknjičev in na hlačah (Offelli 2001). Na Šušetu so se ohranili izključno odlomki treh zank, ki po Krabathovi tipologiji sodijo v tip 2500, pri katerih sta zaključka krožno zapognjena in se končujeta v isti ravnini (Krabath 2001, 197, Abb. 36. 9). Podobne zanke poznamo npr. iz cerkve sv. Jerneja v Šentjerneju, ki so datirane v 17. stoletje (Predovnik *et al.* 2008, 65–68, kat. št. 61, 69, t. 6: 5, t. 8: 4), in iz cerkve sv. Miklavža na Otoku pri Dobravi (Stare 2000, sl. 7).

Spone (G321–G325) so slabo ohranjene; le ena manjša železna spona (G325) ima še ostanek trna, od druge (G322), prav tako železne, pa se je v celoti ohranil okvir brez trna. Vse ostale so le deloma in slabše ohranjene, zato tudi težko opredeljive. Železna spona G325 po velikosti in obliki ustreza sponam, ki so se v avstro-ogrski vojski uporabljale na nahrbtnikih, malhah in drugi vojaški opremi, vendar je takšna opredelitev vprašljiva, saj so se spona enostavnih oblik, kakršne so pravokotne, okrogle, kvadratne in D-spone, tako kot danes enako vsestransko uporabljale tudi izven vojaške sfere, npr. pri konjski opremi in drugih potrebščinah. Zagotovo sodijo k civilnim oblačilom, verjetno obutvi, deli manjših okrašenih spon G323 in G324, ki jih lahko datiramo v 18. stoletje (Whitehead 2003). Morda je med vsemi najstarejša spona G321, saj se take oblike spon pojavijo ob koncu srednjega veka in ostajajo v uporabi še v (zgodnjem) novem veku (Egan, Pritchard 2004; Whitehead 2003). Tudi predmet G360, ki je bil najbrž pritrjen na (organsko) podlago, je morda služil za spenjanje, možno pa je tudi, da gre za manjši obešalnik.

Ostanki obutve so tudi železne podkvice, ki so se pribijale na peto z žeblički (G237, G312–G320, G441). Glede na njihovo obliko sklepamo, da gre za ostanke obutve s široko

kot tudi z ozko peto, vendar je sklepanje o vrstah obuval le na podlagi posameznih delov okovja zelo tvegano. Pri nas sledimo uporabi zelo raznolikih tipov obuval s peto predvsem v času od poznega srednjega veka, podkovanje pa je bilo bolj razširjeno zlasti pri delovni obutvi (Knific 2020) in vojaških obuvalih (npr. Offelli 2001).

Med inventarjem najdišča Šušet sta tudi dve bronasti buciki, ki verjetno sodita med dele noše, in sicer tanka bronasta bucika z glavico iz tanke žice (G155) in bronasta bucika z masivno kroglasto glavico (G210). Prva (G155) ima posebej pritrjeno glavico iz žice, ki je okroglega preseka in ovita okoli trupa bucike, ta pa je v prerezu okrogle oblike. Razvoj tehnologije izdelave vlečene žice v 12. stoletju je omogočil večjo dostopnost tega polizdelka na trgu, zato so vlečeno žico začeli uporabljati tudi pri izdelavi igel in bucik. Telo bucike je postalo tanjše, glava, ki je bila izdelana posebej in naknadno dodana, pa manjša. Zaradi manjše velikosti njihova naloga ni bila več spenjanje debelih vrhnjih oblačil, temveč so z njimi začeli spenjati tančice ali pa so služile za namestitve naglavnega okrasa. V tem času se je uporaba bucik tudi močno povečala (Egan, Pritchard 1991, 297; Predovnik *et al.* 2008, 79). Po tipologiji bucik S. Krabatha, osnovani glede na obliko in izdelavo glavice, sodi obravnavana bucika v tip 1000, za katerega je značilna glavica okroglega preseka, izdelana iz žice, ki je okoli osi ovita dvakrat ali pa je previta. Krabath pravi, da najstarejše bucike s posebej pritrjeno glavico izhajajo iz 13. in 14. stoletja iz Southamptona v Angliji, v 14. stoletju se pogosteje pojavljajo v Angliji, na Nizozemskem, v Franciji in Nemčiji. Pojavljajo se vse do 19. stoletja, ko jih zamenjajo industrijsko izdelane bucike (Krabath 2001, 191–192, Abb. 34: 1). V tip 1000 po Krabathu po mnenju Katarine Predovnik prav tako sodijo tri bucike iz groba G101, datiranega v 17. stoletje, iz cerkve sv. Jerneja v Šentjerneju (Predovnik *et al.* 2008, 80, 96, t. 7: 1). Podobne bucike so bile odkrite na Ptujju na območju Mestnega stolpa, kjer so v zapisu ob srednjeveškem pokopališkem zidu odkrili večjo količino bucik z žičnato glavico. Tušek jih poimenuje kot bucike s spiralno glavico in meni, da so najpogostejše v grobovih iz 16. stoletja (Tušek 1998, 43, t. 4: 45–66, 70–73). Bucike z žičnato glavico zasledimo tudi na najdišču Slovenj Gradec – glasbena šola (Mihelič 2017, 70, kat. št. 19, 20, 22, 40, 42, 51), na dvorcu Grinfels (Djura Jelenko *et al.* 2016, t. 19: 238) ter v graščini pri Polhovem Gradcu (Železnikar 2002, 328, t. 10, t. 1: 19–24). Bucike iz graščine pri Polhovem Gradcu Janja Železnikar poimenuje kot igle s svitkasto glavico, odkrite pa so bile v kontekstih 16. in 17. stoletja. Pogoste naj bi bile v poznosrednjeveških in novoveških najdiščih ter naj bi se v skoraj nespremenjeni obliki pojavljale vse od 15. do 18. stoletja (Železnikar 2002, 328, t. 10). Te oblike bucik zasledimo

tudi severno od Alp na najdišču Höxter v Nemčiji (Krabath 2001, 191, Abb. 34: 2, Taf. 25: 1, 2, 7, 11, 12, 14–17), pa tudi na Hrvaškem na gradu Ružica (Radić, Bojčić 2004, 74, kat. št. 21–22) ter v cerkvi sv. Jurja v Mateškem Selu (Perkić 2017, 208–209, t. 5: 2–7). Druga bucika (**G210**) ima masivno, bolj ali manj okroglo glavico in sodi v tip 4000 po Krabathu (Krabath 2001, 192–193, Abb. 34: 8), ki se v Londonu pojavi že v drugi polovici 12. stoletja (Egan, Pritchard 1991, Cat. Nr. 1468–69), v Winchesteru pa se pojavlja v 13. in 14. stoletju (Biddle 1990, Cat. Nr. 1450–1451).

Uhan (**G352**) iz bakrove zlitine sodi med t. i. kmečki nakit (Makarovič 1965). Gre za cenene izdelke, ki so se pri nas široko uporabljali proti koncu 19. in v prvi polovici 20. stoletja. Morda je cenenu nakitu (zapestnici?) pripadal tudi odlomek „pozlačenega“ aluminijastega obroča, ki je na zunanji strani okrašen z vzhodnim (kitajskim) motivom – zmajem (**G353**) in je zagotovo izdelek sodobnega globalnega tržišča.

Med kovinskim gradivom iz Šušeta sta tudi svetinjici (**G254**, **G255**) in kos Križanega (**G253**), vsi uliti iz brona. Pri svetinjicah gre za obeska v obliki križa. V enem primeru (**G254**), ki je dokaj stiliziran in okoren, je na križcu v formi *Arbor Vitae* plastično upodobljen Kristus; pod njim je mrtvaška glava, nad njim pa polje za njegov akronim. Najverjetneje sodi v 17. oziroma 18. stoletje. V ta čas so namreč datirani zelo podoben križec iz Komende (Knez 2010, 81, kat. št. 16), podobni križci iz cerkve Sv. Marije Magdalene v hrvaški Čazmi (Azinović Bebek 2009, 278, sl. 2: h, kat. št. 11) ter križec iz Novih Banovcev (Pavičić 1994, 79, kat. št. 63). Podobni so bili izkopani tudi v cerkvi sv. Jurja v Mateškem Selu (Perkić 2017, 205–206, t. 4: 1–2) in v cerkvi Sv. Martina na Prozorju (Belaj 2006, 278, sl. 21–22). V cerkvi sv. Duha u Mušaluku je križec datiran v 18. stoletje (Perkić 2015, t. III: 18). Ti križci so del masovne produkcije in glede na to, da se po celotni severni Hrvaški pojavljajo v grobovih 17. in 18. stoletja, se za to območje predpostavlja lokalna delavnica (Perkić 2005, 44; Perkić 2017, 206; Azinović Bebek 2009, 278). Iz avstrijskega najdišča Klostermarienberg sta znana dva podobna križca, ki sta iz 18. stoletja (Fundort Kloster 2000, 300–301, Kat. Nr. 28.27, Kat. Nr. 28.29). Skoraj enake križce poznamo tudi iz Furlanije in sodijo v 17. stoletje (Candussio, Rossi 2005, 218). Drugi bronasti križec (**G255**) ima na prednji strani upodobljenega Kristusa, pod njim mrtvaško lobanjo, nad njim pa pravokoten prostor z neberljivim napisom, domnevno INRI. Na zadnji strani je upodobljena Brezmadežna Devica Marija z avreolo iz peterokrakih zvezd, ki stoji na luninem kraju. Ob Mariji je napis VITAM / PRÆST, pod njo PVRAM, nad njo pa sled napisa VIR / IMM, kar označuje formulo „VIRGO IMMACULATA VITAM PRAES PURAM“, to je „Brezmadežna

Devica, častljivo življenje nam daj“. Glede na analogije križec sodi v 18. stoletje (Knez 2010, 114, kat. št. 70–71; Candussio, Rossi, 2005, št. 735). Tako so datirani tudi križca iz najdišča Klostermarienberg (Fundort Kloster 2000, 298–299, Kat. Nr. 28.19, 28.21) ter križec iz cerkve Sv. Marije Magdalene v hrvaški Čazmi (Azinović Bebek 2009, 277, sl. 2: f, kat. št. 4).

Od razpela se je ohranil le Jezusov trup z glavo ter delom desne roke. Na glavi, ki pada proti levi, nosi trnovo krono, boke ovija *perizonium* (**G253**). Po analogijah ga datiramo v 18. stoletje (glej npr. Candussio, Rossi 2005, 228–233). Razpela so bila kot liturgični ali devocionalni predmeti v uporabi že zelo zgodaj, v 19. stoletju pa so postala nepogrešljiv del notranje opreme kmečkih hiš (Makarovič 1981, 244; Knez 2010, 54–56).

Del najdb uvrščamo med pripomočke in orodja. Največ je različno ohranjenih železnih nožev (**G219**, **G220**, **G293–G300**), ki jih brez izjeme lahko datiramo v 19.–20. stoletje. Slaba ohranjenost večinoma ne omogoča njihove natančnejše (funkcionalne) opredelitve; v nekaj primerih (**G219**, **G220**, **G300**) gre za ostanke žepnih nožev, medtem ko sodi nož **G294** skupaj z ročajem vilic ali žlice (**G357**) med namizni pribor. Kuhinjsko orodje je tudi železni lupilnik, s katerega je rezilo odpadlo. Slabo ohranjeni odlomki ploščatega železa z nazobčanim robom (**G301–G303**) so morda ostanki žag. Dva okova (**G306–G307**) sta bila del avstro-ogrskega vojaškega krampa iz časa prve svetovne vojne. Krampu je morda pripadal tudi predmet **G311**, ki je morda odlomek konice krampa. Koničasto orodje z obojestranskim rezilom **G304** je stružniško dleto. Železno okovje z ležaji za vijake (**G309**, **G310**) je industrijsko izdelano in je bilo najbrž v uporabi za stavbno ali drugo pohištvo, umeščamo pa ga v 20. stoletje. V 20. stoletje sodi tudi verižica iz ploščate aluminijaste žice (**G358**), ki je pripenjala zamašek na čutaro. Čutare s tako verižico so bile pogoste v italijanski vojski (npr. t. i. *borraccia mod. 33*), izdelovale pa so se tudi za civilno prebivalstvo. Železne ključavnice obešanke s stransko odprtino za vijačni ključ, med katere sodi obešanka **G359**, so bile razširjene predvsem v 19. stoletju, po letu 1910 pa naj bi njihova priljubljenost upadla (Mandel 1990). Med predmeti iz svinca (**G149**, **G354–G356**, **G373**, **G444–G446**) smo prepoznali plombo s slabo čitljivim pečatom (**G354**), pokrovček (**G373**) ter svinčenki (**G445** in **G446**), ki ju predstavljamo v nadaljevanju.

V novoveških plasteh so bili poleg zgoraj že omenjenih vojaških gumbov izkopani tudi drugi vojaški predmeti, npr. ostanki orožja. Večinoma gre za naboje in njihove dele (**G365–G371**, **G447–G453**). Le v treh primerih so naboji ohranjeni v celoti, ostalo so različno ohranjeni tulci in krogle.

Gre za 2 naboja (G447, G448) in 2 tulca (G367, G449) kalibra 6,5 × 52 mm Mannlicher-Carcano italijanske izdelave, ki so bili izdelani v letih 1915–1918, dva tulca (G368, G450) in en železni plašč krogle (G366) kalibra 8 × 50R mm Mannlicher avstro-ogrske izdelave iz let 1916–1917 ter naboj in dva tulca (G370, G452, G453) kalibra 7,92 × 57 mm Mauser nemške izdelave iz let 1936, 1937 in 1941. Na tulcih za revolver kalibra 450 Adams angleškega porekla (G369, G451) leto izdelave ni označeno. Od vseh nabojev sta bila izstreljena (uporabljena) le dva naboja 6,5 × 52 mm Mannlicher-Carcano ter dva naboja 8 × 50R mm Mannlicher. V SE 1 in SE 2 je bilo najdenih več odlomkov eksplodiranih granat, ki pa jih – z izjemo repa mine (G372) s sledovi rdečerrjave barve za nemški 8 cm minomet 34 (8 cm GrW 34) iz časa druge svetovne vojne – ni možno točneje opredeliti.

Poleg vojaških je bil odkrit tudi del tulca naboja za lovsko puško (G371) z oznako nemške fabrike B. Stahl Suhl, ki najverjetneje sodi v drugo polovico 19. stoletja.

Najdbe iz roženca so večinoma tipološko neopredeljive, saj gre pretežno za razbitine in odbitke. Med kamnitimi orodji smo v nekaj primerih prepoznali predmete, ki jih lahko povežujemo s prisotnostjo vojske. 3 sileksi so namreč kresilniki za kremenjačo (G428, G429 in G432). Ali je šlo za pištole ali muškete, težko trdimo, saj je sklepanje o tem na podlagi njihove velikosti tvegano (Ciarlo *et al.* 2019), čeprav je za največjega (G429) dejansko bolj možno, da je bil pripet v zaklepni mehanizem puške (Austin 2011, 92). Glede na prisotnost sledov železovih oksidov na robovih so se kot kresilniki uporabljali tudi drugi sileksi, vendar je le za 3 (G426, G427 in G430) možno, da so bili prav tako pripeti na kremenjačo. Kremenjače so vojske uporabljale za dobri dve stoletji vse do okoli 1830, ko so se uveljavile netilke z živosrebrovim fulminatom. Svinčena krogla premera okoli 17 mm (G446) ustreza kalibru med napoleonskimi vojnami najbolj razširjeni strelnemu orožju, tj. mušketi *Charleville* (sl. 73), ki so jo uporabljali francoski vojaki, kot tudi avstrijskemu posnetku te puške, mušketi M 1798. Oba sta kalibra 17,5 mm, svinčenke zanje pa so bile vedno nekoliko manjšega premera. Podobnega premera je bila prvotno tudi druga svinčenka (G447), ki pa se je po izstrelitvi ob zadetku v trd material močno deformirala. Morda sodita v ta čas tudi medeninasta lističa (G361 in G362), ki sta bila prvotno pripeta na okrasni ali podbradni pas vojaškega pokrivala. Pokrivala s takšnimi paski (sl. 74) so bila že v 18. stoletju in predvsem v 19. stoletju vse do prve svetovne vojne široko v uporabi v številnih vojskah, tudi francoski in avstrijski (najdemo ga npr. na t. i. *Pickelhauben*).

73 Detajl francoske vojaške kremenjače (<https://collections.tepapa.govt.nz/object/50894#open-iiifViewer>)

74 Pokrivalo francoskega 4. linijskega pehotnega polka v uporabi od 1796 do 1815 z okrasnim paskom iz medeninastih lističev (<https://www.bertrand-malvaux.fr/p/17917/shako-du-4eme-regiment-de-voltigeur-d-infanterie-de-ligne-modele-1810-premier-empire.html>).

V novoveških plasteh so bili odkriti tudi 20 novcev in en igralni žeton (sl. 75). Novci so iz 18.–20. stoletja in odražajo trgovske tokove med Padsko nižino in prostorom vzhodno od Alp.

Kat. št. NMS	Nominal	Datacija	Kovnica	Standardna literatura	Kontekst
Beneška republika / nedoločljiv					
17	soldo	16.–17. stoletje	Benetke	CNI?	SE 1, kv. 90
Marija Terezija (1740-1780) (Dedna dežele)					
5	Pfennig	1764	Dunaj	Eyp. 177/3	SE 1, kv. 90
(Grofija Gorica)					
6	Soldo	1749	Dunaj	Eyp. 462/2	SE 1, kv. 18
7	Soldo	1760	Gradec	Eyp. 462/7	SE 1, kv. 15
8	Soldo	1763	Gradec	Eyp. 462/10	SE 1, kv. 18
9	Soldo	1766	Gradec	Eyp. 462/12	SE 1, kv. 5
Jožef II. (1765/80-1790) (Dedne dežele)					
10	1/2 Kreuzer	1781	Kremnica	J. 1970, 2/2	SE 1, kv. 90
(Grofija Gorica in Gradiška)					
11	Soldo	1788	Kremnica	J. 1970, 60/5	SE 1, kv.121
Pius VI. (Giovanni Angelo Braschi) (1775-1799)					
18	Muraiola da 4 bolognini	1779	Bologna	CNI 90	SE ?, kv. 16
Franz II. (1792-1806) (Dedne dežele)					
12	1/2 Kreuzer	1800	Dunaj	J. 1970, 119/1	SE 1, kv. 13
(Grofija Gorica in Gradiška)					
13					SE 1, kv. 15
14	2 Soldi	1799	Smolnik	J. 1970, 61/1	deponija
Franz I. (1804/6–1835 (Dedne dežele)					
15	1/4 Kreuzer	1816	Dunaj	J. 1970, 182/1	SE 1, kv. 90
Napoléon I. (1805-1814)					
19	Centesimo	1807–1813	Benetke	CNI?	SE 1, kv. 90
20	Centesimo	1809	Bologna	CNI 11	SE 1, kv. 19
Francesco I (1814-1835)					
21	Centesimo	1822	Benetke	J. 1970, 220/1	SE 1, kv. 11
Začasna oblast v Lombardiji - Beneška republika (1848–1849)					
22	5 Centesimi	1849	Benetke	J. 1970, 276/1	SE 1, kv. 90
Franc Jožef I. (1848-1916) (Avstrijski deželni novci)					
16	Kreuzer	1885	Dunaj	J. 1970, 322a/1	SE 1, kv. 21
Vittorio Emanuele III (1900-1946)					
23	50 Centesimi	1941	Rim	G. 2010, 186	SE 1, kv. 15
24	10 Centesimi	1940	Rim	G. 2010, 252	kv. 5
Igralni žeton, Delavnica Lauer/Lauer-Werkstatt (po 1888) (Zajec / Spielmarke)					
25	Spielmarke	po 1888	Nürnberg	Mitchniner 1988-(ad 2096)	kv. 96

75 Katalog novoveških novcev; pod posameznimi vladarji si sledijo zaporedna številka, določena v NMS, in podatki o nominalu, datacija kovanja posameznega novca, kovnica in arheološki kontekst odkritja.

7 Analize

7.1 Radiokarbonske analize

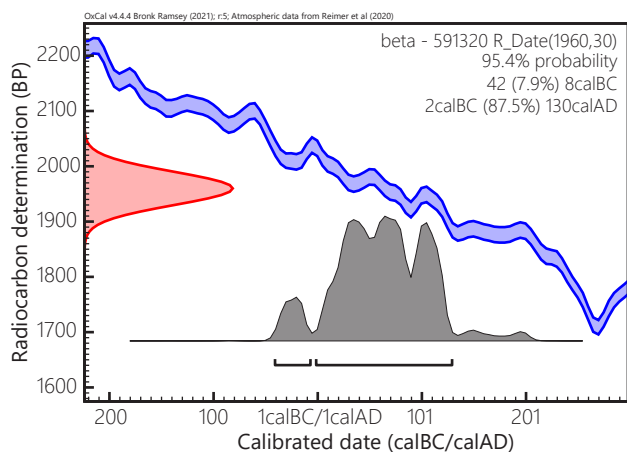
Tomaž Fabec

V radiokarbonsko analizo je bilo poslanih 7 vzorcev, 4 v laboratorij BETA Analytic in 3 v laboratorij CEDAD – Centro di Datazione e Diagnostica dell'Università del Salento. V vzorcu SUS_001, govejem zobu iz SE 32, je bilo kolagena premalo za izvedbo datacije, tako da se kljub večkratnim analizam ta vzorec ni datiral. Košček oglja SUS_002 je bil pobran v rimskodobnem kurišču II, v njegovi bližini, ob ostankih vrča (G92), pa je bil pobran drugi vzorec (SUS_005, pooglenel les). Ob upoštevanju omejitev, ki jih ostanki lesa imajo pri datiranju arheoloških ostalin (prim. Črešnar, Teržan 2014, 649–653), sta vzorca pokazala podobno datacijo, ki kažejo relativno sočasnost uporabe kurišča in njegove okolice. Vzorec SUS_003 (pooglenel les) je bil pobran v usedlini kala (SE 15) in je ob skorajšnji odsotnosti arheoloških drobnih najdb predstavljal edini datacijsko oprijemljiv podatek za časovno opredelitev najstarejših sledi človekovih aktivnosti na Šušetu. Absolutna datacija drobca oglja (SUS_004) je omogočila opredelitev (gozdnega) požara (SE 34), čigar sledovi (drobci oglja) so bili prepoznani na skoraj vseh kvadrantih izkopišča in predstavljajo jasno ločnico v stratigrafski sekvenci. Z radiokarbonskim datiranjem živalskega zoba (SUS_006) se je poskušalo pridobiti absolutni *terminus post quem* za odložitev kamnite groblje (SE 9), saj je bil zob odkrit

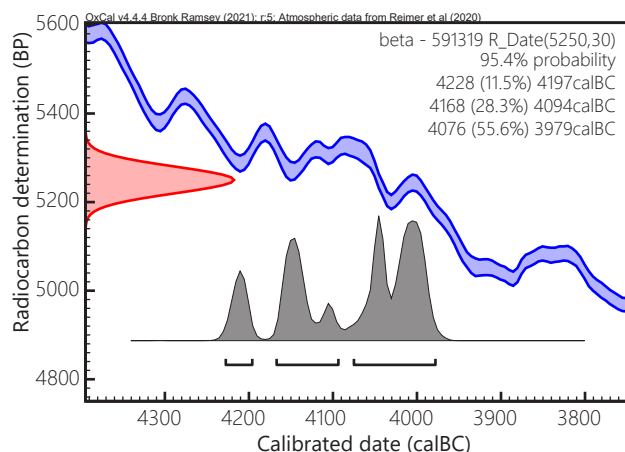
neposredno pod (temeljnimi) blokom v obodu strukture. Ostankov človeškega okostja, ki so bili odkriti v plasti SE 6, ni bilo možno natančneje datirati, zato smo en zob dali v radiokarbonsko analizo. Slednji dataciji sta pokazali podoben čas.

Kar se laboratorijskih postopkov tiče, je v laboratoriju CEDAD čiščenje vzorcev potekalo z mehaničnim odstranjevanjem makro kontaminantov pod optičnim mikroskopom in z izmeničnim raztapljanjem vzorcev v kislini, lugu in ponovno v kislini. Vzorci so bili nato z izgorevanjem v zaprti kremenovi cevi spremenjeni v CO₂ in pri temperaturi 550 °C v grafit z uporabo vodika ultravisoke čistosti kot redukcijskega medija in 2 mg železovega prahu kot katalizatorja. Meritve koncentracije izotopa ogljika ¹⁴C so bile narejene na podlagi primerjave izmerjenih tokov izotopov ogljika ¹²C, ¹³C in ¹⁴C s tistimi, ki so bili pridobljeni iz standardnih materialov, ki jih dobavlja IAEA (Mednarodna agencija za atomsko energijo) in NIST (Narodni urad za standarde in tehnologijo). Konvencionalna vrednost za starost vzorca je bila izračunana z ^δ¹³C korekcijo (razmerja med ¹³C in ¹²C) na podlagi meritve s pospeševalnikom. Pri oceni datacijske negotovosti sta bili upoštevani statistika v štetju radioizotopov in razpršitev podatkov, pri čemer je kot končna napaka podana višja od obeh spremenljivk (sl. 51). Laboratorij BETA Analytics postopkov analize ni posredoval.

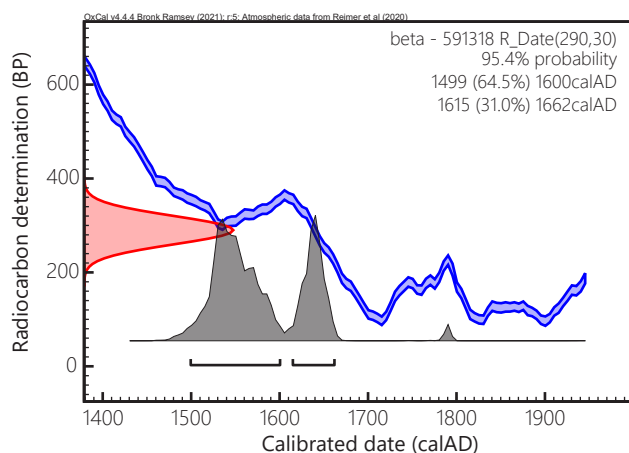
Datumi so bili kalibrirani s programom OxCal, verzija v 4.4 in ob uporabi kalibracijske krivulje IntCal13 (Reimer *et al.* 2020). Rezultati kalibracije so prikazani na sl. 76–81.

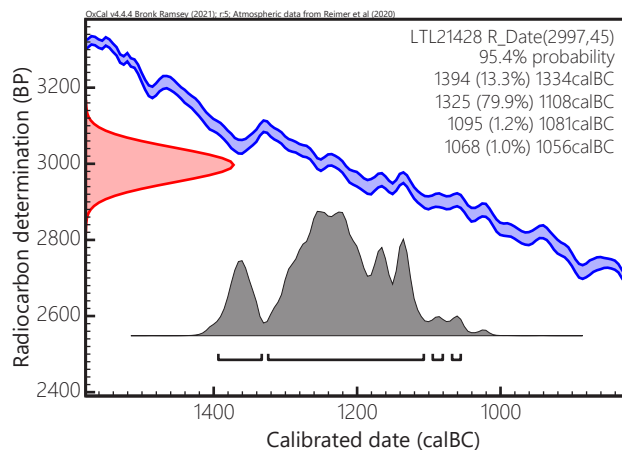
76 Radiokarbonska datacija vzorca SUS 002 (ogljje, vzorec BETA 591320).

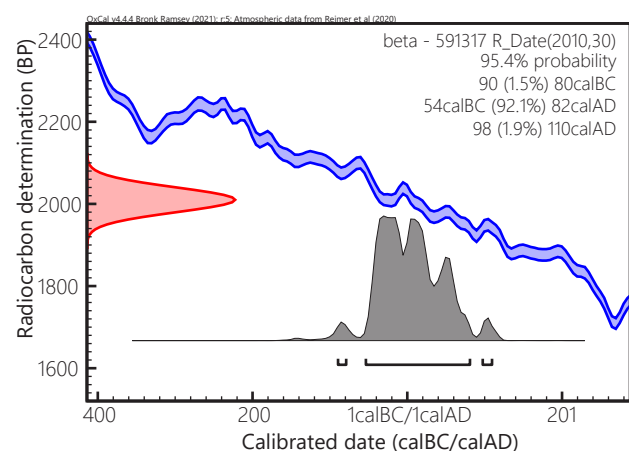
77 Radiokarbonska datacija vzorca SUS 003 (ogljje, vzorec BETA 591319).

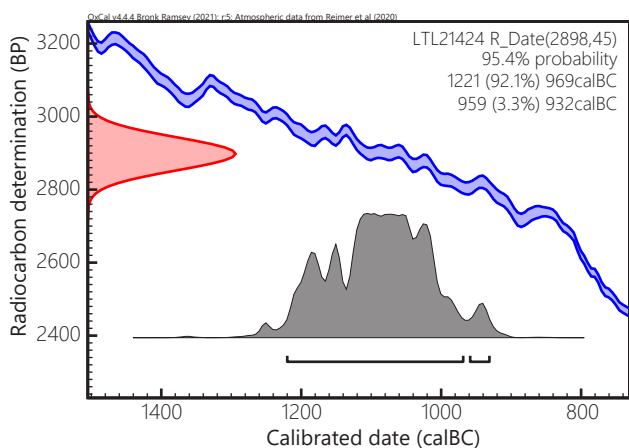
78 Radiokarbonska datacija vzorca SUS 004 (ogljje, vzorec BETA 591318).

81 Radiokarbonska datacija vzorca SUS 007 (zob, vzorec CEDAD LTL21428).

79 Radiokarbonska datacija vzorca SUS 005 (ogljje, vzorec BETA 591317).

80 Radiokarbonska datacija vzorca SUS 006 (zob, vzorec CEDAD LTL21424).

7.2 Živalski ostanki

Borut Toškan

V arheozoološko analizo je bilo vpeljanih 964 živalskih ostankov. Taksonomsko jih je bilo mogoče opredeliti 219, med katerimi je zastopanih najmanj sedem vrst sesalcev in ena vrsta polžev (sl. 82). Gradivo vključuje posamezne primerke iz bronaste dobe, rimskega časa ter pozne antike s srednjim vekom, največ najdb pa je bilo odkritih v novodobnih in modernih kontekstih.

V čas zgodnje in srednje bronaste dobe sodijo dve razmerno dobro ohranjeni spodnji čeljustnici goveda (*Bos taurus*) (sl. 29) in štirje odlomki najbrž istega rebra, ki verjetno prav tako pripada govedu. Čeljustnici sta med seboj skladni tako v velikosti (sl. 83) kot v smislu stopnje obrabe žvekalne površine kočnikov (M1 – M2 – M3: K – J – G sensu Grant [1982]). Na podlagi navedenega je utemeljeno domnevati, da sta pripadali isti živali. V skladu s pričakovanji sta čeljustnici za približno petino manjši od povprečnih vrednosti za srednjeevropsko rimskodobno govedo (prim. Bökönyi 1974; Bökönyi 1984, 129–130).

Zbir arheozooloških najdb iz pozne bronaste dobe je za spoznanje bogatejši in posledično taksonomsko pestrejši. Vključuje ostanke najmanj štirih vrst, pri čemer je pomenljivo, da je vsaka od njih zastopana izključno z odlomki čeljustnice in/ali izoliranimi zobmi. Slednje veja za drobnico (*Caprinae*), kjer razpoložljive najdbe zanesljivega razlikovanja med ovco, kozo in konjem (*Equus caballus*) ne omogočajo. V nasprotju s tem je bilo ob dveh izoliranih zgornjih kočnikih govedu pripisano še skoraj v celoti ohranjeno spodnječeljustnično telo desne mandibule, prašiču (*Sus sp.*) pa delček distalnega dela leve golenice.

Takson	Bronasta doba		Rimska doba	Pozna antika in srednji vek	Novi vek in moderno	Neopredeljeno
	Starejša	Mlajša				
<i>Bos taurus</i>	2	3	9	1	98	8
<i>Caprinae</i>		3	1		59	
<i>Sus</i> sp.		3	1		18	1
<i>Equus caballus</i>		1			7	
<i>Capreolus capreolus</i>					1	
<i>Lepus europaeus</i>					2	
<i>Gastropoda</i>				1		
<i>Indeterminatus</i>	4	57	24		631	29

82 Živalski ostanki s Šušeta. Količina ostankov je podana kot število opredeljenih primerkov (Number of identified specimens oz. NISP; Grayson 1984).

Takson	Skeletni element	Dimenzija	Izmerki (v mm)	
<i>Bos taurus</i>	<i>Mandibula</i>	Dolžina M1	19	19
		Širina M1	12,5	12,5
		Dolžina M2	19,5	19,5
		Širina M2	11,5	11,5
		Dolžina M1 – M3	--	69
<i>Sus domesticus</i>	<i>Calcaneus</i>	Največja širina	16	

83 Metrični podatki bolje ohranjenih živalskih ostankov z najdišča Šušet. Oznake dimenzij so povzete po von den Drisch (1974).

Rimskodobno gradivo vključuje enajst taksonomsko ožje opredeljenih živalskih ostankov. Med devetimi najdbami goveda tudi tokrat s petimi primerki prevladujejo izolirani zobje, dva kostna odlomka sta bila pripisana golenici, po eden pa nadlahtnici in stegnenici. Na slednji so bile prepoznane zasekanine. Golenici sta pripadali pod 36 do 42 mesecev starima živalma, o čemer priča dejstvo, da proksimalna epifiza pri nobenem od obeh še ni bila zraščena z diafizo (prim. Silver 1969). Mladi, do poltretjega leta stari živali, pripada tudi še ne v celoti osificiran primerek prašičje petnice (prim. Silver 1969). Njene skromne dimenzije (sl. 83) dokazujejo, da gre za ostanek domačega prašiča.

V čas od pozne antike do visokega srednjega veka je mogoče umestiti le izoliran prvi ali drugi zgornji ličnik goveda in odlomek hišice taksonomsko ožje neopredeljenega in najbrž naravno poginulega kopenskega polža (*Gastropoda*).

Gradivo iz novodobnih kontekstov je daleč najbogatejše. Govedo je z dobro polovico taksonomsko ožje opredeljenih ostankov najbolj zastopana vrsta, ostanki drobnice pa so pričakovano znatno številnejši od prašičjih. Sicer le s tremi najdbami se v analiziranem gradivu prvič pojavi divjad. Zajcu (*Lepus europaeus*) pripadata odlomka spodnje čeljustnice in komolčnice, srni (*Capreolus capreolus*) pa delček distalnega dela stopalnice.

Razprava in sklep

Zbir živalskih ostankov s Šušeta je skromen, zato za kakršno koli poglobljeno arheozoološko analizo ni primeren. Ugotoviti je sicer mogoče, da je najbolj zastopana vrsta v vseh obravnavanih obdobjih govedo in da so najdbe divjadi z nekaj primerki zastopane le v najbogatejšem podvzorcju, ki vključuje najdbe iz novoveških kontekstov. Nič od obojega ni presenetljivo, saj povsem ustreza splošni sliki o gospodarski vlogi živali v jugovzhodnoalpskem prostoru od bronašte dobe do (najmanj) pozne antike (glej npr. Toškan, Dirjec 2010, 105; Toškan 2013a; Toškan 2013b, sl. 7.4). Za rimskodobno gradivo je primerjalne podatke mogoče poiskati tudi s tako rekoč istega območja, tj. z najdišč Preval in Mandrga (Horvat, Bavdek 2009). Razpoložljiva zbira arheozooloških najdb sta sicer podobno skromna, kot to velja za Šušet (NISP = 41 in 12), vendar pa v obeh očitno prevladujoča vrsta prav govedo (Toškan 2013a, t. 2).

Presenečenj arheozoološko gradivo s Šušeta ni ponudilo. Ugotovitev, da nobena od obeh delno ohranjenih rimskodobnih govejih golenic še nima zraščene proksimalne epifize, je sicer nepričakovana. Najdbi je namreč posledično treba pripisati subadultnima živalma, pri čemer je znano, da je bila govedoreja v tedanjem času primarno usmerjena v izkoriščanje moči teh živali za delo na polju in v transportu, zato je bila klavna starost praviloma razmeroma visoka (Toškan 2013a, 47–48). Nakazan odklon je sicer najverjetneje naključen in ga kaže pripisati pičlemu številu razpoložljivih najdb. Prisotnost še ne v celoti osificirane prašičje petnice v istem gradivu je v tem smislu manj neobičajna; prašičereja je bila namreč tradicionalno osredičena prav na proizvodnjo mesa.

7.3 Rastlinski makroostanki

Tjaša Tolar

Analiziranih je bilo 40 vzorcev mokro presejanih in že pre-sortiranih oz. izločenih rastlinskih makroostankov. 12 vzorcev je vsebovalo v večini zoglele ostanke semen/plodov (sl. 84), preostalih 26 pa manjše odlomke oglja (sl. 85). Ugotavljali smo rastlinsko vrsto, tako prehranskih rastlin kot tudi lesa oz. oglja. Semena oz. plodovi so bili vsi identificirani in prešteti, medtem ko smo pri vzorcih oglja z več fragmenti določili po 1–3 naključno odbrane primerke. Arheobotanični vzorci izhajajo iz različnih kontekstov in obdobj. Semena/plodovi v večini izhajajo iz poznobronastodobnih in rimskodobnih kontekstov, oglje pa vse od neo-eneolitских do novoveških plasti (vključujoč bronasto dobo, rimsko obdobje, pozno antika, srednji in novi vek).

Ugotovili smo 3 kulturne oz. gojene rastlinske vrste (s skupno 5 izločenimi zoglenelimi semeni): ječmen, lečo (sl. 86) in proso. Po eno zrno prosa in leče smo odkrili v vzorcu št. 18, ki je bil odvzet iz plasti SE 6, ki sodi v pozno bronasto dobo. Po eno zrno vseh treh kultivarjev smo našli tudi iz vzorcev z rimskodobnih kurišč.

Med sadnimi, grmovnimi vrstami sta omembe vredna dva taksona: bezeg in vinska trta. Pri obeh so semena ohranjena v nezoglenelem stanju, zato je tu upravičen sum na kontaminacijo. Predvsem izstopa večja številčnost semen bezga v vzorcu št. 18 (SE 6). Seme vinske trte je bilo odkrito samo eno, in sicer v rimskodobnem kurišču II (SE 20/2). Najdena je bila tudi zoglenela lupinica lešnika v vzorcu s ter. št. 1547,

85 Primer zrn leče in ječmena iz rimskodobnega kurišča II (SE 20/2).

ki je najbrž ležala v rimskodobni plasti med kamenjem groblje SE 9.

Nezoglenela semena meteljke in metlikovk predstavljajo ruderalno, naravno rastje, in so glede na ohranjenost tudi lahko kontaminirana.

Med ogljem smo ugotovili vsaj 6 različnih lesnih vrst (oz. taksonov) listavcev, med njimi javor, gaber, hrast/kostanj/jesen, mokovec/jerebika. Trije vzorci so vsebovali obdelan (ošiljen in klan) nezoglenel les bora ali smreke (iglavca s smolnimi kanali), ki je glede na ohranjenost najverjetneje mlajšega izvora. Po arheološki interpretaciji naj bi bili vzorci iz SE 11–SE 12 novoveški, najverjetneje ostanke strelnih jarkov iz časa francosko-avstrijskih vojn. Po številčnosti identificiranih oglenih drobcov izstopata hrast z vsaj 9 in javor s 5 primerki. Hrastovo oglje se pojavlja v več kontekstih in obdobjih, od pozne bronaste in rimske dobe, pozne antike do srednjega in novega veka. Javorjevo pa v rimskem obdobju (dva vzorca) in po en primer v pozni antiki, srednjem veku ter v novem veku. Ostale vrste so zastopane v posameznih (1–2) vzorcih (glej t. 2).

SE		20/I	6	20/I	20/II	20/II	9 (10B)	9 (17)	40	39	9	9 (10B)	17
Vz. št.		30	18	23	25	31	36	38	27	28	39	ter. št. 1547	41
Kvadrant		113	6,27	113	70	70	69	90	111	111	90	69	90
Rastlinska vrsta		Ostane											
<i>Echinochloa crus gali</i>	nav. kosterba	seme	C	1									
<i>Panicum milliaceum</i>	proso	seme	C		1	1							
<i>Hordeum vulgare hulled</i>	ječmen s prir. pl.	zrno	C			1							
<i>Leguminosae</i> (cf. Lens)	stročnice (?leča)	frg.seme	C		1	1							
<i>Corylus avellana</i>	leska	lupinica	C									1	
<i>Sambucus ebulus/racemosa</i>	divji bezeg	seme	NC		44								
<i>Vitis vinifera vinifera</i>	g. vinska trta	seme	NC				1						
<i>Chenopodiaceae</i>	metlikovke	seme	NC		1		1						
<i>Medicago lupulina</i>	hmeljna meteljka	seme	NC, rec		2								
drobci oglja			C	x	xx	xx	xxx (hrast)	xx	x	x	x	xx	xxx

x malo, posamično xx nekaj xxx veliko

84 Arheobotanična opredelitev semen/plodov.

		Vz. št.	30	18	23	25	31	36	38	27	28	39	1547	41
		Ter. št.	1437	1060	1358	1378	1438	1548	1550	1419	1429	1562	1547	1562
		Kvadrant	113	6,27	113	70	70	69	90	111	111	90	69	90
Rastlinska vrsta		Ostanek												
<i>Echinochloa crus gali</i>	nav. kosterba	seme	C	1										
<i>Panicum milliaceum</i>	proso	seme	C		1	1								
<i>Hordeum vulgare hulled</i>	ječmen s prir. pl.	zrno	C			1								
<i>Leguminosae</i> (cf. Lens)	stročnice (?leča)	frg.seme	C		1	1								
<i>Corylus avellana</i>	leska	lupinica	C									1		
<i>Sambucus ebulus/racemosa</i>	divji bezeg	seme	NC		44									
<i>Vitis vinifera vinifera</i>	g. vinska trta	seme	NC				1							
<i>Chenopodiaceae</i>	metlikovke	seme	NC		1			1						
<i>Medicago lupulina</i>	hmeljna meteljka	seme	NC, rec		2									
drobci oglja			C	x	xx	xx	xxx (hrast)	xx	xx	x	x	xx		xxx
opombe				žganina	?	prežgana zemlja	kurišče	kurišče	med kamni	med kamni		med kamni		med kamni

x malo, posamično xx nekaj xxx veliko

86 Arheobotanična opredelitev vzorcev oglja.

87 Morda ostanek hrane iz rimskodobnega vzorca št. 13.

Zanimiv je zoglenel organski ostanek neznanega izvora, morda ostanka hrane, ki je bil odkrit v SE 18 v bližini cestišča; (sl. 87).

Zaključek

Arheobotanični ostanki z najdišča Šušet so redki in nereprezentativni, v veliki meri zaradi slabe ohranjenosti in možne kontaminacije (nezoglenela semena/plodovi). Poleg tega interpretacijo otežuje tudi arheološko dokazana večfaznost najdišča, zaradi česar so nekateri vzorci časovno težje opredeljivi.

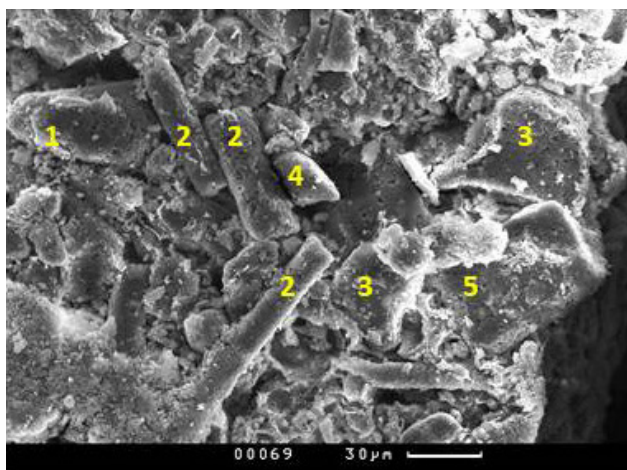
7.4 Palinološka analiza in analiza fitolitov

Maja Andrič, Alexandra Golyeva

Na arheološkem najdišču Šušet sta bili opravljeni pelodna analiza (M. Andrič) in analiza fitolitov (A. Golyeva) vzorcev, pobranih iz profila 6 na kv. 10 s pomočjo treh kovinskih škafel dimenzij 7 × 7 × 50 cm. Analiziranih je bilo osem vzorcev iz naslednjih globin na profilu: 88 cm, 104 cm, 120 cm, 136 cm, 152 cm, 160 cm, 168 cm in 176 cm pod površjem. Prvi trije vzorci so bili pobrani iz (zgodnjebronastodobne) SE 22, ostali pa iz (eneolitske) SE 15.

Palinološki vzorci (vsakič po 1 cm³ sedimenta) so bili pripravljeni po standardni laboratorijski metodi (7 % HCl, 10 % NaOH, sejanje skozi 180 µm sita, 40 % HF, acetoliza, barvanje z barvilom safranin, silikonsko olje, Bennett in Willis 2002). Pelodna koncentracija v sedimentu je bila določena s pomočjo štetja spor Lycopodium, ki so bili dodani vzorcem (Stockmarr 1971). Pri identifikaciji peloda se je uporabljal svetlobni mikroskop Nikon Eclipse E400 pri povečavi 400×.

Za analizo biomorfov (fitoliti, amorfne organske snovi in rastlinski ostanki) smo vzorčili osem vzorcev, vsakokrat po 10 g sedimenta iz izbranih globin na profilu (enako kot za pelod). Vzorcem sta bili dodani 30 % raztopina vodikovega peroksida (H₂O₂) in težka tekočina (mešanica CdI₂ in KI₂ gostote 2,35); sprani so bili z destilirano vodo. Preostala organska frakcija vzorca je bila razredčena z enakim delom glicerina, sledila je analiza 1 mm³ vzorca. Pri identifikaciji rastlinskih ostankov, amorfne organske snovi in fitolitov je bila uporabljena referenčna zbirka Instituta za geografijo Ruske

88 Vzorec 6 (160 cm). Morfologija in tafonomija fitolitov po ICPT 2.0 (Tabela 1); 1 – ACU_BUL_1; 2 – ELO_ENT; 3 – BUL_FLA; 4 – ACU_BUL_2; 5 – BLO_RES.

akademije znanosti v Moskvi in svetlobni mikroskop AMPLIVAL (pri 350× povečavi). Vzorec 6 (160 cm) je bil analiziran pod elektronskim mikroskopom AMRAY 830I na Oddelku za biologijo Univerze v Moskvi (sl. 88).

Morfološki opis in tipologija fitolitov temeljita na mednarodni nomenklaturi International Code for Phytolith Nomenclature (ICPN) 2.0 (International Code... 2019), opredelitev pripadnosti rastlinskim združbam pa na Golyeva (2007). Identifikacija je potekala s pomočjo lastne referenčne zbirke, v katero so vključeni fitoliti iz cvetov in listov rastlin zmernega klimatskega pasu (Golyeva 2001) (sl. 89). Trenutno stanje raziskav v svetu žal ne omogoča podrobnejše rekonstrukcije rastlinskih združb. Morda bo z napredkom znanosti to mogoče kdaj v prihodnosti.

Rastline	ICPN 2.0 Morfotip	ICPN 2.0 koda
Dvokaličnice in enokaličnice (zeli)	Elongate entire	ELO_ENT
Iglavci	Blocky rectangular	BLO_RES
	Blocky velloate	BLO_VEL
Trave (gozdni habitati)	Acute bulbosus_1*	ACU_BUL_1
Trave (travniški habitati)	Acute bulbosus_2*	ACU_BUL_2
	Bilobate	BIL
	Elongate sinuate	ELO_SIN
	Polylobate	POL
Trstje	Bulliform flabellate	BUL_FLA
1* - z veliko bazo; 2* - z malo bazo.		

89 Taksonomija (ICPT) 2.0. (2019) in značilnosti rastlinskih združb (Golyeva 2007).

Rezultati

Pelod v nobenem od analiziranih vzorcev (zaradi aerobnih razmer v sedimentu) žal ni bil ohranjen, medtem ko so se fitoliti na najdišču Šušet ohranili. Fitoliti so silikatne ploščice, ki se odlagajo v celicah in medceličnih prostorih rastlin, ob propadu rastline pa se odložijo v sediment. Ker so, za razliko od peloda, zgrajeni iz anorganskih snovi, so se ohranili tudi v tem, nekoliko bolj suhem sedimentu.

Stolpec osmih analiziranih vzorcev je razdeljen na dva dela – bronastodobnega (SE 22; 88–120 cm) in eneolitskega (SE 15; 136–168 cm). Zadnji vzorec (176 cm) je bil vzorčen v plasti na dnu kala, zato predstavlja osnovo za primerjalno analizo.

Rezultati so naslednji (sl. 88 in 89):

Bronastodobna plast

- 88 cm. Vzorec vsebuje veliko amorfnih organskih snovi, fitolitov ali drugih rastlinskih ostankov pa ne. To je značilno za spodnje horizonte tal (spodnji AB ali B).
- 104 cm. Vzorec vsebuje veliko preperelih ostankov lesa in trav in malo fitolitov zeliščne vegetacije.
- 120 cm. Vzorec vsebuje veliko manjših drobcov preperelih trav. To je značilno za presedimentirane organsko-mineralne depozite.

Eneolitska plast

- 136 cm. Vzorec vsebuje veliko večinoma pooglenelega lesnega drobirja. Fitolitov je več kot v prejšnjem vzorcu, prevladujejo iglavci (37 %).
- 152 cm. Vzorec vsebuje veliko večjih kosov lesa in drobce trav. Fitolitov je zelo malo.
- 160 cm. Vzorec vsebuje veliko ostankov trav in veliko fitolitov. 32 % pripada fitolitom trav (travniški habitati) in 4 % trstu (sl. 88).
- 168 cm. Vzorec vsebuje veliko velikih koščkov lesa in manjše količine fitolitov zeli.
- 176 cm. Vzorec vsebuje le zelo malo organskega detritusa. To je značilnost mineralnih sedimentov.

N	Globina, cm	Fitoliti, skupna vsota	Tipi fitolitov				
			Zeli	Iglavci	Trave (gozdni habitati)	Trave (travniški habitati)	Trsje
1	88	-					
2	104	12/100	12/100	-	-	-	-
3	120	18/100	12/67	-	6/33	-	-
4	136	48/100	30/63	18/37	-	-	-
5	152	18/100	18/100	-	-	-	-
6	160	83/100	63/41	7/9	12/14	27/32	7/4
7	168	28/100	28/100	-	-	-	-
8	176	-					

90 Rezultati analize fitolitov (število/%).

Diskusija

1. Geneza (tafonomija) tal

Vsi vzorci vsebujejo veliko rastlinskega drobirja (les in zeli), kar je značilno tako za presedimentirana tla kot tudi za naselbinske arheološke plasti. Oba tipa tal pa se med seboj razlikujeta glede na deleže velikostnih kategoriji delcev. Debelejši drobir prevladuje v tleh, ki nastajajo *in situ*, medtem ko se med premikanjem plasti rastlinski delci drobijo in mehanično deformirajo. Zato lahko sklepamo, da so se tla v eneolitiki plasti (SE 15) odlagala *in situ*, medtem ko je zgornji del profila (bronastodobna plast) presedimentiran. Med odlaganjem plasti na Šušetu je torej med eneolitikom in bronasto dobo prišlo do večjih sprememb v procesih odlaganja plasti, pri čemer je sedimentacija v eneolitiku potekala v stabilnih razmerah, v bronasti dobi pa so stabilno sedimentacijo na dnu kala zamenjali dinamični koluvijski procesi, ki so pospešili sedimentacijo zaradi premika drobnih delcev z višjih leg v dno kotanje Šušet. To domnevo poleg zelo majhnih organskih delcev in majhne količine fitolitov v bronastodobnih plasteh še dodatno potrjuje velika debelina tal v zgornjem delu profila.

Najvišji vzorec (88 cm) verjetno predstavlja horizont B ali pa spodnji del talnega horizonta A.

2. Razvoj vegetacije

Med analiziranimi vzorci iz eneolitike plasti po številu in pestrosti fitolitskih vrst izstopa vzorec z globine 160 cm (vzorec 6), v katerem so prisotni tudi fitoliti trstičja in ki potrjuje interpretacijo plasti kot usedline na dnu kala (kalov). Najverjetneje so ves čas odlaganja usedlin v kalu okolico poraščali iglavci.

Majhna količina fitolitov v zgornjem delu profila ne omogoča podrobnejše rekonstrukcije bronastodobne vegetacije, lahko pa sklepamo, da je odsotnost fitolitov možna posledica prevlade vegetacije odprtega tipa.

Obdelava arhiva najdišča Šušet, pridobljenega z zaščitnimi arheološkimi izkopavanji leta 2002, je skupaj z analizo historičnih, okoljskih in arheoloških informacij omogočila natančnejši vpogled v strukturiranost in vsebino tega najdišča ter ponudila namige za širše arheološko razumevanje prostora, v katerega sodi in ga sooblikuje.

Šušet je bil za človeka privlačen že vsaj od časa prehoda 5. v 4. tisočletje pr. n. št. Na dnu tamkajšnje kotanje, ki so jo (v okolici) poraščali iglavci, se je takrat v kalu zadrževala voda, do katere si je človek olajšal dostop tako, da je nametal kamenje in se s tem izognil hoji po blatu. Kal na Šušetu je bil najbrž lokalna posebnost širšega območja Rebernic in je s svojo privlačnostjo zaradi vode vplival centripetalno na smeri gibanja ljudi in živali (divjih in domačih).

Mlajši debeli nanosi kolvija, ki so najprej zapolnili kal, nato pa še pretežni del dna kotanje, so zelo verjetno posledica človekovih aktivnosti, predvsem krčenja gozda in paše ter obdelovanja zemlje. To je spodbudilo degradacijo vegetacije in tako omogočilo zajetnejše izpiranje pobočja in odlaganje resedimenta na njegovo dno. Povečana sedimentacija skupaj s človekovimi aktivnostmi sta na Šušetu jasno zaznavni predvsem za čas 2. tisočletja pr. n. št. in še posebej njegove zadnje tretjine. V starejšem intervalu se prisotnost človeka kaže skozi posamezne razpršene kose zgodnje- do srednjebronastodobne lončenine in kosti domačih živali, ki so omogočile prepoznavanje površine, na kateri se je človek zadrževal. Zelo verjetno gre za sledove izven naselbinskih aktivnosti, kar najbrž velja tudi za s kamni utrjeno ploskev nepravilnega, pogojno srčastega tlorisa. V zadnjih stoletjih 2. tisočletja pr. n. št. je človek malo nad izravnanim dnom kotanje Šušet, v vdolbino na pobočju, nametal masivno grobljo kamenja in njene robove utrdil z vencem skal. Med kamenjem je ležalo tudi razmetano keramično črepovje. Črepinje so pretežno pripadale večji bikonični posodi z izvihanim ustjem in tremi držaji na trebuhu, ki je prvotno najbrž služila za shranjevanje živil. Morda je groblja služila kot utrjen plato oziroma baza konstrukcije, še verjetneje pa je kamnit sestav nastal kot rezultat trebljenja kamenja zaradi prilagoditve lokacije za kmetijsko izrabo. Sočasno drobno gradivo, ki je bilo razmeroma maloštevilno in razpršeno širrom Šušeta, izpričuje predvsem dvoje namigov: prvič, da

gre tudi tokrat za sledove izven naselbinskih aktivnosti, ter drugič, da so te aktivnosti najbrž izvorno vezane na (avtar-kično?) bivanjsko enoto, ki je ekonomsko slonela na živinoreji ter z njo povezano pridelavo in predelavo mleka, a je opravljala tudi obrne dejavnosti, npr. obdelavo brona in izdelavo tkanin. Vendar odkritje človeških kosti, ki so najbrž pripadale isti osebi in niso ležale v grobu, zgornjima namigoma dodaja vsebine, ki še dodatno popestrijo interpretativno mnogostranskost poznobronastodobnih sledov in ostajajo brez utemeljene pojasnitve.

V tisočletju po bronasti dobi se intenzivnost odlaganja tal na Šušetu občutno zmanjša, kar je najbrž posledica ponovnega pogozdovanja kot rezultat zmanjšanja vpliva človeka na okolje. Nizka amplituda človekovega poseganja v prostor se zrcali tudi v skoraj popolni odsotnosti drobnih najdb iz starejše in mlajše železne dobe. Šušet je očitno postal neprivačen za ljudi, ki so pozornost in aktivnosti preusmerili drugam. Podobno ugotavljamo tudi za prelaz na Razdrtem, kjer je starejše- in mlajšeželeznodobna prisotnost človeka na vseh najdiščih med nanoško Plešo in Golim vrhom izpričana le s štirimi (!) posameznimi najdbami. Ta ugotovitev odpira vprašanja glede vloge prelaza Razdrto na koncu prazgodovine, saj ne sledi poselitvenim trendom, ki so zaznavni na drugih pivških in zgornjevjavskih najdiščih. Obljudenost notranjskih prazgodovinskih gradišč naj bi namreč dosegla prvi vrh prav v starejši železni dobi ter bi po upadu v začetku mlajše železne dobe spet oživila in se utrdila v poznem latenu (Laharnar 2022, 351–365).

Morda že v drugi polovici 2. stoletja pr. n. št., zanesljiveje pa proti njegovemu koncu, je bila čez Razdrto speljana cesta, ki je iz Akvileje vodila proti vzhodu in se je kot glavna prometnica proti dolini Save obdržala do (konca) avgustejskega obdobja (Bosio 1991, 200; Horvat, Bavdek 2009, 144–150). To je tudi prva arheološko izpričana cesta čez Razdrto (Horvat, Bavdek 2009, 11), ki je bila v krajšem odseku odkrita tudi na Šušetu. Na širšem območju prelaza na Razdrtem sledov morebitnih starejših cest, kljub obširnimi raziskavam (Horvat, Bavdek 2009), ne poznamo. V času gradnje ceste ali verjetneje zelo kmalu po njej je prišlo do vojaškega spopada na Gradu pri Šmihelu (Laharnar 2022, 325). Možno je, da je do izbruha sovražnosti prišlo prav (tudi?) zaradi rimske

inkanalizacije poti, ki je porušila sisteme difuzne komunikacije, uveljavljene pred tem.

Šušet se v rimski dobi in še posebej v času od druge polovice 1. stoletja pr. n. št. do konca 1. stoletja n. št. kaže kot počivališče ob cesti, ki je bila speljana po južnem robu dna kotanje in je potekala približno v smeri jugovzhod–severozahod. Zgolj okoli 1,5 m široko cestišče je bilo posuto z gruščem in prodom, ki sta bila najverjetneje prinesena iz struge Močilnika. Izven vozišča se je prometna površina širila tudi na dno kotanje. Nekaj metrov više so na severnem pobočju ležali sledovi treh kurišč, ki bi lahko bila ostanek peči za enkratno peko hrane. Podobne poznamo s posavskih najdišč iz 1. stoletja pr. n. št. in 1. stoletja n. št., ki so vezana na prisotnost rimske vojske ob prometni povezavi med Emono in Siscijo (Segestiko) (Guštin 2015). Ta hipoteza je mikavna, saj bi jo lahko povezali z aktivnostmi vojske ob cesti čez Razdrto, podpirajo pa jo na Šušetu odkriti sledovi vojaščine, predvsem žeblički kalig.

Drobno gradivo kaže, da je bil promet na Šušetu najbolj izrazit v času od druge polovice 1. stoletja pr. n. št. do konca 1. stoletja n. št. To je še razmeroma precej po tem, ko je bila glavna prometnica premaknjena čez Hrušico. Sledovi ljudi na Šušetu močno zbledijo šele v pozni rimski dobi, ponovno pa postanejo vidni od poznega srednjega veka dalje. V ti-sočletju, ki je sledilo rimski dobi, se je na Šušetu postopoma odložila plast koluvijskih tal, ki so ji – glede na odsotnost pokazateljev človekovih aktivnosti – botrovali predvsem naravni dejavniki in ne človek.

Trasa ceste po južnem robu Šušeta je zelo verjetno ostala v uporabi še naprej po rimskem obdobju. Glede na drobne najdbe so jo v poznem srednjem veku obnovili in nekoliko preusmerili njeno traso. Do skoraj 4 m široko cestišče je bilo tokrat nasuto bolj na debelo, za cestni tampon pa sta se, podobno kot v rimskem obdobju, uporabila rečni prod (najverjetneje iz Močilnika) in lokalni grušč. Kjer je bila trasa ceste postavljena na novo, je bilo cestno nasutje odloženo na poravnano ilovnato nosilno podlago. V podlago globoko vtisnjeni prodniki in oblice izpričujejo težek promet, ki je bil glede na zelo številne v tamponu cestišča izgubljene podkovne in druge žebličke tudi gost. Veliko železa in še posebej žebeljev je ležalo tudi drugje ob cesti. Njihova številčnost je morda indic za domnevo o obstoju lesenih struktur, hipotetično vezanih na preprego tovornih živali.

Konec uporabe ceste oziroma točneje prestavitve njene trase izven prostora arheološkega izkopišča izpričuje tanek, a jasno zaznaven sloj razpršenih drobcev lesnega oglja. Gre za ostanek večjega gozdnega požara iz 16. (17.?) stoletja, ki je najverjetneje zaobjel širšo okolico najdišča. Po tem je

opuščeno cestišče ter celotno kotanjo prekril debel koluvijski nanos, ki danes predstavlja krovni plašč v pedološkem profilu. Debelina nanosa je ponekod dosegala 1 m, kar na Šušetu predstavlja fazo najintenzivnejše akumulacije. Močno povečanje sedimentacije v novem veku je bilo opaženo tudi v vrtačah na Krasu, kar je bilo razumljeno kot posledica pritiska človeka na okolje, kjer naj bi antropogeno degradiran vegetacijski pokrov vse bolj neuspešno zadrževal erozijo in prenašanje tal (Fabec 2018). V spodnji polovici je bil nanos na Šušetu črnkasto obarvan, kar je indic za to, da gre za gnojena, njivska tla. Kot je bilo razvidno iz površja na vzhodnem podolju Šušeta, kjer je bilo možno slediti poteku štirih njivskih teras, so bila tudi tla v zgornjem delu še pred nedavnim obdelana. V nekdanji obdelovalni zemlji je bilo obilje arheološkega gradiva, predvsem kosov zidakov in strešnih opek (korcev), lončenih črepinj, kosov stekla, železa, novcev in kosti. Vsaj del teh predmetov je bil najbrž zemlji pridan z gnojenjem. Sled agrarne izrabe prostora so najbrž tudi ostanek (drenažnega?) jarka in druge manjše strukture. Morda smemo odkritje svetinjc v ornici vezati na ljudsko religioznost v povezavi s priprošnjami za dobro letino, čeprav si je prisotnost predmetov religioznega značaja mogoče razlagati tudi v povezavi s kartografskim podatkom, da je v bližini ali celo na tej lokaciji nekoč stalo znamenje ali kapelica.

Zaradi bližine ceste, ki je čez Razdrto povezovala Vipavsko dolino s Pivško kotlino, je Šušet v zadnjih stoletjih odigral svojo vlogo tudi pri vojaških spopadih. Ostanki strelskega jarka, ki je potekal po severovzhodnem pobočju kotanje, so morda sled bitke za Preval med Avstriji in Francozi na začetku 19. stoletja (Rupnik 1927), ki jo na Šušetu jasno izpričujejo izstreljene svinčenke „napoleonskega tipa“ ter kresilniki za kremenjače. Razmeroma številni ostanki avstro-ogrske vojaške opreme kažejo, da je Preval ohranil vlogo vojaške lokacije še po avstrijsko-francoskih vojnah, tulci nabojev ter rep eksplodirane mine pa so najbrž pomiki vojaških spopadov v času druge svetovne vojne, morda napadov Gradnikove brigade na nemško vojsko na začetku Goriške fronte jeseni 1943 (glej npr. Smrdel 1975, 265, 271).

- AUSTIN, R. J. 2011, Gunflints from Fort Brooke: a Study and Some Hypotheses Regarding Gunflint Procurement. – *The Florida Anthropologist* 64/2, 85–106.
- AZINOVIĆ BEBEK, A. 2007, Hodočasnici iz Čazme u 17. i 18. stoljeću. – *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3. s., XL, 391–405.
- BALBO, A. L., M. ANDRIČ, J. RUBINIĆ, A. MOSCARELLO in P.T. MIRACLE 2006, Palaeoenvironmental and Archaeological Implications of a Sediment Core from Polje Čepić, Istria, Croatia. – *Geologia Croatica* 59/2, 109–124.
- BAVDEK, A. 2005, Rimsko žarno grobišče Volarije pri Žirjah na Krasu. – *Arheološki vestnik* 56, 235–262.
- BAVDEK, A. in D. JOSIPOVIĆ 2017, *Betalov spodmol*. – Postojna.
- BEKIĆ, L. 1999, Uvod u problematiku glinenih lula na području Hrvatske. – *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* XXXII/ XXXIII, Zagreb, 249–279.
- BEKIĆ, L. 2017, Duhanske lule iz nekadašnje vojarne sv. Nikola u Zadru. / Tobacco Smoking Pipes from the Former St Nicholas Barracks in Zadar. – V: L. Bekić, Š. Vrkić in R. Surić, *Sveti Nikola u Zadru. Arheološko iskopavanje u samostanskom sklopu sv. Nikola u Zadru 2014.–2016 / Saint Nicholas in Zadar. Archaeological Excavations at Zadar's St Nicholas Monastery Complex 2014–2016*, Exhibitiones archaeologicae ecclesiae s. Nicolai 1, Zadar, 137–150.
- BELAJ, J. 2006, Interpretiranje novovjekovnih nalaza iz grobova crkve Sv. Martina na Prozorju. – *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 23, Zagreb, 257–294.
- BETTONI, B. 2013, *Da gioielli ad accessori alla moda: tradizione e innovazione nella manifattura del bottone in Italia dal tardo Medioevo a oggi*. – Venezia.
- BIDDLE, M. 1990, *Object and Economy in Medieval Winchester 1–2*. – Winchester Studies 7, Oxford.
- BORZACCONI, A. 2007a, Ceramica invetriata. – V: C. Morselli (ur.), *Trieste antica. Lo scavo di Crosada*, Trieste, 357–373.
- BORZACCONI, A. 2007b, Ceramica comune grezza. – V: C. Morselli (ur.), *Trieste antica. Lo scavo di Crosada*, Trieste 380–393.
- BORZACCONI, A. 2011, *Ceramica dallo scavo di via Brenari*. – Archeologia di frontiera 8, Trieste.
- BÖKÖNYI, S. 1974, *History of domestic mammals in Central and Eastern Europe*. – Budapest.
- BÖKÖNYI, S. 1984, *Animal husbandry and hunting in Tács-Gorsium. The vertebrate fauna of a Roman town in Pannonia*. – Budapest.
- BORGNA, E. 1994, I materiali. – V: P. Cassola Guida in E. Borgna (ur.), *Pozzuolo del Friuli I. I resti della tarda età del bronzo in località Braida Roggia*, Studi e ricerche di protostoria mediterranea 2, Roma, 41–187.
- BORGNA, E., P. CASSOLA GUIDA, K. MIHOVILIĆ, G. TASCA in B. TERŽAN 2018, Il Caput Adriae tra Bronzo Antico e Bronzo Recente. – V: E. Borgna, P. Cassola Guida in S. Corazza (ur.), *Preistoria e protostoria del Caput Adriae*. Studi di Preistoria e Protostoria 5, Firenze, 75–96.
- BOSIO, L. 1991, *Le strade romane della Venetia e dell'Istria*. – Padova.
- BRATINA, P. 2005, Tabor nad Zagorjem – Šilentabor, Zaščitna arheološka sondiranja na območju grajskega kompleksa. – *Arsa Carsologica*, 34/3, Nova Gorica, 691–767.
- BRATINA, P. 2014, Zemono pri Vipavi. – V: B. Teržan in M. Črešnar (ur.), *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem*, Katalogi in monografije 40, Ljubljana, 563–567.
- BRATINA, P. 2021, Gradišča Komenskega Krasa v starejši železni dobi / Hillforts of the Komen Karst in the Early Iron Age. – *Arheološki vestnik* 72, 377–417.
- BRIŠNIK, D. 1999, Stari grad nad Celjem. Keramično gradivo iz sektorjev A in B. – V: R. Fugger Germadnik (ur.), *Celjski grofje, Stara tema – nova spoznanja, Zbornik mednarodnega simpozija*, Celje, 261–307.
- CANDUSSIO, A. in E. ROSSI 2005, *Medagliette e crocefissi della devozione popolare friuliana dei secoli*. – Udine.
- CASSOLA GUIDA, P. in S. VITRI 1988, La ceramica dei castellieri. – V: T. Miotti (ur.), *I Castelli del Friuli VII*, Udine, 221–259.
- CIARLO, N. C., J. CHARLIN, J. ALBERTI, S. BUSCAGLIA, G. VIVAR LOMBARTE in R. GELI MAURI 2019, Size and shape analysis of gunflints from the British shipwreck Deltebre I (1813), Catalonia, Spain: a geometric morphometric comparison of unused and used artefacts. – *Archaeological and Anthropological Sciences* 11(12), 6569–6582.
- CONSPECTUS 1990: Ettlinger, E. et al. 1990, *Conspectus formarum terrae sigillatae Italico modo confectae*. – Materialien zur römisch-germanische Keramik 10, Bonn.
- CORRADO, M. 2011, I bottoni cosiddetti 'vandeani' nella Calabria del primo Ottocento. – *Archeologia Postmedievale* 15, 59–78.
- CULTRARO, M. 2013, Barrel-shaped vessels in context: a long-range model of dairy production in Eastern and central Mediterranean during the late fourth and early third Millennia BC. – *Origini* 35, 157–191.

- CUNJA, R. 2004, Zbirka Gajšek. – V: Guštin, M. (ur.), *Srednjeveška in novoveška keramika iz Pirana in Svetega Ivana*. Annales Mediterranea, Koper, 67–203.
- ČERČE, P. in I. ŠINKOVEC 1995, Katalog depojev pozne bronaste dobe. – V: B. Teržan (ur.), *Depojke in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem 1*, Katalogi in monografije 29, Ljubljana, 129–333.
- ČREŠNAR, M. in B. TERŽAN 2014, *Absolutno datiranje bronaste in železne dobe na Slovenskem*. – Katalogi in monografije 40, Ljubljana, 569–579.
- DJURA JELENKO, S., I. SAPAČ, B. TOŠKAN in A. MIHELIČ (ur.) 2016, *Dvorec Grinfels. Katalog občasne razstave*. – Koroški pokrajinski muzej, Slovenj Gradec.
- DJURIĆ, B. in G. TICA 2002, *Poročilo o rezultatih arheološkega pregleda na potencialnem najdišču Šušec*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo, arhiv ZVKDS, OE Nova Gorica).
- DRIESCH, A. von den 1976, A guide to the measurement of animal bones from archaeological sites. – *Peabody museum bulletin* 1, 1–136.
- DUGONJIĆ, A. 2017, Medieval settlement at the site Franjevac near Đakovo. – V: T. Sekelj Ivančan, T. Tkalčec, S. Krznar in J. Belaj (ur.), *Srednjovjekovna naselja u svjetlu arheoloških izvora*, Zbornik Instituta za arheologiju 6, Zagreb, 293–336.
- EGAN G. in F. PRITCHARD 2004, Dress Accessories c.1150–c.1450. – *Medieval Finds from Excavations in London* 3.
- FABČIČ, T. 2010, *Pripoved izročila talov. Ledinska imena v vaseh Podgrič, Lozice in Otošče*. – Lozice.
- FABEC, T. 2012, Geoarheološke lastnosti zapolnitev vrtač na Divaškem krasu. – V: M. Andrič (ur.), *Dolgoročne spremembe okolja I*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 25, Ljubljana, 43–54.
- FABEC, T. 2017, *Ajdovščina. Mestno jedro in arheološko najdišče Castra*. – Monografije CPA 4, Ljubljana.
- FABEC, T. 2018, *Arheologija vrtač*. – Monografije CPA 5, Ljubljana.
- FABEC, T. 2025, *Poročilo o izvedenih arheoloških raziskavah za dograditev TK kabelske kanalizacije za izgradnjo optične povezave do BP Golj vrh*. – Nova Gorica (neobjavljeno poročilo).
- FABEC, T. in M. VINAZZA 2018, Gradišče in Tabor: poskus prepoznavanja dinamik preoblikovanja tomajškega griča od prazgodovine do danes. – *Goriški letnik* 42, 9–44.
- FIRST, B., M. KOS, D. MAVRIČ, T. NABERGOJ, N. VERŠNIK in M. ŽARGI 2009, Novi vek in moderna doba. – V: P. Turk, J. Istenič, T. Knific in T. Nabergoj (ur.), *Ljubljana – kulturna dediščina reke*, Ljubljana, 349–440.
- FLORJANČIČ, S. 2012, 20. stoletje. Žebelj in vijak. Začetki industrije v Kropi. – *Vigenjc. Glasilo kovaškega društva* 12, Kropa.
- FMRSI IV: A. ŠEMROV 1995, *Die Fundmünzen der römischen Zeit in Slowenien IV*. – Berlin.
- FUNDORT KLOSTER 2000, *Fundort Kloster. Archäologie im Klösterreich. Katalog zur Ausstellung im Stift Altenburg*. – Bundesdenkmalamt, Wien.
- FURLANI, U. 1996, Depojska najdba iz Šempetra pri Gorici. – V: B. Teržan (ur.), *Depojke in posamezne kovinske najdbe bakrene in bronaste dobe na Slovenskem 1*, Katalogi in monografije 30, Ljubljana, 73–88.
- GARBSCH, J. 1965, Die norisch-pannonische Frauentracht im 1. und 2. Jahrhundert. – *Münchner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte* 11, München.
- GELICHI, S. 1991 (ur.), *Archeologia medievale a Lugo. Aspetti del quotidiano nei ritrovamenti della Rocca*. – Ricerche di archeologia altomedievale e medievale 17, Firenze.
- GERDOL, R. in G. STACUL 1978, Il castelliere di Ponte S. Quirino presso Cividale. – V: L. Ruaro Loseri (ur.), *I castellieri di Nivize, Monte Grisa, Ponte S. Quirino*, Atti dei civici musei di storia ed arte di Trieste, Monografie di Preistoria 2, 65–98.
- GOLYEVA, A. A. 2001, Biomorph analysis as a part of soil morphological investigations. – *Catena* 43, 217–230.
- GOLYEVA, A.A. 2007, Various phytolith types as bearers of different kinds of ecological information. – V: M. Madella in Z. Debora (ur.), *Plant, People and Places — Recent Studies in Phytolith Analysis*, Oxford, 204–208.
- GRANT, A. 1982, The use of tooth wear as a guide to the age of domestic ungulates. – V: B. Wilson, C. Grigson in S. Payne (ur.), *Ageing and sexing animal bones from archaeological sites*, BAR – British series 109, 91–108, Oxford.
- GUŠTIN, M. in A. GASPARI 2005, Ocra: il passo tra il mondo romano e le comunità protostoriche continentali. – V: G. Bandelli (ur.), *Carlo Marchesetti e i castellieri*, La storia della Venezia Giulia 9, Trieste, 353–360.
- GUŠTIN, M. 2015, Rimski vojaški tabori v smeri proti Segestiki in zahodnemu delu Balkanskega polotoka. – V: J. Istenič, B. Laharnar in J. Horvat (ur.), *Sledovi rimske vojske na Slovenskem*, Katalogi in monografije 41, Ljubljana, 221–233.
- GUŠTIN, M. in A. TOMAŽ 2016, *Zatak pri Lendavi*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 51, Ljubljana.
- GUTJAHR, C. in G. TIEFENGRABER 2003, *Die mittelalterliche Motte Alt-Hollenegg. Eine abgekommene Burganlage bei Deutschlandsberg, Steiermark. Mit einem Beitrag von Fritz Freiherr Lochner von Hüttenbach*. – Beiträge zur Mittelalterarchäologie in Österreich, Beiheft 4, Wien.
- GUTJAHR, C. in G. TIEFENGRABER 2004, Die mittelalterliche Wehranlage „Turmbauerkogel“ bei Eibiswald (Ivnik), Bez. Deutschlandsberg, Weststeiermark / Srednjeveška utrdba „Turmbauerkogel“ pri Eibiswaldu (Ivnik), okraj Deutschlandsberg, zahodna Štajerska. – *Arheološki vestnik* 55, 439–480.
- HIGGINS, D. 2017, *Guidelines for the Recovery and Processing of Clay Tobacco Pipes from Archaeological Projects*. – Liverpool.
- HELLMUTH KRAMBERGER, A. 2017a, *Monkodonja. Istraživanje protourbanog naselja brončanodobne Istre / Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens. Knjiga / Teil 2/1. Keramika s brončanodobne gradine Monkodonja / Die Keramik aus der bronzezeitlichen Gradina Monkodonja. Tekst / Text*.

- Monografije i katalogi / Monographien und Kataloge 28/1, Arheološki muzej Iste / Archäologisches Museum Istriens, Pula.
- HELLMUTH KRAMBERGER, A. 2017b, *Monkodonja. Istraživanje protourbanog naselja brončanog doba Istre / Forschungen zu einer protourbanen Siedlung der Bronzezeit Istriens. Knjiga / Teil 2/2. Brončanodobna keramika s gradine Monkodonja / Die Keramik aus der bronzezeitlichen Gradina Mondodonja. Katalog.* – Monografije i katalogi / Monographien und Kataloge 28/2, Arheološki muzej Iste / Archäologisches Museum Istriens, Pula.
- HOMANN, A. 2013, Sterne und Blüten ... Streiflichter zur Datierung zweier Knopftypen. – *Archäologische Nachrichten*, 101–105.
- HOMANN, A. 2017, Vögel, Pferde, „Laternen“ und bekrönte Herzen. Zu einigen Knopftypen des 17., 18. und 19. Jahrhunderts. – *Archäologische Nachrichten*, 148–153.
- HORVAT, J. 1997, *Sermin*. – Opera Instituti archaeologici Sloveniae 3, Ljubljana.
- HORVAT, J. in A. BAVDEK 2009, *Ocra. Vrata med Sredozemljem in Srednjo Evropo / Ocra. The gateway between the Mediterranean and Central Europe*. – Opera Instituti archaeologici Sloveniae 17, Ljubljana.
- ISTENIČ, J. 1987, Rodik – grobišče Pod Jezerom. – *Arheološki vestnik* 38, 69–136.
- ISTENIČ, J. 2019, Caligati in the eastern hinterland of Aquileia up to the Early Augustan period. – V: H. Dolenz in K. Strubel (ur.), *Chronologie und vergleichende Chronologien zum Ausgang der Römischen Republik und zur Frühen Kaiserzeit*. Kärntner Museumsschriften 87, Klagenfurt am Wörthersee, 271–295.
- JAMNIK, P., M. TURK in B. BLAŽINA 2014, Jama Luknja v skali pri Razdrtem: revizija dosedanjih objav o najdišču in časovna umestitev arheoloških najdb. – V: *Annales, Series historia et sociologia* 24/ 2, 197–212.
- JANEŠ, A., I. HIRSCHLER MARIČ in A. AZINOVIĆ BEBEK 2017, Stari Perkovci – Sela, ruralno naselje 14. stoljeća. – V: T. Sekelj Ivančan, T. Tkalec, S. Krznar in J. Belaj (ur.), *Srednjovekovna naselja u svjetlu arheoloških izvora*, Zbornik Instituta za arheologiju 6, Zagreb, 337–388.
- JERŠIN DEREANI, M. 1997, *Špeličeva hiša v Črnomlju*. – Diplomsko delo. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana (neobjavljeno).
- Kerman, B. 2013, *Gornje njive pri Dolgi vasi 2*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 49, Ljubljana.
- KNEZ, D. 2010, *Od zore do mraka. Križi iz zbirke Narodnega muzeja Slovenije. / From Dawn till Dusk. Crosses in the Collection of the National Museum of Slovenia*. – Ljubljana.
- KLADNIK, D. 2013, Geografski oris pokrajine. – V: J. Pavšič, *Vipavska dolina: neživi svet, rastlinstvo, živalstvo, zgodovina, umetnostna zgodovina, gmočna kultura, gospodarstvo, naravovarstvo*, Ljubljana, 64–80.
- KLAVORA, V. 2003, *Predel 1809: avstrijsko-francoski vojni spopadi na slovenskem narodnostnem ozemlju*. – Ljubljana.
- KNIFIC, B. 2020, *Obutvena dediščina na Slovenskem: o škornjih, čevljih, cokolah, opankah, copatah in drugih obuvalih*. – Tržič.
- KRABATH, S. 2001, *Die hoch- und spätmittelalterlichen Buntmetallfunde nördlich der Alpen. Eine archäologisch-kunsthistorische Untersuchung zu ihrer Herstellungstechnik, funktionalen und zeitlichen Bestimmung*, Band 1 und 2. – Leidorf.
- KÜGLER, M. 1987, *Tonpfeifen*. – Höhr, Grenzhausen.
- KUDELIČ, A. 2017, Karakterizacija lončarske smjese makroskopska analiza keramike iz brončanog doba/Characterization of ceramic pastes – a macroanalysis of Bronze Age pottery. – *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu* 3, s., L., 119–172.
- LAHARNAR, B. 2009, The Žerovnišček Iron Age hillfort near Bločice in the Notranjska region / Železnodobno gradišče Žerovnišček pri Bločicah na Notranjskem. – *Arheološki vestnik* 60, 97–157.
- LAHARNAR, B. 2018, Gradišča med Nanosom in Snežnikom. – V: D. Vončina (ur.), *Gradišča v zahodni in osrednji Sloveniji*. Zbornik s posvetovanja o gradiščih, Pivka, 24. maja 2017, Gorjansko, 26–47.
- LAHARNAR, B. 2022, *Od Okre do Albijske gore. Notranjska med prazgodovino in antiko*. – Katalogi in monografije 45, Ljubljana.
- LAZAR, I. 2003, *Rimsko steklo Slovenije*. – Ljubljana.
- LEVI, S. 2010, *Dal coccio al vasaio. Manifattura, tecnologia e classificazione della ceramica*. – Bologna, Zanichelli.
- MAKAROVIČ, M. 1965, *Kmečki nakit*. Vodič po razstavi, Slovenski etnografski muzej. – Ljubljana.
- MANDEL, G. 1990, *La chiave. Storia e simbologia di chiavi, lucchetti e serrature*. – Bergamo.
- MASELLI SCOTTI, F. 1988, Scavi archeologici della Soprintendenza nella provincia di Trieste – anni 1987–88. – *Atti e memorie della società istriana di archaeologia e storia patria LXXXVIII della Raccolta (XXXVI della Nuove serie)*, 215–233.
- MATIJAŠIČ, R. 1987, La produzione e il commercio di tegole ad Aquileia. – V: *Antichità Altoadriatiche XXIX (1987)*, Vol. 2, *Vita sociale, artistica e commerciale di Aquileia Romana*, 495–531.
- MIHELIČ, A. 2016, *Arheološka izkopavanja na Pohorskem dvoru v letu 2007*. – Diplomsko delo. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana (neobjavljeno).
- MIHELIČ, M., G. RUTAR in D. MLEKUŽ 2019, *Arheološki sledovi utrdbenih sistemov koalicijskih vojn na območju Slovenije*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- MIKO, S. in S. MESIČ 2004, Geochemical record of Holocene land use change and anthropogenic Pb deposition in a Northern Adriatic karst lake (Lake Vrana, Cres Island). – V: *32nd International Geological Congress, Abstracts*, 35, Florence.
- MIKO, S., S. MESIČ, S. FORENBAHER in M. BELAK 2005, Archeometric analysis of Bronze Age potsherds from Vrana Lake (Cres Island): a study of provenance and dating of slope processes. – V: *Abstracts Book of 3rd Croatian Geological Congress*, Opatija, 99–100.

- MILEUSNIČ, Z. 2012, Opredelitev novoveškega keramičnega gradiva in ostalih drobnih najdb. – V: M. Guštin in A. Tomaž, *Bertoki – Bonifika pri Kopru*, Arheologija na avtocestah Slovenije 27, Ljubljana, 33–36.
- MILEUSNIČ, Z. 2015, *Beneška dediščina na območju nekdanjega dominikanskega samostana v Kopru*. – Doktorska disertacija. Oddelek za arheologijo in dediščino, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem, Ljubljana (neobjavljeno).
- MLEKUŽ, D. 2015, Prazgodovinske poljske razdelitve na Krasu. – *Kronika* 63/3, 1–16.
- MLEKUŽ VRHOVNIK, D. in T. FABEC 2024, The Formation of the Kras Landscape from Prehistory to the Early Modern Period. – V: B. Fuerst-Bjeliš, J. Mrgič, Hrvoje Petrić, M. Zorn in Ž. Zwitter (ur.), *Environmental Histories of the Dinaric Karst*, Environmental History 17, 81–107.
- MONTELLA DE CARLO, S. 2021, Impatto umano sulla vegetazione in Friuli (Italia) e Slovenia tra Neolitico ed età romana. Tracce di deforestazione in due territori confinanti. – V: *Goriški letnik* 45 (2021), 269–296.
- MORETTI, M. 1978, Monte Grisa: area inferiore. – V: L. Ruaro Loseri (ur.), *I castellieri di Nivize, Monte Grisa, Ponte S. Quirino*, Atti dei civici musei di storia ed arte di Trieste, Monografie di Preistoria 2, 41–64.
- MURKO, M. 2016, Pipe za kajenje tobaka iz Slovenj Gradca. – V: K. Keber (ur.), *Iz preteklosti Koroške: svet samorastnikov*, Obzorja Koroške 1, Ljubljana, 81–103.
- NANUT, T. 2018, Poznobronasto- in železnodobni depojski najdbi iz Dolenjih Raven na Cerkljanskem in s Sv. Jakoba na Kanalskem Kolovratu. – V: M. Črešnar in M. Vinazza (ur.), *Srečanja in vplivi v raziskovanju bronaste in železne dobe na Slovenskem*. Zbornik prispevkov v čast Bibi Teržan, Ljubljana, 123–162.
- NESTOROVIC, A. 2005, V dragulje vbrušene podobe sveta: rimske gme v Sloveniji. – Ljubljana.
- NICOD, J. 1987, Amenagements agraires dans de petites depressions karstiques en Provence et dans les Causes, et dans quelques regions de comparaison en Italie et Yugoslavie. – V: J. Kunaver (ur.), *Karst and Man, Proceeding of the international Symposium on Human Influence in Karst*, Ljubljana, 97–110.
- NOVŠAK, M., I. BEKLJANOV ZIDANŠEK in P. VOJAKOVIĆ 2016, Zaton predrimske naselbine na Tribuni. Razumevanje morebitne diskontinuitete poselitve med zadnjo fazo latenskega naselja in rimskim vojaškim taborom / The decline of the pre-Roman settlement at Tribuna. Deliberations on the possibility of settlement discontinuity between the final phase of the La Tène settlement and the Roman military camp. – V: B. Županek in B. Vičič (ur.), *Urbanizacija prostora – nastanek mesta*, Ljubljana, 9–25.
- NOVŠAK, M., I. BEKLJANOV ZIDANŠEK in T. ŽERJAL 2019, *Križišče pri Spodnjih Škofljah*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 81, Ljubljana.
- OFFELLI, S. 2001, *Le armi e gli equipaggiamenti dell'esercito austro-ungarico dal 1914 al 1918*. – Uniformi-distintivi-buffetterie, volume primo, Novale.
- OITZL, G. 2018, Zbirka žebeljev iz 19. stoletja v Narodnem muzeju Slovenije. – *Argo* 61/2, Ljubljana, 30–42.
- OLDFIELD, F., A. ASIOLI, C.A. ACCORSI, A.M. MERCURI, S. JUNGINS, L. LANGONE, T. ROLPH, F. TRINCARDI, G. WOLFF, Z. GIBBS, L. VIGLIOTTI, M. FRIGNANI, K. VAN DER POST in N. BRANCH 2003, A high resolution late Holocene palaeoenvironmental record from the central Adriatic sea. – *Quaternary Science Reviews* 22, 319–342.
- OREL, B. 1951, Piparstvo na Gorjušah v Bohinju – naša stara domača obrt. – V: *Slovenski etnograf* III–IV, 75–86.
- OŽANIČ ROGULJIČ, I. in A. RAPAN PAPEŠA 2017, Stari perkovci – Sela, Ruralno naselje 14. stoljeća. – V: T. Sekelj Ivančan, T. Tkalec, S. Krznar in J. Belaj (ur.), *Srednjovekovna naselja u svjetlu arheoloških izvora*, Zbornik Instituta za arheologiju 6, Zagreb, 389–402.
- PERETTO, R., M. MUNARINI, A. M. VISSER TRAVAGLI, L. SERVADEI in L. SCARPANTE 1995, *La Meraviglia del Consueto. Ceramiche dal XIII al XVIII secolo dalle raccolte del Museo Civico di Rovigo*. – Ass. Culturale Minelliana.
- PERKO, D. in M. OROŽEN ADAMIČ 2001, *Slovenija: pokrajina in ljudje*. – Ljubljana.
- PERKIČ, D. 2005, *Kamensko. Elaborat sa zaštitnih arheoloških istraživanja 1999.–2002*. – Arhiv Konzervatorskog odjela u Karlovcu, Karlovac.
- PERKIČ, D. 2015, Zaštitna arheološka istraživanja Crkve sv. Duha u Mušaluku kod Ličkog Osika. – *Lička revija* 15/14, 33–50.
- PERKIČ, D. 2017, Crkva sv. Jurja u Mateškom Selu: nalazi iz grobova kasnoga srednjeg i novog vijeka. / The Church of St. George in Mateško Selo: the finds from the graves from the Late Middle Ages and the Modern Age. – *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 34, Zagreb, 185–226.
- POPIT, T. 2016, *Mehanizmi transporta in sedimentacijski procesi kvartarnih pobočnih sedimentov na območju Rebrnic*. – Doktorska disertacija. Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- PREDOVNIK, K. 2003, *Trdnjava Kostanjevica na Starem gradu nad Podbočjem*. – *Archaeologia historica Slovenica* 4, Ljubljana.
- PREDOVNIK, K., M. DACAR in M. LAVRINC 2008, *Cerkev sv. Jerneja v Šentjerneju. Arheološka izkopavanja v letih 1985 in 1986*. – *Archaeologia historica Slovenica* 6, Ljubljana.
- RADIĆ, M. in Z. BOJČIĆ 2004, *Srednjovekovni grad Ružica*. – Osijek.
- RAJŠP, V. in D. TRPIN 1997, *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787 (1804) 3 / Josephinische Landesaufnahme 1763–1787 (1804) für das Gebiet der Republik Slowenien* 3. – Ljubljana.
- READ, B. 2010, *Metal Buttons c. 900 BC – c. AD 1700*. – Langport.
- REIMER, P. J., E. BARD, A. BAYLISS, P. G. BLACKWELL, C. BRONK RAMSEY in S. TALAMO 2020, The IntCal20 Northern Hemisphere radiocarbon age calibration curve 0–55 CAL kBP. – *Radiocarbon* 62 (4) 1–33.

- RIHA, E. 1979, Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. – *Forschungen in Augst* 3, Augst.
- RUPNIK, F. 1927, Boj med Avstrijci in Francozi pri Razdrtem. – *Koledar Goriške Mohorjeve družbe za navadno leto 1927*, 53–57.
- RUTAR, G. in D. MLEKUŽ 2013, *Ocena arheološkega potenciala območja DPN za park vetrnih elektraren Senožeska brda : metode 1–3*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- SAKARA SUČEVIČ, M. 2012, *Prazgodovinska keramika med Miljskim zalivom in porečjem Mirne*. – Doktorska disertacija. Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem, Koper.
- SANKOVIČ, S. 2011, Srednjeveška vas Ivankovci. – V: I. Šavel in S. Sankovič, *Pri Muri pri Lendavi*, Arheologija na avtocestah Slovenije 23, Ljubljana, 54–66.
- SCHINDLER KAUELKA, E. 1989, *Die gewöhnliche Gebrauchskeramik vom Magdalensberg: helltonige Krüge und Verwandtes*. – *Kärntner Museumsschriften* 72, Archäologische Forschungen zu den Grabungen auf dem Magdalensberg 10, Klagenfurt.
- SCHINDLER, M. in S. SCHEFFENEGGER 1977, *Die glatte rote Terra sigillata vom Magdalensberg*. – *Kärntner Museumsschriften* 62, Archäologische Forschungen zu den Grabungen auf dem Magdalensberg 5, Klagenfurt.
- SCHMIDT, R., J. MULLER, R. DRESHER-SCHNEIDER, R. KRISAI, K. SZEROCZYNSKA in A. BARIĆ 2000, Changes in lake level and trophy at Lake Vrana, a large karstic lake on the Island of Cres (Croatia), with respect to palaeoclimate and anthropogenic impacts during the last approx. 16,000 years. – *Journal of Limnology* 59, 113–130.
- SILVER, I. A. 1969, The Ageing of Domestic Animals. – V: D.R. Brothwell in E.S. Higgs (ur.), *Science in archaeology: a comprehensive survey of progress and research*, London, 283–302.
- SLABE, M. 1990, Kostanjevica na Krki, Arheološka raziskava avg. 1986. – *Varstvo spomenikov* 32, 31–49.
- SLAPŠAK, B. 1998, *Poročilo o dodatnih arheoloških raziskavah za odločanje o morebitni racionalizaciji trase hitre ceste M 10-7 odsek 0374 Razdrto–Selo na širšem področju varovanega območja kulturne in naravne dediščine Podnanos – Gradišče nad Hraščami*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- SLAPŠAK, B. 2022, Hrašče, krajinska dediščina. – V: G. Tica in P. Bratina (ur.), *Gradišče nad Hraščami*, Arheologija na avtocestah Slovenije 88, Ljubljana, 10–16.
- SMRDEL, M. 1975, Gradivo za zgodovino NOB na Pivki. – V: S. Fatur (ur.), *Ljudje in kraji ob Pivki* 1, 281–161.
- STARE, V. 2000, Pokopališče v cerkvi sv. Miklavža na Otoku pri Dobravi (Gutenwerth). – *Argo* 43/2, 11–47.
- STEMBERGER FLEGAR, K. in P. PREDAN 2022, *Medvedjek Gmajna*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 103, Ljubljana.
- SVOLJŠAK, D. 2003, Šušec pri Razdrtem. – V: D. Prešeren (ur.), *Zemlja pod vašimi nogami: arheologija na avtocestah Slovenije: vodnik po najdiščih*, Ljubljana, 262–264.
- SVOLJŠAK, D. in T. FABEC 2006, Šušec – Šušet. – V: *Varstvo spomenikov* 39–41, 164–167.
- SVOLJŠAK, D., P. BITENC, J. ISTENIČ, T. KNIFIC, T. NABERGOJ, V. STARE in N. TRAMPUŽ OREL 1997, Novo gradivo v Arheološkem oddelku Narodnega muzeja v Ljubljani (pridobljeno v letih od 1987 do 1993). – V: *Varstvo spomenikov* 36, 224–294.
- ŠAŠEL, J. 1974, Okra. – *Kronika. Časopis za slovensko krajevno zgodovino* 22, št. 1, 9–17.
- ŠAŠEL, J. 1977, Strabo, Ocra and Archaeology. – V: *Ancient Europe and the Mediterranean. Studies presented in honour of Hugh Hencken*, Warminster, 157–160 (= Šašel, J. 1992, *Opera selecta*, Situla 30, 630–633).
- ŠLAUS, M., V. VYROUBAL, Ž. BEDIĆ in A. ADAMIĆ 2021, *Rezultati antropološke analize človeškega osteološkega gradiva z najdišč Mokrice – Na špici (2004), Javšina (2003) in Sušec (2002)*. – Strokovno poročilo EP-318-05/21, Zagreb (neobjavljeno poročilo).
- ŠTAJDOHAR, J. 2012, *Arheološka izkopavanja na gradu Štanjel v letih 2004 in 2006*. – Diplomsko delo. Oddelek za arheologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana.
- ŠTULAR, B. 2009, *Mali grad. Visokosrednjeveški grad v Kamniku*. – *Opera Instituti archaeologici Sloveniae* 15, Ljubljana.
- TAGLIAFERRI, A. 1986, *Coloni e legionari romani nel Friuli Celtico. Una ricerca archeologica per la storia. 1. Testi*. – Pordenone.
- TASCA, P. 2019, Materiali dell'età del bronzo dalla Grotta di Robič conservati nel Museo friulano di storia naturale. – *Gortania* 41, 117–146.
- TASCA, G., C. PUTZOLU in D. VICENZUTTO 2017, Between the Po plain and middle-Danubian Urnfield cultures: Codroipo and the Friulian plain in 12th century BC. – V: M. Trefny in B. Jennings (ur.), *Proceedings of 19th European Association of Archaeologists Annual Meeting (EAA)*, Oxford, BAR International Series, 4–24.
- TICA, G. 2000, *Poročilo o rezultatih ekstenzivnega arheološkega pregleda, RV 01-2 Razdrto–Vipava*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- TICA, G. 2002, *Poročilo o rezultatih arheološkega pregleda na potencialnem najdišču Šušec*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- TOMADIN, V. 2004, *Le ceramiche medievali e rinascimentali del Museo civico di Gradiška d'Isonzo*. – Collana di studi Storici e Artistici del Museo della Città, Gorizia.
- TOŠKAN, B. 2013a, Domače govedo v romaniziranem jugovzhodnoalpskem prostoru: arheozoološki pogled. – *Keria* 15(1), 35–72.
- TOŠKAN, B. 2013b, Živalski ostanki. – V: B. Štular (ur.), *Grad Smlednik. Raziskave 2011–2012*, Monografije CPA, Ljubljana, 79–90.
- TOŠKAN, B. in J. DIRJEC 2010, Ekonomska specializacija in socialna diferenciacija v poznobronastodobnem in zgodnježeleznodobnem Ormožu: arheozoološki pogled. – V: J. Dular in M. Tomanič Jevremov, *Ormož. Utrjeno naselje iz pozne bronaste in starejše železne dobe*, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 18, 99–121.

- TRATNIK, V. 2012, Sledovi rimskodobne poselitve na Grubljah pri Vipavi. – *Arheološki vestnik* 63, 105–138.
- TRATNIK, V. 2014, Rimsko grobišče na Laurinovi ulici v Vipavi. – *Arheološki vestnik* 65, 255–322.
- TURK, P. 2016, Noži / Coltelli. – V: B. Teržan, E. Borgna in P. Turk (ur.), *Depo iz Mušje jame pri Škocjanu na Krasu. Depijske najdbe bronaste in železne dobe na Slovenskem III / Il ripostiglio della Grotta delle mosche presso San Canziano del Carso. Ripostigli delle età del bronzo e del ferro in Slovenia III*, Katalogi in monografije 42, Ljubljana, 193–194.
- TURK, I., Z. MODRIJAN, T. PRUS, M. CULIBERG, A. ŠERCELJ, V. PERKO, J. DIRJEC in P. PAVLIN 1993, Podmol pri Kastelcu – novo večplastno arheološko najdišče na Krasu, Slovenija. – *Arheološki vestnik* 44, 45–96.
- TUŠEK, I. 1998, Ptuj – Mestni stolp. Od prazgodovine do razvitega srednjega veka. – *Ptujska župnijska cerkev sv. Jurija*. Zbornik znanstvenega simpozija ob praznovanju 1150. obletnice posvetitve mestne cerkve in 850. obletnice „Konradove cerkve“, Ptuj, 38–67.
- USCO, P. 1997, L'età del bronzo. – V: M. Maselli Scotti (ur.), *Il civico museo archeologico di Muggia*, Muggia, 133–135.
- URLEB, M. 1975, Razdrto. – V: S. Gabrovec et al. (ur.), *Arheološka najdišča Slovenije*, 149.
- VEDALDI JASBEZ, V. 1994, *La Venetia orientale e l'Histria: le fonti letterarie greche e latine fino alla caduta dell'Impero Romano d'Occidente*. – Roma.
- VERBIČ, T. 2002, *Geološka spremljava arheoloških izkopavanj na lokaciji Sušec na Rebernicah*. – Ljubljana (neobjavljeno poročilo).
- VITRI, S. 1983, Alcuni dati recenti sugli insediamenti protostorici della alta pianura friulana. – *Atti dei Civici Musei di Storia ed Arte. Quaderno XIII-1*, 105–125.
- VINAZZA, M. 2021, Naselbinska keramika starejše železne dobe na Krasu. – *Arheološki vestnik* 72, 419–452.
- VINAZZA, M. in M. DRAKSLER 2019, Na sledi zgodnjebro-nastodobne poselitve v dolini Rižane. – *Studia universitatis hereditatis* 6–2, 29–45. – (<http://www.hippocampus.si/ISSN/2350-5443/2-2018/mobile/index.html#p=29>, dostopno, 5. 6. 2020).
- WHITE, D. P. 1977, The Birmingham Button Industry. – *Post Medieval Archaeology* 11, 67–79.
- WHITEHEAD, R. 2003, *Buckles, 1250–1800*. – Witham.
- ZLATUNIČ, R. 2019, Prapovijesna keramička cjedila i njihova namjena na području istočne jadranske obale i njezina zaleda / Prehistoric ceramic colanders and their use in the Eastern Adriatic coast and its hinterland. – *Histria archaeologica* 50, 25–85.
- ŽELEZNIKAR, J. in T. CEVC 2000, Časovna, tipološka in tehnološka podoba skled in latvic iz 15.–20. stol. – V: T. Cevc (ur.), *Lončene posode pastirjev. Sklede in latvice iz poznega srednjega in novega veka iz planin v Kamniških Alpah*, Ljubljana, 32–54.
- ŽERJAL, T. in M. NOVŠAK 2020, *Školarice pri Spodnjih Škofijah*. – Arheologija na avtocestah Slovenije 86, Ljubljana.
1. <https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey75000/?bbox=1554277.4598351116%2C5741035.359574438%2C1572459.917938448%2C5747723.599549391&map-list=1&layers=43> (18. 03. 2020)
2. <https://www.kraski-vodovod.si/?stran=zgodovina> (19. 03. 2020)

10 Katalog stratigrafskih enot

Tomaž Fabec

Opisi stratigrafskih enot si sledijo v kronološkem zaporedju (po fazah).

10.1 Pedološka podlaga

SE 3 – pleistocenski krioklastični grušč, melišče (?)

Plast korodiranega apnenčastega grušča in okoli 20 % rjavih do rdečerrjavih peščeno-muljastih tal. Klasti večinoma dose-gajo velikost do 5 cm, le redki kosi apnenca pa so veliki tudi do 30 cm. Peščenjaki so bili zelo redki in skrilasti. Grušč je bil relativno dobro sortiran. Površina plasti je bila nagubana in je padala tako v smeri proti dnu kotanje kot tudi v smeri današnjega pobočja Rebrnic. Na robovih izkopišča je plast ležala plitko pod površjem, na dnu kotanje pa smo jo odkrili šele 2 m globoko.

SE 4 – koluvialna plast ilovnatih tal z redkimi kosi peščenjaka

Plast rumenorjavih ilovnatih tal z redkimi skrilastimi peščenjaki in peščenjakovim gruščem. Površje plasti je valovito, v grobem pa plast sledi reliefu dna kotanje Šušet. Najgloblje pod površjem smo jo dokumentirali na kv. 9–11, kjer je tvorila kotanji, ki ju je najbrž zapolnjevala stoječa voda (SE 15, zapolnitve kalov). Podobnih kotanj je plast 4 tvorila najbrž več, ugotovili pa smo vsaj 3 (prva v testnem jarku ob profilu 1, kv. 33 in 54, ter druga v testnem jarku ob profilu 6 na kv. 9–12).

SE 37, kv. 5, 26, 47, 68, 89, 110 – koluvialna plast ilovnatih tal

Od 20 do 30 cm debela plast rdečeoranžnih ilovnatih tal. Odkrili smo jo le v testnem jarku vzdolž zahodne meje kv. 5, 26, 47, 68, 89, 110, kjer je prekrivala SE 3. Bila je brez skeleta in zbita ter se je jasno ločevala od plasti nad in pod njo.

10.2 Eneolitski kali ali močila

SE 15, kv. 9–12, 33, 54 – zamuljeno dno kalov, usedlina

Plast temno sivorjavih peščeno-muljastih tal, ki se je od podlage razlikovala predvsem po temni obarvanosti in po večjem deležu preperelega lapornatega peska. Plast je zapolnjevala in prekrivala dna globljih kotanj na površini plasti SE 4. Dokumentirana je bila nezvezno v presekih v testnih poglobitvah na kv. 9–12, 33, 54. V presekih je bila konveksna in se je lateralno izklinila. Morebitnih arheoloških drobnih

najdb v nji nismo odkrili, na njenem dnu pa smo dokumentirali drobce oglja, ki smo jih tudi vzorčili.

SE 21, kv. 9, 10 – nasutje, utrditev hodne površine

Struktura iz peščenjakov velikosti do 40 cm. Peščenjaki so imeli ostre (a korodirane) lome in ploske površine. Na dnu so bili ugreznjeni v SE 4, vsaj deloma pa jih je prekrivala SE 15. Kamenje je ležalo neurejeno in se je neenakomerno razprostiralo po grebenu, ki je med dvema kotanjama potekal v smeri SV–JZ. Peščenjaki so ležali le na vrhnjem delu grebena oziroma na vrhnjem delu njegovega pobočja. Med peščenjaki je bil odkrit artefakt iz roženca.

SE 45, kv. 5, 26 – plast ilovnatih tal koluvialnega nastanka

Do 0,8 m debela plast zbitih ilovnatih tal, ki so bila v vrhnjem delu rdečerrjave (SE 45A), v spodnjem pa temno rdečerrjave (SE 45B) barve. V nji so ležali redki zaobljeni apnenci, velikosti do 30 × 30 cm. Plast je padala v smeri proti JZ. Meja z zgornjima plastema SE 22 in SE 32 je bila jasna, po barvi se je jasno ločila tudi od spodnje plasti SE 37. Odkrili in dokumentirali smo jo le v testnem jarku na kv. 5 in 26.

10.3 Bronastodobna poselitev po zasutju zalite kotanje

SE 22 – plast ilovnatih tal koluvialnega nastanka

Od 30 do 40 cm debela homogena plast svetlo rjavih ilovnatih tal z redkim močno preperelim peščenjakovim gruščem. V pasti so razpršeno ležali redke črepinje prazgodovinskih posod ter posamezni kosi peščenjaka velikosti do 5 cm. Od plasti SE 6, ki jo je ponekod prekrivala, se je razlikovala le po odsotnosti peščenjakov in na otip večjem deležu gline. Plast je prekrivala dno kotanje Šušet in je v celoti zapolnjevala kotanje na njenem dnu.

SE 32 – plast peščeno-ilovnatih tal koluvialnega nastanka s sledovi bronastodobne hodne površine

Do 30 cm debela trda močno gruščnata plast svetlo rjavih peščeno-ilovnatih tal. Grušč je bil pretežno iz peščenjaka; v njem so razmeroma pogosto nastopali ostrorobi klasti velikosti do 5 cm ter redki apnenci velikosti do 10 cm. Med gruščem je bilo razmeroma veliko razdrobljenih keramičnih črepinj velikosti 1–2 cm, večji kosi pa so bili razmeroma redki. V plasti in na njenem površju je ležalo več živalskih kosti, ki pa niso bile tako razdrobljene kot keramično posodje. V

plasti so se ohranili tudi drobci oglja ter drobci (< 1 cm) ožgane gline.

SE 41 – struktura, kamnit tlak, morda podlaga za (stoječo?) zgradbo

Do približno 20 cm debela struktura iz neurejeno zloženih ostrorobnih peščenjakov velikosti do 30 cm in močno korodiranih apnencev, med katerimi so ležala rjava peščeno-ilovnata tla. V tlorisu je bila hruškaste oziroma nepravilno trikotne oblike, z dvema dolgima in eno krajšo stranico. Njena os, ki je ležala v smeri vzhod–zahod, je merila okoli 5 m, plast pa je bila široka (v smeri sever–jug) do 3,6 m. Meje plasti so bile ostre. Med kamenjem in pod njim so ležali odlomki prazgodovinske lončenine, med katerimi so bile tudi črepinje večjih dimenzij. Površina plasti je rahlo padala v smeri proti vzhodu. Na severovzhodni strani strukture je približno 1 m vstran, na isti (višinski) ravni, ležala koncentracija peščenjakov in posameznih apnencev, ki so ležali na približno pol m² veliki površini. Tako kot struktura je tudi to kamenje ležalo v (na?) plasti 32, zaradi česar sta bili obe obravnavani kot sestavni elementi prazgodovinske hodne površine v SE 32.

SE 6 – plast gruščnato-ilovnatih tal koluvialnega nastanka

Od 30 do 40 cm debela zbita plast svetlo rjavih ilovnatih tal, z redkimi peščenjaki velikosti do 30 cm, lapornatim in apnenčastim gruščem ter bronastodobnimi drobnimi najdbami, ki so v nji ležali razpršeno. Delež skeleta se je lokalno lahko močno spreminjal, morebitnih koncentracij, ki bi lahko odražale ostanke struktur, pa nismo prepoznali. Na osrednjem delu kotanje Šušet je plast ležala tik pod površjem, saj so bile plasti nad njo odstranjene že med bagrskim izkopom za odvoz zemlje (SE 35). Plast je postopoma prehajala v spodnji koluvialni plasti SE 22 in SE 32, od katerih se je razlikovala predvsem po teksturi in deloma po grobih sestavinah, ne pa po barvi, tako da je bilo njihovo razločevanje težavno in pogosto pogojeno z arbitrarnimi odločitvami. Plast SE 6 je poleg razmeroma številnih odlomkov prazgodovinskih posod hranila večje kose živalskih kosti (podobno kot SE 32), ki jih je bilo največ na območju kv. 6, 26 in 27. Na kv. 5 so v plasti ležale tudi posamezne človeške kosti. Bile so razpršene na približno pol m² veliki površini, znakov, ki bi kazali na sledove morebitne grobne jame ali druge z njimi povezane strukture, ni bilo.

SE 17 – plast koluvialnih malo skeletnih ilovnatih tal

Do 70 cm debela plast trdih rdečerrjavih ilovnatih tal z apnenčastim peskom in zelo redkimi večjimi apnenci in peščenjaki. Plast je ležala na severnem delu izkopišča in je zapolnjevala prostore med kamenjem na dnu strukture SE 9. V plasti so ležale bronastodobne drobne najdbe, predvsem odlomki lončenine, med temi tudi črepinje velike posode. V smeri proti SV (navkreber) se je na nivoju vrha SE 3 izklinila. Izklinila se je tudi v smeri proti JV, medtem ko se je proti S in SZ nadaljevala izven območja izkopišča.

SE 29 – zelo skeletna plast rjave ilovnate zemlje koluvialnega nastanka

Plast trdih svetlo rjavih ilovnatih tal z velikim deležem ostrorobega, a deloma korodiranega apnenčastega grušča velikosti do 10 cm. Peščenjaki so bili redki, hranila pa je razmeroma številne odlomke bronastodobne lončenine, drobce oglja, na vrhnjem delu pa tudi redko rimskodobno gradivo, za katero je možno, da je infiltrirano. Od plasti SE 17 se je razlikovala le po večjem deležu grušča, kar je najverjetneje posledica bližine gruščnate podlage (plasti SE 3), ki je na pobočju nad njo ležala plitko pod površjem. Zelo možno je torej, da sta plasti SE 29 in SE 17 tvorili eno in isto sedimentacijsko telo, v katerem je bil lokalno močno povečan delež skeleta pogojen z bližino gruščnate podlage (SE 3).

SE 38 / SE 39, kv. 111 – pedološka novotvorba

Do 40 cm globok vkop ali verjetneje naravna jama (SE 38) koničaste oblike, ki je na vrhu postopno prehajala v nagubano površje plasti SE 29, oziroma na JV v drugo nekoliko plitvejšo poglabitev. Obe sta bili zapolnjeni z rdečerrjavimi tlemi (SE 39), v katerih so razpršeno ležali redki drobci oglja. Polnilo se je od podlage (SE 29) ločevalo po temnejši obarvanosti in odsotnosti skeleta. V času izkopavanja je bil negativ opredeljen kot sled stojke, predvsem zaradi njegove nepravilne oblike in nagubanosti površja plasti v podlagi pa je bolj verjetno, da gre za naravno tvorbo (najbrž biogeno novotvorbo).

SE 40, kv. 111 – koluvialna zapolnitev naravne kotanje

Plast temno sivih peščeno-ilovnatih tal brez skeleta. Zapolnjevala je plitko (< 5 cm) in ozko (60 x 15 cm) kotanjo na površju plasti SE 29. Zelo verjetno gre za naravno tvorbo.

SE 9, kv. 68, 69, 89, 90, – kamnita groblja, morda utrjen plato

Groblja kamenja z njeno ruševino, ki je ležala plitvo pod površjem. V vrhnjem delu, tik pod SE 1, je bilo kamenje razpršeno nehomogeno, brez očitnih koncentracij različnih kategorij klastov (npr. velikih apnenčastih skal ali skrilastih peščenjakov). S poglobljanjem se je razpršenost kamnov zožila, s čimer je groblja dobila jasnejše meje, ki so jih predvsem na zahodni strani, to je v spodnjem delu pobočja, nakazovali do 1 meter veliki apnenci. Kamni so bili predvsem v spodnjem delu (t. i. SE 9/I) zloženi neurejeno, a tesno eden ob drugem, in niso tvorili izravnanih površin. Izjema je grobo zgrajena nepravilna površina približne velikosti 3,5 x 2,3 m, ki so jo na kv. 90 pretežno tvorili skrilasti peščenjaki (t. i. SE 9/II). Prostor med kamenjem so v najglobljem delu (SE 9/I) zapolnjevala tla plasti SE 17, v osrednjem (SE 9/II) tla plasti SE 10B, na vrhnjem (SE 9/III) pa tla plasti SE 2. Meje med njimi so bile postopne in smo jim tudi zaradi nezveznosti zaradi velikega deleža kamenja zelo težko sledili. V tleh plasti 17 je ležalo več bronastodobnih črepinj, ki so pretežno pripadale eni sami veliki posodi. Ponekod, predvsem v bližini kosov te posode, so ležale koncentracije oglja ter

grudice prežganih tal. Tlak iz peščenjakov je ležal na ravni plasti SE 10 B, ki je prekrivala plast SE 17. Na tej plasti so poleg starejših črepinj ležali predvsem odlomki rimskodobnih posod, posamezni odlomki opek (tegul in strešnikov) ter redke živalske kosti. Iz preseka skozi grobljo je bilo videti, da je kamenje groblje do ravni tlaka iz peščenjakov zapolnjevalo kotanjo v tleh, za katero pa ni bilo potrjeno, da je antropogena. Tega ne moremo trditi za najvišji del groblje (SE 9/III): kamenje groblje je bilo manj zbito, razpršeno na večji površini, meje razprostranjenosti kamenja so bile za-brisane, prostor med njimi pa sta zapolnjevali plasti 2 (na S delu) in predvsem 10 A. Kamenje ni ležalo zgoščeno eno ob drugim. Med najdbami je prevladovala lončenina iz različnih obdobj.

10.4 Železnodobni hiatus

SE 10 B = SE 19 – plast ilovnatih tal koluvialnega nastanka s sledovi rimskodobne hodne površine

Do 40 cm debela trda plast sivorjavih do temno rjavih ilovnatih tal z redkimi peščenjaki velikosti 10–20 cm, ki lahko nastopajo v koncentracijah. Kosov apnenca je bilo veliko manj kot peščenjakov, na kv. 91 in 92 pa je vsebovala tudi apnenčast pesek, kar je morda vezano z bližino zelo gruščnate SE 8. V vrhnjem delu plasti, predvsem na kv. 70, 91, 112 in 113, so ležali sledovi rimskodobne hodne površine (SE 20), ki se je odražala tudi v prisotnosti in distribuciji drobnih najdb, predvsem živalskih kosti in razlomljenih keramičnih posod. Razmeroma temna obarvanost tal te plasti domnevno odraža povečano vsebnost organskih snovi.

10.5 Rimskodobna cesta in počivališče

SE 7 = SE 16, kv. 5–12, 28 – cestno nasutje, cestišče

Do 10 cm debela plast apnenčastega in peščenjakovega peska in proda z do 5 cm velikimi oblicami in večjim deležem rjavih do temno rjavih tal. Plast oziroma nasutje je bilo na kv. 5–6 in 8–12 dokumentirano s številko 7, na kv. 7 in 28 pa je bilo označena s številko 16. Apnenčast pesek in grušč sta prevladovala, na kv. 7 in 28 pa so na vrhnjem delu nasutja ležale zgostitve med seboj tesno iz zbito zloženih zaobljenih ploščatih peščenjakov, ki so izjemoma lahko dosegali 10 cm velikosti. Nasutje je zelo verjetno prekrivalo izravnavo v podlagi (na vrhnjem delu plasti 6), na kateri so bile vidne kanalaste (linearne) poglobitve v smeri SZ–JV. Te so se prostorsko ujemale z linearnimi distribucijami večjih oblic v nasutju. Meje nasutja so bile kljub njegovi razpoznavnosti, ki jo je določala prisotnosti apnenčastega proda, težko določljive, saj je bila plast večinoma zelo tanka in se jo je med izkopavanjem z lahkoto prebilo, proti SV pa se

je količina oblic postopoma manjšala oziroma, približno ne meji med kv. 7 in kv. 28, skoraj izginila.

SE 18, kv. 6, 7, 27, 28 – koluvialna plast s sledovi rimskodobne hodne površine

Do 10 cm debela plast temno rjavih ilovnatih tal z redkim apnenčastim peskom ter prodom. Meje plasti so bile postopne in zelo slabo vidne. Ležala je med cestiščem (SE 7) in kamnito strukturo (SE 9). V plasti so razpršeno ležale rimskodobne drobne najdbe ter številni žeblički.

Glede na bližino cestišča in elementov cestnega nasutja v njej (pesek + zaobljeni kamni) bi to plast lahko interpretirali kot obcestno površino, ki je povezovala bližnjo strukturo (SE 9) s cesto (SE 16). O tem bi govorile tudi najdbe v plasti 18, saj jih je tu neprimerno več kot v ostalih plasteh. Podporo tej razlagi bi lahko dajala tudi „razširitev“ ceste (plast 7 = 16) v smeri proti SE 9.

SE 20 – rimskodobna hodna površina

Namišljena površina v vrhnjem delu plasti 10B, na kateri smo prepoznali posamezne antropogene anomalije oziroma posebnosti, ki so se kazale v zgostitvah kosov peščenjaka ali apnenca, lokalne prežganosti tal ter ploskovni distribuciji drobnih najdb, predvsem kosov lončenine in živalskih kosti. Najbolje prepoznavne so pri teh bile lise prežganih tal (SE 20/1, SE 20/2, SE 20/3), medtem ko je bila opredelitev in interpretacija ostalih posebnosti (SE 24, SE 44) arbitrarna in hipotetična.

SE 20/1, kv. 113 – kurišče I

Prežgana tla plasti 10B. Prežganost se je odražala v rdeče do oranžnorjavi obarvanosti tal z drobcji oglja, ki so lahko nastopali zgoščeno. V globino so bila tla prežgana do 8 cm, lisa prežganih tal pa je v tlorisu imela nepravilno in nesklenjeno obliko, njene meje so bile zelo postopne in zato določene arbitrarno. Na južni strani je na nivoju njenega vrha liso zamejeval severni rob zgostitve kosov peščenjaka in apnencev velikosti do 25 cm. Ležali so neurejeno na približno 1 m² veliki površini. Na vzhodni strani je bila sled kurjenja uničena z bagrskim izkopom zemlje (SE 35).

SE 20/2, kv. 70, 91 – kurišče (II)

Prežgana tla plasti 10B. Prežganost se je odražala v rdeče do oranžnorjavi obarvanosti tal z drobcji oglja, ki so lahko nastopali zgoščeno. V globino so bila tla prežgana do 8 cm, lisa prežganih tal pa je ob poglobitvi v tlorisu imela krožno (ovalno) obliko z razmeroma jasnimi mejami. Na kurišču in v njegovi okolici so razmetano ležale črepinje keramične posode ter številni železni žeblički. Na vzhodni strani je bila sled kurjenja uničena z bagrskim izkopom zemlje (SE 35).

SE 20/3, kv. 91, 112 – kurišče (III)

Plast prežgane zemlje debeline do 10 cm, prostorsko dobro omejena, krožne (ovalne) oblike.

SE 24, kv. 113 – antropogena koncentracija kamnov, domnevno ostanek strukture

Koncentracija ostrorobih peščenjakov velikosti 20 do 30 cm, med katerimi je bilo nekaj dolgih živalskih kosti in en (goveji?) zob. Ležala je na približno 0,5 m² veliki površini v vrhnjem delu plasti SE 10B in je sestavni del SE 20. Kosti so bile slabo ohranjene, ob njih pa je bil tudi manjša črepinja prazgodovinske posode. Približno 40 cm stran je na istem nivoju ležala slabo ohranjena ploščata kost. Ob odkritju se je zdelo, da gre za polnilo jame (SE 23), kar se je izkazalo za zmotno. Glede na druge koncentracije kamenja na hodni površini SE 20 je interpretacija SE 24 kot namenoma izdelane strukture malo verjetna.

SE 27, kv. 6, 7, 27, 28 – vkop (jama, izkop za zbiralnik vode?)

Vkop ovalne oblike v tlorisu in ozke, skoraj zvončaste oblike v preseku. Na površju je v premeru merila vsaj več kot 3 m, na osrednjem delu pa je bila globoka okoli 2,6 m. Na severovzhodni strani meje vkopa niso bile jasne in so bile določene na podlagi distribucije kosov apnenca in peščenjaka. Glede na strukturiranost njenega polnila je možno, da je bila večkrat izpraznjena (vkopana), glede na globino in njene navpične stene pa, da je bila zapolnjena kmalu po njenem izkopu.

SE 28, kv. 6, 7, 27, 28 – polnilo vkopa (zasutje jame, izkopa za zbiralnik vode?)

Večplastno polnilo jame SE 27. Bilo je večplastno, plasti, ki so ga tvorile, pa so sledile konfiguraciji jame. Med seboj so se ločevale predvsem po barvi in po sestavinah. Od vrha proti dnu je bilo prepoznanih 7 plasti (A–G). A: ilovnata tla temno sivorjave barve, ki so bila v vrhnjem delu izraziteje temno obarvana kot v spodnjem. Na njenem dnu je ležalo več korodiranih in zaobljenih apnencev velikosti do 30 cm. V tleh so razpršeno ležali drobci oglja, ki pa niso bili dovolj veliki za vzorčenje. Meja s plastjo B je bila jasna. B: rumenorjava ilovnata (muljasta) tla brez skeleta in brez oglja. C: plast svetlo rjavih ilovnatih (muljastih) tal, ki so bila enaka tlom plasti „B“, v kateri je bilo veliko apnenčastega grušč s posameznimi apnenčastimi oblicami. Skelet je bil enak tistemu, ki je tvoril nasuje ceste (SE 16). Plast je ležala le na zahodni polovici jame in je sledila nagnjenosti njenih sten. Debela je bila do okoli 10 cm, proti dnu pa je bila razpršenost skeleta večja, zaradi česar meje plasti niso bile več jasne. Hranila je maloštevilne rimskodobne črepinje, živalski kosti ter železne žeblice. Zgostitev koščkov zoglenega lesa v njej je verjetno bil ostanek deske. E: lečast vložek sivorjavih ilovnatih tal znotraj plasti „B“. D: plast ilovnatih tal sivorjave barve, ki je bila po konsistenci in barvi zelo podobna plasti „A“. Debela je bilo od 20 do 30 cm in je prekrivala stene jame. Na dnu jame sta ležali plasti „F“ in „G“. Tla plasti „F“ so bila zelo podobna tlom plasti „D“; plast se je razlikovala le po tem, da ni sledila obliki meje vkopa. Tla plasti „G“ so se od okolice

ločevale po svetli obarvanosti; bila so ilovnata in svetlo rjave barve, v njih le ležali redki kosi peščenjaka.

SE 36, kv. 2–4 – s kamenjem utrjena površina, morda sestavni del cestišča

Plast zaobljenih kosov apnenca in pretežno ploščatih peščenjakov velikosti 5 do 15 cm. V tlorisu je bila plast nepravilne oblike in se je širila na območju kv. 2, 3 in deloma tudi 4. Na severovzhodu so jo zamejevali veliki apnenčasti bloki, ki so moleli iz spodnjih plasti SE 17 ali SE 3. Prostor med klasti je ponekod zapolnjeval apnenčast grušč (prod?) predvsem pa rjava ilovnata tla, v kateri so razpršeno ležali posamezni železni žeblički, redke črepinje rimskodobnih posod ter kosi opek. Plast je bila debela do 15 cm.

SE 42, kv. 6 – sled plitkega vkopa, jame

Vkop krožne oblike v tlorisu in široke U-oblike v profilu, premera okoli 40 cm in približne globine 30 cm. Vkopana je bila v plast 6 in ga je prekrivala plast 16 (cestišče). Meje vkopa so bile jasne.

SE 43, kv. 6 – s kamenjem zapolnjeno dno plitke jame

Funkcija strukture je neznana. Zasutje vkopa SE 42. Tvori ga nametano kamenje. Prostore med klasti so zapolnjevala rjava ilovnata tla.

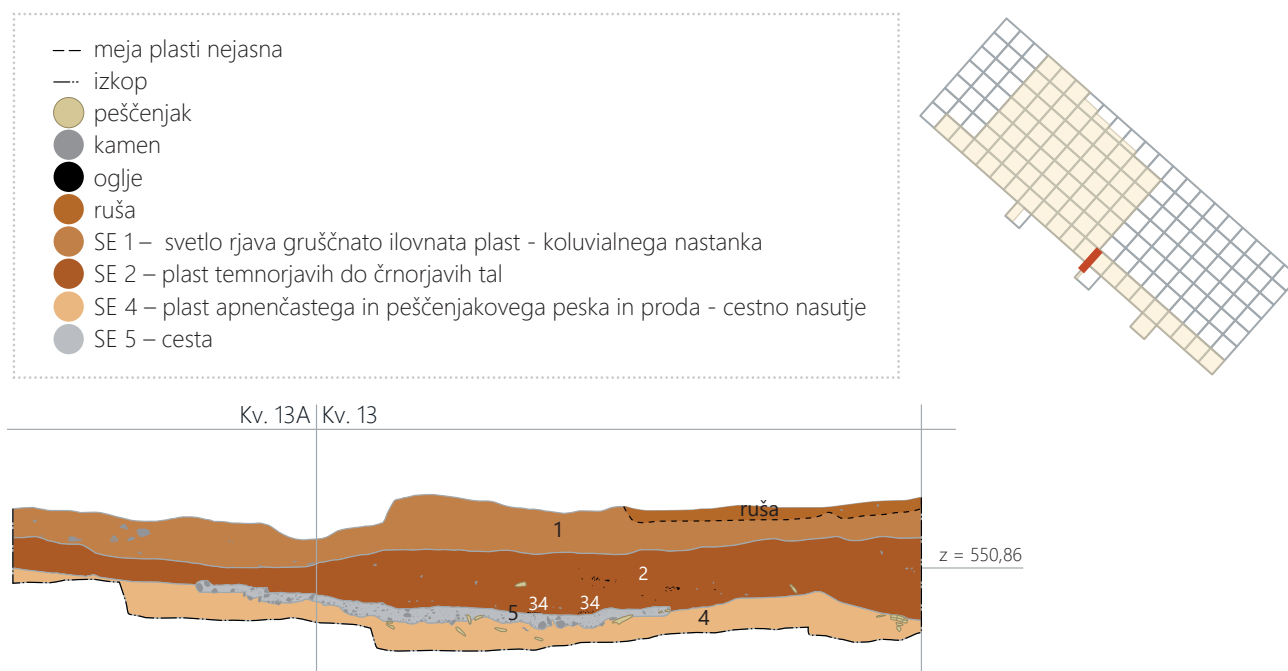
SE 44, kv. 113 – plast peska in grušč, nasutje (?) na hodni površini SE 20

Plast apnenčastega peska in korodiranega grušč ter redkih apnencev in peščenjakov velikosti 5–15 cm. Ležala je v plasti 10 B, na istem nivoju in v bližini kurišča SE 20/1, na približno 0,4 m² veliki površini. V tlorisu je bila nepravilne oziroma ovalne oblike, debela pa je bila le do 5 cm. V nji je ležala prazgodovinska črepinja. Večji klasti so pretežno ležali neurejeno na zahodnem robu plasti. Meje plasti so bile postopne.

10.6 Sledovi poselitve v pozni antiki in srednjem veku

SE 10 A – plast ilovnatih tal koluvialnega nastanka

Do 40 cm debela zbita plast svetlo rjavih do rumenorjavih ilovnatih tal z redkimi do 10 cm velikimi peščenjaki, ki so v nji in na njenem površju ležali razpršeno. Hranila je rimskodobne in prazgodovinske drobne najdbe. Plast se je razprostirala po celotnem JV delu izkopišča. V smeri proti SZ, to je proti pobočju kotanje Šušet, se je izklinila (na kv. 91, 112, 133). Prekrivala jo je plast SE 2, ki se je od nje jasno razlikovala predvsem po barvi. Drugače je bilo s spodnjo plastjo SE 10B, v katero je prehajala postopno, zaradi česar je bila začetka označena z isto številko SE.

SE 5, kv. 13–17, 17A – cestno nasutje, cestišče s sledovi kolesnic

Do 30 cm debela plast zbitega peska, rečnih oblic, grušča in sivorjavih ilovnatih tal. V preseku je imela obliko široke in plitke črke U, v tlorisu pa je bila trakasta in široka skoraj 3,5 m (dokumentirano na kv. 17–17A in 13–13A). Po površju plasti so potekali vsaj trije vzdolžni kanali širine do 30 cm. Nasutje je zapolnjevalo v plast SE 4 vtisnjeno (vkopano?) korito, v katero so bili prav tako kot na površju nasutja vtisnjeni vzdolžni kanali širine do 30 cm. Površina nasutja je bila rahlo nagnjena v smeri proti dnu kotanje Šušet. V plasti so razpršeno ležale drobne najdbe, predvsem železni žbljički in drugi kosi kovinskih predmetov.

SE 8, kv. 91, 112, 132, 133 – zapolnitev erozijskega kanala (?) ali (drenažnega?) jarka (?)

Zapolnitev jarka – korita SE 33. Šlo je zelo skeletna zbita peščeno-gruščnata tla, v kateri so razpršeno ležali tudi do 0,5 m veliki zaobljeni kosi apnenca in redkejši kosi peščenjaka. Površje polnila je bilo konveksno, po njegovem hrbtu je potekal 5–10 cm globok kanal, ki je bil zlasti izrazit na območju kv. 113. V polnilu morebitnih drobnih arheoloških najdb ni bilo.

SE 33, kv. 91, 112, 132, 133 – erozijski kanal (?), jarek (?)

Negativ s koritom širokega U-preseka. V tlorisu je bil nepravilen, z nagubanimi stenami. Na S strani, kjer se je nadaljeval v profil izkopišča, je bil širok okoli 4 m, na jugu, kjer je bil uničen z bagrskim izkopom zemljine (SE 35), pa le do 1, 5 m. Meje so bile jasne predvsem zaradi polnila (SE 8), ki se je lepo ločilo od podlage (SE 10A, SE 10B in SE 19).

SE 25, kv. 91, 110 – zapolnitev erozijskega kanala (?) ali (drenažnega?) jarka (?)

Zapolnitev jarka SE 26. Gre za zelo skeletna, peščeno-gruščnata tla, v katerih so ležali posamezni večji kosi apnenca in peščenjaka ter redki odlomki prazgodovinske lončenine.

SE 26, kv. 91, 110 – erozijski kanal (?), jarek (?)

Približno 4,5 m dolg in do 40 cm širok jarek nepravilne oblike, ki je potekal približno v smeri S–J. Njegovo korito je bilo valovito in globoko 10–30 cm. Na kv. 91 je bila meja jarka jasna, na kv. 110 pa postopna. Jarek je bil vkopan z (vrha) plasti SE 10A.

SE 34 – pogorišče, sled (gozdnega) požara

Površina, na kateri so se pojavljali številni razpršeni drobci oglja, tudi večjih dimenzij, redko v manjših koncentracijah. Ugotovljena je bila na skoraj vseh kvadrantih. Zelo jasno je bila vidna predvsem na površju cestišča ter na območju dna kotanje Šušet. Morebitnih drobnih arheoloških najdb na tej površini ni bilo.

10.7 Od novega veka do gradnje avtoceste

SE 1 – ornica, močno antropogenizirano področje.

Do 0,5 m debela rahla plast rjavih do sivorjavih srednje skeletnih tal. Delež skeleta (apnenčastega grušča) je bil lokalno različen, največji je bil na območju kv. 13–20, kjer je plast neposredno prekrivala grušč plasti SE 3. Zahodno od linije x = 32 se plast ni veliko razlikovala od spodnje plasti SE 2, meja med njima pa je bila vzhodno od tod jasna. Hranila je razmeroma veliko novoveških drobnih najdb, predvsem

odlomke lončenine in opek, a tudi kovinske predmete in živalske kosti.

SE 2 – plast temno rjavih do črnorjavih tal, pokopana obdelovalna tla

Trdna plast temno rjavih do črnorjavih tal z redkimi peščenjaki velikosti 5 do 15 cm in lapornatim gruščem. Spodnja meja plasti je bila jasna in jo je določala površina z drobci oglja (SE 34). Plast se je razprostirala po celotnem izkopnem polju, izjema je območje, ki je bilo uničeno z bagrom (SE 35). Njena debelina je bila neenakomerna, ponekod je bila debela le 5 cm, dosegala pa je tudi 50 cm debeline. V plasti so ležale redke novoveške drobne najdbe, posamezne črepinje pa so bile tudi starejše, srednjeveške. Temna obarvanost tal je domnevno posledica visoke vsebnosti organskih primesi, zaradi česar bi jo bilo mogoče obravnavati kot sled obdelovalnih tal.

SE 12, kv. 116, 117, 136 – strelni jarek

Okoli 80 cm globok jarek pravilne oblike, s prečnim prerezmom U-oblike. prehod dna v stene je bil oster. Na dnu so se izmenično, v razdalji okoli 2 m, vrstile približno 1 m dolge in okoli 25 cm globoke poglobitve. Med njimi so bili pokončno v tla zbiti leseni morali premera 6×3 cm. Meje jarka so bile zaradi razlik med polnilom in podlago lepo razpoznavne.

SE 11, kv. 116, 117, 136 – zasutje strelnega jarka

Polnilo izkopa SE 12, ki so ga tvorila rjava ilovnata tla s peščenjakovim peskom in gruščem ter redkimi večjimi peščenjaki in apnenci, ki so v tleh ležali razpršeno. Od podlage je se polnilo razlikovalo po barvi, konsistenci in grobih sestavinah. Hranilo je rezidualne prazgodovinske odlomke lončenine. Nasutje je bilo homogeno, brez vidnih sledov stratifikacije.

SE 13, kv. 116, 117, 32 – kamnita (drenažna?) struktura

Kamnito zasutje jarka SE 14. Tvorili so ga nametani kosi peščenjaka ter redki apnenci velikosti do 15 cm, med katerimi so ležala rjava ilovnata tla. V njem sta bila odkrita črepinja z glazuro ter kos malte.

SE 14, kv. 116, 117, 32 – jarek za (drenažno?) strukturo

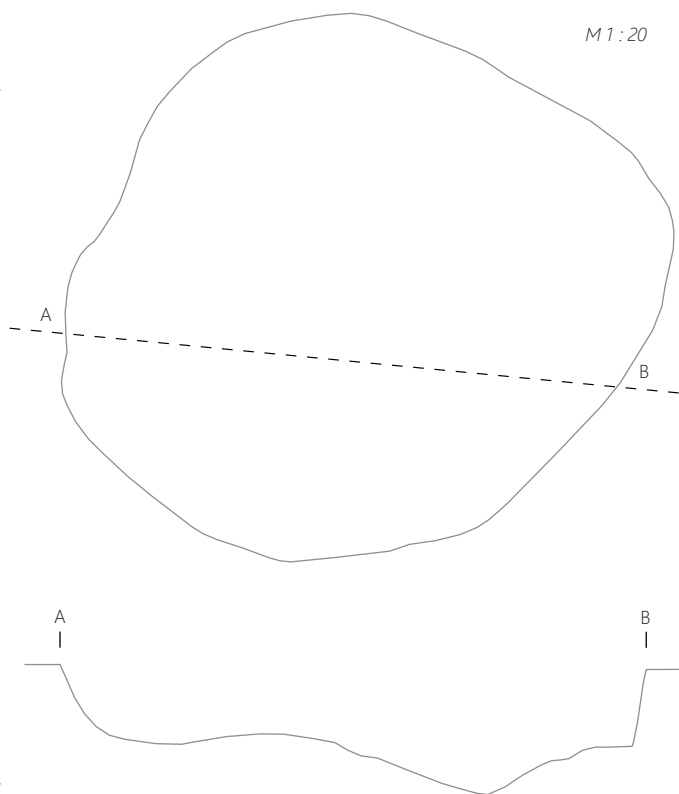
Do 40 cm širok in 20–30 cm globok jarek. V preseku je imel U-obliko. Jarek je potekal v smeri SV–JZ, verjetno je prvotno potekal preko celotne kotanje Šušet, ohranil pa se je le na kv. 116, 117 in 31. V osrednjem delu kotanje je bil predvidoma uničen med bagrskim izkopom zemlje (SE 35), na kv. 116 in 117 pa ga je presekala strelni jarek (SE 11).

SE 30, kv. 28 – vkop neznane namembnosti

V tlorisu krožna jama premera okoli 170 cm in globine do 30 cm, z nagubanim dnom. Vkopana je bila v plast SE 18, njen vrh pa je bil uničen med bagrskim izkopom zemlje (SE 35).

SE 31, kv. 28 – zaplnitev vkopa neznane namembnosti

Polnilo vkopa SE 30. Šlo je za homogena rdečerjava ilovnata tla, ki so se od podlage jasno ločila predvsem po barvi. V polnilu so razpršeno ležali posamezni odlomki novoveške in prazgodovinske lončenine.

SE 35, kv. 46–53, 70–75, 92–96, 113–115 – strojni izkop za zemljo

Izkop globine do 1,5 m, s katerim je bil leta 2000 odstranjen vrhnji del talne zaplnitve kotanje Šušet. Površinska tla so bila odstranjena po skoraj celotni površini kotanje.

SE 23 – ukinjena stratigrafska enota

11 Katalog gradiva

Monika Arh, Tomaž Fabec, Manca Vinazza

Okrajšave

vel.	velikost
odl.	odlomek
dl.	dolžina
v.	višina
š.	širina
db.	debelina
d.	dno
u.	ustje
pr.	premer
ohr.	ohranjen/-a
najv.	največji/-a

1 SE 21, TŠ 718, kv. 9

Odbitek zelo blede rjavega (Munsell 10YR 7/3) roženca, z bulbusom. Na robovih je prisotna uporabna retuša. Roženec je na robovih prosojen. Vel. $2,1 \times 1,5 \times 0,4$ cm.

2 SE 32, TŠ 1409, kv. 26

Odlomek ustja lonca. Finozrnata lončarska masa (CDEFG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rdečkasto rjava (5YR 4/4), notranja površina rjava (7.5YR 4/3); zelo trda. Vel. odl. $2,4 \times 3,0$ cm, db. 1,0 cm.

3 SE 32, TŠ 1505, kv. 28

Odlomek dna posode. Finozrnata lončarska masa (ACDEFG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/4), notranja površina rjava (7.5YR 4/2); trda. Pr. d. 18,0 cm, ohr. v. 3,8 cm, db. 0,8 cm.

4 SE 32, TŠ 1381, kv. 27

Ročaj z ostenjem. Finozrnata lončarska masa (ACDE) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. $6,2 \times 5,2$ cm.

5 SE 32, TŠ 1409, kv. 26

Odlomek svitka. Glina (AC) 4. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: oksidacijsko; barva: močno rjava (7.5YR 5/8); mehka. Vel. odl. $4,0 \times 2,4$ cm.

6 SE 32, TŠ 1509, kv. 27

Odlomek odbitka iz zelenkasto sivega (Munsell gley1 6/1–1) roženčevega prodnika z jasno oblikovanim bulbusom in korteksom na proksimalnem robu. Na robovih je prisotna uporabna retuša. Vel. $3,2 \times 1,6 \times 0,6$ cm.

7 SE 41, TŠ 1434, kv. 5

Odlomek ustja lonca. Finozrnata lončarska masa (ACD) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: temno sivkasto rjava (10YR 4/2); zelo trda. Pr. u. 15,6 cm, ohr. v. 5,4 cm, db. 0,8 cm.

8 SE 41, TŠ 1426, 1503, kv. 27

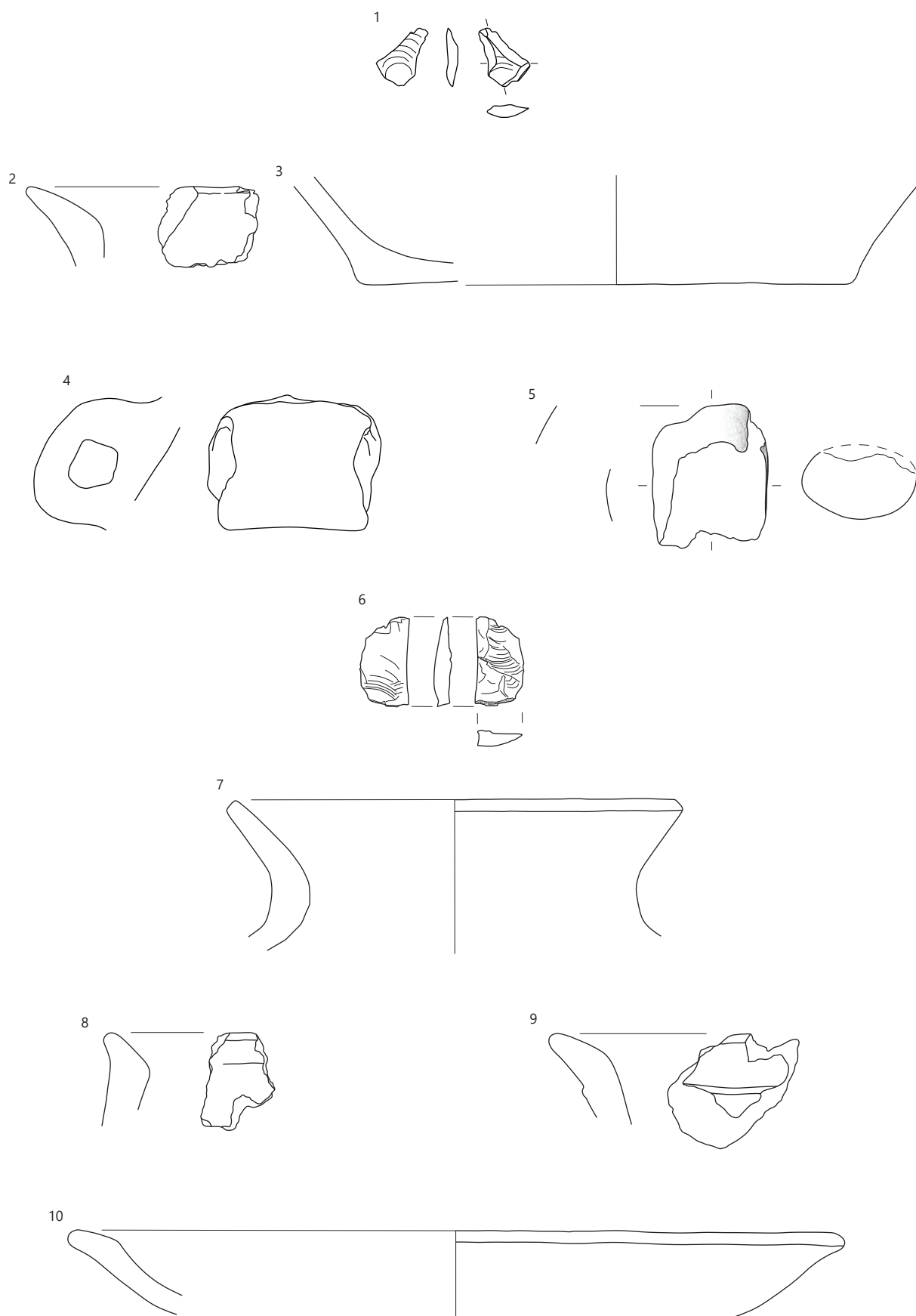
Odlomek ustja posode. Drobnozrnata zrnata lončarska masa (ACDE) 2. Izdelava: prostoročna; polirana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina rjava (7.5YR 4/2), notranja površina rjava (7.5YR 4/3); izredno trda. Vel. odl. $2,6 \times 3,4$ cm, db. 1,2 cm.

9 SE 41, TŠ 1426, 1503, kv. 27

Odlomek ustja. Finozrnata lončarska masa (CDE) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina temno sivkasto rjava (10YR 4/2), notranja površina rjava (10YR 5/3); zelo trda. Vel. odl. $4,6 \times 4,2$ cm, db. 1,0 cm.

10 SE 41, TŠ 1487, kv. 5

Odlomek ustja skleda. Finozrnata lončarska masa (ACDG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko, v končni fazi oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 5/6); zelo trda. Pr. u. 19,8 cm, ohr. v. 4,5 cm, db. 0,8 cm.

1 SE 21, 2-6 SE 32, 7-10 SE 41; 10 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 2.

11 SE 6, kv. 9

Odlomek ustja lonca. Drobozrnata zrnata lončarska masa (CEFG) 2. Izdelava: prostoročna; brisana površina; ni ohranjena površina; žganje: oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 5/6); trda. Pr. u. 14,6 cm, ohr. v. 3,8 cm, db. 1,0 cm.

12 SE 6, kv. 28

Odlomek ustja lonca. Grobozrnata zrnata lončarska masa (DEG) 3. Izdelava: prostoročna; brisana površina; ni ohranjena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. 8,8 × 7,4 cm, db. 1,0 cm.

13 SE 6, kv. 5

Odlomek ročaja. Drobozrnata zrnata lončarska masa (BDEG) 2. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: oksidacijsko; barva: rumenkasto rjava (10YR 5/4); zelo trda. Vel. odl. 6,0 × 5,6 cm.

14 SE 6, TŠ 1348, kv. 28

Odlomek okrašenega ostenja. Drobozrnata zrnata lončarska masa (ACG) 2–1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: oksidacijsko; barva: močno rjava (7.5YR 5/8); trda. Vel. odl. 3,2 × 3,8 cm, db. 1,1 cm.

15 SE 6, kv. 9

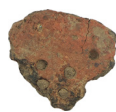
Odlomek okrašenega ostenja. Drobozrnata zrnata lončarska masa (CDEFG) 2. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; brisana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 4/6), notranja površina močno rjava (7.5YR 4/6); trda. Vel. odl. 4,6 × 4,2 cm, db. 1,2 cm.

16 SE 6, kv. 5

Odlomek okrašene sklede. Grobozrnata zrnata lončarska masa (CD) 3. Izdelava: prostoročna; okras: modelirane bradavice; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zelo temno siva (10YR 3/1); izredno trda. Vel. odl. 3,6 × 2,6 cm, db. 0,4 cm.

17 SE 6, TŠ 1422, profil 10

Odlomek cedila. Finozrnata lončarska masa (CDG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rdeča (2.5YR 4/6), notranja površina črna (10YR 2/1); izredno trda. Vel. odl. 2,4 × 2,2 cm, db. 0,6 cm.

18 SE 6, TŠ 1396, kv. 11

Odbitek sivega (Munsell gley1 5/) roženca z ostankom korteksa. Roženec je laminiran in na robovih slabo prosojen. Vel. 1,5 × 1,5 × 0,5 cm.

19 SE 6, TŠ 1045, kv. 11

Proksimalni odlomek klinice iz rumenkasto rdečega (Munsell 5YR5/6) roženca z belimi pikčastimi vključki. Na robovih je obojestranska uporabna retuša. Bulbus je izrazit. Vel. 1,4 × 1,3 × 0,4 cm.

20 SE 29, TŠ 1513, kv. 91

Odlomek bronastega srpa. Vel. 4,2 × 2,6 cm.

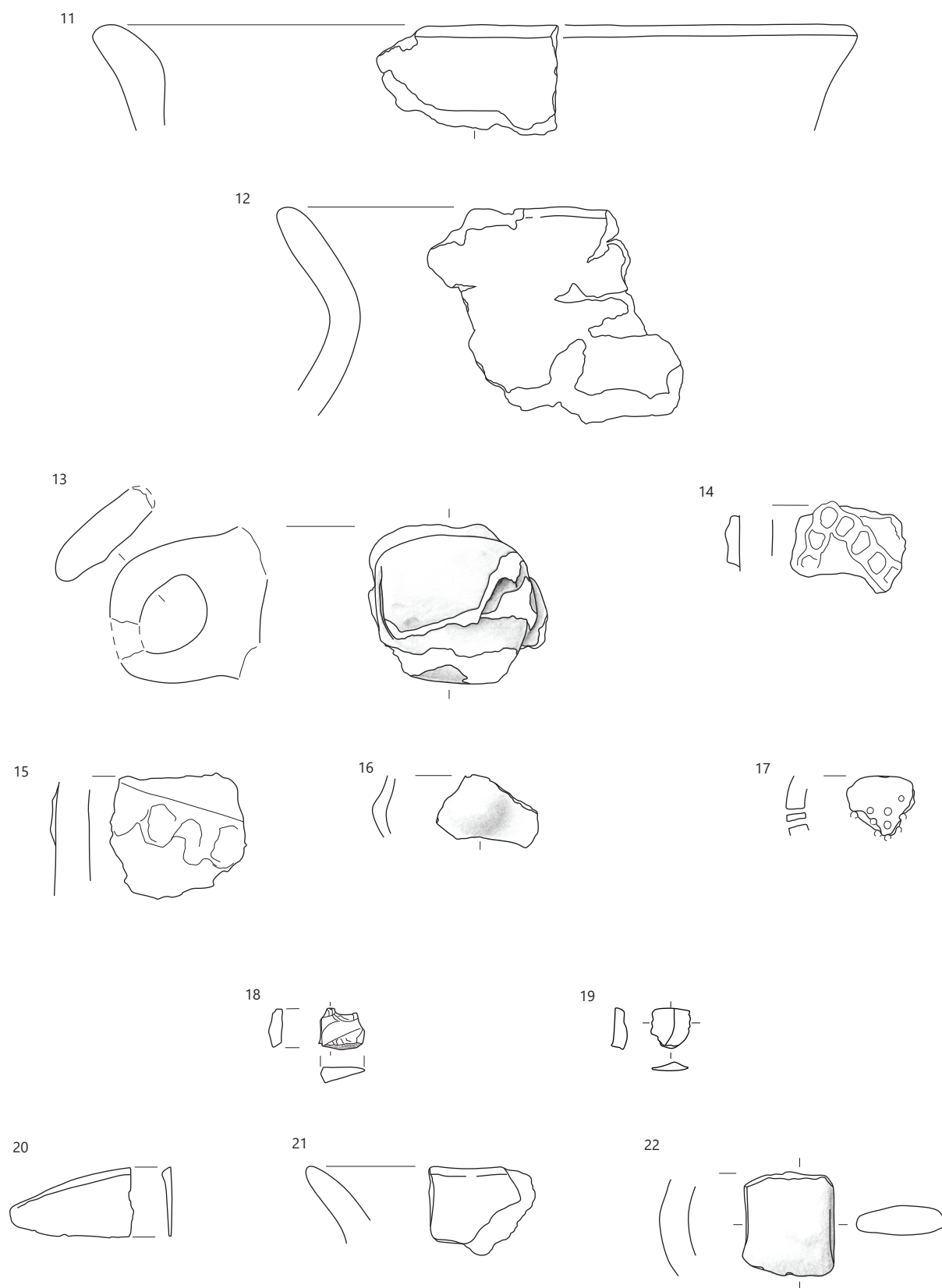

21 SE 29, TŠ 1512, 1514, 1521, 1522, 1532, 1561, kv. 90

Odlomek ustja lonca. Finozrnata lončarska masa (ACD) 1. Izdelava: na lončarskem kolesu; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6), notranja površina 10YR 5/4 (rumenkasto rjava (10YR 5/4)); zelo trda. Vel. odl. 3,2 × 3,8 cm.

22 SE 29, TŠ 1512, 1514, 1521, 1522, 1532, 1561, kv. 90

Odlomek ročaja. Finozrnata lončarska masa (ACDF) 1. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rjava (10YR 4/3); zelo trda. Vel. odl. 3,2 × 3,6 cm.

11–19 SE 6, 20–22 SE 29; merilo 1 : 2.

23 SE 29, TŠ 1527, kv. 90

Odlomek okrašenega ostenja. Finozrnata lončarska masa (CDG) 1. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; brisana površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6), notranja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/8); trda. Vel. odl. 6,4 × 4,6 cm, db. 1,3 cm.

24 SE 29, TŠ 1538, kv. 91

Izrastek na notranji strani posode. Finozrnata lončarska masa (ACD) 1. Izdelava: prostoročna; okras: aplika; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: temno siva (10YR 3/1); trda. Vel. odl. 3,8 × 2,6 cm.

25 SE 29, TŠ 1512, 1514, 1521, 1522, 1532, 1561, kv. 90

Odlomek uteži. Finozrnata lončarska masa (ACDG) 1. Izdelava: prostoročna; površina ni ohranjena; žganje: oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. 4,8 × 2,6 cm.

26 SE 17, 29, TŠ 1566, kv. 90

Odlomek okrašene sklede. Grobozrnata zrnata lončarska masa (ACD) 3. Izdelava: prostoročna; okras: vrezi, narejen s polno konico; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rjava (10YR 4/3), notranja površina temno siva (10YR 4/1); izredno trda. Vel. odl. 5,2 × 3,2 cm, db. 0,7 cm.

27 SE 17, TŠ 1454, kv. 3

Odlomek bronastega predmeta. Vel. 2,8 × 3,4 cm.

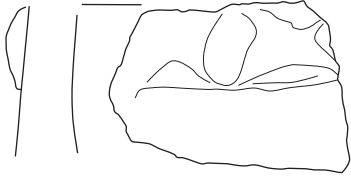
28 SE 29, TŠ 1516, kv. 90

Odlomek bronastega rezila. Vel. 1,0 × 3,2 cm.

29 SE 17

Bikoničen lonec z izvihanim ustjem, s poudarjenim robom na notranji strani. Na trebuhu so aplicirani trije držaji. Pr. u. 49,6 cm, v. 55,2 cm, db. 0,8 cm.

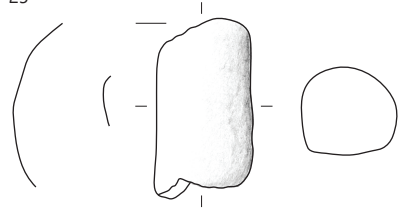
23

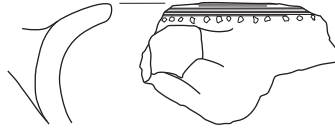
24

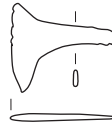
25

26

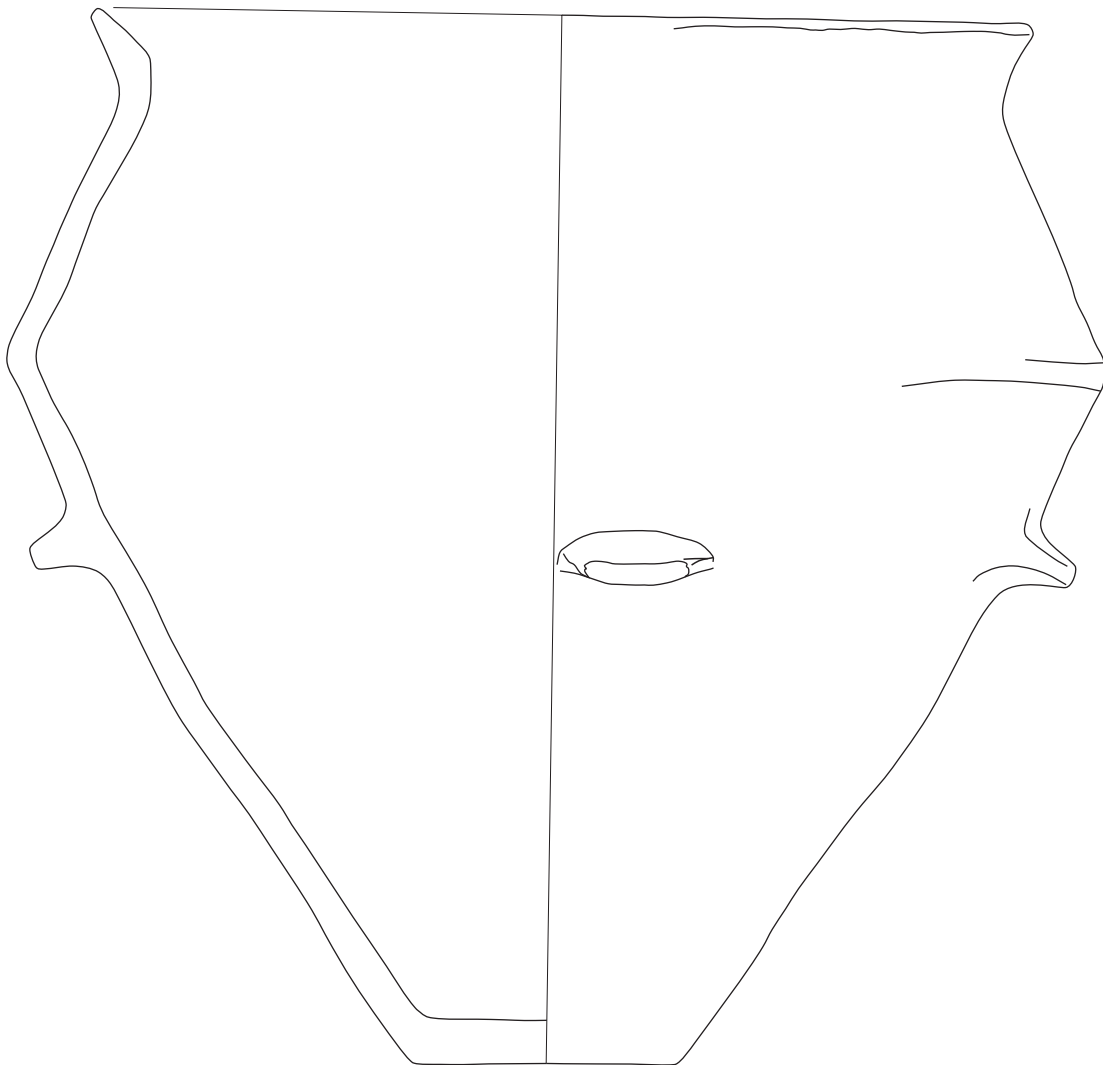
27

28

29

23–25, 28 SE 29, 26, 27, 29 SE 17; 29 merilo 1 : 4, ostalo merilo 1 : 2.

30 SE 17, TŠ 1305, 1310, 1322, 1323, 1324, 1325, kv. 89

Odlomek ustja lonca. Finozrnata lončarska masa (ACDFG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina zelo temno sivkasto rjava (10YR 3/2), notranja površina rdečkasto rjava (5YR 4/4); zelo trda. Vel. odl. 6,8 × 5,0 cm.

31 SE 17, kv. 45

Odlomek ustja lonca. Grobozrnata zrnata lončarska masa (ACDEF) 3. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zelo temno siva (10YR 3/1); zelo trda. Pr. u. 9,2 cm, ohr. v. 3,4 cm.

32 SE 17, TŠ 581, kv. 110

Odlomek ustja. Finozrnata lončarska masa (ADFG) 1. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: oksidacijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rjava (10YR 5/4), notranja površina temno sivkasto rjava (10YR 4/2); izredno trda. Ohr. v. 4,5 cm, db. 1,1 cm.

33 SE 17, TŠ 1139, kv. 91

Odlomek ustja lonca. Finozrnata lončarska masa (ACDEG) 1. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina močno rjava (7.5YR 4/6), notranja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6); trda. Pr. u. 20,4 cm, ohr. v. 2,6 cm, db. 0,6 cm.

34 SE 17, TŠ 1484, kv. 3

Odlomek ustja posode. Drobnazrnata zrnata lončarska masa (DGEF) 2. Izdelava: prostoročna; površina ni ohranjena; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rjava (5YR 5/6); mehka. Vel. odl. 5,0 × 3,0 cm.

35 SE 17, TŠ 1552, kv. 90

Odlomek izvihanega ustja posode. Grobozrnata zrnata lončarska masa (ACD) 3. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rjava (10YR 5/4); trda. Vel. odl. 3,6 × 3,6 cm, db. 0,6 cm.

36 SE 17, kv. 110

Odlomek ustja. Finozrnata lončarska masa (ACD) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zelo temno sivkasta (10YR 3/1); zelo trda. Vel. odl. 3,0 × 1,6 cm.

37 SE 17, TŠ 1267, kv. 111

Odlomek dna posode. Finozrnata lončarska masa (CDF) 1. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rjava (10YR 4/3); trda. Pr. d. 16,0 cm, ohr. v. 3,4 cm, db. 1,2 cm.

38 SE 17, TŠ 1215, 1260, 1339, kv. 111

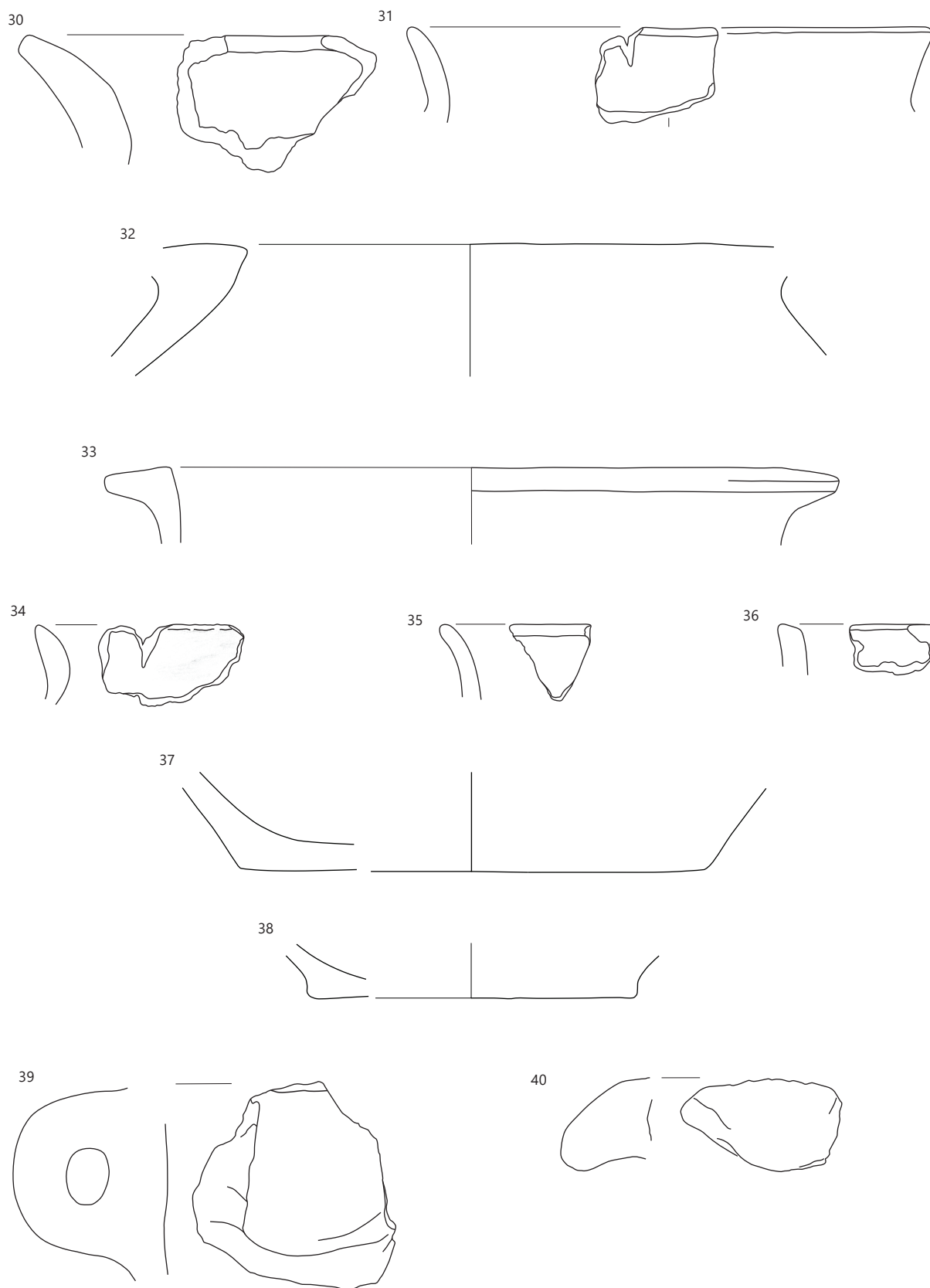
Odlomek dna posode. Finozrnata lončarska masa (C) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: močno rjava (7.5YR 4/4); zelo trda. Vel. odl. 5,6 × 1,8 cm, db. 0,6 cm.

39 SE 17, TŠ 1566, kv. 89

Ročaj z ostenjem. Finozrnata lončarska masa (ACDE) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. 7,8 × 6,4 cm.

40 SE 17, TŠ 490, kv. 47

Jezičast držaj. drobnazrnata zrnata lončarska masa (ADE) 2–1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 5/6); zelo trda. Vel. odl. 5,6 × 3,0 cm.

41 SE 17, TŠ 1261, kv. 91

Držaj oglatega preseka. Fino-zrnata lončarska masa (CD) 1. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: redukcijsko; barva: rjava (7.5YR 4/4); izredno trda. Vel. odl. 6,4 × 3,8 cm.

42 SE 17, TŠ 1283, kv. 110

Odlomek ostenja z ročajem. Finozrnata lončarska masa (ACD) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zelo temno siva (7.5YR 3/1); trda. Vel. odl. 5,0 × 5,8 cm, db. 0,6 cm.

43 SE 17, TŠ 580, kv. 68

Odlomek okrašenega ostenja. Finozrnata lončarska masa (CDEFG) 1. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/4); zelo trda. Vel. odl. 4,0 × 3,4 cm, db. 1,2 cm.

44 SE 17, TŠ 604, kv. 68

Odlomek okrašenega ostenja. Drobnozrnata zrnata lončarska masa (CDFG) 2–2. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina rjava (7.5YR 4/2), notranja površina rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. 3,8 × 3,6 cm, db. 1,2 cm.

45 SE 9, TŠ 169, kv. 69

Odlomek okrašenega ostenja. Finozrnata lončarska masa (ACDG) 1. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rjava (7.5YR 4/4), notranja površina temno siva (10YR 4/1); zelo trda. Vel. odl. 4,6 × 3,2 cm, db. 0,8 cm.

46 SE 17, TŠ 489, kv. 68

Odlomek svitka. Glina (ACD) 4. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 5/6); trda. Vel. odl. 6,8 × 4,0 cm.

47 SE 17, kv. 90

Odlomek svitka. Glina (AC) 4. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: oksidacijsko; barva: močno rjava (7.5YR 5/8); mehka. Vel. odl. 3,0 × 5,0 cm.

48 SE 17, TŠ 1450, kv. 89

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1 cm.

49 SE 17, TŠ 1450, kv. 89

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1,3 cm.

50 SE 17, TŠ 1462, kv. 90

Odlomek dna skodelice tankih sten. Fabrikat E s Štalenske gore. Pr. d. 4 cm, ohr. v. 0,9 cm.

51 SE 10B, TŠ 763, kv. 134

Odlomek bronastega predmeta. Vel. 5,6 × 0,6 cm.

52 SE 10B

Odlomek ustja lonca. Finozrnata lončarska masa (CDEFG) 7. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: oksidacijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rjava (10YR 5/4), notranja

površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6); zelo trda. Vel. odl. 3,6 × 3,2 cm, db. 0,6 cm.

53 SE 10B, TŠ 1338, kv. 112

Odlomek okrašenega ustja. Finozrnata lončarska masa (CDE) 1. Izdelava: prostoročna; okras: odtisi prstov; brisana površina; žganje: redukcijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 5/6); trda. Vel. odl. 3,4 × 2,6 cm, db. 1,0 cm.

54 SE 10B, TŠ 439, kv. 68

Ročaj z ostenjem. Finozrnata lončarska masa (ACDE) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. 5,0 × 5,6 cm.

55 SE 10B, TŠ 1301, kv. 89

Odlomek okrašenega ostenja. Finozrnata lončarska masa (ACD) 1. Izdelava: na lončarskem kolesu; okras: vodoravno aplicirano rebro trikotnega preseka; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6), notranja površina 10YR 5/4 (rumenkasto rjava (10YR 5/4)); zelo trda. Vel. odl. 5,6 × 5,6 cm, db. 1,2 cm.

56 SE 10B, TŠ 430, kv. 68

Odlomek okrašenega ostenja. Finozrnata lončarska masa (CDE) 1. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rdeča (2.5YR 4/8); trda. Vel. odl. 3,8 × 2,6 cm, db. 0,6 cm.

57 SE 10B, TŠ 978, kv. 91

Odlomek ročaja. Finozrnata lončarska masa (ACDE) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: močno rjava (7.5YR 5/6); trda. Vel. odl. 6,8 × 3,2 cm.

58 SE 10B, TŠ 434, kv. 68

Okata fibula (Augenfibel, Riha 2.3 (1979, 68)) razvitega tipa, morda varianta Riha 2.3.4. Dl. 4,8 cm.

59 SE 10B, TŠ 996, kv. 91

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Na spodnji strani glavice ima križ in štiri bunčice. Dl. 0,8 cm.

60 SE 10B, TŠ 1517, kv. 134

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Na spodnji strani glavice ima sled križa in dve bunčici. Dl. 1,5 cm, pr. glavice 1,6 cm.

61 SE 10B, TŠ 1377, kv. 113

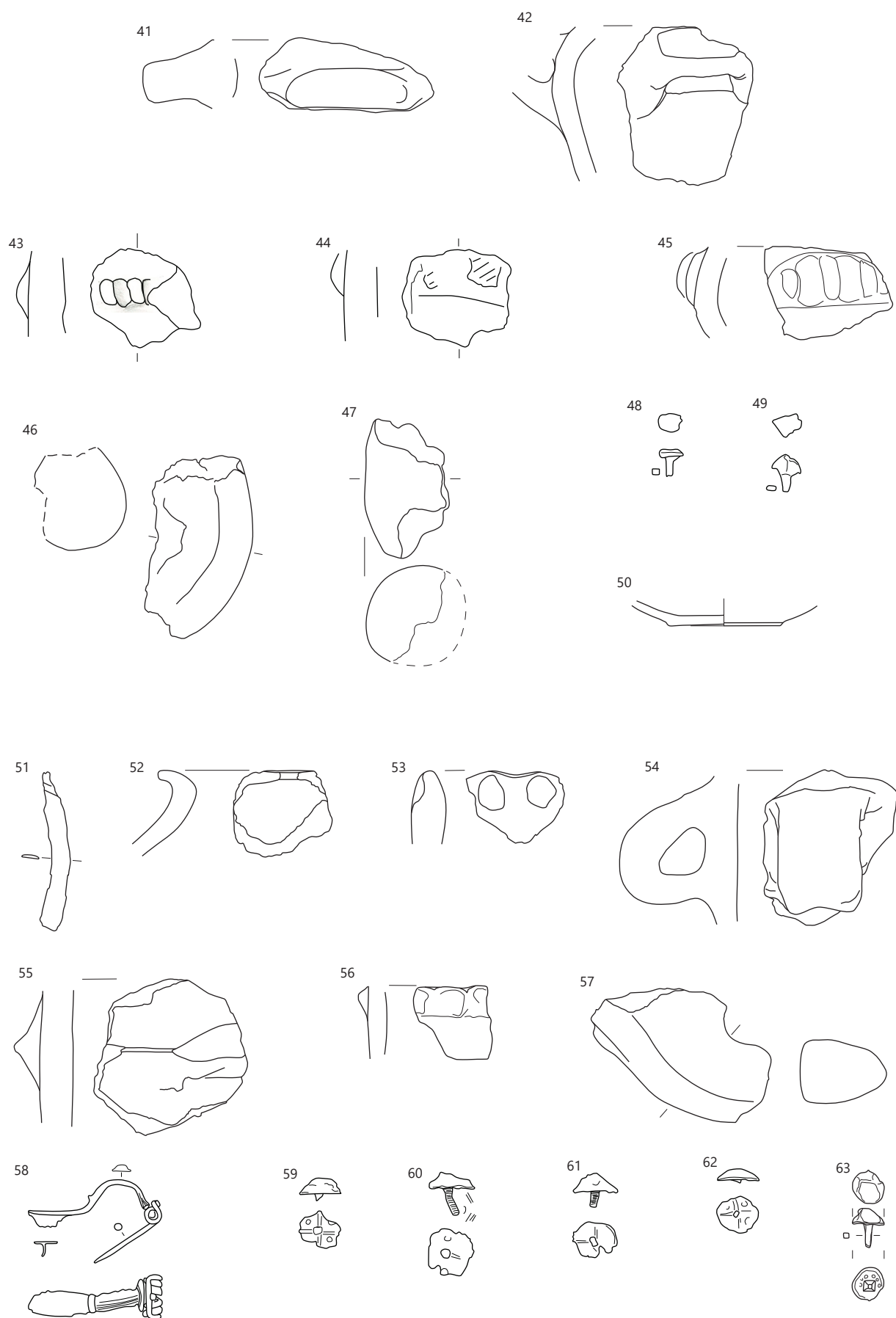
Železni žebliček s koničasto glavico. Na spodnji strani glavice ima križ. Dl. 1,2 cm, pr. glavice 1,6 cm.

62 SE 10B, TŠ 1351, kv. 113

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Na spodnji strani glavice ima križ in eno bunčico. Dl. 0,4 cm, vel. glavice; 1,5 × 1,3 cm.

63 SE 10B, TŠ 1485, 1520, 1531, kv. 70

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,3 cm, pr. glavice 1,2 cm.

41-44, 46-50 SE 17, 45 SE 9, 51-63 SE 10B; merilo 1 : 2.

64 SE 10B, TŠ 1485, 1520, 1531, kv. 70

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 0,9 cm, pr. glavice 1,2 cm.

65 SE 10B, TŠ 1119, kv. 61

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1 cm, pr. glavice 1,2 cm.

66 SE 19 (= SE 10B), TŠ 1050, kv. 91

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1,1 cm.

67 SE 10B, TŠ 1123, kv. 91

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,6 cm, pr. glavice 1,2 cm.

68 SE 10B, TŠ 1262, kv. 111

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1,4 cm.

69 SE 10B, TŠ 1004, kv. 91

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm.

70 SE 10B, TŠ 1485, 1520, 1531, kv. 70

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,2 cm.

71 SE 10B, TŠ 1485, 1520, 1531, kv. 70

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,3 cm, vel. glavice 0,8 × 0,7 cm.

72 SE 10B, TŠ 1485, 1520, 1531, kv. 70

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 2 cm, pr. glavice 1,1 cm.

73 SE 10B, TŠ 1013, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,7 cm.

74 SE 10B, TŠ 1220, kv. 70

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,6 cm.

75 SE 10B, TŠ 1220, kv. 70

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1,4 cm.

76 SE 10B, TŠ 1362, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,4 cm.

77 SE 10B, TŠ 1185, kv. 91

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,3 cm.

78 SE 10B, TŠ 1182, kv. 91

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1 cm.

79 SE 10B, TŠ 1367, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 0,9 cm.

80 SE 10B, TŠ 1364, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,1 cm, pr. glavice 0,7 cm.

81 SE 10B, TŠ 1368, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm.

82 SE 10B, TŠ 1362, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,5 cm.

83 SE 10B, TŠ 1362, kv. 134

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,2 cm.

84 SE 10B, TŠ 1553, kv. 89, 90

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1 cm.

85 SE 10B, TŠ 1553, kv. 89, 90

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1 cm.

86 SE 10B, TŠ 1553, kv. 89, 90

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1 cm.

87 SE 10B, TŠ 1553, kv. 89, 90

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,1 cm.

88 SE 10B, TŠ 1553, kv. 89, 90

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm.

89 SE 10B, TŠ 1485, 1520, 1531, kv. 70

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,5 cm.

90 SE 19 (= SE 10B), TŠ 1051, kv. 91

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,1 cm.

91 SE 10B, TŠ 1021, kv. 112 (?)

Gema iz karneola. Na njej je upodobljen goli krilati Amor, ki se sklanja k hermi. Herma je upodobljena v profilu proti desni. Pr. 1 cm.

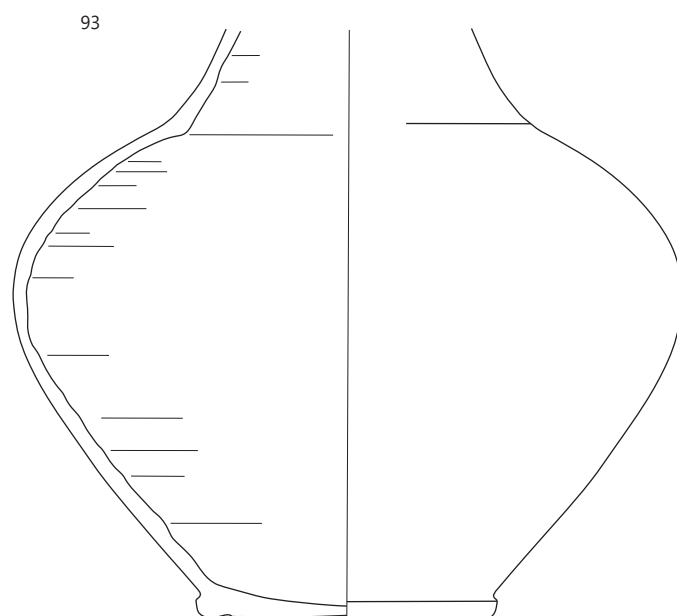
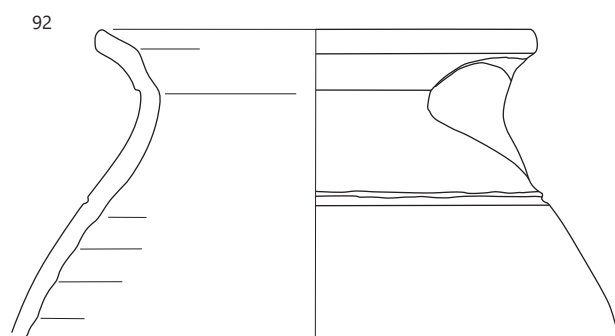

92 SE 10B, TŠ 1430, kv. 70

Odlomek ustja in ostenja vrča. Finozrnata lončarska masa z redkimi drobcami sljude in zmerno velikimi temno rjavimi vključki, velikosti ok. 0,3 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina blede rjava; trdota: 2 do 3; okras: kanelura na ostenju. Pr. u. 11,6 cm, ohr. v. 8,2 cm.

93 SE 10B, TŠ 1197, 1219, 1221, kv. 70, 91

Odlomek ostenja in dna vrča ali lonca. Zelo finozrnata lončarska masa z redkimi drobcami sljude in redkimi temno rjavimi in rdečerjavimi delci, velikosti ok. 0,2 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina svetlo rjavkasto rdeča; trdota 2 do 3. Pr. d. 7,9 cm, ohr. v. 15,5 cm.

SE 10B; 91 merilo 1 : 1, ostalo merilo 1 : 2.

94 SE 10B, kv. 91

Odlomek ustja in ostenja posodice tankih sten, najbrž fabrikat A s Štalenske gore. Zelo finožrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude. Izdelava: kalup; rahlo hrapava površina rdečkasto rjava; okras: vodoravni žleb na ustju. Vel. odl. 1 × 1,8 cm.

95 SE 10B, TŠ 1398, kv. 68

Odlomek dna in ostenja skodelice tankih sten, Fabrikat C s Štalenske gore. Finožrnata lončarska masa z redkimi drobcji kremena, kalcijevega karbonata in sljude. Izdelava: kalup; rahlo hrapava površina siva. Pr. d. 3,4 cm, ohr. v. 1,2 cm.

96 SE 10B, TŠ 1016, kv. 89

Odlomek dna in ostenja skodelice tankih sten, Fabrikat C s Štalenske gore. Finožrnata lončarska masa z redkimi drobcji kremena, kalcijevega karbonata in sljude. Izdelava: kalup; rahlo hrapava površina siva. Pr. d. 3,4 cm, ohr. v. 1 cm.

97 SE 10B, TŠ 1448, kv. 89

Odlomek dna in ostenja skodelice ali čaše tankih sten, Fabrikat C s Štalenske gore. Finožrnata lončarska masa z redkimi drobcji kremena, kalcijevega karbonata in sljude. Izdelava: kalup; rahlo hrapava površina siva. Pr. d. 3 cm, ohr. v. 1,3 cm.

98 SE 10B, TŠ 1297, kv. 90

Odlomek dna krožnika, terra sigilata Consp. 10, fabrikat Pada-na B. Pr. d. 11,5 cm, ohr. v. 2,3 cm.

99 SE 10B, TŠ 1214, kv. 70

Odlomek ročaja namizne posode. Zelo finožrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude in redkimi temno rjavimi in rdečrjavimi delci, velikosti ok. 0,2 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina svetlo rdečkasto rumena; trdota 2 do 3. Vel. odl. 2,1 × 1,8 cm.

100 SE 10B, profil 1, reženj 7, kv. 75

Odlomek ustja grško italške amfore. Finožrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude in redkimi temno rjavimi in rdečrjavimi delci, velikosti ok. 0,3 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina svetlo rdečkasto rumena; trdota 2 do 3. Pr. u. 19,2 cm, ohr. v. 3,2 cm

101 SE 10B, TŠ 636, kv. 91

Odlomek ploščatega pokrova amfore. Finožrnata lončarska masa s temno rjavimi in rdečrjavimi delci, velikosti ok. 0,2 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina blede rjava do roza; trdota: 3. Pr. 8,7 cm, db. 0,9 cm.

102 SE 10B, TŠ 1344, kv. 112

Odlomek ploščatega pokrova amfore. Finožrnata lončarska masa s temno rjavimi in rdečrjavimi delci, velikosti ok. 0,2 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina blede rjava do roza; trdota: 3. Vel. odl. 6,4 × 4,1 cm, db. 1 cm.

103 SE 10A, 10B, TŠ 1299, kv. 91

Izčrepinjski pokrovček za amforo, izdelan iz ostenja amfore Dressel 6A ali Lamboglia 2. Finožrnata lončarska masa z redkimi delci sljude in temno rjavimi in rdečrjavimi delci, velikosti ok. 0,2 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina rumenkasto rjava; trdota: 3. Vel. odl. 6,4 × 4,1 cm.

104 SE 10, kv. 33

Odlomek ustja sklede. Finožrnata lončarska masa (ADG) 1. Izdelava: prostoročna; površina ni ohranjena; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina temno sivkasto rjava (10YR 4/2), notranja površina rumenkasto rdeča (5YR 4/6); izredno trda. Vel. odl. 2,6 × 2,0 cm, db. 0,6 cm.

105 SE 10, kv. 136

Odlomek uteži. Finožrnata lončarska masa (ACDG) 1–1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); zelo trda. Vel. odl. 3,2 × 4,2 cm.

106 SE 10, TŠ 477, kv. 68

Odlomek uteži. Finožrnata lončarska masa (CDF) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: rdeča (2.5YR 5/8); trda. Vel. odl. 5,2 × 3,0 cm.

107 SE 10, TŠ 359, kv. 24

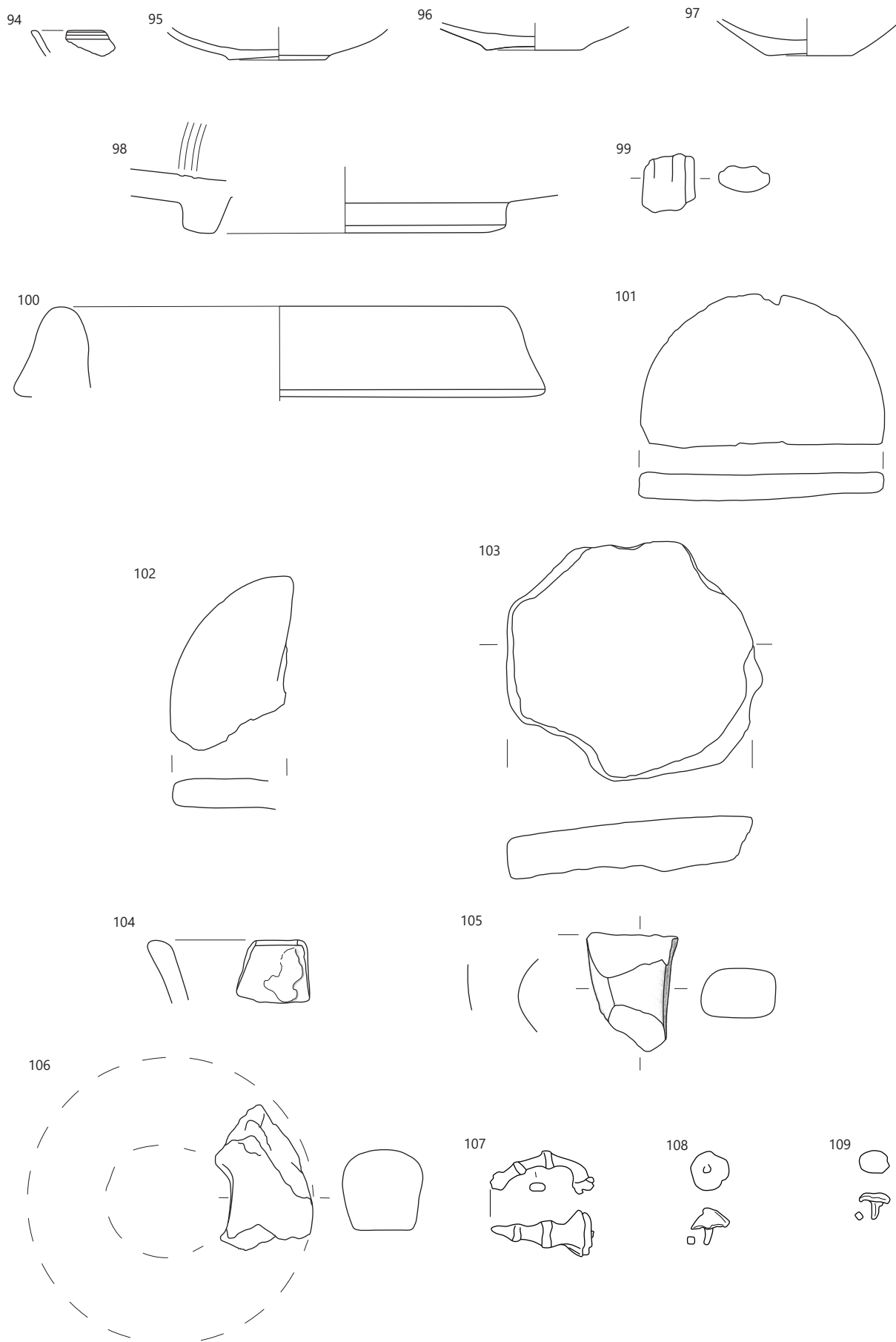
Del loka noriško-panonske fibule z dvema gumboma na loku in predrtu nogo (Almgren 236). Dl. 3,7 cm.

108 SE 10, TŠ 921, kv. 134

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm, pr. glavice 1,3 cm.

109 SE 10, TŠ 303, kv. 90

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl.: 0,9 cm, vel. glavice 1 × 0,8 cm.

94–102 SE 10B, 103 SE 10A, 104–109 SE 10; merilo 1 : 2.

110 SE 10, profil 1, reženj 6, kv. 75

Odlomek dna posode terre sigilate z žigom *in planta pedis* (... CR...), padana B. Vel. odl. 2,8 × 1,8 cm.

111 SE 10, TŠ 893, kv. 113

Brus iz peščenjaka. Vel. 13,2 × 5,5 × 2,2 cm.

112 SE 10A, TŠ 1290, kv. 12

Odlomek dna posode. Finozrnata lončarska masa (CDFG) 1–1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6), notranja površina rdečkasto rjava (5YR 4/3); trda. Pr. d. 12,8 cm, ohr. v. 2,2 cm, db. 0,8 cm.

113 SE 10A, TŠ 623, kv. 47

Odlomek okrašenega ostenja. Finozrnata lončarska masa (BCDEFG) 1. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; glajena površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina rdeča (2.5YR 5/6), notranja površina rjava (7.5YR 5/4); trda. Vel. odl. 3,2 × 3,8 cm, db. 1,1 cm.

114 SE 10A, kv. 68

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 0,9 cm, pr. glavice 0,7 cm.

115 SE 10A, TŠ 697, kv. 26

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,4 cm, vel. glavice 1,7 × 1,5 cm.

116 SE 10A, TŠ 436, kv. 90

Odlomek železnega obroča. Vel. odl. 4,4 × 0,9 cm.

117 SE 10A, TŠ 641, kv. 48

Odlomek ustja lonca. Na otip groba keramika. Vsebuje delce kremena, velikosti ok. 0,2 cm, redke drobce sljude ter redke temno rjave delce, velikosti ok. 0,1 cm, temno rjave barve. Trdota: 2 do 3. Pr. u. 12,7 cm.

118 SE 28, TŠ 1439, kv. 7

Bronast ingot. Vel. 3,6 × 1,2 cm.

119 SE 28, TŠ 1462, kv. 7, 28

Odlomek ustja sklede. Finozrnata lončarska masa (CEFG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zelo temno siva (10YR 3/1); izredno trda. Pr. u. 7,2 cm, ohr. v. 3,2 cm, db. 0,8 cm.

120 SE 28, kv. 7, 28

Odlomek dna sklede. Grobozrnata zrnata lončarska masa (CDF) 3. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: oksidacijsko, dimljenje; barva: zunanja površina temno sivkasto rjava (10YR 4/2), notranja svetlo rumenkasto rjava (2.5Y 6/3); trda. Pr. d. 9,2 cm, ohr. v. 4,4 cm, db. 0,7 cm.

121 SE 28, TŠ 1404, kv. 7

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 2,4 cm.

122 SE 28, TŠ 1404, kv. 7

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,6 cm.

123 SE 28, TŠ 1404, kv. 7

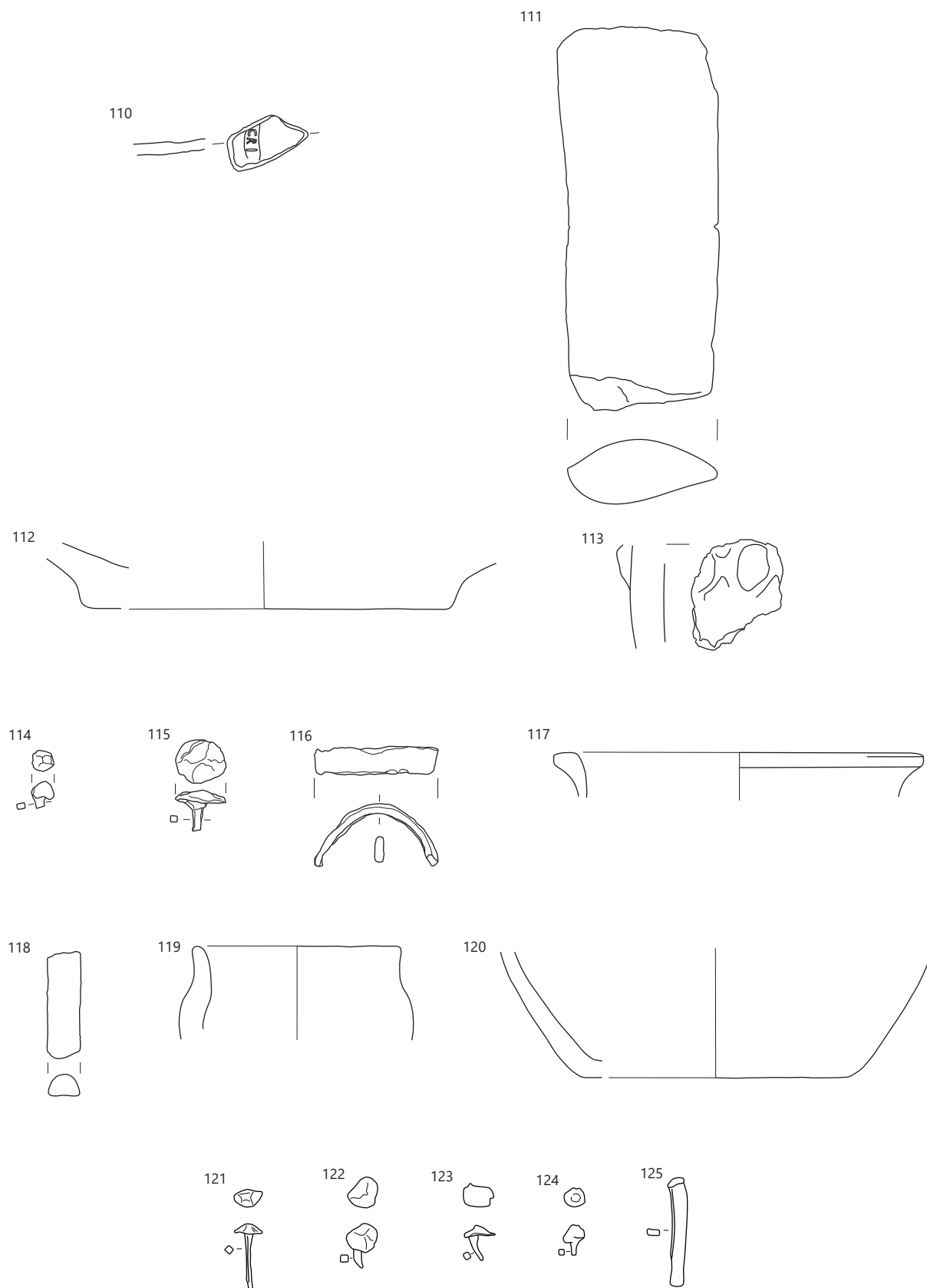
Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm.

124 SE 28, TŠ 1404, kv. 7

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1 cm, pr. glavice 0,7 cm.

125 SE 28, TŠ 1404, kv. 7

Trn železnega žeblja. Dl. 3,7 cm.

110-111 SE 10, 112-117 SE 10A, 118-125 SE 28; merilo 1 : 2.

126 SE 28, TŠ 1435, kv. 7, 28

Odlomek ustja lonca. Drobnozrnata lončarska masa z delci kremena, velikosti ok. 0,5 cm in redkimi drobcji sljude, velikosti ok. 0,1 cm. Izdelava: vreteno; hrpava površina temno rjave barve; trdota: 2–3. Pr. u. 14,8 cm, ohr. v. 1,4 cm.

127 SE 28, TŠ 1435, kv. 7, 28

Odlomek ostenja lonca. Drobnozrnata lončarska masa z delci kremena, velikosti ok. 0,5 cm in redkimi drobcji sljude, velikosti ok. 0,1 cm. Izdelava: vreteno; hrpava površina temno rjave barve; trdota: 2–3; okras: vtisi. Vel. odl. 2,2 × 2 cm.

128 SE 28, TŠ 1494, kv. 7, 28

Odlomek dna vrča. Finozrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude in redkimi temno rjavimi in rdečerjavimi delci, velikosti ok. 0,3 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina svetlo rjavkasto rumena; trdota 2 do 3. Pr. d. 9,5 cm, ohr. v. 3,5 cm.

129 SE 28, TŠ 1494, kv. 7, 28

Odlomek ustja amfore Dressel 6A ali Lamb. 2. Finozrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude in redkimi temno rjavimi in rdečerjavimi delci, velikosti ok. 0,3 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina svetlo rjavkasto rumena; trdota 2 do 3. Pr. u. 16 cm, ohr. v. 4,3 cm.

130 SE 28, TŠ 1494, kv. 7, 28

Odlomek ustja amfore Dressel 6A ali Lamb. 2. Finozrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude in redkimi temno rjavimi in rdečerjavimi delci, velikosti ok. 0,3 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina svetlo rjavkasto rumena; trdota 2 do 3. Pr. u. 18 cm, ohr. v. 6 cm.

131 SE 28, kv. 28

Izčrepijski pokrovček amfore, izdelan iz ostenja amfore Dressel 6B ali verjetneje Dressel 6A oziroma Lamb. 2. Finozrnata lončarska masa z redkimi drobcji sljude in redkimi temno rjavimi in rdečerjavimi delci, velikosti ok. 0,3 cm. Izdelava: vreteno; gladka površina rdeča; trdota 2 do 3. Vel. odl. 8,1 × 8,1 cm.

132 SE 7 = SE 16, TŠ 314, kv. 7

Odlomek ustja. Grobozrnata lončarska masa (AD) 5. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijsko; barva: zelo temno siva (10YR 3/1); zelo trda. Pr. u. 19,6 cm, ohr. v. 2,0 cm, db. 0,4 cm.

133 SE 16 (= SE 7), kv. 7

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 0,8 cm, vel. glavice 1 × 0,8 cm.

134 SE 7, kv. 7

Železni žebelj s ploščato glavico. Dl. 5,3 cm, vel. glavice 1,4 × 1 cm.

135 SE 7, TŠ 1237, kv. 7

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,1 cm, vel. glavice 1,1 × 0,7 cm.

136 SE 7, TŠ 517, kv. 9

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,5 cm, vel. glavice 1,9 × 0,5 cm.

137 SE 7, TŠ 515, kv. 9

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,5 cm, vel. glavice 0,7 × 0,5 cm.

138 SE 7, TŠ 1285, kv. 7

Odlomek tulca keramične pipe. Vgravirane poševne linije. Dl. 3,2 cm, pr. 0,8 cm

139 SE 18, TŠ 499, kv. 26

Odlomek ročaja. Drobnozrnata zrnata lončarska masa (AE) 2. Izdelava: prostoročna; površina ni ohranjena; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 4/6); trda. Vel. odl. 2,4 × 2,0 cm.

140 SE 18, kv. 26

Odlomek ustja lonca. Grobozrnata zrnata lončarska masa (CDEG) 3. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: zunanja površina rumenkasto rdeča (5YR 5/6), notranja rumenkasto rjava (10YR 5/4); zelo trda. Vel. odl. 4,6 × 3,2 cm, db. 1,0 cm.

141 SE 18, TŠ 1122, kv. 7

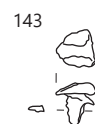
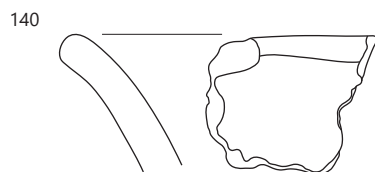
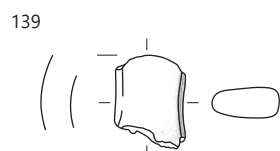
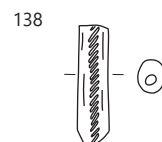
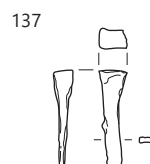
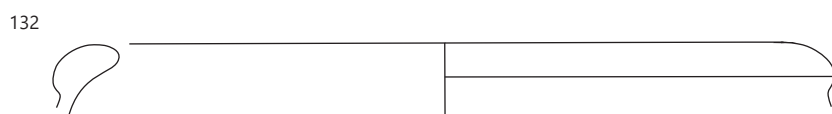
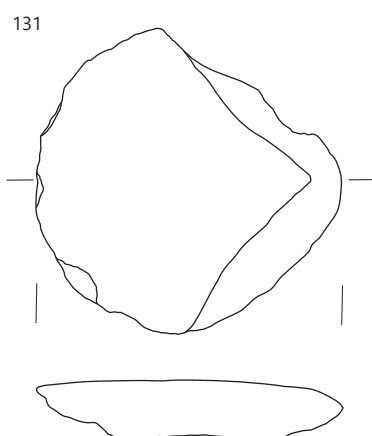
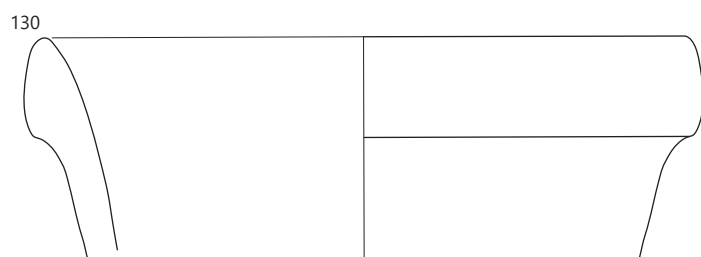
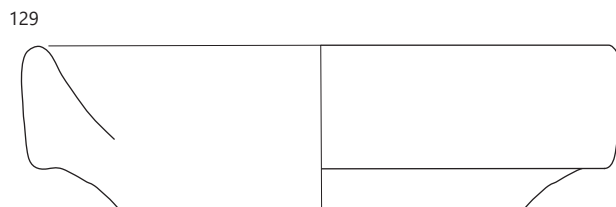
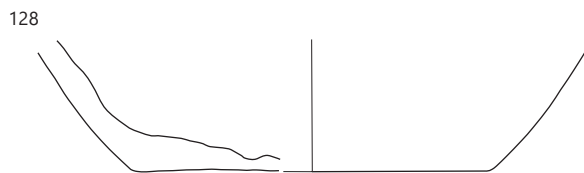
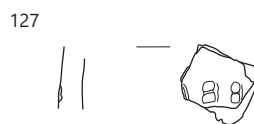
Železni žebliček z zaobljeno glavico. Na spodnji strani glavice ima križ. Dl. 0,8 cm, vel. glavice 1,4 × 1,1 cm.

142 SE 10B, TŠ 1553, kv. 89, 90

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,4 cm.

143, SE 18, kv. 28

Železni žebliček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm.

126–131 SE 28, 132–138 SE 7 = SE 16, 139–143 SE 18; merilo 1 : 2.

144 SE 18, TŠ 1189, kv. 7

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,1 cm, vel. glavice 1,8 × 0,5 cm.

145 SE 18, TŠ 1121, kv. 7

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,9 cm, vel. glavice 1,9 × 0,5 cm.

146 SE 18, TŠ 1014, kv. 6

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,8 cm, vel. glavice 1,4 × 0,7 cm.

147 SE 18, TŠ 866, kv. 6

Železni žebelj z masivno polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2 cm, vel. stebila 0,3 × 0,15 cm, vel. glavice 1,5 × 0,9 cm.

148 SE 18, TŠ 1200, kv. 6

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,8 cm, vel. glavice 1,5 × 0,6 cm.

149 SE 18, TŠ 1125, kv. 7

Svinčena plomba. Vel. 1,7 × 1,4 cm, db. 0,5 cm.

150 SE 18, TŠ 486, kv. 5

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo temno siva. Pr. u. 28 cm, ohr. v. 1,6 cm.

151 SE 5, kv. 8

Železni žbljiček s koničasto glavico. Na spodnji strani glavice ima križ. Dl. 0,8 cm, vel. glavice 1,5 × 1,2 cm.

152 SE 5, TŠ 1171, kv. 15

Železni žbljiček s koničasto glavico. Na spodnji strani glavice ima križ. Dl. 1 cm, vel. glavice 1,1 × 0,8 cm.

153 SE 5, TŠ 1156, kv. 15

Železni žbljiček s koničasto glavico. Dl. 1,2 cm, pr. glavice 0,9 cm.

154 SE 5, TŠ 1064, kv. 11

Železni žbljiček s koničasto glavico. Dl. 1 cm, vel. glavice 0,8 × 0,6 cm.

155 SE 5, TŠ 724, kv. 12

Bronasta bucika z drobno žičnato glavico. Dl. 4 cm, pr. glavice 0,3 cm.

156 SE 5, TŠ 1160, kv. 15

Odlomek železne podkve z gladkim robom, ozobcem in žlebom za žblje. Dl. 4,8 cm, največja š. kraka 3,2 cm, db. 0,3 cm.

157 SE 5, TŠ 1441, kv. 8

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,8 cm, vel. glavice 1,4 × 0,4 cm.

158 SE 5, TŠ 965, kv. 12

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,7 cm, vel. glavice 1,5 × 0,3 cm.

159 SE 5, TŠ 753, kv. 11

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,8 cm, vel. glavice 1,8 × 0,45 cm.

160 SE 5, TŠ 1079, kv. 13

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,6 cm, vel. glavice 1,3 × 0,7 cm.

161 SE 5, TŠ 1169, kv. 15

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,4 cm, vel. glavice 1,7 × 0,3 cm.

162 SE 5, TŠ 1157, kv. 15

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,3 cm, vel. glavice 1,5 × 0,4 cm.

163 SE 5, TŠ 440, kv. 17A

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,4 cm, vel. glavice 1,4 × 0,4 cm.

164 SE 5, TŠ 1173, kv. 15

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,9 cm, vel. glavice 2,3 × 0,6 cm.

165 SE 5, TŠ 985, kv. 12

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,1 cm, vel. glavice 1,6 × 0,5 cm.

166 SE 5, TŠ 966, kv. 12

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,2 cm, vel. glavice 1,7 × 0,4 cm.

167 SE 5, TŠ 1161, kv. 15

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 4,2 cm, vel. glavice 1,8 × 0,7 cm.

168 SE 5, TŠ 441, kv. 17A

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,6 cm, vel. glavice 2,1 × 0,6 cm.

169 SE 5, TŠ 974, kv. 12

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,2 cm, vel. glavice 1 × 0,4 cm.

170 SE 5, TŠ 679, kv. 17A

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2 cm, vel. glavice 1,6 × 0,4 cm.

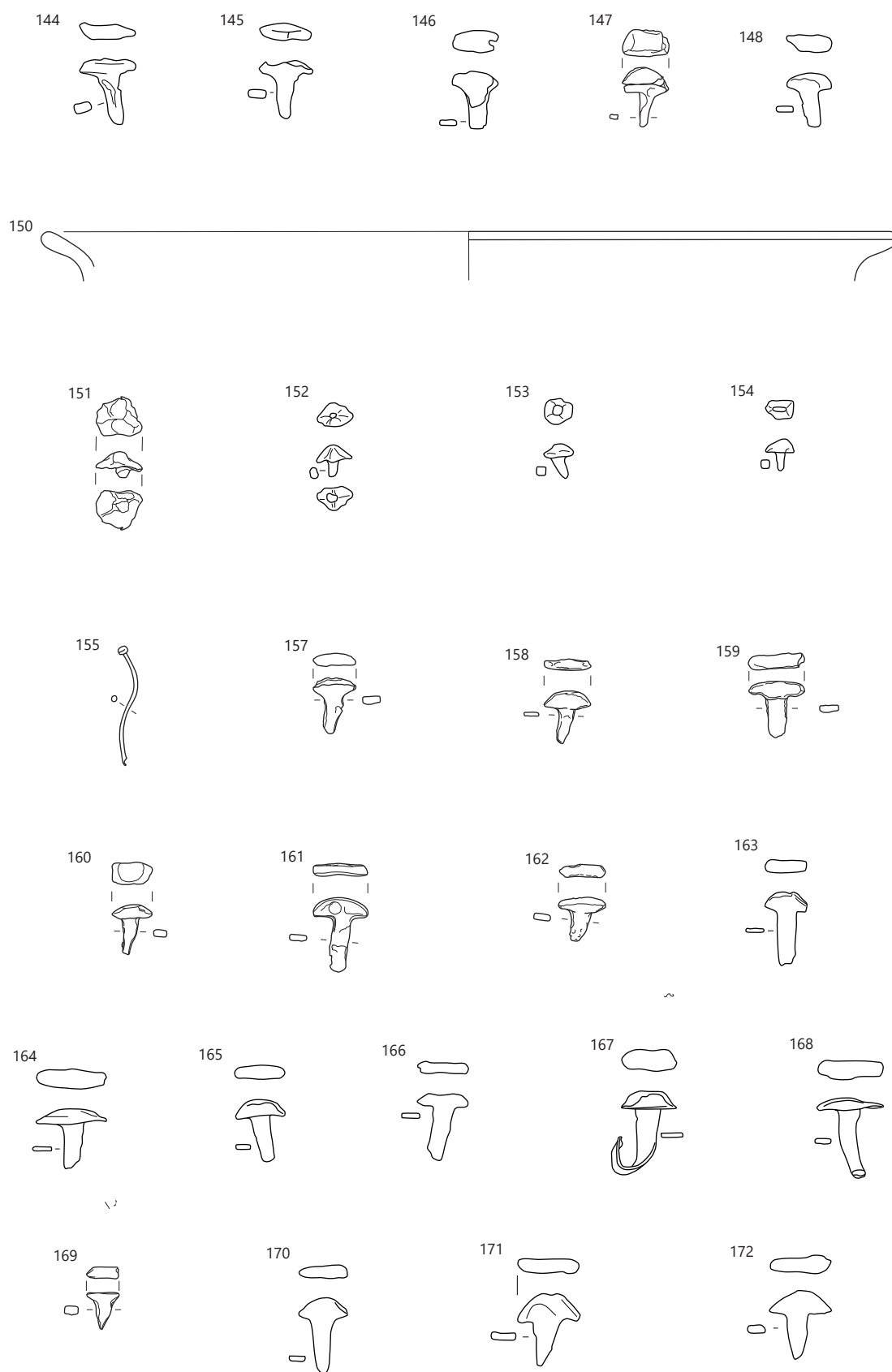
171 SE 5, TŠ 403, kv. 15

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,4 cm, vel. glavice 2 × 0,45 cm.

172 SE 5, TŠ 1063, kv. 11

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,3 cm, vel. glavice 2 × 0,6 cm.

173 SE 5, TŠ 1172, kv. 15

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,2 cm, vel. glavice 1,4 × 0,6 cm.

174 SE 5, TŠ 305, 1149, kv. 16

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,5 cm, vel. glavice 1,4 × 0,5 cm.

175 SE 5, TŠ 1036, kv. 5

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,1 cm, vel. glavice 1,3 × 0,3 cm.

176 SE 5, TŠ 828, kv. 9

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,5 cm, vel. glavice 1 × 0,5 cm.

177 SE 5, kv. 5, TŠ 1036, SN 541

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3 cm, vel. glavice 1,3 × 0,35 cm.

178 SE 5, TŠ 1167, kv. 15

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,2 cm, vel. glavice 1,1 × 0,5 cm.

179 SE 5, TŠ 305, kv. 16

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,7 cm, vel. glavice 1 × 0,7 cm.

180 SE 5, TŠ 445, kv. 15

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,3 cm, vel. glavice 1,3 × 0,5 cm.

181 SE 5, TŠ 1088, kv. 13

Železni žebelj z masivno polkrožno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2 cm, vel. glavice 1,4 × 0,6 cm.

182 SE 5, TŠ 1180, kv. 6

Železni žebelj z veliko, na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом kvadratnega preseka. Dl. 2,3 cm, vel. glavice 1 × 0,4–0,8 cm.

183 SE 5, TŠ 999, kv. 12

Železni žebelj z na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,2 cm, vel. glavice 0,9 × 0,3 cm.

184 SE 5, TŠ 1451, kv. 11

Železni žebelj z na vrhu razširjeno in zaobljeno glavico ter stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,3 cm, vel. glavice 1 × 0,5 cm.

185 SE 5, TŠ 881, kv. 9

Železni žebelj z masivno oglati glavico in stebлом kvadratnega preseka. Dl. 2,2 cm, vel. glavice 1 × 0,4 cm.

186 SE 5, TŠ 1085, kv. 13

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,8 cm, vel. glavice 1 × 0,6 cm.

187 SE 5, TŠ 762, kv. 5

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,2 cm, vel. glavice 1 × 0,6 cm.

188 SE 5, TŠ 815, kv. 9

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,6 cm, vel. glavice 1,1 × 0,6 cm.

189 SE 5, TŠ 1149, kv. 15

Železni žebelj s krempljasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,8 cm, vel. glavice 1,1 × 0,8 cm.

190 SE 5, TŠ 1150, kv. 15

Železni žebelj s krempljasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,9 cm, vel. glavice 1,3 × 0,8 cm.

191 SE 5, TŠ 313, kv. 13

Železni žebelj z oglati glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,7 cm, vel. glavice 1,1 × 0,5 cm.

192 SE 5, TŠ 451, kv. 15

Železni žebelj z zaobljeno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,6 cm, vel. glavice 0,8 × 0,6 cm.

193 SE 5, TŠ 409, 1337, 1387, 1406, 1540, kv. 16

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,2 cm, vel. glavice 1,1 × 0,7 cm.

194 SE 5, kv. 17A, TŠ 403, SN 549

Železni žebelj z oglati glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,8 cm, vel. glavice 1,3 × 0,7 cm.

195 SE 5, TŠ 1159, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 6,2 cm, vel. glavice 1,1 × 0,5 cm.

196 SE 5, TŠ 1152, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом kvadratnega preseka. Dl. 7,1 cm, vel. glavice 1,3 × 1 cm.

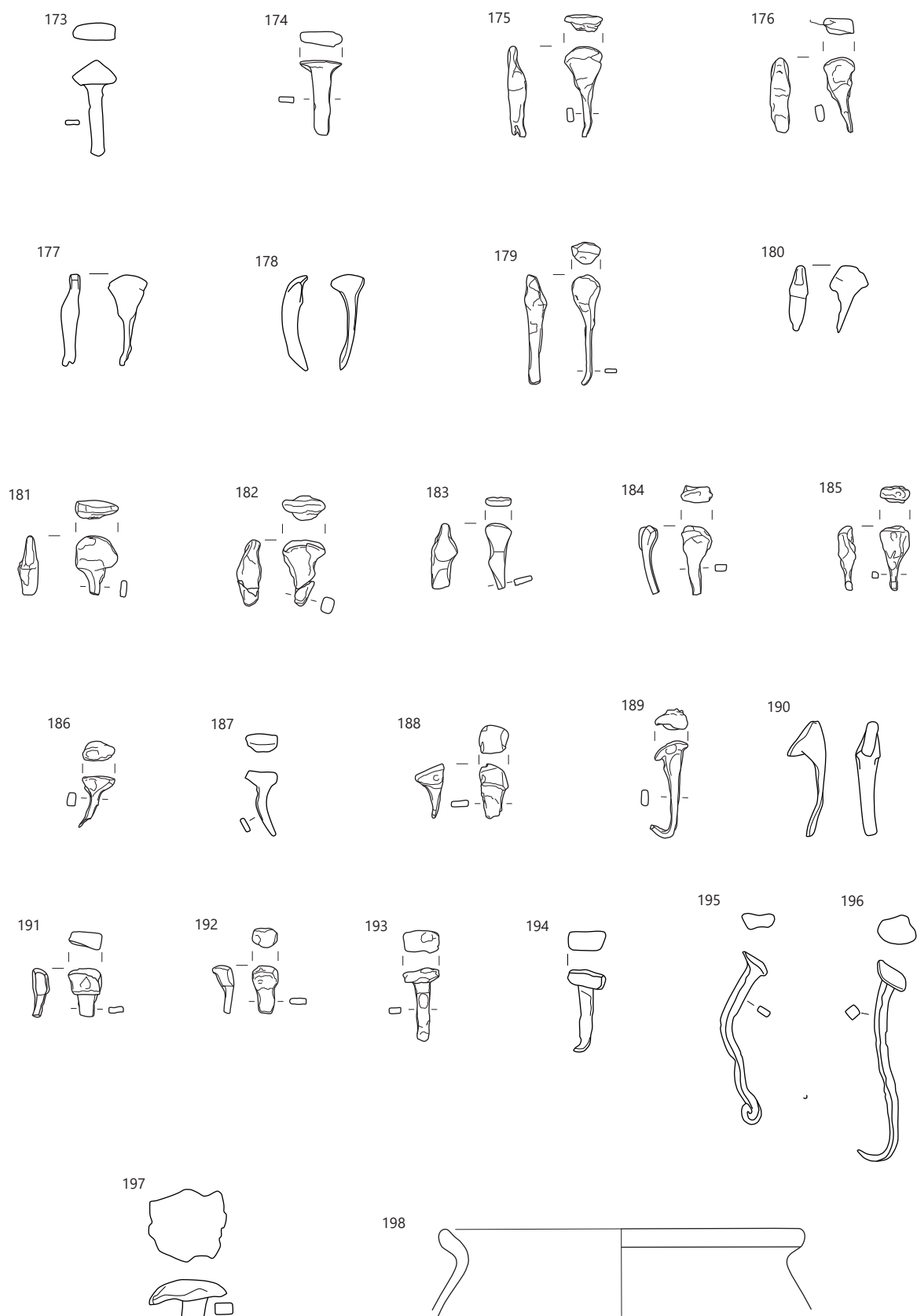
197 SE 5, kv. 11, TŠ 1024, SN 555

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,3 cm, vel. glavice 2,6 × 2,4 cm.

198 SE 5, TŠ 353, 397, 622, kv. 17A

Odlomek ustja in ostenja lonca. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka površina; temno rjav lošč na zunanji površini, rumen lošč s temno rjavimi lisami na notranji površini. Pr. u. 12,4 cm, ohr. v. 3 cm.

199 SE 36, TŠ 1433, kv. 3

Odlomek železne podkve z gladkim robom, ozobcem in žle-
bom za žeblje. Dl. 3,6 cm, najv. š. kraka 2,4 cm, db. 0,4 cm.

200 SE 36, TŠ 1467, kv. 3

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravo-
kotnega preseka. Dl. 3,6 cm, vel. glavice 1,8 × 0,4 cm.

201 SE 36, TŠ 1468, kv. 3

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravo-
kotnega preseka. Dl. 3,5 cm, vel. glavice 1,6 × 0,4 cm.

202 SE 36, TŠ 1377, kv. 3

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega
preseka. Dl. 2,1 cm, vel. glavice 1,3 × 0,4 cm.

203 SE 2, TŠ 249, kv. 32

Bronast predmet. Vel. 2,2 × 4,0 cm.

204 SE 2, TŠ 877, kv. 6

Odlomek okrašenega ostenja. Drobnozrnata zrnata lončar-
ska masa (ACDE) 2. Izdelava: prostoročna; okras: vodoravno
aplicirano rebro, razčlenjeno z odtisi prstov; glajena površina;
žganje: oksidacijsko; barva: rdeča (2.5YR 4/8); trda. Vel. odl.
3,2 × 3,8 cm, db. 1,2 cm.

205 SE 2, TŠ 189, kv. 33

Železni žbljiček s koničasto glavico. Na spodnji strani glavice
ima križ. Dl. 1 cm, pr. glavice 0,8 cm.

206 SE 2, TŠ 256, kv. 33

Železni žbljiček s koničasto glavico. Na spodnji strani glavice
ima križ in štiri bunčice. Dl. 0,6 cm, pr. glavice 0,8 cm.

207 SE 2, TŠ 162, kv. 16

Železni žbljiček s ploščato glavico. Na spodnji strani glavice
ima križ in štiri bunčice. Vel. glavice 0,8 × 0,7 cm.

208 SE 2, TŠ 162, kv. 16

Železni žbljiček s koničasto glavico. Na spodnji strani glavice
ima križ in štiri bunčice. Dl. 0,5 cm, pr. glavice 0,7 cm.

209 SE 2, TŠ 255, kv. 32

Odlomek ročaja vrča. Finozrnata lončarska masa. Izdelava:
vreteno. Vel. odl. 3,7 × 1,5 cm.

210 SE 2, TŠ 343, kv. 132

Bronasta bucika z masivno glavico. Dl. 5,8 cm, pr. glavice
0,6 cm.

211 SE 2, TŠ 162, kv. 16

Spenec iz bronaste žice. Vel. 1,6 × 1,1 cm,
db. žice 0,1 cm.

212 SE 2, TŠ 1447, kv. 2, 3

Odlomek železne podkve z gladkim robom, ozobcem in
žleбом za žeblje. Ohranjena je pravokotna luknja za žebelj.
Dl. 5 cm, najv. š. kraka 3,2 cm, db. 0,3 cm.

213 SE 2, TŠ 973, kv. 5

Železni žebelj z masivno glavico in stebлом pravokotnega
preseka. Dl. 1,9 cm, vel. glavice 1 × 0,85 cm.

214 SE 2, TŠ 1085, kv. 17

Železni žebelj z masivno konično glavico in stebлом pravoko-
tnega preseka. Dl. 3,1 cm, vel. glavice 1,6 × 0,9 cm.

215 SE 2, TŠ 456, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravo-
kotnega preseka. Dl. 1,9 cm, vel. glavice 1,7 × 1,5 cm.

216 SE 2, TŠ 456, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом kvadratnega pre-
seka. Dl. 1,9 cm, vel. glavice 1 × 0,9 cm.

217 SE 2, TŠ 456, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом kvadratnega
preseka. Dl. 1,9 cm.

218 SE 1, TŠ 666, kv. 17A

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом
kvadratnega preseka. Dl. 4,5 cm, vel. stebra 0,3
× 0,3 cm, pr. glavice 2,7 cm.

219 SE 2, kv. 13

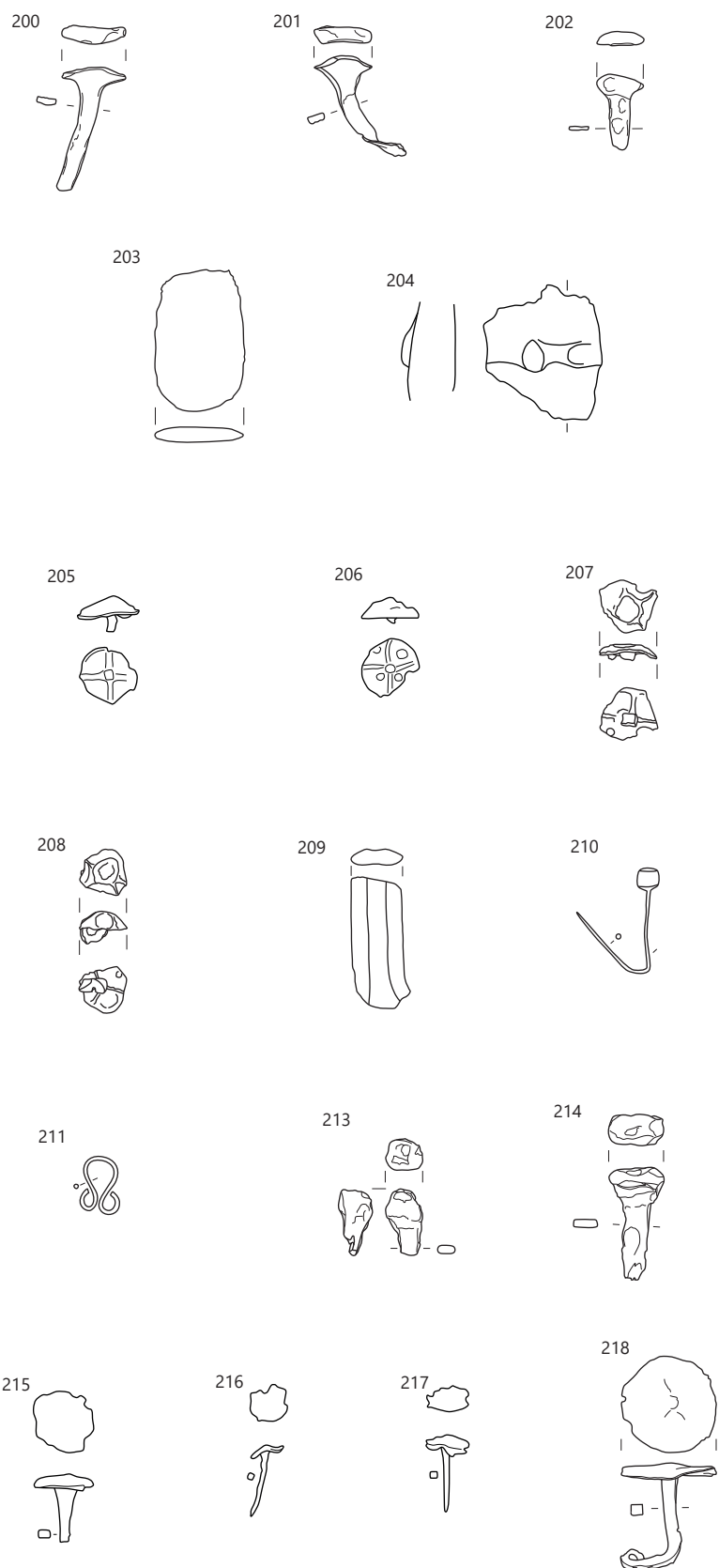
Odlomek rezila železnega noža z delom držaja, ki ima luknjo
za pritrditev obloge držaja. Dl. 9,5 cm, š. 1,7 cm.

220 SE 2, TŠ 282, kv. 14

Železni okov držaja noža. Vel. 1,5 × 1,1 cm.

221 SE 2, TŠ 458, kv. 12

Gumb iz kovinske zlitine z zanko. Pr. 1,1 cm, db. 0,4 cm.

200–202 SE 36, 203–217 SE 2, 218 SE 1; merilo 1 : 2.

222 SE 2, TŠ 845, kv. 6

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo temno siva. Pr. u. 16,2 cm, ohr. v. 1,8 cm.

223 SE 2, TŠ 858, kv. 6

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna. Pr. u. 18,2 cm, ohr. v. 3,2 cm.

224 SE 2, TŠ 845, kv. 6

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina rjavkasto rumena. Pr. u. 19 cm, ohr. v. 2,5 cm.

225 SE 2, TŠ 161, 350, kv. 15

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna; okras: vodoravni žleb. Pr. u. 16,6 cm, ohr. v. 2,6 cm.

226 SE 2, TŠ 1010, profil 1, reženj 5, kv. 75

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina svetlo rjavkasto rdeča; okras: poševni vrezi. Pr. u. 17 cm, ohr. v. 2,3 cm.

227 SE 2, TŠ 163, 308, 458, kv. 12

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rdečkasto rumena, na zunanji površini ustja bel engobo premaz pod brezbarvnim loščem, na notranji površini bel engobo premaz in rjavo slikanje pod brezbarvnim in rjavkasto rumenim loščem. Pr. u. 31,6 cm, ohr. v. 2,3 cm.

228 SE 2, TŠ 163, 308, 458, kv. 12

Odlomek ustja in ostenja sklede. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina rdečkasto rumena, na notranji površini svetlo zelen lošč. Pr. u. 23,4 cm, ohr. v. 2 cm.

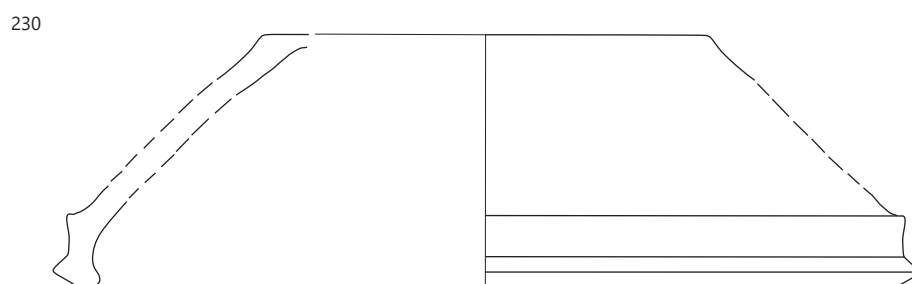
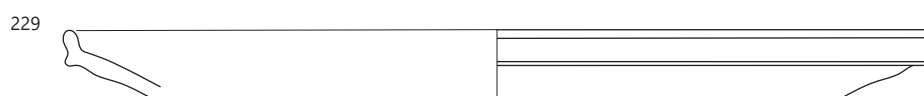
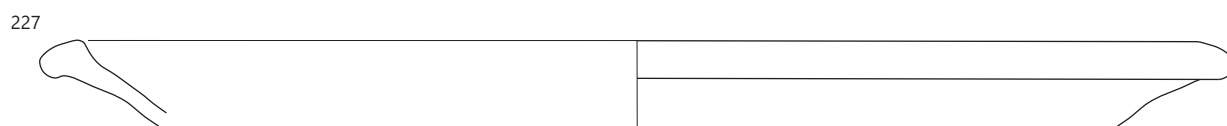
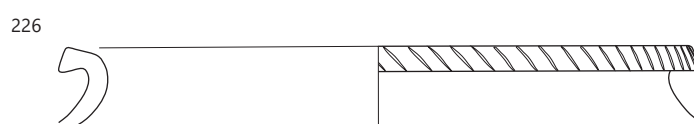
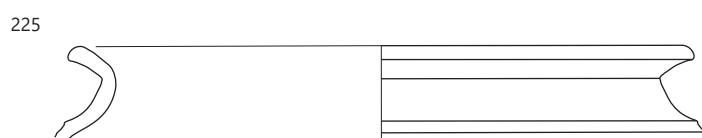
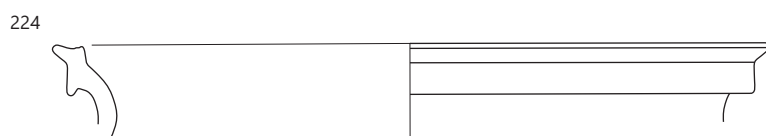
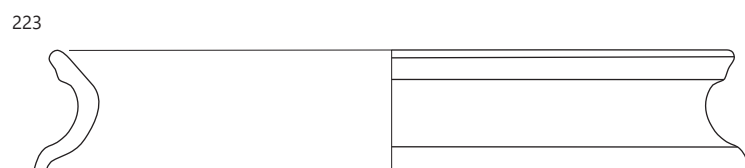
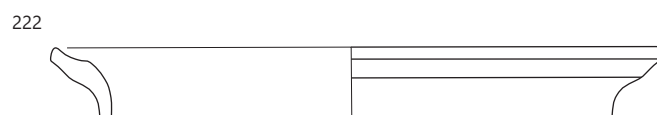
229 SE 2, TŠ 282, kv. 14

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina zelo svetlo rumena, na zunanji površini ustja in notranji površini temno zelen lošč. Pr. u. 34,4 cm, ohr. v. 2,8 cm.

230 SE 2, kv. 13

Odlomki ustja, ostenja in dna pokrova oziroma pekve. Drobnozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna. Pr. u. 23 cm, pr. d. 11,2 cm, rek. v. 6,7 cm.

SE 2; 229 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 2.

231 SE 2, TŠ 1421, kv. 2, 3

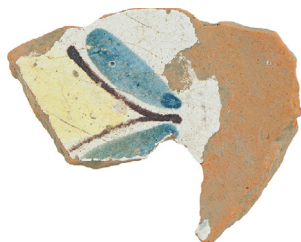
Odlomek keramične pipe. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: kalup; gladka površina rumena, na zunanji površini ostanki rdečega premaza; okras: poševni vrezi. Vel. odl. 3,5 × 1,7 cm.

232 SE 2, TŠ 1543, kv. 3

Odlomek keramične pipe. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: kalup; gladka površina svetlo rdečkasto rumena; okras: poševni vrezi. Vel. odl. 1,8 × 1,3 cm.

233 SE 13, TŠ 264, kv. 31

Odlomki dna in ostenja posode. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka površina; na zunanji površini bela engoba pod brezbarvnim loščem, na notranji površini bela engoba in slikanje v rjavi, rumeni in modri barvi pod brezbarvnim loščem. Pr. d. 7 cm, ohr. v. 2,9 cm.

234 SE 11, TŠ 190, kv. 116

Ploščat aluminijast gumb okrogle oblike s štirimi luknjami. Pr. 1,5 cm, db. 0,1 cm.

235 SE 11, TŠ 48, kv. 75

Gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 1,6 cm, db. 0,3 cm.

236 SE 11, TŠ 179, 220, 224, kv. 116, 117

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in notranji površini rumen lošč z zelenimi lisami. Vel. odl. 2,8 × 3,2 cm.

237 SE 31, TŠ 1276, kv. 28

Odlomek železnega okova za obuvalo z ovalno luknjo za žebelj. Dl. 6,3 cm, najv. š. kraka 1,6 cm, db. 0,2 cm.

238 SE 1, TŠ 146, kv. 111

Odlomek ustja lonca. Fino zrnata lončarska masa (CEFG) 1. Izdelava: prostoročna; glajena površina; žganje: redukcijско; barva: zelo temno siva (10YR 3/1); izredno trda. Vel. 1,8 × 2,0 cm, db. 0,8 cm.

239 SE 1, TŠ 142, kv. 19

Odbitek (razbitina) zelenosivega roženca (gley1 5/1-2) z uporabno retušo nad korteksom. Vel. 2,7 × 1,7 × 0,6 cm.

240 SE 1, TŠ 142, kv. 19

Odbitek zelenosivega roženca (gley1 5/1-2) z okrcanim robom. Vel. 1,9 × 1,8 × 1,4 cm.

241 SE 1, TŠ 94, kv. 16

Odbitek (kresilnik?) iz sivega (Munsell gley1 6/) roženca z okrcanimi robovi. Vel. 1,9 × 0,9 × 0,5 cm.

242 SE 1, TŠ 9, 54, 60, 577, 659, 880, kv. 9

Odbitek zelenosivega roženca (gley1 5/1-2) s korteksom. Vel. 2,8 × 2,5 × 0,8 cm.

243 SE 1, TŠ 91, kv. 10

Odbitek iz roza do rdečega (Munsell 7.5Y 8/3 do 2.5YR 4/8) roženca. Roženec je na robovih prosojen. Vel. 2,7 × 1,4 × 0,3 cm.

244 SE 1, TŠ 91, kv. 10

Distalni del odbitka iz umazano belega do rdečega (Munsell 2.5y 8/3) roženca. Baza je odlomljena. Roženec je neprosojen na robovih. Vel. 1,7 × 1,3 × 0,3 cm.

245 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19 (90)

Železni žebliček s koničasto glavico. Na spodnji strani kapice ima križ in tri bunčice. Dl. 1,5 cm, vel. glavice 1,4 × 1,6 cm.

246 SE 1, TŠ 21, 37, 275, kv. 12

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,5 cm, pr. glavice 1,5 cm.

247 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 1,3 cm, pr. glavice 1,3 cm.

248 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19 (90)

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 2,3 cm.

249 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19 (90)

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1,2 cm, pr. glavice 0,7 cm.

250 SE 1, kv. 16

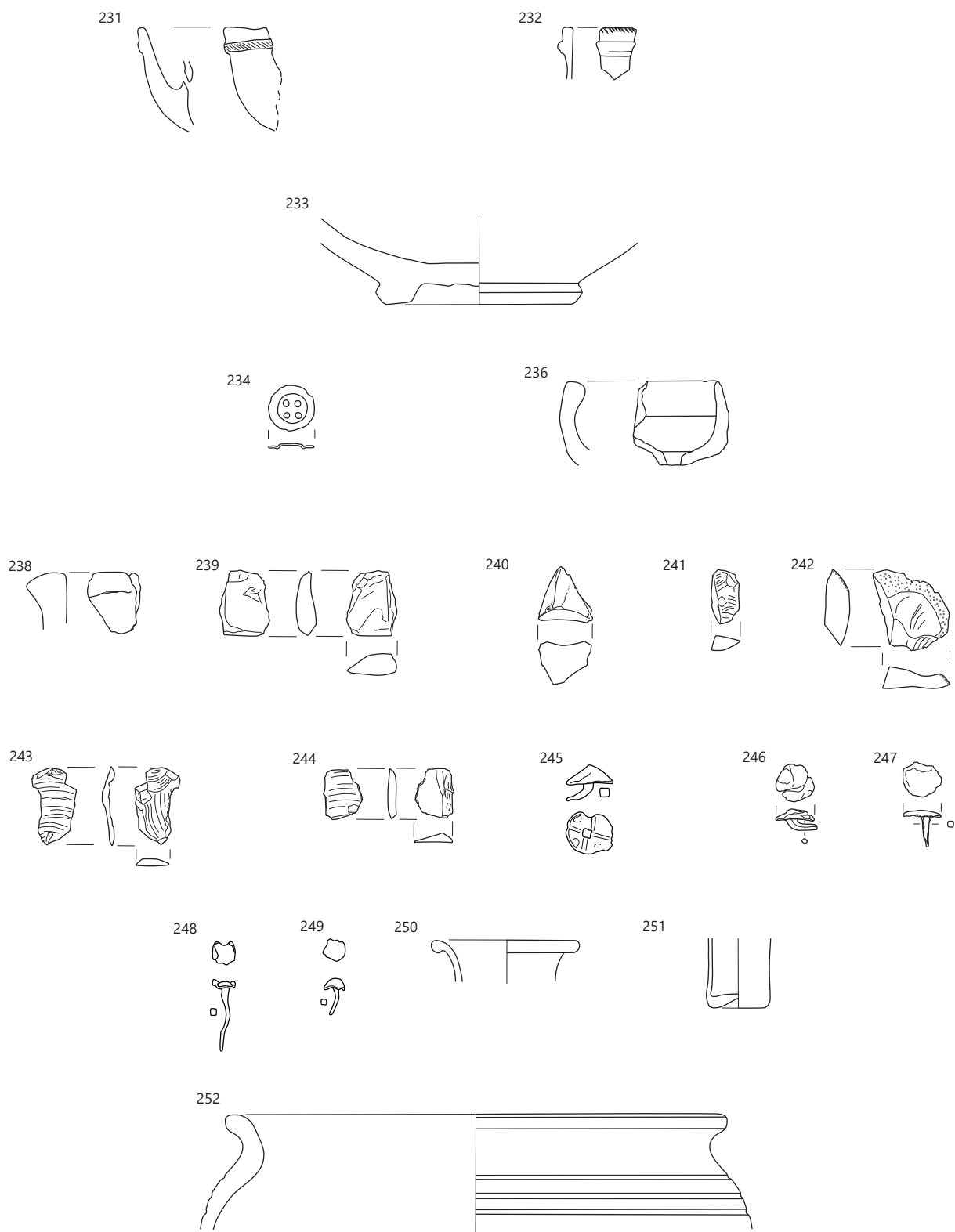
Odlomek ustja in ostenja steklenice iz zelenkastega stekla. Pr. u. 5 cm, ohr. v. 1,5 cm.

251 SE 1, kv. 20

Odlomek dna steklene posode iz zelenkastega stekla. Pr. d. 2 cm, ohr. v. 2,4 cm.

252 SE 1, TŠ 9, 54, 60, 577, 659, 880, kv. 9

Odlomek ustja in ostenja lonca. Fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo temno siva; okras: vodoravni žlebovi. Pr. u. 28 cm, ohr. v. 1,6 cm.

231–232 SE 2, 233 SE 13, 234–236 SE 11, 237 SE 31, 238–252 SE 1; merilo 1 : 2.

253 SE 1, TŠ 148, kv. 18

Odlomek bronastega razpela v podobi Jezusa Kristusa. Ohr. dl. 4,2 cm, ohr. š. 2,3 cm.

254 SE 1, TŠ 369, kv. 24

Bronast obesek – križec. Plastična upodobitev Jezusa Kristusa in mrtvaške lobanje pod njim, nad njim pravokotna ploščica z neberljivim napisom; prečna gred se na straneh zaključuje v obliki trolista. Dl. 3,2, najv. š. 1,6 cm, pr. zanke 0,8 cm.

255 SE 1, TŠ 373

Bronast obesek – križec. Na prednji strani plastična upodobitev Jezusa Kristusa in mrtvaške lobanje pod njim, nad njim pravokotna ploščica z neberljivim napisom; na zadnji strani plastična upodobitev Brezmadežne Device Marije s sedmimi peterokraki-mi zvezdami okrog glave, ki stoji na luninem kraju; na prečni gredi je napis VITAM PRAEST, pod Marijo napis PV RAM. Dl. 4,7 cm, najv. š. 2,5 cm.

256 SE 1, TŠ 1459, kv. 5

Odlomek železne podkve z gladkim robom, ozobcem in žlebom za žebelje. Dl. 5,6 cm, najv. š. kraka 3 cm, db. 0,4 cm.

257 SE 1, TŠ 3, 8, 16, 43, kv. 11

Odlomek železne podkve z gladkim robom in ozobcem. Dl. 4,7 cm, najv. š. kraka, 2,2 cm, db. 0,3 cm.

258 SE 1, TŠ 7, 17, 38, 65, kv. 10

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1,7 cm, vel. glavice 1,6 × 0,4 cm.

259 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s polkrožno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3 cm, vel. glavice 1,4 × 0,3 cm.

260 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,6 cm, vel. glavice 2 × 0,5 cm.

261 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 4,1 cm, vel. glavice 1,5 × 0,7 cm.

262 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,4 cm, vel. glavice 1,3 × 0,5 cm.

263 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3 cm, vel. glavice 0,8 × 0,8 cm.

264 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,8 cm, vel. glavice 1,2 × 0,6 cm.

265 SE 1, TŠ 21, 37, 275, kv. 12

Železni žebelj s ploščato zapognjeno glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,5 cm, vel. glavice 0,7 × 0,7 cm.

266 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s konično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 2,8 cm, vel. glavice 1 × 0,8 cm.

267 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 3,5 cm, vel. glavice 1,1 × 1,1 cm.

268 SE 1, TŠ 26, 35, 40, 82, kv. 21

Železni žebelj z masivno bikonično glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 4,2 cm, vel. glavice 0,7 × 0,5 cm.

269 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Železni žebelj s strehasto glavico in stebлом kvadratnega preseka. Dl. 5,3 cm, vel. glavice 1,3 × 0,7 cm.

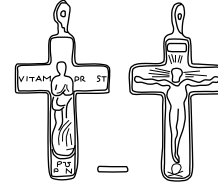
253

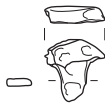
254

255

258

259

260

261

262

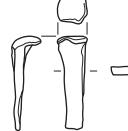
263

264

265

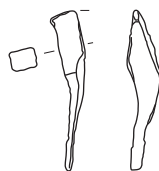
266

267

268

269

270 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 8,4 cm, vel. glavice 1,5 × 1 cm.

271 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 7,2 cm, vel. glavice 1,2 × 0,65 cm.

272 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 6,9 cm, vel. glavice 1,4 × 0,55 cm.

273 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 5,5 cm, vel. glavice 1,1 × 0,5 cm.

274 SE 1, TŠ 7, 17, 38, 65, kv. 10

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 13,2 cm, vel. glavice 1,7 × 1 cm.

275 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 5,5 cm, vel. glavice 1,1 × 0,9 cm.

276 SE 1, TŠ 502, kv. 5

Železni žebelj s ploščato petdelno glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 5,4 cm, vel. glavice 1,1 × 1 cm.

277 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato petdelno glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 4,9 cm, vel. glavice 1 × 1 cm.

278 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato petdelno glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 4,8 cm, vel. glavice 1 × 1 cm.

279 SE 1, TŠ 3, 8, 16, 43, kv. 11

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 4 cm, vel. glavice 1 × 0,9 cm.

280 SE 1, TŠ 3, 8, 16, 43, kv. 11

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 2,5 cm, vel. glavice 1 × 1 cm.

281 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 6 cm, pr. glavice 1,4 cm.

282 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 4,5 cm, vel. glavice 1,5 × 1,5 cm.

283 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Železni žebelj z masivno konično glavico in stblom pravokotnega preseka. Dl. 4,2 cm, vel. glavice 2,2 × 1,1 cm.

284 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 5,4 cm, vel. glavice 2,9 × 2,1 cm.

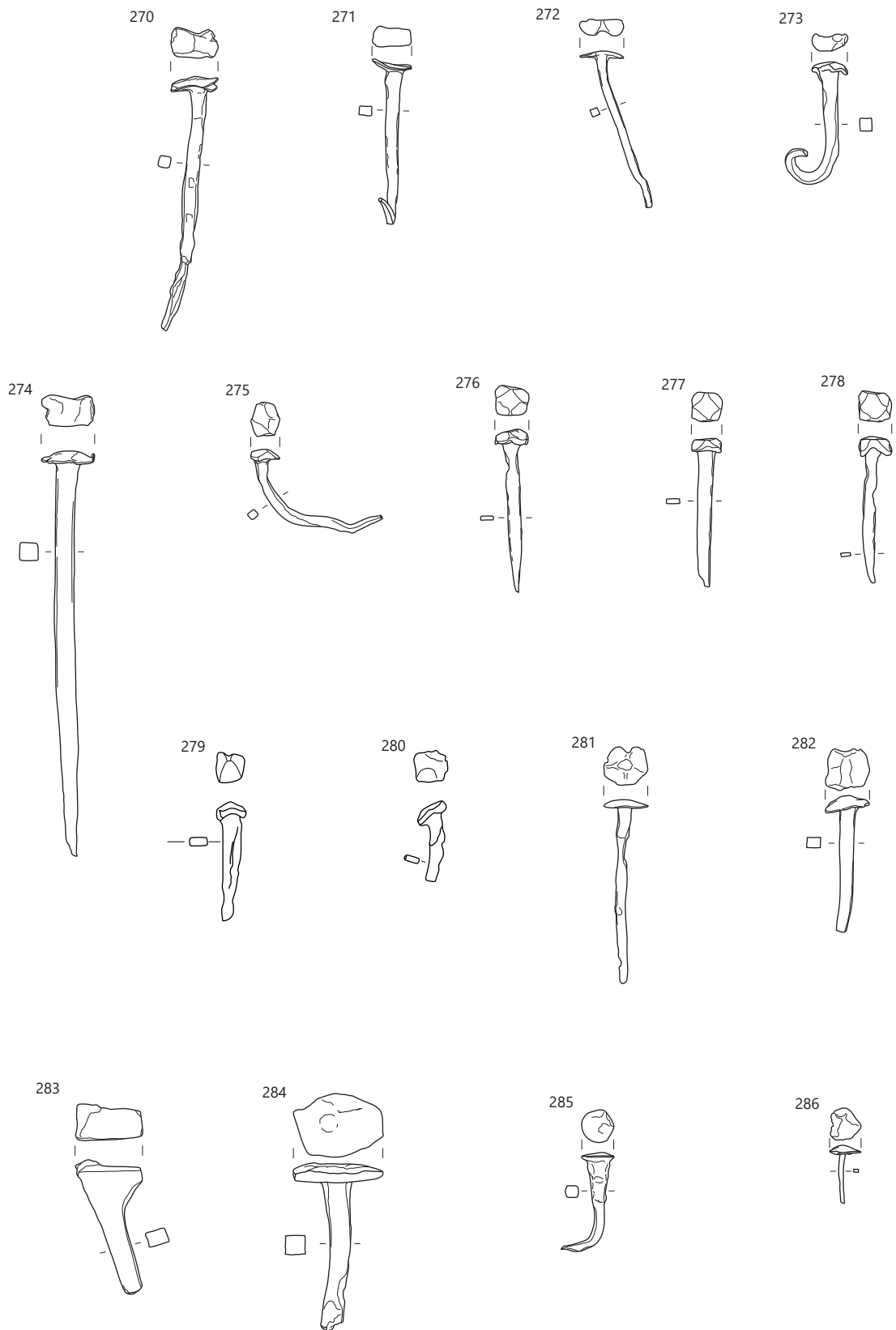

285 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 4,2 cm, pr. glavice 1 × 1 cm.

286 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stblom kvadratnega preseka. Dl. 1,9 cm, pr. glavice 1 cm.

287 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом kvadratnega preseka. Dl. 1 cm, vel. glavice 1,6 × 1,4 cm.

288 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом pravokotnega preseka. Dl. 1 cm, vel. glavice 2,2 × 2,3 cm.

289 SE 1, TŠ 7, 17, 38, 65, kv. 10

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом kvadratnega preseka. Dl. 5,9 cm, vel. glavice 2,2 × 1,9 cm.

290 SE 1, TŠ 21, 37, 275, kv. 12

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом okroglega preseka. Dl. 10,5 cm, pr. glavice 0,9 cm.

291 SE 1, TŠ 21, 37, 275, kv. 12

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом okroglega preseka. Dl. 6,3 cm, pr. glavice 0,7 cm.

292 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, kv. 17

Železni žebelj s ploščato glavico in stebлом okroglega preseka. Dl. 5,4 cm, pr. glavice 0,6 cm.

293 SE 1, TŠ 660, 673, 733, kv. 88

Rezilo železnega noža z delno ohranjenim železnim držajem s tremi medeninastimi zakovicami. Na prehodu iz rezila v držaj je medeninasta obloga. Dl. 14,9 cm, najv. š. rezila 1,2 cm, š. držaja 1,1 cm.

294 SE 1, TŠ 18, 27, 33, 55, 56, 90, 151, 153, 168, kv. 20

Odlomek rezila železnega noža s trnom. Dl. 17,1 cm, najv. š. rezila 1,8 cm.

295 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Odlomek rezila železnega noža s trnom. Dl. 10,3 cm, najv. š. rezila 1,9 cm.

296 SE 1, TŠ 132, kv. 33

Odlomek rezila železnega noža z delno ohranjenim trnom. Dl. 6,6 cm, najv. š. rezila 1,3 cm.

297 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Odlomek rezila železnega noža z delom držaja in ohranjeno zakovico. Dl. 5,9 cm, najv. š. rezila 1,7 cm.

298 SE 1, TŠ 353, 397, 622, kv. 17A

Odlomek rezila železnega noža z delom držaja, ki ima luknjo za pritrditev obloge držaja. Dl. 7,3 cm, najv. š. rezila 1,6 cm.

299 SE 1, TŠ 53, kv. 96

Odlomek rezila železnega noža z delom držaja, ki ima luknjo za pritrditev obloge držaja. Dl. 6,9 cm, najv. š. rezila 1,5 cm.

300 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek rezila železnega noža z ohranjenim železnim okovom držaja. Dl. 6,2 cm, najv. š. rezila 2,1 cm.

301 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek nazobčanega železnega lista žage. Dl. 5,8 cm, š. 2,5 cm, db. 0,1 cm.

302 SE 1, kv. 15, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, SN 435

Odlomek nazobčanega železnega lista žage. Dl. 4 cm, š. 1,4 cm, db. 0,1 cm.

303 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Odlomek nazobčanega železnega lista žage. Dl. 5,1 cm, š. 1,5 cm, db. 0,1 cm.

304 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek železnega stružnega dleta; dl. 8,6 cm, najv. š. 1 cm.

305 SE 1, kv. 17A, TŠ 353, 397, 622, SN 1295

Železni zatič z večdelno glavico, ki je v preseku okrogle oblike. Dl. 8,7 cm, pr. glavice 1,8 cm.

306 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

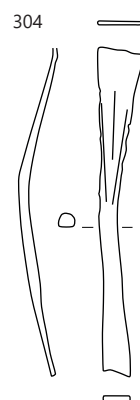
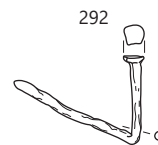
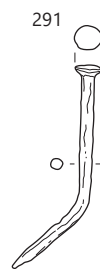
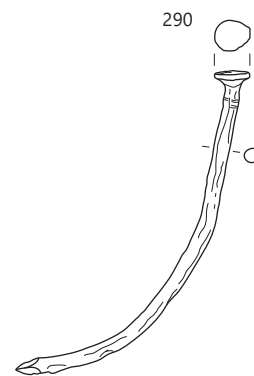
Železni okov krampa. Dl. 16,4 cm, š. 1,2–2,8 cm, db. 0,4 cm.

307 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Železni okov krampa. Dl. 16,4 cm, š. 1,2–2,8 cm, db. 0,4 cm.

308 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Železni okov ovalne oblike. Vel. 4,8 × 3,3 cm.

309 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek železnega okova z dvema luknjama. Dl. 11,5 cm, š. 2,2 cm, db. 0,4 cm.

310 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Odlomek železnega okova s tremi luknjami. Dl. 8,7 cm, š. 2 cm, db. 0,15 cm.

311 SE 1, TŠ 18, 27, 33, 55, 56, 90, 151, 153, 168, kv. 20

Odlomek konice železnega krampa. Dl. 3,9 cm, najv. š. 2,1 cm.

312 SE 1, TŠ 7, 17, 38, 65, kv. 10

Odlomek železnega okova za obuvalo z dvema okroglima luknjama za žeblje. Dl. 6,5 cm, najv. š. kraka 0,9 cm, db. 0,2 cm.

313 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Odlomek železnega okova za obuvalo z dvema žebljema. Dl. 4,8 cm, najv. š. kraka 0,9 cm, db. 0,2 cm.

314 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Odlomka železnega okova za obuvalo z dvema ovalnima luknjama za žeblje. Dl. 6,8 cm, najv. š. kraka 1,1 cm, db. 0,3 cm.

315 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek železnega okova za obuvalo s tremi okroglimi luknjami za žeblje. Dl. 5 cm, najv. š. kraka 1 cm, db. 0,2 cm.

316 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomka železnega okova za obuvalo s tremi okroglimi luknjami za žeblje. Dl. 3,5 cm, najv. š. kraka 1 cm, db. 0,2 cm.

317 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek železnega okova za obuvalo s tremi žebliji. Dl. 4 cm, najv. š. kraka 0,8 cm, db. 0,2 cm.

318 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, 211, 216, kv. 17

Odlomek železnega okova za obuvalo z okroglo luknjo za žebelj. Dl. 6,1 cm, š. 1 cm, db. 0,15 cm.

319 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek železnega okova za obuvalo z ovalno luknjo za žebelj. Dl. 7 cm, š. 1,4 cm, db. 0,3 cm.

320 SE 1, TŠ 26, 35, 40, 82, kv. 21

Odlomek železnega okova za obuvalo s tremi pravokotnimi luknjami za žeblje; dl. 7,5 cm, š. 1,1 cm, db. 0,3 cm.

321 SE 1, TŠ 98, kv. 116

Okov bronaste pasne sponke ovalne oblike. Vel. 4,2 × 4,1 cm.

322 SE 1, TŠ 551, kv. 5

Okov železne pasne sponke D-oblike. Vel. 3,2 × 2,5 cm.

323 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, 211, 216, kv. 17

Odlomek okova medeninaste pasne sponke. Vel. odl. 3,2 × 1,6 cm.

324 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Odlomek reliefno oblikovanega okova medeninaste pasne sponke. Vel. odl. 2 × 1,6 cm.

325 SE 1, TŠ 789

Okov medeninaste pasne sponke pravokotne oblike. Vel. odl. 1,7 × 1,4 cm.

326 SE 1, kv. 14, TŠ 25, 30, 46, 59, SN 408

Odlomka spencev iz bronaste žice. Vel. odl. A 1,3 × 0,9 cm, vel. odl. B 1,5 × 0,5 cm, db. žice 0,1 cm.

327 SE 1, TŠ 149, kv. 17

Bikonvexen gumb iz bakrove zlitine z dvema luknjicama za zrak in zanko; pr. 1,7 cm, v. 2,2 cm.

328 SE 1, TŠ 135, kv. 53

Ploščat gumb iz bakrene zlitine s štirimi luknjami. Pr. 1,4 cm, db. 0,2 cm.

329 SE 1, TŠ 374, kv. 21

Ploščat bronast gumb z zanko. Pr. 2,1 cm, db. 0,15 cm.

330 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19

Ploščat gumb iz bakrene zlitine z delno ohranjeno zanko. Pr. 1,5 cm, db. 0,1 cm.

331 SE 1, TŠ 606, kv. 2

Ploščat gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 2 cm, db. 0,1 cm.

332 SE 1, TŠ 20, 29, 41, 50, 63, 211, 216, kv. 17

Ploščat gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 1,8 cm, db. 0,1 cm.

333 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Ploščat bronast gumb okrogle oblike z zanko. Pr. 2,2 cm, db. 0,1 cm.

334 SE 1, TŠ 26, 35, 40, 82, kv. 21

Ploščat gumb iz bakrove zlitine z zanko. Na zgornji strani vgravirana cvet s štirimi cvetnimi listi na sredini in lovorov venec na borduri, na spodnji strani vgravirane inicialke F. W. GILT. Pr. 1,5 cm, db. 0,1 cm.

335 SE 1, TŠ 550, kv. 5

Ploščat gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 1,6 cm, db. 0,1 cm.

336 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Ploščat gumb iz bakrene zlitine z zanko. Na sprednji strani v osrednjem delu cvet, na borduri zaporedno menjavanje križcev in cvetov, na zadnji strani vgraviran cvet in inicialke 1 UNDUN QUALITY. Pr. 1,3 cm, db. 0,1 cm.

337 SE 1, TŠ 608, kv. 5

Ploščat gumb iz bakrene zlitine. Zanka ni ohranjena. Cvetlica v osrednjem delu, nad njo tri zvezdice. Pr. 2 cm, db. 0,1 cm.

338 SE 1, TŠ 353, 397, 622, kv. 17A

Ploščat gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 2,9 cm, db. 0,1 cm.

339 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 167

Gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 1,3 cm, db. 0,3 cm.

340 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19

Gumb iz bakrene zlitine z zanko. Napisi na spodnji strani „O...CIKR UNIFORM“. Pr. 2,2 cm, db. 0,4 cm.

341 SE 1, TŠ 18, 27, 33, 55, 56, 90, 151, 153, 168, kv. 20

Gumb iz kovinske zlitine z vgraviranimi raznovrstnimi linijami. Pr. 1,8 cm, db. 0,8 cm.

342 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 2 cm, db. 0,8 cm.

343 SE 1, TŠ 13

Gumb iz bakrene zlitine z zanko. Pr. 2,1 cm, db. 0,7 cm.

344 SE 1, TŠ 52, profil 1, reženj 2, kv. 75

Bronast gumb okrogle oblike z delno ohranjeno zanko. Pr. 2,2 cm, db. 0,8 cm.

345 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Gumb iz bakrene zlitine. Pr. 1,7 cm, db. 0,5 cm.

346 SE 1, TŠ 21, 37, 275, kv. 12

Odlomek gumba iz bakrene zlitine s štirimi luknjami. Pr. 1,6 cm, db. 0,2 cm.

347 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 19

Manšetni gumb iz bakrene zlitine, ki sestoji iz dveh ploščatih delov okrogle oblike, povezanih z zanko. Upodobitev klečeče osebe, ki moli pred križem. Pr. okroglih ploskev 1,5 cm, db. 0,1 cm, dl. zanke 1,7 cm.

348 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Manšetni gumb iz bakrene zlitine, ki sestoji iz dveh ploščatih delov okrogle oblike, povezanih z zanko. Upodobljeni vzporedni gladki liniji, med katerima sta dve vzporedni verigi. Pr. okroglih ploskev 1,5 cm, db. 0,1 cm, dl. zanke 1,7 cm.

349 SE 1, kv. 5

Manšetni gumb iz dveh povezanih kroglastih delov. V bronast okvir zunanega dela je impliciran plastičen del z upodobitvijo rastlinskega in geometrijskega motiva. Pr. zunanega dela 1,7 cm, pr. notranjega dela 1,3 cm, db. 1,4 cm.

350 SE 1, TŠ 18, 27, 33, 55, 56, 90, 151, 153, 168, kv. 20

Pokrovček pipe za kajenje iz bakrove zlitine. Vel. 3,2 × 2,7 cm, v. 1 cm.

351 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Pokrovček pipe za kajenje iz bakrove zlitine. Vel. 2,5 × 2,2 cm, v. 1,7 cm.

352 SE 1, TŠ 18, 27, 33, 55, 56, 90, 151, 153, 168, kv. 20

Uhan iz kovinske zlitine. Vel. 1,7 × 1,2 cm.

353 SE 1, TŠ 132, kv. 33

Odlomek pozlačenega aluminijastega obroča – zapestnice z upodobitvijo kitajskega zmaja. Vel. odl. 3 × 2,8 cm, db. 0,15 cm.

354 SE 1, kv. 4, TŠ 607, SN 1393

Svinčena plomba s pečatom z upodobitvijo orla. Vel. 1,7 × 1,4 cm, db. 0,5 cm.

355 SE 1, TŠ 9, 54, 60, 577, 659, 880, kv. 9

Svinčena plomba. Vel. 1,8 × 1,5 cm, db. 0,7 cm.

356 SE 1, TŠ 26, 35, 40, 82, kv. 21

Svinčena plomba. Vel. 3,8 × 1,7 cm, db. 0,4 cm.

357 SE 1, TŠ 144, 191, kv. 116

Odlomek držaja bronaste žlice ali vilice. Dl. 7,7 cm, najv. š. 1,6 cm, db. 0,3 cm.

358 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Veriga vojaške čutare iz medeninastih členov z železnimi členi na zaključku posameznega dela verige. Dl. 19,5 cm.

359 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Železna ključavnica. Vel. 4,3 × 3,3 cm, db. 1,5 cm.

360 SE 1, TŠ 5, 24, 32, 39, 150, 342, kv. 15

Odlomek železnega obešalnika elipsoidne oblike s kavljem za obešanje. V eni od obeh lukenj je odlomek železnega žeblja. Vel. 3,4 × 3 cm, db. 0,1–0,2 cm.

361 SE 1, TŠ 149, kv. 17

Medeninast listič podbradnega pasu vojaškega pokrivala z dvema luknjama. Vel. 2,3 × 1,9 cm, db. 0,05 cm.

362 SE 1, TŠ 26, 35, 40, 82, kv. 21

Medeninast listič podbradnega pasu vojaškega pokrivala z dvema luknjama. Vel. 3,2 × 2,3 cm, db. 0,05 cm.

363 SE 1, TŠ 149, kv. 17

Odlomek železne pločevine s štirimi zakovicami – železna krpa. Vel. odl. 2,8 × 2,5 cm, db. 0,05 cm.

364 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomka železne pločevine z medeninastimi zakovicami – železna krpa. Vel. odl. A 4,3 × 4 cm, vel. odl. B 3,9 × 2,7 cm db. 0,05 cm.

365 SE 1, TŠ 3, 8, 16, 43, kv. 11

Železna krogla naboja. Dl. 2,7 cm, pr. 0,5 cm.

366 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Železni plašč krogle naboja. Dl. 3,2 cm, pr. 0,8 cm.

367 SE 1, TŠ 7, 17, 38, 65, kv. 10

Medeninast tulec naboja. Na dnu oznaka 16. Dl. 4,7 cm, pr. 1,1 cm.

368 SE 1, TŠ 21, 37, 275, kv. 12

Medeninast tulec naboja. Na dnu oznake I 1916 H. Dl. 5 cm, pr. 1,4 cm.

369 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Odlomek medeninastega tulca naboja. Na dnu oznaki H in 450. Dl. 1,7 cm, pr. 1,2 cm.

370 SE 1, TŠ 25, 30, 46, 59, kv. 14

Medeninast tulec naboja. Na dnu oznaka S in številke 12 in 16 ter 41. Dl. 5,7 cm, pr. 1,2 cm.

371 SE 1, TŠ 126, 134, kv. 54

Odlomek medeninastega tulca naboja. Na dnu oznaka B. STAHL SUHL in številka 12. Pr. 2,2 cm.

372 SE 1, TŠ 1472, kv. 45

Rep železne mine. Sledi rdeččrjave barve. Dl. 9,9 cm, najv. š. 8, 3 cm.

373 SE 1, TŠ 6, 22, 34, 44, 355, kv. 13, 132

Odlomek aluminijastega pokrovčka. Pr. 1,8 cm, v. 0,8 cm.

374 SE 1, TŠ 21, 37, 92, 275, kv. 12

Odlomek ustja in ostenja stekleničke iz brezbarvnega prozornega stekla. Upodobljena kitajska pismenka. Pr. u. 1,4 cm, ohr. v. 4 cm.

375 SE 1, TŠ 99, 104, profil 4, reženj 1, kv. 116

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina temno sivkasto rjava do črna. Pr. u. 17 cm, ohr. v. 2 cm.

376 SE 1, TŠ 55, kv. 20

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna. Pr. u. 18 cm, ohr. v. 2,1 cm.

377 SE 1, TŠ 172, kv. 17

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo temno siva. Pr. u. 16 cm, ohr. v. 1,7 cm.

378 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava zunanja površina svetlo rdečkasto rumena do črna, rahlo hrapava notranja površina črna. Pr. u. 16 cm, ohr. v. 2,1 cm.

379 SE 1, TŠ 55, kv. 20

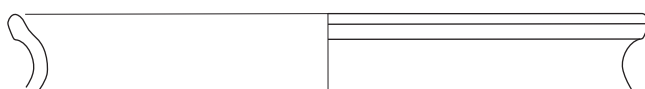
Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna. Pr. u. 14 cm, ohr. v. 2 cm.

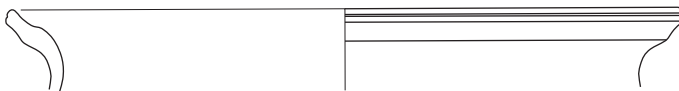
374

375

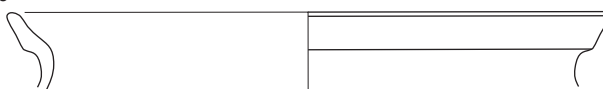
376

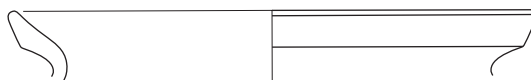
377

378

379

380 SE 1, TŠ 154, kv. 14

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina temno siva. Pr. u. 16,6 cm, ohr. v. 1,7 cm.

381 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina rdečkasto rumena. Pr. u. 16 cm, ohr. v. 2,4 cm.

382 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna. Vel. odl. 2,3 × 2,5 cm.

383 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 15

Odlomek ustja lonca. Drobnazrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava zunanja površina svetlo rjava do rjavkasto siva, rahlo hrapava notranja površina rjavkasto siva. Pr. u. 19,6 cm, ohr. v. 2 cm.

384 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja lonca. Drobnazrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava zunanja površina rdečkasto rumena do zelo temno siva, rahlo hrapava notranja površina zelo temno siva. Pr. u. 23,2 cm, ohr. v. 2,1 cm.

385 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 15

Odlomek ustja in ostenja lonca. Drobnazrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina črna. Pr. u. 12,8 cm, ohr. v. 2,7 cm.

386 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina temno siva. Pr. u. 17 cm, ohr. v. 2 cm.

387 SE 1, TŠ 157, 279, kv. 90

Odlomek ustja in ostenja lonca. Drobnazrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina temno siva do črna; okras: vodoravni žleb. Pr. u. 17,6 cm, ohr. v. 3,4 cm.

388 SE 1, TŠ 483, kv. 5

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina siva do črna. Pr. u. 17,5 cm, ohr. v. 2,4 cm.

389 SE 1, TŠ 172, kv. 17

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina siva. Pr. u. 15 cm, ohr. v. 2,4 cm.

390 SE 1, TŠ 3, 8, 16, 43, kv. 11

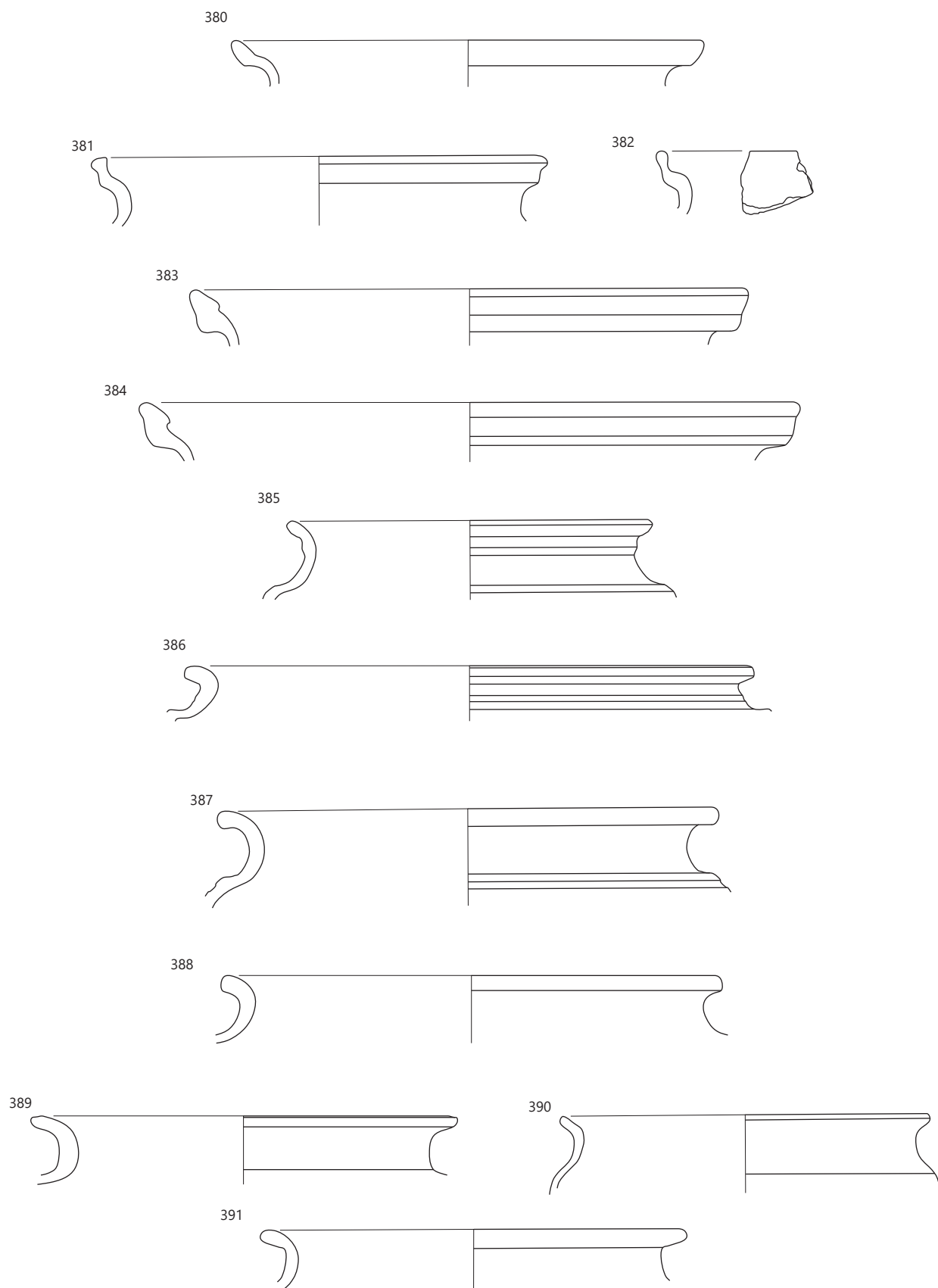
Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo temno siva. Pr. u. 13 cm, ohr. v. 2,8 cm.

391 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 15

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo temno siva. Pr. u. 15 cm, ohr. v. 2,2 cm.

392 SE 1, TŠ 172, kv. 17, SN 1078

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rjava do temno siva, gladka notranja površina temno siva. Pr. u. 28 cm, ohr. v. 3,8 cm.

393 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava zunanja in notranja površina rjavkasto rdeča do črna; vodoravni žleb. Ustje je v spodnjem delu preluknjano, skozi luknjo je napeljana železna žica. Pr. u. 15 cm, ohr. v. 2,3 cm.

394 SE 1, TŠ 172, kv. 17

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina rdečkasto rumena. Pr. u. 11 cm, ohr. v. 4,3 cm.

395 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 15

Odlomka ustja in ostenja lonca. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rdečkasto rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini temno zelen lošč. Pr. u. 15 cm, ohr. v. 2,3 cm.

396 SE 1, TŠ 172, kv. 17

Odlomek ustja in ostenja lonca. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rdečkasto rumena do zelo temno siva, na zunanji površini ustja in notranji površini zelen lošč. Pr. u. 14,8 cm, ohr. v. 2,3 cm.

397 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava zunanja površina svetlo rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini olivno zelen lošč. Pr. u. 17 cm, ohr. v. 3,1 cm.

398 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini in notranji površini ustja temno rjav lošč, na notranji površini olivno zelen lošč. Pr. u. 20 cm, ohr. v. 2 cm.

399 SE 1, kv. 19

Odlomek ustja in ostenja lonca. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina sivkasto rjava, na zunanji površini ustja in notranji površini temno olivno zelen lošč. Pr. u. 17,6 cm, ohr. v. 2 cm.

400 SE 1, TŠ 154, kv. 14

Odlomek ustja in ostenja lonca. Finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava površina zelo svetlo rumena do rjavkasto siva, na zunanji površini ustja in na notranji površini zelen lošč. Pr. u. 17,5 cm, ohr. v. 3 cm.

401 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

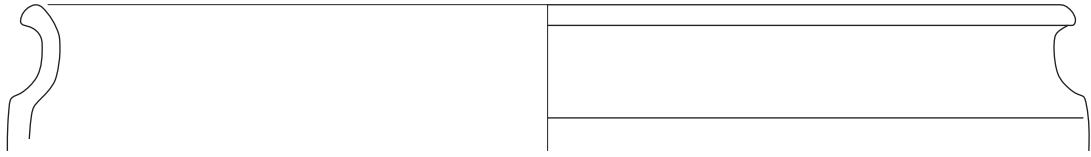
Odlomek ustja in ostenja skleda. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini svetlo rumenkasto rjav lošč, na notranji površini rjavkasto rumen lošč s slikano belo vodoravno linijo in valovnico. Pr. u. 34 cm, ohr. v. 2,5 cm.

402 SE 1, TŠ 154, kv. 14

Odlomek ustja in ostenja skleda. Zelo finozrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini svetlo rdečkasto rjav lošč, na notranji površini rjavkasto zelen lošč. Pr. u. 35 cm, ohr. v. 3,1 cm.

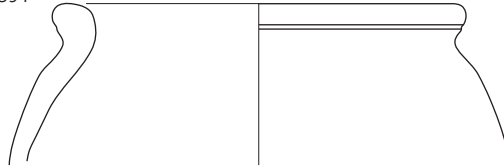
392

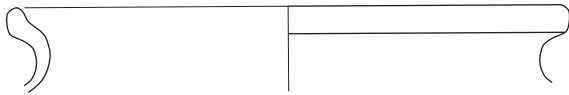
393

394

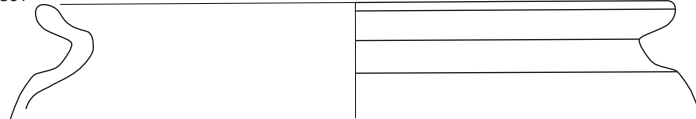
395

396

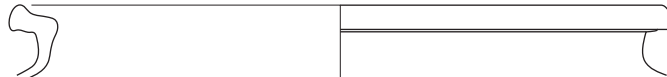
397

398

399

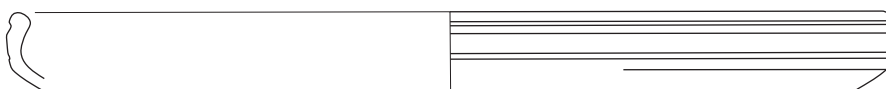
400

401

402

403 SE 1, TŠ 19, 28, 42, 51, 57, 140, kv. 18

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini svetlo rumen lošč, na notranji površini rumen lošč z zeleno linijo. Vel. odl. 3,4 × 3,6 cm.

404 SE 1, TŠ 55, kv. 20

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini svetlo rumen lošč, na notranji površini rumen lošč s temno zelenimi lisami. Pr. u. 33 cm, ohr. v. 3,4 cm.

405 SE 1, TŠ 483, kv. 5

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina rdečkasto rumena, na zunanji površini ustja svetlo rjavkasto rumen lošč, na notranji površini rjavkasto rumen lošč z zelenimi lisami; okras: vrezana valovnica. Pr. u. 24 cm, ohr. v. 2,9 cm.

406 SE 1, kv. 19

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in notranji površini zelen lošč. Pr. u. 25 cm, ohr. v. 2 cm.

407 SE 1, TŠ 2, 602, 672, kv. 6

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rjavkasto rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini zelen lošč. Pr. u. 25,4 cm, ohr. v. 3,2 cm.

408 SE 1, kv. 19

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji (slabo ohranjen) in notranji površini rdečkasto rumen lošč z zelenimi lisami. Vel. odl. 2,8 × 3,8 cm.

409 SE 1, TŠ 98, profil 4, režanj 1, kv. 116

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in notranji površini olivno zelen lošč z rdečkasto rumenimi lisami. Vel. odl. 2,3 × 3,2 cm.

410 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in notranji površini svetlo zelen lošč z rumenimi lisami. Vel. odl. 3 × 5,5 cm.

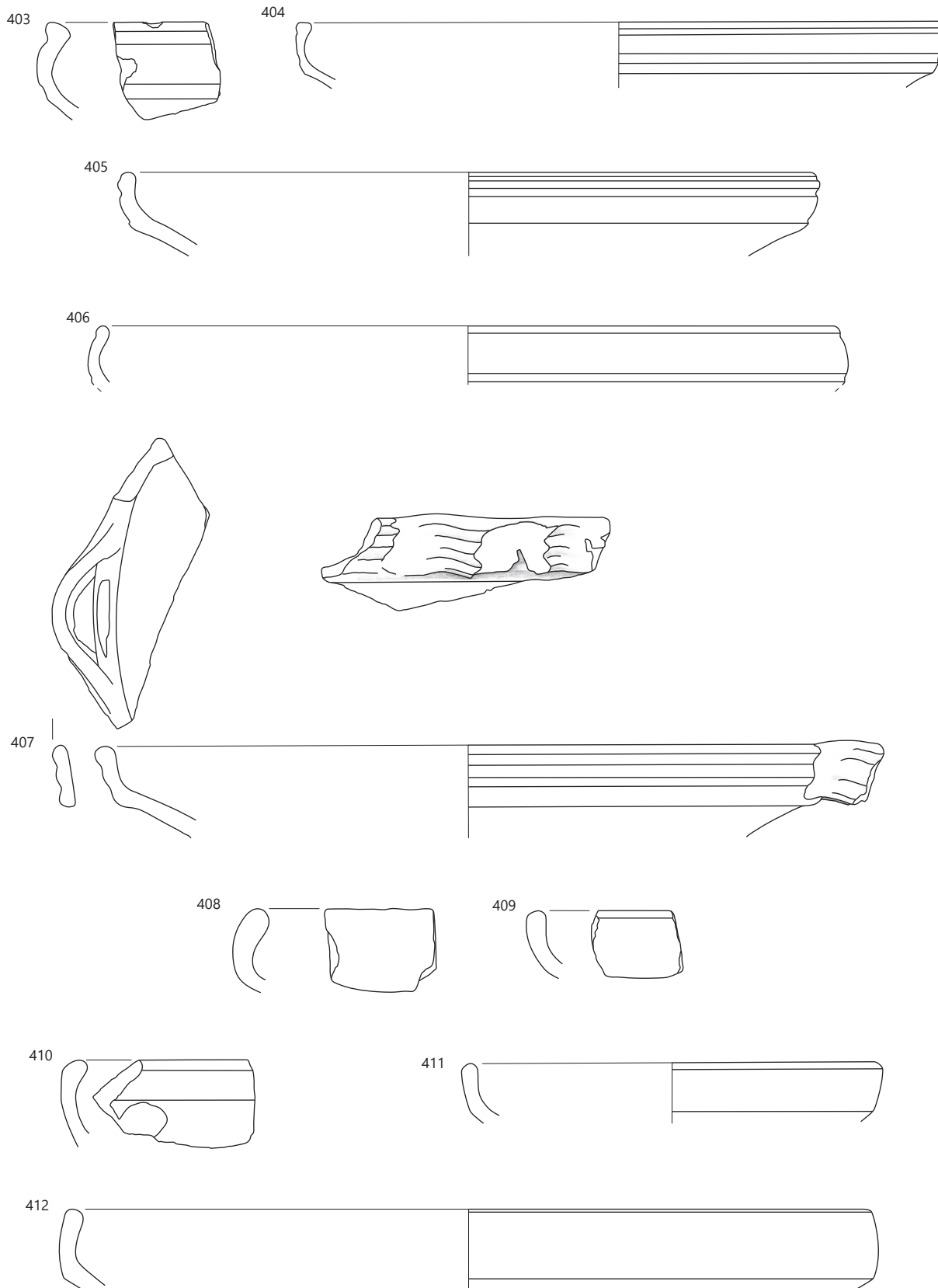

411 SE 1, TŠ 109, 366, kv. 15

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini rumen lošč, na notranji površini rumen lošč s svetlo zelenimi lisami. Pr. u. 14,4 cm, ohr. v. 2 cm.

412 SE 1, kv. 19

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo fino zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji (slabo ohranjen) in notranji površini olivno zelen lošč z rumenimi lisami. Pr. u. 27,4 cm, ohr. v. 2,8 cm.

413 SE 1, TŠ 3, 8, 16, 43, kv. 11

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini zelen lošč. Pr. u. 29 cm, ohr. v. 3,2 cm.

414 SE 1, TŠ 23, 36, 45, 70, 454, kv. 15

Odlomek ustja in ostenja krožnika. Finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rdečkasto rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini temno zelen lošč. Pr. u. 23 cm, ohr. v. 2 cm.

415 SE 1, TŠ 55, kv. 20

Odlomek ustja in ostenja posode. Zelo finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini in na notranji površini ustja temno rjav lošč, na notranji površini olivno zelen lošč. Pr. u. 19 cm, ohr. v. 2,7 cm.

416 SE 1, TŠ 172, kv. 17

Odlomek ustja in ostenja posode. Zelo finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rdečkasto rumena, na zunanji površini ustja (slabo ohranjen) in na notranji površini temno rjav lošč. Pr. u. 26 cm, ohr. v. 3,8 cm.

417 SE 1, TŠ 172, kv. 17

Odlomek ustja in ostenja posode. Drobnožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; rahlo hrapava zunanja površina svetlo rjavkasto rumena, na zunanji površini ustja olivno zelen lošč, na notranji površini zelen lošč; okras: vodoravni žleb. Pr. u. 23,6 cm, ohr. v. 4,4 cm.

418 SE 1, kv. 19

Odlomek ustja in ostenja posode. Finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina zelo svetlo rjavkasto rumena, na notranji površini svetlo rjavkasto rumen lošč. Pr. u. 15 cm, ohr. v. 3,3 cm.

419 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja skodele. Zelo finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in na notranji površini svetlo rjavkasto rdeč lošč, na zunanji in na notranji površini ustja temno rjav lošč. Pr. u. 15 cm, ohr. v. 2,5 cm.

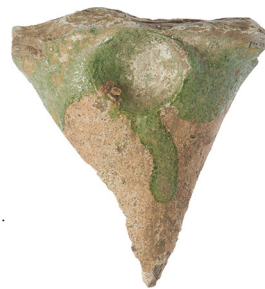

420 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek ustja in ostenja sklede. Zelo finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina svetlo rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini zelen lošč; okras: vodoravni žleb. Pr. u. 28,8 cm, ohr. v. 3,2 cm.

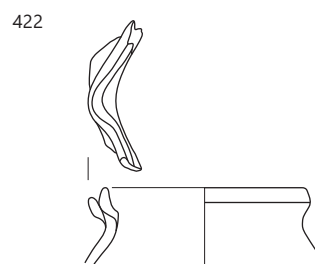
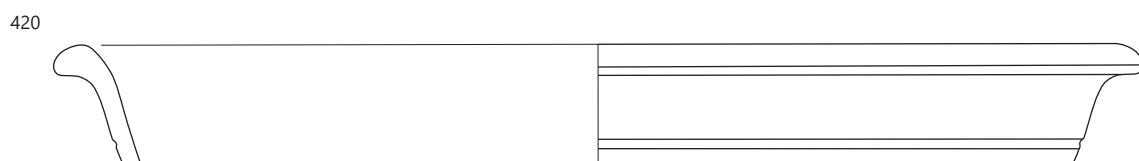
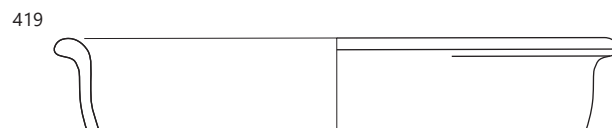
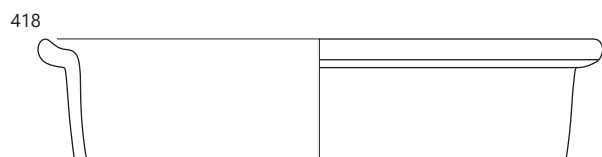
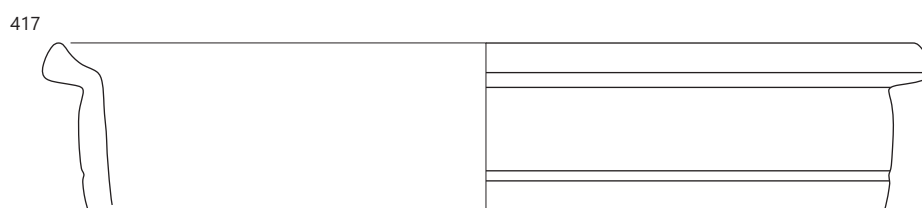
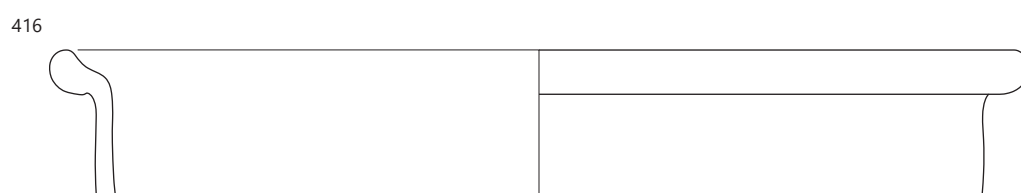
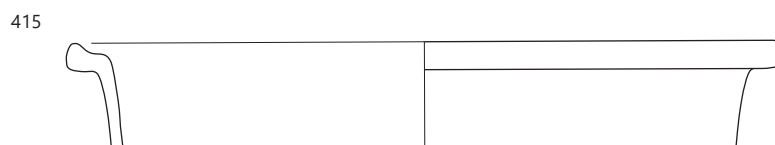
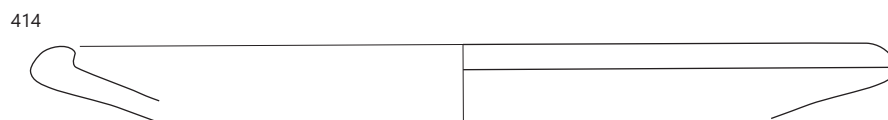
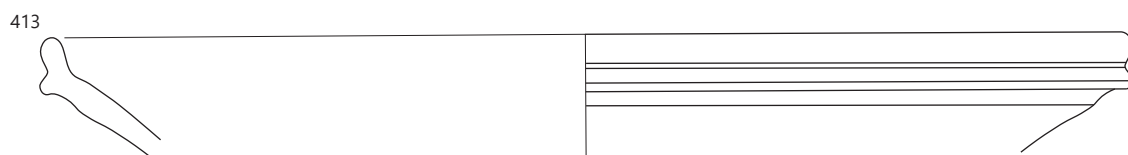
421 SE 1, TŠ 98, profil 4, reženj 1, kv. 116

Odlomek dna in noge trinožne posode. Drobnožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in na notranji površini zelen lošč; ovalen vtis. Vel. odl. 7,3 × 7 cm.

422 SE 1, kv. 19

Odlomek ustja in ostenja vrčka z izlivom. Zelo finožrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; gladka zunanja površina rdečkasto rumena, na zunanji površini ustja in na notranji površini olivno zelen lošč. Pr. u. 5,6 cm, ohr. v. 2,3 cm.

423 SE 1, TŠ 21, 37, 92, 275, kv. 12

Odlomek ustja in ostenja posode. Zelo fino-zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji in notranji površini temno zelen lošč. Pr. u. 11 cm, ohr. v. 2 cm.

424 SE 1, TŠ 31, 47, 58, 147, 210, kv. 16

Odlomek dna in ostenja posode. Zelo fino-zrnata lončarska masa. Izdelava: na vretenu; na zunanji površini in notranji površini svetlo moder lošč; modro slikanje. Pr. d. 6,2 cm, ohr. v. 1,8 cm.

425 SE 1, TŠ 141, kv. 17

Kresilnik iz temno rdečega (Munsell 10YR 3/2) roženca z okrcanimi robovi. Roženec je zrnat, laminiran, na robovih neprosojen. Vel. 2,6 × 1,7 × 0,8 cm.

426 SE 1, kv. 18

Kresilnik iz zelenkasto sivega (gley1 5/1-1) roženca z okrcanimi robovi. Vel. 2,6 × 2 × 1,2 cm.

427 SE 1, TŠ 93, kv. 17

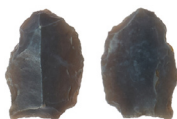
Kresilnik za kremenjačo (francoski tip?) iz blede sivega (Munsell 10YR 7/2) roženca z bež pikčastimi vključki. Roženec na robovih prosojen. Robovi kresilnika so okrcani, s sledovi oksidacije železa tudi na dorzalni strani. Vel. 2,3 × 1,8 × 0,4 cm.

428 SE 1, TŠ 93, kv. 17

Kresilnik za kremenjačo (francoski tip?) iz blede sivega (Munsell 10YR 7/2) roženca z bež pikčastimi vključki. Roženec na robovih prosojen. Robovi kresilnika so okrcani, s sledovi oksidacije železa tudi na dorzalni strani. Vel. 3 × 2,3 × 0,7 cm.

429 SE 1, TŠ 88, kv. 13

Kresilnik (za kremenjačo?, francoski tip) iz temno plavkasto sivega (Munsell gley2 4/1-3) roženca z okrcanimi robovi in sledovi oksidacije železa. Roženec je na robovih prosojen. Vel. 2,7 × 1,7 × 0,6 cm.

430 SE 1, TŠ 88, kv. 13

Kresilnik iz rahlo rjavega (Munsell 10Yr 7/2) roženca z okrcanimi robovi in sledovi oksidacije železa. Roženec je na robovih prosojen. Vel. 2 × 1,3 × 0,7 cm.

431 SE 1, TŠ 510, kv. 5

Kresilnik za kremenjačo (francoski tip?), iz sivega (Munsell 7,5YR 5/1 do 10YR 6/1) roženca, z okrcanimi robovi in sledovi oksidacije železa tudi na dorzalni strani. Vel. 2,2 × 2 × 0,7 cm.

432 SE 1, kv. 17

Brus iz peščenjaka. Vel. 7,2 × 3,6 × 1,2 cm.

433 TŠ 131

Odlomek ustja pokrova. Drobnozrnata lončarska masa (AE) 6. Izdelava: prostoročna; brisana površina; žganje: nepopolno oksidacijsko; barva: rumenkasto rdeča (5YR 5/6); trda. Vel. odl. 5,6 × 3,8 cm, db. 0,8 cm.

434 Naključna najdba (A. Mihevc), TŠ 1045

Odbitek belega (Munsell gley1 8/1-1) roženčevega prodnika s korteksom na distalni strani. Na desnem robu ima izjedo, prisotna je uporabna retuša. Roženec je slabo prosojen, zrnat, z mastnim sijajem. Vel. 2,6 × 1,7 × 0,5 cm.

435 deponija, TŠ 13

Razbitina (jedro?) s korteksom, iz blede sivega roženca (Munsell 10YR 7/1) z bež pikčastimi vključki. Roženec je laminiran in na robovih slabo prosojen. Vel. 4,1 × 3,8 × 2,8 cm.

436 čiščenja preseka, TŠ 311, kv. 13

Odbitek iz temno zelenkasto sivega (Munsell gley1 4/1-1) roženca. Na robovih je prisotna uporabna retuša. Vel. 2,4 × 2 × 0,3 cm.

437 brez podatkov

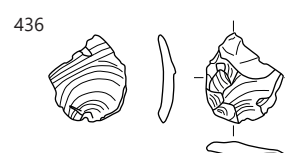
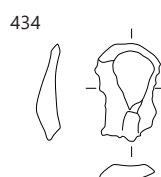
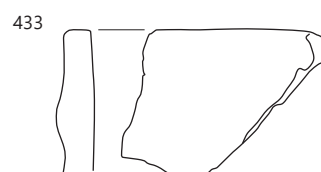
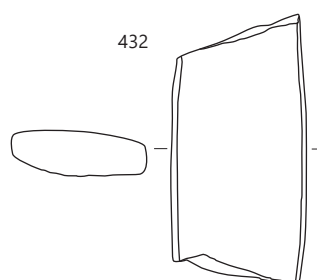
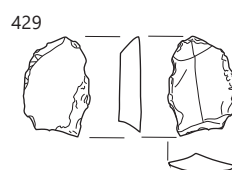
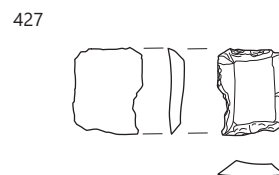
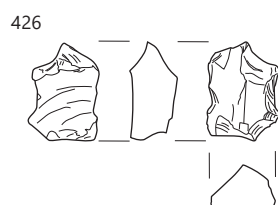
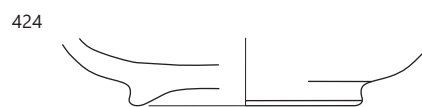
Železni žebliček z zaobljeno glavico. Na spodnji strani glavice ima križ in štiri bunčice. Vel. glavice 1,5 × 1,2 cm.

438 deponija, TŠ 13

Železni žebliček s ploščato glavico. Dl. 2,1 cm, vel. glavice 1,2 × 1,1 cm.

439 brez podatkov

Železni žebliček z zaobljeno glavico. Dl. 1,3 cm, vel. glavice 1 × 0,8 cm.

423–432 SE 1, 433–439 deponija, slučajna najdba, čiščenje profila; 432 merilo 1 : 3, ostalo merilo 1 : 2.

440 deponija, TŠ 461

Odlomek železne podkve z gladkim robom, ozobcem, oprimnico in žlebom za žeblje. Žleb ima tri pravokotne luknje za žeblje. Dl. 15 cm, najv. š. kraka, 2,8 cm, db. 0,8 cm.

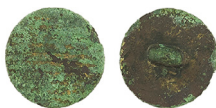
441 deponija, TŠ 461

Železni okov za obuvalo s štirimi pravokotnimi luknjami za žeblje. Dl. 8,5 cm, najv. š. kraka 1,3 cm, db. 0,3 cm.

442 detektorska najdba, TŠ 89, kv. 5

Ploščat bronast gumb z zanko. Ohranjeni so ostanki pozlate. Okrašen je z vzporednimi ravnimi linijami. Pr. 1,4 cm, db. 0,1 cm.

443 detektorska najdba, TŠ 756, kv. 5

Odlomek ploščatega gumba iz bakrene zlitine. Zanka ni ohranjena. Vgravirana je podoba konjička. Ohr. v. 2,1 × 0,8 cm, db. 0,1 cm.

444 detektorska najdba, TŠ 459, kv. 24

Svinčena ploščica okrogle oblike s šestimi luknjami. Pr. 1,8 cm, db. 0,2 cm.

445 detektorska najdba, TŠ 372, kv. 2

Svinčena krogla. Pr. 1,6 cm.

446 detektorska najdba, TŠ 370, kv. 23

Uničena svinčena krogla. Vel. 3,5 × 3 cm.

447 brez podatkov

Bronast naboj. Na dnu oznake TAN in C-15. Dl. 7,6 cm, pr. 1,1 cm.

448 brez podatkov

Bronast naboj. Na dnu oznake B.P in B-18. Dl. 7,6 cm, pr. 1,1 cm.

449 brez podatkov

Odlomek medeninastega tulca naboja. Dl. 5,1 cm, pr. 1,1 cm.

450 deponija, TŠ 13

Medeninast tulec naboja. Na dnu oznake I 1917 R. Dl. 5 cm, pr. 1,4 cm.

451 deponija, TŠ 13

Odlomek medeninastega tulca naboja. Dl. 1,7 cm, pr. 1,2 cm.

452 brez podatkov

Medeninast naboj. Na dnu oznake SMI in S36. Dl. 8 cm, pr. 1,2 cm.

453 brez podatkov

Medeninast tulec naboja. Na dnu oznake PI54, S* in 17, 37. Dl. 5,7 cm, pr. 1,1 cm.

